

I.

Italijsū XIV. gadsimtina
literatūras vēsture.

XIII - XVI

no Rīdē.

Platenbost

Italoēšu literatūra sākas - ja ne agrāk - droši kopš XIII. gadsimtenā, kur iekopjas daudzas
un XIV. gadsimtenis ir ^{jaun} renesanses - atdzimšanas gadsimtenis, kur iekopjas daudzas
jeb ražošana un literatūrā jauna laika uzsākuma gadsimtenis. ^{dzimšanas skolas līdz}
^{ar to daudziem virzieniem}

Jaunā laika raksturs.

Pāreja no viduslaikiem uz jaunieem laikiem eezīmejas vispasaules - jeb vispārīgajā literatūrā notiekiem, zināmeem dateem, kas parādas kā lieli fakti, jeb notikumi kultūras vēsturē. Bet ne Konstantinopoles cekarojums caur turkiem (1453g.), ne Amerikas ureja - atradums ^{caur Kolumbu} (1493. g.), ne reformācijas sākums ar Lutera tērem (1517. g.) novār būt turami par izejas punktoem preekš kultūras vēstures sāurakā nozīmē un līdz ar to preekš jauno literatūru vēstures. Jaunās kultūras, jaunās garīgās dzīves pasākumi meklejami daudz agrākā vidus laiku vispasaules literatūras laikmetā.

Ja visgalvenakā kristīgu viduslaiku īpašība pastāv eekš tam, ka individualā dzīve subordinejās - padēvās pilnīgai zināmu nesadalomi tolaik valdošu vispārīgu urskatu varai, kura noteica, urezija un pat kalpināja visu attīstību un cilvēka personību, tad jaunās epochas kultūrvēsturīgi pasākumi dzīvē un mākslā meklejami visur tur, kur individuums sāk sajūst savu spēku, tapdams brīvs, patstāvīgs un vairak vaj mazak ne-atkarīgs no vispārīguem pārvarā esošiem urskateem.

Tiesa gan, šis pakāpenīgi izcelušās garīgās pārradišanas process notika visās sfērās, bet vispār viņa dzīvības parādēm bija par visām leetām ja-izsakās dzejā un literatūrā. Ar daudzu spēku un visdaudzādākās formās atsvabinājās - atbrīvojās cilvēka personība no viduslaiku barmīcas rāmjeem un brunnecciska dzīves urskata, zem kura eespaida citrāt urzēdeja grezni dzejas zeedi un pa daļai vel ne-apsīnīgi mēģināja parādīties darbā jaunās cilvēka tiesības: ar pašā acīm skatīties uz pasauli un aizstāvēt savas personīgas jūtas.

Jaunu formu - veidu rašanās valstsdzīvē, sākot ar XIV. gadsimteni, viduslaiku idejas - dubultās vispasaules ķeizara un pāvesta varas - praktiskā apgāšanās - sagāšanās, kas parādījās

tautisku monardiju un valsti dibināšanā, valdošās barni, kas dzīva pagrimsāna pēc tās nedzirdeteem triumfeem, pil. satu elementu cenšanās pascētes un brūnneecibas panīcsāna, viss tas, protams, zināmā mērā peepalīdzēja, ka cestajās par. vērsšanās Eiropas dzīvē un darīja tapat ar cespaidu uz litera. turu, bet starp visēem tad notikusās progresīvās un pār. veidošanās kustības elementēem pirmā veeta peeder klasiskas senatnes atdzimšanai - renesansei.

Pamazīt separēstotees ar vēco pasauli, radās apgarošā. nās preeks tās, sāka apbrinot senatnes leelās parādības un tā modās cenšanās nogremdētes seno dzejneeku īstenā dzīves saturā, pēc kam tad drīz atrada un atrina, ka nesaraujama saite saista šo dzīves saturu ar galvenēem cilve. ka dabas pamateem un teeksmēem visnotal. Un tudā kartā izceelas pēst vidus-laiku pasauli un tās tālaku pastūvesānu jaunā izgilitība, kas balstījās gan uz vidus laikeem naidi, geem elementēem, gan uz senatnes studijām.

Vidus laiku gara un dzīves cina ar jaunēem virzeenēem un centēenēem bija jō stipra un ilgstoša. Leelajā gara kustībā, kas pārveeta viduslaikus jaunā laikā, dzird vel daudzkart ta pasaules. urskata atbalsis un cespaidus, kuri gandrīz veselu gadu-tūkstoti valdīja pār Eiropas cilveci. Individuuma at. brīve nāca zināmā zinā palīgā arī pārvarēteem. Visas ga. rās cinas svarstīsānās un atsevišķi momenti atspoguļojas literaturā; jaunā gara neapsāubamā urvara izpandās par visām leelām, pateicotees sevišķi labvēligeem apstaklēem, italecēšu tautiskas literaturas XIV. gādsimtona pirmās leelās rānō. jumās.

Studiju līdzekli.

Bartoli, Storia della letteratura italiana. I-IV vol. 1878-81. -
Gasparij, Storia della letteratura italiana (Исторія итальянской литературы). Изд. Барнтона. М. 1895. 7. 2 (Воздвигнутое зина. ризна на итальянскую литературу). - Voigt, Die Wiederbelebung des classischen Alterthums etc. 2. sejunni, 2. v. der. 1880. - Johannes

¹⁾ No viņa, arī Die sicilianische Dichterschule des XIII Jahrhunderts. 1878.

* Scherer, Allgemeine Literaturgeschichte (ari kreeviski tulkota) ^{1867.g.} bet tur eemom
Italija ne vairak kā septindesmit lapu puses). — A. Stein, Allgemeine Literatur-
geschichte. 1876. Ari Katechismus der Allgemeinen Literaturgeschichte. — Wegele,
Dante Alighieris Leben und Werke. 1879. — Jahrbuch der deutschen Dante-Gesellschaft
(I — IV seji. 1867 — 1877). — Scartazzini, Abhandlungen über Dante Alighieri. 1880. —
Hörting, Petrarca. 1878. — No viņa ari, Boccaccio. 1880. — Kreevu valodā pilnīga
italiešu literatūras vēsture no V. D. Kostomasova izdota 1863. gadā. — Влади-
миръ Зозовъ, Историѣ всемирной литературы. II. сеітмс. Петербилъ ии Маскавā, 1878.
В. О. Корнь, Всеобщая исторія литературы. II. сеітмс. Петербилъ, 1885. — М. Пунцо
Исторія національной литературы, издота пек автора прекиласіітмсем, ласітсем
Петербургской университетѣ 1869. г. — Веселовскій (А пр), Витта А. и Лерми. М. 1870.
Александръ Маккиавелли како политическій мыслитель М. 1880. ^{М.} — Корелинь,
(М.) Мировоззрѣніе Петрарки. Очеркъ изъ исторіи философской мысли
въ эпоху Возрожденія. М. 1899. — No viņa ari Пантій изалявскій гуманизмъ
и его исторія. Кривичское изслѣдованіе. 2 сеітми. Маскавā. 1892. ^{М.} — Стороженъ,
ко (тб), Изъ области литературы. М. 1902. ^{Турки:} Педагогическія теоріи эпохи Возро-
женія и сити саксти). — А. Веселовскій, Боккаччо, его среда и сверстники. 2 сеі-
ти. Петербилъ, 1893. — No viņa ari, Петрарка („Научное Слово“ 1905). — Позановъ,
Възкъ просвѣщенія въ изалявской литературе.

Latīņu valoda, sākuma pārveestees pirmās kristītes gad,
simtēnās, zemēlu barbarēm cespēžotees, ceplustot Itālijā, gandrīz
pilnīgi dzima kā no jauna gramatīkas formās. To pašu laiku
zemēs, kurp Roma senā savus orģlus, kur cešāki nostiprina,
jās tās vara, kā: Gallijā, Iberijā, Dakijā, Cicerona un Floreca
valoda sajamēdā^{mās} tureenes izloksem, izvertās par svišķu izlokseņi,
dabudama nosaukumu, romāņu valoda. Vīspīrnis tā attīstījās
Gallijā un viņā uvrakotīta tāda savāda konstitucija, ko šij zemei
deva Aleksandrs Sever^s 230. gadā. Šis keizars nosauca šo valo,
du par galleešu valodu (lingua gallica), šo pašu nosaukumu
deva tai Sulpicijs Severus, jo abi viņi eerandzija tāni leclm
atšķirību no latīņu un keltu valodās. VI. gadsimtenī tāni eap,
rakstīja Svētā Amānda dzīvi. Bizantīņu vēsturēneeks Teofāns
pēcēd savā grieķu tekstā, romāņu valodā frānku runas, kuri
kalpoja keizara Maurīcija karšpekā un kaņoja pret avaceem
VI. gadsimtenā beigās. Šī valoda nosaukta Turas sapulces dekretos
par zemneeku romāņu valodu (lingua rustica romana) un
tāni rakstīja Turas bīskaps Monmolīns 665. gadā. Sapulcēs Turā
un Reimsā 813. gadā un Karla Leclā kapitulacijā top prasīts, lai
svētos rakstus pārtulko, romāņu valodā un šai pašā valodā tapa
jurīdīski akti-protokoli, zverasts frānku Karlim Pliksgalvīns
(842. g.), Koblences līkums (860. g.) un citi dokumenti uvrakstīti.
Romāņu valoda kļuva par literatūras valodu X. gadsimtenī
visā deenvidu Eūropā līdz ar Provānses trubaduru raņojumeem,
kuņus lasīja izglītotee laudis Frāncijā, Itālijā, Spanijā, bet tāuta
katrā no šīm zemēm runāja savādā izlokseņi, kas spilgti atšķīrās
cita no citas, kaut gan visu viņu pamatā gul latīņu valoda.
Vīspārīga, kōpīga romāņu valoda šīm tautām nav bijuse, jebīn
daži filologi to apgalvo. Starp teem Reinuārs sastatījis pat
„romāņu valodas grammatīku” (1816. g.) un vārdnīca iznāca (1835. g.),
Brue-Veit's sarakstīja Romāņu valodu un literatūras vēsturi
no viņu sākuma līdz XIV. gadsimtenim (1846. g.).

Agrāk par vrsām citām romāņu valodām izkopas provānsālu;

visilgak latīņu valoda uzturējās Itālijā un tamēdēl itāļiešu va-
loda attīstījās un pieņēma literāriskas formas vēlāk par ci-
tām. Tautiska patmīlība gumdijuse dārus filologus, kā: Leo-
nardu Bruni, kardinalu Bembo u. c. apgalvot, ka itāļiešu va-
loda bijuse jau romiešu valdības laikā, bet to runāja tikai
veenkārši laudis. To pierāda tas apstākļis, ka veenkāršo laūču
valodas vardi, kušus leeto zemas šķiras personas Plauts un
Terencija komēdijās, kā: vernus (zeema), caballus (zirgs), bellus
(skaists), battuere (sist-kaut) stāv daudē turak itāļiešu: verno,
caballo, bello, battere. nekā latīņu: hiems, equus, pulcher, per-
cutere. Bet citi rakstnieki, kā: Muratori, Denina, Sirabonci,
Fontanini, Sismondi, peelaiž tik, ka, neskatot uz turpinošos
visu veetejo izlokšņu izskaušanu Itālijā, daži vardi no tām
vareja uzglabāties un pārrot itāļiešu valodā. Ta sāka attīstīties
pirms X. gadsimtenā, izkropdamās pedigi tik XIV. gadsimte,
nē. Tās sākumā un līdz mūsu laikam tanē valda trīs iz-
lokšnes: zeemeļu izlokšne Piemontā, Lombardijā un Romā,
nā; ta ir rupjaka, uerādīdama ģermanu un lombardu eeska-
jumu pedas, vidus izlokse, ta ir vistīrākā, melodiska un
normāla - Toskanā un Romā un, pedigi - deevīdu izlokšne,
mirksta, jaukuses ar greeku un pat arabju elementem - Kala-
brijā un Sicīlijā.

Itāļiešu tautiskas literatūras nodibināšana.

Pirms jaunā laika eestāšanās Itālijā stāveja daudē angstaki
par visām citām Europas zemem pec savas labklājības un iz-
glītības, pec nozīmes un brīvības, ko baudīja ik katrā sevīka
persona visā tautas masā. Tautu sira gan arī te sagādāja šaus-
nīgas postāšas, bet vispārīgi ta ne-izmēģināja romiešu kulturu,
kā citās Europas zemēs; viduslaiku feodalisms nekād nelaida
Dzīlas saknes zemē politiski sadalītā, saskaldītā, kamer garais,
ne-atļaidīgais karš starp laicīgo un garīgo varu agrī sagāda,
ja Itālijas pilsatām brīvēstību un nozīmi. Ta laika likstas,
kas pacela pilsatnieku patapziņu un mōdināja visus eso-
šos špekus, materialais uzplaukums, kadu sasniezra XIII. gād,
sinteni leelēs pilsatas zeemeļu un vidus. Itālijā, pilsnīgā ne-

atkarība, kadu baudīja visas italeešu kōpības un maras valstis kopā tā laikā, kad vācu ķeizari atstāja Itāliju neērā, bet pa-
 vesti, spiesti tagad apņēmerināties ar savu sabēdrotu labprātīgu
 padošanos, drīz no jauna parāudēja ar tadām pūlem eegūto vson,
 valdību — viss tas ^{tik} veicināja ātru individualisma attīstību
 Itālijā. Jau XII. gadsimtenā sākumā rodās Itālijā tads daudzums
 atsevišķu personu ar daudzpusīgām daršanām, kā tas nav
 pamanāms neceenā no citām reetuma ēuropas zemēm.

Patstāvīga nacionāla literatūra aizmetās — radās vidus-
 laikā Itālijā sebak, nekā visās citās ēuropas zemēs. Itālija
 ņēma tik jo vaju daļību pēe brunneecigo mīles-dreemeneeku (Minnesānger)
 līrikas un tā laikā brunneecīgās episkas drējas. Italeešu, kā arī zēm-
 zemeešu (nīderlandeēšu) literatūra sūkās ne agrāk kā XIII. gad,
 simtenā pirmajā pusē, marakais tamī nav līdz šim uzēts neceens
 pēemineeks, ko varētu droši attēcināt na kadu agrāku periodu.
 Tas nāk no divi galvenēem celoneem. Pirmkārt, atšķirībā no ci-
 tām reetum-ēuropeēšu tautām, italeeši nebut nebija jauna nu
 tik kā no pusbarbarejas iekunojuses nacija, daudzējādā zinā viņi
 turpināja bētot vel eeverojamā mēcā uzglabājušās atleekas no
 reiz bagatās romeešu kultūras, viņēem trūka no legendarās, pasa-
 kainās, teiksimainās tumšās pagātnes izcelušās varoņu tradīci-
 jas, garamantas, kas katrai nacionālāi literatūrai īstaisa, dod
 pamatus. Otrkārt, teem nebija pēe rokās (lēetošmā) arī pēekš
 jaunās literatūras radīšanas nepēceēšamā eeroča — patstāvīgas valo-
 das, tā ka pēekš visām garīgas darbības parādem Itālijā izglīto,
 toē laudis runāja latīņu valodu, uzglabājušu ēē deivas valodas
 nozīmi daudz ilgāki, nekā citās romāņu zemēs. Bet savēcīgā-
 sabēdriģā- iekdoon-šīģīgā drīvē runāja izglītoteē, kā arī zemākās, laukū
 šķiras, veenu vaj otru vetejo iekloksni, kas vairak un vairak
 atseviēkojas no latīņu tautas valodas jēb, kā viņu tad sauca, no
 „vulgare”, kurā arī dabija nosaukumu italeešu (pil. valoda), kad
 tā kļuva par tautiskas rakstneecības orgānu. Tadā kartā Itālijā
 pirmo laisku nebija galvenāco datu patstāvīgas literatūras saku,
 mam, kas turpinājas arī vel XII. gadsimtenā. Kaimiņēneēi Fran-
 cijā jau bija to laisku pārak attīstīta literatūra, kurās rāģojumi

bandīja ledu popularitāti visās rietumu-Europas zemēs, dabūšana
 visur jo stiprāku esapaidu, jo vajaka šīs zemēs bija patstāvī-
 ga ražība-ražojamība-produktivitāte. Itālija nāca arī zem šo
 esapaida: to jau senlaikem sastīja ar Franciju no vienas
 puses tuvi tirdzniecības-un pa daļai politiski sakari, bet
 no otras puses - ļoti tuvā radniecība itāliešu tautas izloksņu
 ar franču, izloksnēm sevišķi ar deunvidus dialektiem. Un pa-
 teesi, franču chansons de gestes un romans d'aventures, iznesa,
 tas no kļīstošiem dzeesmenēšiem galvenām kustām Itālijas
 zemelņu apgabalos, top kopš XII. gadsimtenā tur visaugstākā mē-
 rā popularas, dodamas vēlū itāliešu pašū pirmēem mēģinū-
 moem episkā dzejā, kamēr provansalu trubaduru dzeesmas, caur
 Sicīliju espezardamās, dod pirmo impulsu - paskubinumu itā-
 liešu līrīkas attīstī. Ir nāk tā tad, ka itāliešu literatūra
 sakumā bija pakaldarīnāma, patstāvīgu un pilnīgi oriģi-
 nālu attīstību viņa dabuja tik turplīkam. Pēc itāliešu nācio-
 nālās literatūras nodibīnāšanās sastopami sekošē:

Contri, - zinātnes un dzejas skolas.

Tai laikā, kād tautā parādījās dzejiska sajūsmā, kurā gan-
 teesa, atstāja tik ko manāmas pedas literatūā, - uzplauka dažādās
 veetās Itālijā maksliģa līrīka. Pirmāis paskubinums uz to
 senests šē no cituēenes. Provansē ir Europas jaunās līrīkas
 dzimtene, no kurēenes tā izplatījās uz citām pusēm. Zem
 trubaduru esapaida, kuri rakstīja Provanses izloksnē, kuru sau-
 ca par langue d'oc, izšķīrot no Ziemeļfrancījas - Valonu langue
d'oïl Attīstījās arī itāliešu trubaduru (trouvatori) dzeja Ziemeļ-
 Itālijā pēc Ferraras grafa, Azzo d'Este, pilsģalma, kur turēnes
 dzejnieki pēesavinājās no frančēem līdz ar vēlū (sūrētu) arī
 pašū valodu.²⁾ Ziemeļitālijas dzejnieki rakstīja vaj nu teēši
 provansalu valodā, kā pr. p. mantuanēētis Sordello savā slāve,
 1) oc un oïl, vēlāk oui nozīme ja (gan). Šo izloksņu izšķīrība,
 skatotēes uz tam, kā šo vārdu nu izrunāja, deva esmeslu, ar itā-
 liešu valodai Dantes laiku dot nosaukumu lingua di si.

2) Franču valoda XII. gadsimtenī bij Itālijā vispār ļoti izplatīta. To ru-
 nāja pēc ģalma pat Neapolē un Sicīlijā (sk. Bartoli, II. 32 l.p.).

najā sirventē¹⁾ pret viņa laika valdniekiem Džeņeeka Blakaza
naves gadījumā²⁾ vaj nu mēģināja radīt sevišķu literatūras valodu,
tā ko viduveju starp italeesū un franču. Interesants pieminekļis-
pec kada italeesā zinātnieka vārdeem - no šīs "hibridas literatūras"
(ibrida letteratura, sajauktas, berlinumīgas, nedabīgas valodas litera-
tura, no gr. ἵβρις) ir kads veneciāņu rokraksts, kušs satur iz karlovin,
ga cikla poemu rindu, kas u-rakstītas Itālijā un izdotas ne sen
no profesora Mussafia.³⁾

Trusku agrak, XIII. gādsimteņa pirmās gadās, līvika attīstījis
ari Sicīlijā, pee keizara Fridriča II. galma. Fridriķis II. sacereja mīle,
stības dzeesmas līdz ar savu slavenu kancleru Pietro delle Vigne
un delu, nelaimīgo kōnīnu Enzo (Enzo), nobeigušos ceetumā. Vel
piems šeeem rakstīja sicīleētis Ķiullo d'Alkamo 1190. gadā stānses
un sonetas. Vidus Itālijā kļuva divi pilsātas par zinātnes un dzejas
centru. Tās bija Florence un Bolona ar tās slavenu universitāti.
XIII. gādsimteņa vidū Itālijas ziemeļa apgabālās parādās jau veeetējās
izloksnēs daudz līvi-pakaldarīnatu ražojumu visās tā laika franču
dzejas šķīrās, - bet sevišķi moraliska un reliģioza rakstura, - kā pr. p.
Mailandes autoru, Pietro Beskanē un Bonvesina da Riva, ražo-
jumi. Bet tā ka tai pilnīgi jebkadas originalitātes trūkst, tad šij
ziemeļitaleesū dzejotai literatūrai veeenīgi ir norīme kā valodas
piemineklim.⁴⁾ Tur uzglabājas tāpat tautas dzeesmas atleekas jeb, ja
ari maksīgas, tomēr tai pec dzejas gara rādneecīgas, pilnas līvis,
ma, eeverojama ~~pe~~ jūsmu spēka dēļ un reizām valodas spilgtas
irteivsmes labād.

Dceevīdās tas tā nebija. ^{Jau} pa 18-gadu meerīgo Viluma II. Labā
valdību (tas mira 1189. gadā) Sicīlijas pilsgalms bija tā laika zināt-
neekceem un dzejneekceem pulcēšanās veeeta, bet vel loelaku norīmi
dabuza Sicīlijas galvaspilsāta zem keizara Fridriča II, kas Palermo

1) No servir // sirvir, l. servire, īstemi docnesta dzejols, viepirms garīgs, sveto un dceevmātes
deonestā, velak ari laicīgs, fiostu, damu etc. deonestā, sakumā slavejot, pec arī nakti vai
nojot, trubaduru līvisku dzejolu šķīra, pec saturs pa daļai slavas- un sūdības-dzeesmas,
pa daļai kara- un soda-dzeesmas.

2) Tr. La Divina commedia. Purgatorio, cant. II, VII, VIII. - Iordello, ne veeenreiz veeem minēts
"deevīkā komedijā", bija slavā ap 1280. gadu un rādēja-bija ceenā pee Ferraras grafa Azzo d'Este
pilsgalma.

3) Sal. Bartoli, II, 33-38 l. p.

4) Sal. Mussafia, Darstellung der altmailändischen Mundart nach Bonvesin's Schrift.
ten. 1868.

padarīja par savu pastāvīgu rezidenci, no kureenes viņš savā paspārnē ņēma zinātni un maksli. Bet Provanses trubaduri cerēja, daudzes šķē kā dārgi vēsi, kā brīvprātīgi ķeikara sabēdroti tā sirdīgā ciminā ar romeesū kuriju, pret kuru viņi bija visai sapiktoti pec krustakara pret albigenzeesēm, kūrš iēpostija viņu dzimteni, Provanses trubaduri jau neatrada Sicilijā to tuomun starp mātes un kureenes valodu, kā Piemontā un Lombardijā. Lai saprastos, toem bij jāleeto sicileesū izloksne, kurā nekavejas sīneem pakaldarīt vetejees dzejneeci iz dzimuseem sīcileesēm.

1. Sicileesū skola.

Tudā kartā īstēni italeesū literaturas vēsture usakas ar sīcileesū dzejneeku skolu, kūrī visi parādas par pilnīgeem un loti veemulīgeem trubaduru preekritejeem, pectēesem, tik tik ko cits no cita atšķīrdamees cauc valodas īpašībām. Šī valoda, kā visai šķeetams, nebija tīri tautiska sicileesū izloksne, bet ar provansalu un latinīsku elementu peemaisījumu, kas deva pantīneem vairak ceemibas galma sabēdroības acīs. Sicileesū poctu dzejoju, mi nonākusi uz mums, ne-uzglabadami sicileesū izloksnes tospu, toskanu pār-rakstītajū transskripcijā, kūrī pīsmatnīgo formu veetā līkusi atleecīgas formas no savas pašū izloksnes. Šee rākojumi vispārīgi gauži nabadrīgi tai zinā, ka toem maz parsonīgu parīmju raksturu jeb realu sīkumu iz tā laīka dzīves, ko nebut nevar tapat tekt par Provanses trubaduru rākojumeem, kas vīneem dērejuši par parangeem. Tu ir vispār sicileesū skola šaurā nozīmē. Tūm pretī jāpeerīme, ka pa laīkam vards „sicileesū skola” top leetots apzīmejot ar to visū dzejīsko literaturu ar jau zināmām provansalu makslas zīnem, kūrā zēedija Itālijā un ārpus tās deemvidus usgabalēs un Sicilijā līdz dzejas parādeei ar jaunū raksturu, par kūrās galveno preekstīvēi pāleek Dante. īstēni tas arī deva visam šim periodam italeesū literaturas periodam nosaukumu „sicileesū”, kūrš tūspīnājas līdz „maīga jaunā stīla” (del dolce stīle nuovo) jaunās skolas sīkumam.¹⁾ Vispārīgi sicileesū skola šaurā nozīmē, imītedama

¹⁾ It. Dante, De eloquio vulgari, I. 12: quidquid nostri prodecesso, res vulgariter (t. i. ne pa latinīski) protulerunt, sicilianum vocetur.

parakaldaridama trubadureem, stingri pecturejās pēe šablones, kas bija pēe pēdejeem nodibinajuses. Tās veenigais satnēs bija provansaleešu dzeemās parasta brunnecīgā mīlē: augstais ap. deevinatajs- pēeludzejs mēcas dēļ damas, savas sirds izrēeretās un valdošā feodala seewas (pates), kuca aiz augstpratības- pārgalvības jeb aiz bailem no greisirsirdīgā vīra pēenācīgi pakeem nepēejama pat viskaisliqakajām lugšanām.

No daudzajēem sicileešu dzejneecēem pēeminesū tik divus. Fakopo da Lentini, cesaukts par notaru (Notaro),^{1m} ne veenreiz veem pēemin sevi savōs rakstōs. Viņō pēeln, ka viņu pēemin, tapēe ka viņō atrēts par provansalu šablonības galveno pēekšstāvi, bet lēdz ar tam pēe valodas arī par vislabako starp sicileešēem. ^{2m} Otrs sicileešu jeb deenvid-italēešu skolas pēekšstāvis, Fakomino Pulese (Pulise? iz Apulijas), ir intresants caur tam, ka tas rāda savōs dzejoinmōs cenšanos atskratītes (atsvabinatees) no pilsqalmju- provansalu dzejas konvencionelām formām un panēmēeneem, pāreedams uz dēivaku, realaku veenkaršu laužu dzeemas toni. Tas sevisīci manams tōs viņa rāžojmōs, kurēem dots nosaukums „contrasto”, kasū „strēdus” (pēetešība), īpašs lēvrikas žanrs dialoga formā starp eemīlejušōs un ta mēlamo seeweti, kurū tas pūles pēedabūt pēe pēetmēlestības, - žanrs. ^{3m} Nēbut ne, bija tik imitacija- parakldarinums franču pastorelām, ganu dzejai tapēe, ka „contrasto” lēdz šobaltdēen drivo - sastopams italeešu tautas dzejai.

Bet sicileešu skolai nebija lemts ilgi eēedet dzimtenē. Lēdz ar Hohenstaufēe pilsqalmu izjuda Sicilijas galvas pilsatā arī labvēlīge pamati pēekš talakas provansalu sicileešu lēvrikas attīstības. Tomer ta nebūt nenobeidzās, bet atrada sev pasparni Toskanā, kas XIII. gād, simtēna otrajā pusē Florence istaisija jau tai mērā politiskas un sabēdrīkkas dzīves bagatu centru tā, ka tai nevarēja būt tušums vajādēzigo literatūras darbībai vajādēzigo spēku trūksmū. Tada pārvēetošana bija labdarīga italeešu dzejai ar attēcotes uz tās saturu: sicileešu dzejneeci dēļ tolaik valdošā neskatu par tautas valodu, kas bija pēaredzeta tikai mēlestības dzejai,²⁾ savōs rāžojmōs ne pavisam neaizkēra dzīves tematus no politiska jeb pilsōniska rakstura, bet viņu pēenaceji -

1) Sk. Dante, De eloquio vulgari, I. 12 un Purgatorio, XXIV, 55.
 2) Tā domaja pēimāzōs gādōs arī pats Dante. Pal. Vita nuova, XXX. nodāle.

toskanceši, padodamies daudzem attīstītiem municipalas dzīves espai-
 deem, rakarējas līdz zināmam mēram noverstees no izbrauktām pe-
 dām. Uzglabājušās daļas kancōnas un sonetas, kas sacerētas no daudzem
 florentīnešu dzejniekiem par politiskiem notikumiem, uzglabāties ne
 mazumā ^{taču paši} līdzīgu ražojumu ar tīklīgu saturu. Tā šis kā tas bija
 solis uz atsavināšanos iz konvencionālem šablonības rāmjiem,
 kurā vispārīgi tomēr turpināja būt pārsvarā arī pēc vidusitāles,
 šu „sicīlešu skolas” preekstāvējiem? Tāi pašā laikā aizvien daudz,
 kartak un daudzkartak atrod sev īsteiksmi toskancešu, pr. p. Ri-
 naldo d' Arbino, Do delle Colonna u. c., pantinōs ta reālā kaislība
 ar visu savu deenvidus kvēli, kurā parādījās jau pēc Dakomino
 iz Apulijas, iztaisot spilgtu kontrastu ar siltām konvencionālam
 mīlestības jūsmām ražojumos iz „sicīlešu skolas” tāurā nozīmē.

Galvenais „sicīlešu skolas” preekstāvis Toskānā bija Guittone
 iz Arezzo jeb Frate vaj veonkarši Fra Guittone (mir. 1294. gadā),
 tā esaukts tamdēļ, ka piederēja pēc „jautro brāļu” („frati gaudenti”) ¹⁾
 reliģiozo kara ordena jeb jaunavas Māras milicijas ordena („ordo
 militiae virginis Mariae” jeb „cavalieri di S. Maria”), kurā tas
 sestajās, kād jau bija trīsdesmit peecus gadus vecs. Šis notikums
 tā dzīvē tapa parādīts no spilgta lūzuma tā dzejisko ražojumu
 raksturā. Līdz šim brīdim viņš bij anks provansalešu preek-
 tejs, apdzēdāms tik mīlestību viņu emīlētās teorijas garā, pēc
 kuras cilvēkā mīlestības pamat-celons tapa pilnīgi noteikts
 vardeem „vedere” un „piacere” (lat. videre un placere, redzēt un
 patīkt). Bet kopš savas atgriešanās Guittone urstajās par visloca,
 ko provansalešu dzejas pretinieku. Stingri atteikdamies ap,
 dzēdat grieģigo pasaulīgo, laicīgo mīlestību, tas sāka tagad apīzee
 dat tikai šīro cilvēka mīlestību pret Dievu. Tas esurit pedīgi
 vissausarājā pratošajā (rezonešanā), kas pēc viņa — var sacīt —
 dilst un izšķeržas pēc daudzu šķiru morāliskiem un dvēsēli
 glabejiem temateem.

Viss tas kopā sanemts galu galā vareni veicināja uršanto
 reakciju pret šup atskuloto provansalešu virzeenu. Un ^{ur} pate

1) Pēc Gaspari (25-113 l. p.) leelā daudzumā preekvesti piemēri tai šim
 patapinumu iz provansešu ražojumiem jeb šiem verdzīgu pakaldari-
 numu, sastopamu minētās skolas sicīlešu un toskancešu dzejnieku pan-
 tinōs.

par sevi mīlestības dzeja trubaduru garā nevarēja Itālijā uz sevišķu ilgu mūžu lēzēt, pateicoties pilnīgi citai dzīves kartai: brunneku pilu vēstā, ar turnīriem - brunneku cizām un lepniām augstām damām, vidus Itālijā rādīja rindu municipiju, t.i. brīvu pilsētu rindu ar viņu pilsonīgeem eedzīvotājiem, kas drīzak teccās pec pacilosās, ^{no pēdējās} mēvētajās morāles, nekā pec maksliģa, uxpūsta idealisma. Paši dzejneeki šē peedoreja pa leelakai daļai macitu juristu kartai un viņu apdreedamā brunneeciģā mīlestība bija neizbegami pilnīgi leekas-viltotas dabas. Tadā kartā jau XIII. gādsimtenā otrajā pusē Florencē manami divi virzeeni: no veenas puses morāliski, allego., riski u. t. l. elementi, no otras - veenkarši tautiski.

Pār jaunā virzeena - jaunu pasākumu - preekšstāvi italeešu dzejiskā ražotnībā var minēt talantīģo Kiaro d'Avanzati, kamēr vecās maneerās uzticarni preekviteji turpinataji bija Buona, Džunta Mobjiččani, iz Lukkas, un Dante da-Majano, pazīstams caur slopeno-neatklato-mīlestību pret sicileešu dzejneeci Konnu Ninu un arī caur rupģo senaidību pret savu loelo florentīneešu sovardi tā dzejiskas darbības sākumā. Reakcija pret veso skolu izpaudās arī humoristisku ražojumu veselū rindā. Šē jau nav nolēdzams italeešu pilsātu „popolo grasso” (prasto ļauģu) ne-ilgstošais, tik tās deenas tonis. Tas atspoguļojas arī Rustiko di-Filippo satīviskāš sonetās. Šis dzejneeks ir ļoti krāsu bagāts, kuģas tas nem no zemū pilsātneeku šķicū iudeenišķas dzīves. Pārak eevero, jams šō pārejošā virzeena dzejneeku rindā siēneetis Čekko Andžo, lievi, humorists, kas iuceļās caur pārsteidzoģu-uzskritoģu preekš tā laika jūtu subjektivitāti un pec tam caur dabīģu konvencionālī, tates atmeģānu dzejiskā frazeoloģijā. Dzilās dvēseles skumģas (šē čimīs caur skumģām un bagots ar melancholijū, saka starp citu dzejneeks. „Aiz simteem semeslu mana virds pilna tadū skumģu, ka es simt reiz deenā gatavs mirt”) un teeksme uz netāupģu izomecku pat par sevi pašū turvina to ar citu daudz velaku eiropeeģu līvīkā jaunu garu sludinataju, preekšteci, francuģi Fransoa Korbūelu, sauktu „Villon”, eeverojamako franču līvīki XV. gādsimtenī, Luis XI. laiku. Veenā laikā ar nogreģānos italeeģu dzejā no agrākā konvenci. onelū virzeena, kas bija bez jebrkāda sakarā ar dzīves un gara atmosfēru,

manama arī patikama pārmaina literatūras valodā, kurā top troubadūri, trouvairi, trouvatori savā iztiktismē un sveicaka no arhaistiskām vecējām un provansālām formām.¹⁾

Peeminētā savstarpējās pretīšķības (pretstatu) aprīna bija veidnādā mērā drīva tā pee pārējās fazēs (parādes) preekšstāv jeem italeešu dzejas attīstībā, kā arī pee provansālu-sicileešu skolas veco tradīciju preekritejeem.²⁾ Tāpec peeminētā Kiaro d'Avandzati uabrukumi Buonadžuntam Uobiččani un cita rakstneeka - Guido Orlando ^{da Majano} Acim ve, dzams, ka XIII. gadsimtona pedejā ceturksnī italeešu dzejai stāveja preekšā jauns uvsākams ceļš, jeb stātees uz jaunuu ceļu. Fantajums bija tix tas, no kurceenes un kadā garā parā, disees šis jaunais virzeens?

2. Fauna skola - jauns stils.

Par izejas punktu izādijās Bolona, bet jaunās dzejiskās skolas dibinātājs bija Guido Guiničelli (Guinicelli), no angostas boloneešu ģentes dei-Prinčīni, ģibelīns pee savas politiskās pārleccības, miris trīmdā ap 1276. gadu. Agri vīnš tapa sla, wens caur savcem dzejoleem. Starp vīna kancōnām un sonetām, veltītām veemīgi mīlestības tomateem, ir dažas, kas sacoretas veļ vecajā maneerā; ne veemreiz veem vīnš min Frato Guittone jeb Fra Guittone d'Avedzo par savu, sko, lotāju. Ta 20 dzejolēs, kas pārnākuši uz mums, top apdze, data brun, veecīga mīlestība; tanīs vairak domu, makslas un eeceības-fantazijas, mekā pee sicileešu dzejneereem, vairak jutu un slīpejuma sikumūs dalās, pate valoda dandz skanīgaka u paceizaka. Kadā kancōnā (Al cor gentil ripara sempre Amore, cēlai skaistai sirdij pee ejama veemur mīlestība) autors nem savas pamatdomas izskaidrošanai repececeša, sāmos izteiceenus un salīdzinumus jau ne vairs iz provansa, leesū repertoara. bet meklē tos ircilakā filozofiskas domas, sānas laukā. Materialās teorijas vedere un piacere (vediet un patikt) veetā attīstas sirds skaistuma-cēluma (cor gen,

¹⁾ Fantajums par italeešu literatūras valodes attīstību dod literatūras vēsturisko dandz veevīlīga un intresanta. Fr. Gaspari, 140-213 l.p.

²⁾ Redejis kads no maģistru vec italeešu dzejneeku izdevejeem (Touechi) sauē faisni par trouvatori (par troubadūreem), bet pirmos par trouvatori di trouvazione (par pārējās fazēs troubadūreem) un tix jaunā stila skolas autorreem dod nosaukumu „poeti”.

til") teorija un secēte, jebšu kā agrāk visu pilnību visotne, tak pardailota no pašas jusmas izcilās dabas, neizbegami egust simbo-
 liskas būtnes raksturu, kas cauc sevi personificē kaut ko augstaku-
 celānu. Tadā kartā mīlestība uz to saplust ar mīlestību uz tikumu,
 uz visaugstāko labumu, uz Deevu,¹⁾ bet pate dzeja lemitinām dabon
 simboliski-allegorisku raksturu jeb klūst par filozofisku pateesību
 izteiksmi dzejiskās gleznās.

Tik ar gadeem Guinicelli uzgriezās uz patstāvīgu ceļu zem ~~apspaidu~~
 loceizejas universitates zinātnes valdošā espaida, par kužas centru
 Itālijā tamī laikā bija Boloņa, kur zedeja šolastiskas macības par
 pasādību un preekšmetu dabu. Šīs jaunās dzejas pamatōs gul tadā
 kartā tīra prāta „teze”, ka mīlestība peeējama veenigi dailai pēsavas
 dabas dailai, siodij tikumu pilnai siodij. Dzejneeks eedomajās isacit
 kaut ko sevišku, Tas ne tindaudz domaja par mīlestības dzeju, cik pūle,
 jāš sev izskaidrot tās izcelsānos. Tas kraustija maksliģu mīlestības
 teoriju, pārecdams no veenas gleznas uz gleznu, lai tikai kaut kā
 ķertu savu jūkaino neskaidrō domu-ideju. Tas nenāca, uccelās
 veenkārši no apdavinatā Boloņas dzejneeka seviškas ipatnības, bet
 arī no teem sānu espaidēm, kuri vīna laiku no jauna sāka
 nodarbīnat pratus Itālijā. Bet šee metafiziskee smalkumi, šī rotala
 ar jēgumeem neiztaisa veenigo Boloņas dzejneeka īpašību. Zīnams,
Boloņas un Toskanas skolas italeešu dzejneeku dzejojūmōs ir ta pate
 murgōšā jusmība- ligsmība-eksaltacija, kuža iztaisa valdošō toni
 provansaleešu līras rāžojūmōs. Mīlestība ir un paleek arī preekš
 vīneem par pirmo un pēdejo dzejas vardu. Dzeesmas, kas sacera,
 mas tai par godu, še preekem vel vairak ligsmu himnu raksturu.
 Bet pee Guinicelli, kā arī Goitlone d'Arezzo rāžojūmeem var tur,
 klāt novērot dzejiskās domas nogreēsānos vel uz veenu pusi. Paan-
 ligā-laicīgā provansaleešu maksliģa dabon vidus Itālijas dzejneec,
 ku rokās relīģiosu nokrasu. Vīni no jauna ved maksliģas idealus
 saskaņā ar laikmeta valdošō virģeenu. Pretoji trubadurocem,
 kuri neko talak neredzeja par savu mīlo idealu, Boloņas dzejneeks
 remdejas ar domām par teem preekcem, kadi ta deevinatās secētes

1) Pē sv. Augustina, kušs ta laikā zinātnē bija visai loela autoritate, kadā no
 vīna pamacībām (Sermones) teikts, ka skaistums atkarojas ne no vaigā seiģas,
 bet no dviseles īpašībām un ka mēs kadu no Raditaja rādījūmeem mīledami,
 topam skubināti eesō ta mīlet Raditaju.

naves gadījumā to sagaida citā pasaulē; ticība uz vienas nākamo
svetlaimi atveeglina tam skumijas par šķiršanos un dara to zi-
namā mērā laimīgu. ✕

Maksliskā zinā dzēja, protams, maz ko no tam mantoja, bet
no svada bija tas, ka precīs dzējiskeem ražojumcēm atklajās
jauns saturs, tas veda pēc (jaunas) atraisīšanās no provansālisma.
Bez tam jaunais virzeens, atsvabinādams dzējneeka inspiraciju-
eodvesmu no agrākās līrikas dzestrām, saltām, konvencionēlām
banalitatem, ja negrib teikt laisteem, cam tam deva iespēju
teesām sirds jutām nākt gaismā. Tas nomanams pat pēc pašā
Gviničelli, kurš vispārīgi neizcelās ar sevišķu dzējotnību,
jebšu par savu pantīnu jaunuma saturu, par agrak nepoerēde,
to valodas spēku un tīrību, kas vispirms dabuja ^{maigu} smalku no,
krasu („fu dolcemente colorita”), tas pēc taisnības no Dantes iz,
pelnijās teva un vislabākā no toskaneēšu dzējneekēm nosau-
kumu. Ja, Dante pat sauc to par visu italiešu dzējneeku un
savu pašā tēvu.

Fauna, t. i. reliģiozā nokrāsa, par kuru agrak esunājimes,
italiešu dzējneeki aizņēmūšes no franciskaneem, kurēem
dzējiskas formas deroja tai pašā laikmetā reliģiozā entuziasma
izteiksmei, no franciskaneem, kuri predoreja pēc tā saucamas
umbreēšu skolas, par kuru runa bus turpmāk. Tri citādi ita-
liešu dzivē ta laika dzivē bija vispār daudz vairak reliģiozi,
tates jeb, īstenaki, katoļu sajusmas, nekā deenvidus Francijā.
Tam der par pierādījumu vienas plašā un līdz ar to darbīgā
nozīme tad pasākušās italiešu mākslas lauskā, arhitektūrā un
plastikā it sevišķi. Viņas pamošanās uz dzivi acim redzot
notika zem dzivu reliģiozu jūtu iespaida. Buonādzunto Urbic-
čiani, dzimis lukkaneks jeb lukkanectis, veens no Gviničelli
laika beedreem, sacereja tam sekošu sonetu:

Īsē, pirmo manee's skolu atstādami,

Kur zēdeja tik mīlestības dzeesmas,

Kas moda sirdi maigu jūsmu leesmas,

To veicat, trubadurus ēnodami.

Īsē līdzinātes gaismai, uzstādami,

Kas ēnas tumsu izgaisina kā bez breesmas,

Buonagiunto
Bonagiunto
Urbicčiani

Tax kurās stari asi lā kā esmas
Mū ne par ko nav acim lūkojami.

Tax visiem pāraki jūs zinašanā,
Kā ar caur smalkumu un samiecēteem. vardeem,
Bet tee ir tumši un nav izlobami,
Kā pakstis, kas vel nenāc lectošānā,
Ar viņi pilni turami par gardecem,
Tax nav nevecnam isti saprotami.

Tas ir nesaiistītā runā: Jūs atstādami preekš tam, lai visus
citus trubadurus aptumšotu, pirmo manceru, veco patikamo mīlesti,
kas dziesmu formu, esat līdzīgi gaismai, kas izgaissina tumsu,
bet uz kuru nevar skatīties. Jūs pārspējat visus caur smalkumu
un zinašanū, bet jūsu valoda tik tumša, ka grūti atradisees
kāds, kas viņu saprastu."

Starp sekošiem „jaunās dziejiskās skolas” — „jaunā stila” dziejiekiem
citi apstrādāja jaunās mīlestības-teorijas metafizisko pusi, analizēda,
mi pašas jūtas; citi atral — ideālo pusi, pee kam apdzēdama seveete
arveenu vairak un vairak kļuva par butni ne no šīs pasaules. Kā
pirmās grupas ^{preekšstāvjus} var minēt Guido Orlandi un Guido Kavalkanti,
bet otrās: Lapo Džanni, Dino Freskobaldi un Gitončino Gvitlone Gianni
da-Pistoja.

a) Pirmā „jaunās skolas” rakstnieku grupa.

Tā pee Orlandi, kā arī pee Kavalkanti šolastiskas-mīlas dialek-
tika aizsneedz galejās robežas; pee Orlandi manis pee pat lcelunā
mērā, tā ka tam sveši gan teešu jūtu dziļums, gan apdzēvina,
mās seveetes izcilais uskats. Bez sonetām, kurās tas dzēd par p.
par trim gēcizsirdības (aiagūtības) šķirām, par tam, kada mīlesti,
kas šķira stipraka, — viņš sacerejis tapat sonetu „Par mīlestības dabū”,
kurā autors uamet jautajumus kā: „No kurienes rodas, ceļas un
kā dzimst mīlestība? Kuda viņas esamības vosta, kur viņa ueturas?
Vaj ta substance, vaj ta nejausa parāde, vaj tikai pceemina? u.
t. p. Šis dzejolis, versts pret Guido Kavalkanti, izsauc no pedejā puses
ja nu pee mūsu gaumes ne labako, tad tomēr viseeveerojamasko no
ta rašojumeem — canconi: „Donna mi priega” (Dama-kundze, mana
dargakā, šķiega no lat. pretium, no ka preciozā, prece etc.).

Guido Kavalikanti (Cavalcanti) dziejneeks un filozofs. Par viņu uzglabājušies daži sīkaki biogrāfiski dati. Tas dzimis Florencē. Kā Dantes draugs viņš bija tads pats karsts ģibelīns (t. i. ksi, zara preekritejs pret Velfeem-Guelfeem), kā arī „Inferno” (peukes, elles) dziejneeks. Ceļees no augstas florentīnēcū ģentes, Kavalikanti likās ar leelu teeksmi uz nopietnu filozofisku domašānu un uz dialektiskēem strīdēem (disputeem), kurās neatrada sev līdzīgu meistariški pārvaldidams mātes valodu. Privatā dzīvē tas mīleja veentulību, kas vel vairak apstiprināja vispārīgās domas par viņa arrogansi-augstpratību, bet budams visai kaislīgas dabas, tas preekopa daudzumu visdažādāko mīlestības dēku, kas sa. gādāja tam daudz laika beedru uzbrukumus. Viņa seviškā kais. lība uz filozofiju un erotiskēem amūzementēem - apmeerīnu, mēem kā leekās, izcela tepat arī nostastus par viņa beaticību un epikureismu. Tas bij apprecējis Farinata delli Uberti meitu. Ta seenas ^{tīvs} bija veens no ģibelīnu vadonēem. Šīs partijas visvārīgākā nozāre bija tā sauktee „baltee”. Ar šēem Kavalikanti budams saistīts arī caur paša uzskatēem, bija nesameerīnams romaidneeks gwelfu partijas galvai un pee šīs preekerošo tā saukto „melno” barvedim Korso Donati. Dēl dziejneeka augstpratības un karstgā, vibas nāca starp viņēem pat līdz personīgai raunānās deenas laikā uz Florences eelām un kadā no tām Kavalikanti tik tik ko nepazāudeja dzīvību, galu galā uz republikānu valdības spreedumu to pat aizskūteeja ar tā domu beedreem uz kadu no Volteras puvvainām veetām, no kurēem tam atlāva atgrie, stees tikai ta trīmdā sabojātas veselības labād. Dvīz tas tad nomīra Florencē 1300. gadā, kad bija drusku vairak par 40 gādēem vecs tapis. ¹⁾

Leelā savu dzējolu dalā tas apdzēed savas mīlestas seevee, tes, kurū vardi ir Diovanna (Giovanna), Forosetta u. c., jeb viņš apdzēed jaunu meiču iz Tuluzes, vardā Mandetta, kurū tas eemīleja, uz Kompostellu atgreekdamees. Vīslabākais no viņa dzējoleem „Canzone d'amore” ir pilns tumsū frāzu. Cik augstas

¹⁾ Leecību vairums par Kavalikanti, kurās preekdes tā laikā beedreem preekodtus citātōs pee Rulhā „Geschichte der italienischen Poesie, I.” 340-350 l. p.

Ļījušās Kavalčkanti gara un dvēseles īpašības, tas redzams no tam, ka Dante ne vienreiz vien to sauc par savu pirmo un labāko draugu un gaiši noticē ta literarisko nozīmi, statīdams to augstāku par „jauņās skolas” dibinātāju, Ģvinicēlli, un teēsi pēc sevis patā.¹⁾

Kavalčkanti dzejiskā ražotnība, kā arī²⁾ Lažēem cīteem „jauņās skolas”, „jauņa stīla” dzejneekēem, paceļās, īr. zīmīga caur duplicitāti, dvēseļu divējādību: veēni no viņa ražojumēem īr caur dialektīku stipra gara augļi, otri - īstēni dvēseles satversmes, sajūsmas augļi. Vissevero, jāmakā starp pirmajēem - jau peeminētā kancone (Donna mi pri, ega, kundze, mana dargā -), pēc savas dabas tā kas no īsa filozofiskā traktatā šķīras, kurā seēnīgi (konsekventi) top attīstītas ne ma, rak kā astoņas, tēzes” par mīlestības īstu dabu. Nav nekāds brīnumš, ka tads ražojums nepacēlās caur sevišķu skaidrību - gaišību jo vai, rak tādēļ, ka dzejneeks īr kā tīšu prātu apģūtīnāja savu udevu, mu caur īzvēlētas vārsmu formas pārleco maksīgumu (īr 14 vārsēm, kas īstāisa katru strofu jeb kancones stansi, astoņās nāk tā sauktā „leonīniskā” jeb vidus - atskana)³⁾; bet acīm redzot pilnīgi saskānot ar tā laika uzskatēem un gaumi, īi kancone īzpelnījās no „saūkumu „nobilissima” un „divina” un pat ne veēnreiz veēn de, va cemeslu Italijā zinātneekēem preekš komentāreem, zinātārskēem īzskaidrojumēem. Tūpretī savās sonētās un sevišķi ballātēs, pr.p. „In un boschetto trova pastorella” (Kadā bīrītē radu ganmeitīnu), kurā toni un pantmērā īzdzīrdama itāleēšu tautas deju - dzeesmu atbalis, Kavalčkanti’s īzrāda severojamu dzejiskumu, originalitāti un svaīgumu. Pate valoda viņās īzceļas ar tīk zīmīgu pilnību, ka ne veēn Dante īzsaka karstu slāvu sava drauga pantīnēem, bet vel arī XV gadsimtēni Lorendzo Medīči atsaucās par viņām ar līgsmu apģarošanos.³⁾ Filozofijā Kavalčkanti bija epīkurejēstis un ateīsts.

b) Otrā „jauņās skolas” dzejneeku grupa.

No šīs otrās grupas dzejneekēem, no Ģvinicēlli imitatoreem pa, kaldarītājēem, kas rakstīja galvenām kartām seveētes īdealīzācijas nolūkā un zīnā, mināmi, kā jau dzīrdejam, Lapo Džānni - veēns no

1) Ģk. Vita nuova, cap. III, Purgatorio, II, 97.

2) Leonīnīski pantīni, rīnēti heksamētri, kurās katras vārsmas vidus un beigās veēns ar otru rīmējās; tā nosaukti pēc kāda viduslaīku dzejneeka „Leo” vārda.

3) Ģk. Ruth tur pat. - La rime di G. Cavalcanti īzdeva Gast. Capasso (Pisa, 1879) un dārdz vītibēkēci, Arnone (Firenze, 1881).

florentīneciū notāreem un tuvs Dantes draugs; Dino Freskobaldi, kas pēdēja pece veenas no visslavenākajām florentīneciū ģentem un, kā stāsta, Leels Dantes rakstu ceonitajs, un pedigi Cino da Pistoja, kas saucās īsteni par Gitončino Gvittone, tupat atrazdamess draudzīgā sakarā ar, Deevīkās komēdijas "autoru. — Kamer siciliē, šū skolas' dzejā, saskaņā ar provansāleciū konvencionālismu, alla, šin tapa apdeedata tik appreceta seveete, tamer pece mineteem „jaunās skolas" jeb „jaunā stila skolas" preekštāvjeeem parādās jau ne reti par mīlestības preekšmetu jauna meiča - meiteete (giovi notta), ko viņi mīlo telot par engēli, kuņš izdailo sava apdeevina, taja dvēseli caur kaislibas brīnumdaritaju spēku, kura ceesama ta sirdi caur izejošām iz mīlakās acim, spiritelli (garīneem) un caur daritajām ceespaidu uz veenu - otru no mītošām viņa dvēselē „spirti della vita" (dzīvības garcem). — Tee „spirti" un „spiritelli", bu dami ta laika šolastikas platonisku, aristotelisku, tomastisku un tam līdzīgu macību augli, spēleja sevišķi manamu lomē Dantes un ta daudzo preekriteja metofiziski - erotiskā līrikā.

Freskobaldi

Dino Freskobaldi ir skumju un sērū (dolore) dzejneeks. Tee viņa mīlestība neaparādās tik daudz jūsmīgā kaislibā, cik domīgā uzskatā, un šī poeta dzejolēs ne-izteicas sev apmeerinašānu - pati, ku mekletaja vēlešanās, bet lūgums pece pat vsveenkarsāvēs uzmanības zīmes, kā: acu uzmeteens jeb sveiceens (il saluto), ar kam veen jau peeteek, lai apdeevinatajs justos laimīgs; rau - tadā mērā mīlamā seveete vādas viņa domās viņam nesa, sneedzama, un viņš pats neseenīgs viņas pretim - nākošās teeksmes. It dabīgi, ka pece tadas eedomas par mīlamās seveetes neairzneedzāmību dzejneeka dvēselē ceveesās agrākā laikmeta līrikai nepazīstamas sēras skumjas, brīveem pārēedamās, pār, verzdāmās dzilās sērās, kā tas jau manams Freskobaldi dzejā.

Teeksšanās uz seveetes idealizaciju arveenu stiprāci attisti damās, atrada pilnīgu izteiksmi Cino dei Sinibaldi jeb Cino da Pistoja, kuņš pats saucās īsteni Gitončino Gvittone, dzejā. Tas dzima 1270. gadā Pistojā, kur ceņēma teesneša amatu un tapa no laika beedveem tuvets par veenu no vismacitakeem un laba, keem juristeem. Turplikam tas tapa līdz ar citeem ģibelīneem

padzīts iz tēva pilsatas un paradīza atlikušo drīvi pa dažādem
 Itālijas pilsatēm, nodarbojoties ar teāstru zinātnes macīšanu Paduā,
 Perūdijā, Trevizā, Florencē, stipri sērodams par drimteni, kā to daži
 no viņa dzejotājiem rāda. Ļoti pareizas laikas esam Bartoli domas, ka
 dziļās ruktuma jūtas, kas velkas caur Čino da Pistoja rasksteem, uz
 turejās arī caur viņa patriotiskām skumjām pa to laiku, kad bija
 bezsavvalīgi šķirts no drimtenes, tam gāja tuvu pēc sirds arī visas
 Itālijas liktenis. Tas izrādās par karstu galoju ģibelinu, atzīdamis
 pret ortodoksālo baznīcas macību „keizārvalsti par sauli un pa,
 vestvalsti par mēnesi” dažās savās sonetās, p. p. uz Danti, uz Ēkko
 d'Askoli un teicamajā kanconē uz keizara Fudriķa VII. navī.¹⁾
 Pastāvošais romantiskais-dekainais nostāsts par viņa mīlestību
 pret Selvadžu dei Verdžolere, kāda ģibelina meitu, kas devuse
 dzejņēkam pasparni pa ta klišānas laiku, kurā tas, kā Petrarca
 Lauru, esot apdzēdājis arī pēc viņas naves Bartoli peclaidīgs turet
 par izdomājumu, izceļušos ne agrāk kā XVIII. gadsimtenī. Čino dei
 Finibaldi jeb Čino da Pistoja, kurš pats saucas īstēni Gvintončino
 Gvittone, mira ^{svā} tēva pilsatā Pistojā 1336. jeb 1337. gadā.

Čino dzejotājs sastop tapat, kā arī pēc Kavalkanti, sekošus gan
 konvencionelus no viņa mīlētu sevišķu vārdus, bez jau minētās
 Selvadžas, marčianu Malaspinu, — Firaneeti, la Treccia, la Merla u.c.
 Pats vārds „Selvaggia” (= Selvatico, silvestre, agreste, franču Sauvage) ir
 preekš viņa simbolisks, kam ja-izsaka vaj nu poeta tumsō dvēse,
 les stāntakli, kas mōcas par bezcerības mīlētu seveeti, vaj arī pašu
 tās idealās seveetes nepeejamību, kurā it kā personificējas pa,
 teesi dzīvojušee sevišķi, pret kurām sajūta mīlestību — un reizēm vis,
 kaisligako — tā caur savām dekām slavens tapušais Kavalkanti,
 kā arī zinātnēks Čino da Pistoja un pats jistrais drūmīgais „Elles”
 dzeesmenēks, Dante. Pateesi, šīs mīlestības atbalss ne veeneir veen
 gaiši sādirdama daudzās viņu rāžojumās.

Bet tās bija paejošās — pārejošās temperameta dotas aizrauti,
 bas, bet par pastāvīgu domu preekšmetu Pistojas dzejņēkam bija ta
 idealā butne, par kurā viņš izsacījās, ka „jauna skaistale
 visā savā uznešanās līdzīga deeva engolim”, jeb „viņa nav no zemes

1) D'Ancona, La poesia politica etc, 43 l. p.

butnem - patš Deivs viņu nosūtījis-atsūtījis, tadā mērā ta viņa
 kaut kas nobijis"; līdzīgi eņģelim, kas lūko Deevu, uz viņu skati,
 tajees dzejneeks jūt sevi peepilditu ar svetlaimibu un tamdēl
 tas talu nost no visa netīra un slīkta; ta dzeesma viņai par godu
 līdzīga Raditāja slavai; tuvošanās viņai ir tuvošanās Deevam
 un pedejai jāpeepilda dzejneeka dvēseli svetām šausmām, - tas
 uzlūko ar apecerīgu ceenību „seeveeti-deevību (donna dea)”, -
 ta visaugstākā mīlestības idealizācijas pakāpe. Rau pr.p. veenas
 Ēino da Pistoja ballatas saturs:

„Tā ka es nevaru (patēdināt acīs) dceorgan sneegt bandu acim, lūko
 damees uz savas kundzes (Madonna) skaisto vaigu, tad es tik il-
 gi, acis nenoverzdamis, uz viņu skatišos, līdz nenonāksū svetlaimi-
 bas stāvoklī, līdzīgi eņģelim, kurš, pēc savas dabas atzagdamees
 debesu angstumās, jūt svetlaimību no veenas Deeva vaiga lūkoša-
 nas, tā es, lai gan cilvēciska butne, skatidamees uz seeveetes
 telu, kurai peeder mana sirds, jau vīrs zemes panāku svetlaimi-
 tads svetās ligsmības pilns spēks (tikums, vīrtu) top caur viņu
 izplatīts un davināts, jebšū to mana tikai tas, kurš ceeni-poelude
 viņu pēc savas vēlesšanās (desiando).”

Br dabīgi un saprotams, ka objektivitātē līdzīgās seeveesū telās
 izžud: tee ir dzejneeka dvēseles radījumi, kurš eesanga-redz tos
 savā garā telojamees saskanā ar jauno eeceri jeb apeceri. Te seevee-
 ti eedomajās kā simbolu visa angsta, skaista, deevīškīga. Pēc
 Ēino da Pistoja „seeveetes-eņģeļa” peelugums, ceenijums, kurā ne-iz-
 begami pēc savas dabas nepēe-ējama (šai nozīmē „selvaggia”),
 jebšū ta ari dod dzejneekam dvēseles svetlaimību (ta dara to „be-
 ato”, salīdz. „Beatrice” Dantes mīlakās vardu), tam rezultātā
 peēšpēt tikai degošās dvēseles ceesanas un tā ka dzejneeks viņu
 nevar aiznīrst, tad ari ta mokām lemts būt bez gala. Savu
 dvēseles skumju, sirds-sapju (dolore) išteiksmē Ēino dei Sinibal-
 di da Pistoja talu pāspēj Dino Freskobaldi.

Telodams cilvēka dvēseles dramu, tas sasneedz ģenialitāti,
 pēc kam viņa valoda kļūst gaiša, veenskarša un sparīga. Tāri
 no viņa dzejoleem izdveš neparasti dailas jūtas, kā pr.p. ta soneta,
 kurā tas ir kā atrod bandu mokās, kas ta dvēselei vada un

kašu gribetu katru svošu preeku noskaidinat pašā bezmerīgās skumjās. Tutto ch'altroi aggrada, a me disgrada (Kas citam dara preeku, tas man nepanesams). Drejoli ar viņu vardu mums atstāti neko marak par trissimti, bet trūkstot stingri kritiska izdevuma, nevar no drejoleem uz mata atdalīt tos, kas viņam preekaitīti klūdotees.¹⁾ Sevišķu popularitāti-pažīstamību baudīja viņa Com. menturio pēc romiešu kodeksa pirmajam desmit grāmatam. Bet savā Drežā - savas Drejas pantinās, kas tuvojas Dantes enerģijai un Petrarcka's maigumam, Ēno apdziedāja sevišķi divi sēveetes: Sel. vādžu un markizi Malaspinu. Par viņa poetiski-maksleneecisko vertību var dabūt nojēgumu no tam, ka Dānte stāstīja Ēno da-Pistoja par tā ražojumeem sev pašām blakus.²⁾

Italiešu drejneeki no XIII. gadsimtena otras puses un XIV. gadsimtena sākuma nebija vienkarši pakaldarītāji, imitatori. Viņi atrada brunneecīgu dreju savu tautiešu nojēgumos un cerasās jau esakņojušos un turpināja tās attīstību tālāk. Bija grūti atrast izdomāt jaunas gleznas preekā jūtas irteiksmes, kuŗa jau tik daudz reiz apdziedata no drejisku balsu vesela kora, bet nebija mazāk grūti irbegt no kardinašanas, tai pēdot savu victus noloritu, nokrāsū, aizņemtū - tapinatu ^{galvenām kartām} no teem uzsūcateem, kuri tad valdīja starp laika beedreem un neatturami speedās pasūktajā literatūrā eukā. Ēi teeksmē vairak filozofiskas, nekā poetiskas īpašības, pamanama jau tai pašā Bolonas skolā. Pir. matnīgā jūtas swaiguma, žirgtuma veetu cenem tanī jaunū filozo, pešanas, domašanas veids par to pašu preekšmetu. Tau pēc Grini, čelli var redret šīs jaunās maneerās pirmo mēģinumu.

Toskanas jaunā stila skola ļoti svarīga literatūras-vesturiskā ziņā: pirmām kartām tās līricas virzeemē stiprā mērā noteica saturu un toni (ģoru) ne vien Dantes, ražojumos bet arī Petrarckas ražojumos un tikai sakarā ar viņu pēdejee parādas par noteikta literatūras evolucijas, attīstības gājeena dabīgu un pilnīgi sa, protamu fazi; otrām kartām, jaunās skolas drejneeku ražojumos līrica pirmo reiz peņem - egūst to psiholoģisko raksturu, kuŗam lemts bija iztaisit visas nākamās līricās Drejas pama, ta īpašību veetumos.

¹⁾ Pirmais izdevums 1518. g. Venēcijā. - G. Carducci, Rimi di Messer Ēno da Pistoja etc. Florencē, 1862. sal. S. Ciampi izdevumu, Pistoja, 1826. - ²⁾ De vulgari eloquio I. 10. - Vita e opere giuridici di Ēno da Pistoja, con molti documenti inediti, per Chiapelli (Pistoja, 1881).

3. Umbrešu skola.

XIII. gadsimta pirmā puse atzīmējama caur pastiprinātu reliģiozu kustību Itālijā; viens no redzamākiem faktiem, kas viņu parādīja, bija divu jaunu mūku ordeņu dibināšana. Tie bija franciskāņu un dominikāņu ordeni. Minēto ordeņu ubag, māksī citu līdzekļu skaitā uz masām - lauzī masām - darīt iespaidu, uz teem cespēt, kerās arī pec sprediceem lauzī valodā, pec sprediceem sākas arī latīņu barnicas himnu pārtulkošana vispārsaprotamā valodā un tapat zem reliģiozas apģarošānas iespaida, originalu dzejolu saceršana ar to pašu raksturu. ^{Si re,} ^{kurā nosaukta} reliģioza dzeja iztaisa tā sauktās „umbrešu skolas” īpašību, pec veena tās precēstārja drimumveetas, ar kura vardu saistās pats šīs skolas sākums.¹⁾ Tas bija pirmā jau peminētā mūku ordeņa dibinātājs San Francesco d'Assisi (sv. Franciskus no Assisi) Umbrijā (dz. 1182 g., mir. 1226 g.). No šī brīniskīgā vīra uzglabājusis celu dzeju izdvesoša dziesma par sauli, „il Cantico al Sole” - himnus par sauli - Ave Sol - ar originalu panteistisku nokrāsni, himnu, kuru pec nostasta, jeb kā tradīcija stasta, tas dietejis reliģiozas ekstāzes - apģarošānas stāvoklī, kad tam nebijuši pilnri 18 gadi. Sv. Franciska dzīves aprakstā top daudz stastīts par tā mīlestību, ^{no tas} pret dabu ^{un} tās ziedu krāsām, putneem un kustoņoem (zveroem) jūtis; ar pēdejeem tas (abprat beēdrojēes, tos seo pēcradinādams, kopdams, teem, kur palīga vajādējis, līdzēdams. Šī saules dziesma (il Cantico al Sole), kā šēcetams, nav uzrakstīta noteiktā dzejiskā formā, bet tīcāi mērenā, mēģotā, noskanotā prozā (intēprio nprozā), pec kam tānē pilniska, nīgas atskāņas veatu ne reti enēm veenkarša assonanse (sa, skāņa). Intēresanti butu, šo saules himnu salīdzināt ar Raina Ave Sol. Divi citi sv. Franciska no Assisi himni, kā: „Par Nabadzību” un „Par mīlestību pret Jēru”, kuruš arī min zem sv. Franciska no Assisi varda, nav viņa.²⁾

Karsts, aizrauts sv. Franciska no Assisi pēckritejs ir - Jakopo dei Benedetti di Todi, jeb veenkarši Jakopone. Viņš dāima Todi pilsatīnā bagatā Benedetti ģimenē, bija sākumā advokats, tad veda jaustru dzīvi, apprecējas, bet pec seavas naives atstāja savu

¹⁾ Ozanam, Les poètes franciscains en Italie au XIIIe s. (1852).

²⁾ Hl. Böhm, Die Benennung von Franciscus von Assisi, I-ajā nējmā „Römische Studien” - 3. s. 189. l. n.

bagatību palīdzams par mūku. Atsacīšos no pasaulis un apvilcis franciis. 23.
kaun mūku meteli, tas paradīza savu pārako-atlikušo dzīvi un mūgu
kā „Kristus veentesitis”, pats sev uzlīdzams un pascetīgi pascēdams
visadus trūkumus un pareminumus, tas pārdēveja savu vārdu par
Jakopone un nodevas visnevāldamakai reliģiozai aizrautībai, ko
tas sauca par „gata deju” (danza di spirito) un zom kuca nolaišanās,
īrlaišanās, cespaida viņš sacereja dzeesmas un himnas, izdvesoņus
bezgalīgu, visu pārņēmeju mīlestību pret Kristu un pilnus ne vien
doemvidus kaislības, bet, var sacīt, pat kaisluma.

Jakopone, pats izpildīdams svābadi solījums par nabadzību
un mīlestību pret kuaku un Dēavu, protams metaupija neceņigos
barnicas precēsīstāvījus un jau pirms Dantes ^{caur savām pārņemumam,} ka kauna zīmī ut.
speēdams stingri sodīja pašus pavestus. Iedēdams klostera ceturmā,
tas sacereja svetus himnus, un utvārdamees Palestrinā to laiku,
kad Bonifacijs VIII šo pilsatu apveda, tas sacereja pret šo divi
dzejolus kurš pavestam pārmeta, ka tas vedot kaun, kad juchinotees
pret barnicas kaitem un vainām. Ēņēmīš pilsatu, Bonifacijs
to cespundeja ceturmā pēc udens un maizes. Tas mūku atlaida
valā, kād sanēma cēti pašu pavestu. Jakopone uzbruka arī
vispār uz sabēdribas visu kartu netikumēm un vainām; kadā
dzejolī tas liek allegoriskai figurai, Nabadzībai apcēt visadu
īkriu laudis, mēklejot sev pajūnti. Bet visi, no prelateem, augsteem
gaidzniecēem sīkot, dzen to bez žēlastības projam:

Vanne via, vecchia perzenta, From, nabaga vecene,

Fa, che qui più non ti senta. Tais', ka no tevis īe nav ne smakas.

Jakopone jeb Jakopo di Todi mira 1306. gadā, atstādams garīgas
dzeesmas (Cantici spirituali), pilnas spāra, jebšu pēc formas
rupjas.

Vispārīgi nepazīst makslas mēra un apstādājuma, slīpējuma
šī izmisušā mistika ražojumi, mistika, kas īrludzas sev no Dēava
moerīga kristīga gala vēcā varas un kauna pilnu navi, paradīzes
svētkaimes vēcā — pekles mokas, ka caur tām ^{kaur} pā visnēcīgakai
dalai apmēerinātu debesu tēsu un taisību par visas gēcīgās
pasaulis berlikumības un bezdēvības — šī mistika ražojumi, kas
pilni vīstēšako jūtu, sneēdošos ^{pēc laimē} ne-rete caur vārdu k'raustīšamu

Līda neizērbai, ne reti izceļas savas negaidītas graciozitātes del pārsteidzošās glernās. Tā zem sava paša bērības espaidēm, atminēdamies mīlas ^{mātes} kopību un rūpes, tas tēlo Svētās Jaunavas mātes laimi šādeem vārdeem:

Man nāc prātā jautājums, kā vareja Jāva sirds izturēt visu to pēcku, kad Tu, vienkarša mītote un tīkla kalpone, dzirdēji, kā pats mužīgais Dievs un Jāvs augstais Kungs sauc Tevi pēc maigā mātes vārda. Jāva pēc šīs domas vācu pamirst sirds katram, kam arī vismazākā dzirkstele no tās mīlestības, kas mani vaist un neizgail."

Šim pašam Jakoponem pēdes pazīstamais latīnu bārnīcas himnuss: Stabat mater dolorosa. Daži no viņa dzērojām sacereti dialoga formā, drāmas veidā. Tā p. p. „Riparazione dell'umana natura” (Cilvēka dabas izlabojums), kur urstājas kādi divpadsmit runātāji; divi „Uzcelušās Kristus parādes”; „Dialogs starp sv. Francisku un Nabadzību”. Pēc ražojumi in tresanti sevišķi tai zinā, ka reliģiozā drāma Itālijā nēma Tabuja savu sākumu Umbrijas provincē.”

Beidzot jāpemin, ka tās idejas, kas atņemamas umbreešu skolas mistiski-reliģiozās dzējas pamatā, var pēc patēsbas būt attecināmas, kā uz savu avotu, uz kalabreesu misticu Joachima de Floris macību. Tas saukts de Floris pēc no viņa dibinātā ~~klostera~~ svētās Floras klostera. Joachima de Floris macība pazīstama zem „Mužīga Evgangēlija” vārda un satur sevī spredīxi par nākamo „Gara valsti”, macību, kur spēleja visai svarīgu lomu XIII un XIV gadsimtena reliģiozi-garīgā dzīvē.²⁾ Tadā kartā šī dzēja ir viens no simp, tomēem no XIII gadsimtena beigām par visur manāmo cenšanos atsavināt viduslaiku cilvēku no bārnīcas-teoloģiskās autoritātes jūga.

4. Allegoriski-didaktiskā epika.

No visām literatūras šķirām allegoriskā un didaktiskā, pēc savas dabas, sevišķi der-pēckrit vairak kārnām, pozitīvam,

1) In. ceki Rivista di Filologia romanza t. 4. l.p. 8. Monaci.

2) Sal. Preger, Das ewige Evangelium. — Hist. litter. de la France, t. IX, 23-26. l.p. un H. Reuter, Gesch. der religiösen Aufklärung im M. — Altcr. 1875, 277. l.p.

II.

Italocēu XIV. gadsimta
literatūras vēsture.

Hantebach

ils remonte ma montre

elles remonte ma montre,

tā sacīt, veselam spēcīgamam tās europiešu sabiedrības daļas, kura
 saprotama zem nosaukuma „trešā kartā”. Kopš XIII. gadsim-
 tena abu minēto ~~žanru~~ otrās puses abu minēto žanru pastāvīgi
 augoša popularitāte bija saistīta ar to faktu ka no tā laika
 sevišķi pilsatneeku sūcīras sāka aizvien manāmāki izbidīties pirmā
 veidā, cegūdamas piemako speku nozīmi Eiropas tautu politis,
 kā sabiedrības dzīvē. XIII. gadsimtonī Itālijā pilsatnekdzīvoja jau
 pilnu dzīvi: politiskā patstāvība ar visiem to parādošiem ar,
 traucējumem savstarpīgi pretešīgo partiju intresu varda. plasi
tirdzniecības attīstība un no tās iztekošais augstais labklaji-
 bas līmenis un pedīgi kā abu preekšējo parādību dabīgais iz-
nākums, vairsak vaj mazak daudzpusīgas gara darbības prasī-
 ba, veenkart un spēkēem peemērota centība visu apmeerinat,
 atkārt, istaisija Itālijas pilsatnekdzīvotāju mantojumu. Kēs
 jau redzejam, kā sevišķi zem municipalā, pilsatneeciskā gara
 cespaida pēc savas izcelsnās, tautai svešā līvika Itālijā arvee-
 nu vairsak . kaudeja savu feodali-brunneccigo toni, peemē-
 dama mistiski-simbolisku raksturu. Ka pa italiski sacereti allego-
riski-didaktiski rakojumi parādījas, tas bij īsteni nozīmē caur
 tam jo dabīgi, ka literatūra galvenām kartām atcādās pa-
 saulīgu ļāvīu rokās, kuri bija gandrīz veenīgi no pilsatneec-
 keem celušees un līdz ar tam peesavinajūšees līdz zinamai
 pilnībai tu laika sōlastisko zinātni, pateicotees ātri urceedē-
 sām universitatem Itālijā.

Pis italeešu rakstneeku grupas preekšstavis bija Brunetto
Latini kuts dzima ap 1220. gadu un mira 1294. g. Tas bija cil-
 veks ar augstām īpašībām: visai apgaismots-izglitots tā filozofija
 kā retorikā, t.i. senōs autorōs, knnanās un dailes zinātnēs
 tas bija veens no viseevetojamakeem tu laika darbneekēem:
filozofs, runātneeks (orators), dzejneeks, vesturneeks, valodneeks

elles étaient dans la courant
Je t'étais dans la champs
tu étais dans la champs
il était dans la champs
elle était dans la champs
nous étions dans la champs
vous étiez dans la champs
ils étiez dans la champs
elles étiez dans la champs.

Je remontre ma montre
tu remontre ma montre
il remontre ma montre
elle remontre ma montre
Nous remonterent ma montre
Vous remonterent ma montre

lingvists), teologs, Brunetto Latini turēja Florencē pceekslasijumus par literaturu un politisko ekonomiju, bija par republikas sutni pce spanešu un citeem pilsgalmeem. Izdzits līdz ar kvelfu partijās vadoncem, tas palaida sešus gadus Francijā, kur spēleja ece-rojamu lomū gan kā sabecdrības darbcneeks, gan kā augsti macits rakstneeks. Hgreccecs Drintenē, kād žibelini bij uzvareti, un daudz lēdždarbojces veicinajis savu ^{līdz} pilsonu garigas un pilsoniskas izglitības darbām, augstā mērā baudidams savu līdzpilsonu cecnību, tas pedigi kļuva par florenceešu komunūnas sindiku. No ta laika līdz pat nāvei (1294.g.) tas ne veenreiz veen ceņēma redzamu veetu pce florenceešu valdības, bija reiz par prioru, izpildija ^{republikas} kanclera (dittatore) un officialu runātneeka (aringatore) veetu. Ļem viņa cespaida uz, augstā ^{filozofa} visela pa-audze, kušai pcedēja arī Dante, kušs kā ar dela jutām pceemin Brunetto Latini savā diēnā poemā „Commedia divina”. Tā kā Brunetto Latini gan pce pašā vardecen ceks „Tesoretto” (c. XXI); gan pce viņa turakā dzivesaprakstītāja, Filippa Villani, leccības bija tads, ko tagad sauc par „bon vivant” (uzdzīvotāju), tad nav ne, kāds brīnumš, ka, neraugotces uz visu cecnību pret savu skolotāju, Dante to tomes cecetojis savā „Ellē” (Inferno), blakus gresncekeem, kas noceegušees apkaunojamā kaislibā.¹⁾

Brunetto Latini rakstneeciskā darbība galvenām kartām kriet uz ta uzturēšanās laiku Parizē, kur nevilīga vāla deva tam pilnu cespējamību sevi veltēt šij darbībai. Tas pārtulkoja italeešu valodā Aristotela etiku, Cicerona retoriku un dažas no šī runām, surakstīja daudz mazaku brošūru un sacerejumu. Ta dzejojumu starpā ceņem pirmo veetu allegoriska-didaktiska poema „Il Tesoretto” (mazs darcgumu kraujumīnš, sācumā laikam veenkarši „Il Tesoro”), sacereta septiņzilbigos, pa pāreem rīmejošos pantinōs. Ta pārnākuse uz mūms nepabeigta tristūkstoš pantinōs ar moralisku saturu, kur runa par tikumeem, brunneecību, uzticību, godu, devību, vīrestību. Kā rīdas autors nav šo poemu nobeidris. — Pce uzslavas ķēnīnam, sv. Ludovikam, kušam viss ražojams veltets, seko stasts:

Esso Comune²⁾ saggio

1) Fr. Dante, Inferno, XV. — Džiovanni Villani „Kronikā un Filippa Villani, Brunetto Latini dzives aprakstā” (sk. viņa „De civitatis Florentiae famosus civibus” Galletti izdevumā).

2) t. i. republika.

Mi fece suo messaggio
Al alto re di Spagna . . .

stasts par tam kā celā uz Kastiliju (runa cēl par diplomātisku ur, devumu, par sutnecību pēc spancešu kōnizā) dzejnieks dabon zinu par neveiksmi, nelaimi, kas keruse ta partiju dzimtenē; dusmu pilns un domās nogrimis par notikušo, tas nomaldas no cēla. Izaldijies pa mežu, tas uzkapj kada kalna galā, kur sastop Dabu karaliskas seevetes veidā. Tē celaižas tē veens ar otru sarunā, pa kuras turpina, šanos top plaši apskatītas dažādas zinātnes. Pēc tam, sekodams Da, bas padomam, dzejnieks dodas pēc filozofijas uzmeklēšanas u. t. p.

Pilnīgi nenozīmīga maksimālistiskā zinā sī poema sevišķi interesanta caur tam, ka daži rakstnieki ir sacījuši domas, ka īstēni caur šo rāžojumu bijis Dantem pašā poemas, „Deviskās komēdijas” pirmais plans cēvests, jo — kā ^{turpmāk} vēlāk redzesim — Dantes komēdijā atrodama tādā pat maldisānās pa mežu, cēraugams tads pat vādonis vēca no senātnes dzejnieku protēcē, Virgila personā, ja pat tādā patē seevete, Daba karaliskas seevetes veidā u. t. p. Jebū tē, protams, neko pozitīvu nevar teikt, tomēr katrā zinā Dantem vajadzēja labi pazīt viņa tēc cēnitā Latīni dzeju caur tam jo vairāk, ka tā, kā pirmais allegoriski-didaktiskās epikas piemērs itālešu literatūrā tanā laikā, bez šaubām baudīja leclū popularitāti. Pēc tam, Devis, kā komēdijā ir arī taisni satiksānās punkti ar „Tesoretto”, kurus nākas grūti izskaidrot ar nejaunību jeb ar gara satversmes un arta laikā dzejiskas rāžotnības vispārīgu raksturu.²

Fau šai savā poemā Latīni apsola tēem, kam uugsts cēls gars (lo cor più alto), izskaidrot daudz cēnīgākā un nopēctākā kartā, un pēc tam franču valodā, savā laikā zinātniskās un filozofiskās macības, ko tas pateesi arī darīja citā, līdzīga satura rāžojumā zem nosaukuma „Le tresor”, enciklopēdijā, rakstītā pa frančiski prozā. Tīni rakstā Latīni aplūko no filozofiska vēdokla netikumus un tikumus, runā par retorikas likumēem, pēcēd daudz citātu no veselām runā (Katona un Cezara) runām, gabalus iz svešēem rakstēem, kronikām, brunneku romaneem u. c. Šis darbs sevišķi īpaši nodrošināja Brunello Latīni reputāciju, slavu

¹ Sk. Delius' rakstu cēks, „Fahrbuch der Dante-Gesellschaft”, V. 1-25, l. p.

ka leela zinatneeka. — Tociņa, pēc satura visai cīniskā poema, Fl 28.

Dataffio, pildītā daudām pacunām un asprātībām, atjautām daudz kart jo tumšām, ir nepareizi pērkista Brunetto Latini vārdam, jo ir pērādīts, ka ta IV. gadsimtenī sacereta. Bet līdz tam ta derejuse par pamatu tai lau. nai slavai, kuņa palikuse Latinim, tapec ka tas, kā jau zinām, pec Dan. tes eevetots šī "Elle", neskatoties uz visu pērkrišanu, ko tas izsacijis savam skolotajam, Tesoro autoram.¹⁾ X

Uz XIII. gadsimtena beigām attiecas arī cita allegoriska poema „L'Intelligenza”,²⁾ kuņu kadu laiku pērkista Dino Campanini, kuņš tapat nepa. reizi turets par kadas florencešu kronikas sarakstītāju, kuņas īstenība loti apšaubama. Laikam pērmāniti vīstīm caus pēņemto poemās pēderību eedomatam autoram, ražojuma, no vīseem tureta par labako piemānīgās ita. leešu historiografijas košumu, daži literaturvesturneesi eeraudzija poemā „Intelligenza” sevīšķi augstas poetiskas vērtības; bet pateesībā ta ir šablonisku allaņ no trubadureem un truvercem leetotu dabas, fantastisku pīlu u. t. l. veenkarōn aprakstu atkartojums. Proeks mums ta ir intresanta kā jauns allegoriska žanra popularitates pērādījums — italeešu literatūcā arī Dan. tes laikmetā. Tās saturs pārak banāls, allegorijai trūkst dzīluma un ^{ta} puce. las caus savu bezgacību. Tāsas allegorijas eekšīgā nozīme tādā: Madonnas Intelligenzā's pīls ir — mēesa, kermens kopā ar dvēseli; kuņķina šai pīli ir veders u. t. l. Bez visas originalitates šai poemā atkartojas nodilūšee franču romantiskās epikas paņōmeeni un sexo cits pec cita apraksti par pavarari, tad par Madonnas Intelligenzā's daelumu, par dargeem axomeneem tās vainagā ar vīņu brīnīšķīgām īpasībām, vel talax Madonnas apdzīvotās pīls apraksts ar tās greznojošām ainavām, skulpturām u. t. l. — viss tas līdz ar gallicismu pārpīlnību taisni norāda uz franču paraugeem.

5. Romantiskā epika.

Bez Brunetto Latini no XIII. gadsimtena italeešēem rakstīja pa franciski starp citeem arī slavenais celotājs Marko Polo, kuņš pa savas eslodzīšanas laiku Ģenuas ceetumā dīksteja (^{Rusticiano} Rusticciano) no Pīzas savu stastījumu par vīna apmekletām zemem, ta laika eeverojamū literatūras pērmīncali, pa franciski nosauktu „Les miracles du monde”, bet italeešu tulkojumā ar savado nosaukumu „il milione”.³⁾

1) Tor Sundby, Brun. Latinos Levnet og. Skrifter. Kopenhagenā, 1869.

2) Izdota 1850. g. no Ozanam'a eekš Documents ineditis pour servir à l'histoire littéraire de l'Italie, unno Gerlich'a, Breslavā, 1883.

3) Izd. Bartoli (Florence, 1863).

Rusticčano pārtulkojis no franču valodas daudz romānu iz „Apala galdā” cikla. XIII. gadsimtenā beigās un XIV. gadsimtenā sākumā vispārīgi Itālijā cākli tulko franču stāstu literatūru, — religiozo un grieķu rakstniecību. Tā parādījās „I fatti di Cesare”,¹⁾ romantisks stāsts, sakrāvēts kompilets pēc kāda franču teksta ar piedevām pēc Svetonija; „I conti di antiochi cavalieri” (Stāsti par sēmeem bruņniekiem);²⁾ „La Tavola rotunda” (Apalais galds)³⁾ u.c. Pēc un šiem līdzīgi tulkojumi bija kā cenzānās sekas, saisināt Itālijā popu. Iarās franču bruņnieku poēmas, atstāstot tās prozā. Tadā kartā romantiskā epika savā itālešu ceterpā izgāja ^{cauri} savas attīstības fazes otrādā kartībā, salīdzinot ar tās pirmparaugu Francijā, kur sākumā tās grāznā attīstība notika ritmiskā runā, iz kurās tik XIV. un XV. gadsimtenā tā ovisāka pār, eet prozā.

XIV. gadsimtenā sākumā Itālijā pat mēģināja sakopot teikas iz kur lovingu cikla veidā plašā veselā episkā ražojumā „I Reali di Francia” tapat, kā arī visagrākos vēsturiskos uzņēmumus itālešu izloksnēs, kuri XIII. gad. simtenā radās Sicīlijā, Bolonā un Florencē. Evertrojams ^{tas} ka jau šini agrā prozaiskā formā franču stāsti dabon Itālijā pilnīgi veeteju, tīri itālešu nokrāsū, tā ka bruņnieciga gara trūkums, gara, kas tā vykrit itālešu veld, kā s makslnieciskās romantiskās eposejās, ka šī bruņniecigā gara trūkums teicami izcel gandrīz tadā pašā mērā viņam arī par avoteem derējušos itālešu prozaiskos atstāstījumus iz franču romantiska epos.

Taunās dzejas vēsture.

Iz preekšējeem teļojumeem gaiši redzams, ka nevar Danti turet, kā tas bija vel ne ilgi atpakaļ parasts, par itālešu valodas raditāju un itālešu literatūras dibinātāju. Itālešu literatūra, kā varejam pārleecinatees, ne veem pastāveja pioms viņa, ne, lani pat gaiši zimejami pilnīgi noteikti dažadi virzeeni, dažadas skolas, kas atrada sev pēderigas un pēdeenigas formas vordā un līdz ar tam leccina par notikušu organisku attīstību. Pēc tam visi šīs literatūras rakstniecī un daudzums to preekriteju zēdeja visustrauktakajā itālešu vēstures laikmetā, ekšķīgu pilsonu karu, asinainu kildu laikā. Noguudināti caur slepkavību, laupījumu, viltību, visadu netais, nību skateem izglitote laudis pūlejas uizmirst realo pasauli ap sevi idealas pasaules izdomājumās, Dzejneeku un filozofu murgās, religioza, mistiska

1) Ed. Bianchi, 1863.

2) Ed. Fontani, 1817.

3) Ed. Polidora, varbut jau nākamā gadsimtenā sākumā.

uzskata caurdvestos, tā ka Kristus macība, raugoties uz tā laika dzīves
 laundarībām un sāusmām, romdeja, epreceja ar svetlaimis solījumeem
 aiz kāpa jeb vinas saules dzīvē. Ti svetlaimē, zināms, bija par daļu tik
teem, kuri izcēta līdz galam visus peemekļumus, tirdus un kārdinumus,
nepāskapdami goda un taisnības likumus, bet nocegumus izdarījušos
gaidīja elles mokas, kamēr gara vajee jeb atyreezīgiee greeneeki gaidīja
šķīstīšanās nguni savas izpestīšanās brīdī. Ti saceedribas sajūsma vispīlnaki
izteicās caur veenu no visleclakajeem ne veen Itālijas, bet visas pasaules dzejneekem,
caur Danti. Vīnam, salīdzinot ar ta pceekšgajejeem itāleēšu literatūrā, ir ne,
 parasts, visu aptverošs ģenijs, kas tak neatsvabināja to no zināmas padevības
 vel pirms vīna literatūrā nostiprinājušamees uzskateem un idealeem, mazākais
 ta rakstneecības darbības sākumā.

Bet, tā jeb citādi, itāleēšu dzeja sasneedza pilnīgu patstāvību to brīdī, kad
 triju redzamo dzejneeku uzstāšanās pacela toskanceēšu iglorkni uz itāleēšu lite-
 raturas valodas pakapi un kad līdz ar tam šo dzejneeku personā jaunais
 gars, kas aptvera visu Itāliju, dabūja pceekš sevis dzejīsku izteiksmi un pil-
 nīgi jaunas dzejiskas formas. Ar Dantes, Petrarcka un Bōkačo ražojumeem
 sākas jaunas dzejas vesture. Pē vīneem vispīrims parādas savstarpejs eelpāids
 starp autora dzīvi un ta maksīneecisko darbību, ražotnību, tapat kā ar
ta individualā patstāvība, kura turama par visraksturīgāko jaunā laika
zīmī.

Dante Alighieri (1265-1321).

Pā cīnīneem, kas izpīldīja visu XIII. gadsimteni, Florence bija visleclakā
 visapdzīvotakā pilsata vidus Itālijā, ātri sasneedama nozīmi un spēku. Lai
 pasargata republiku no satricīnūmeem, kuri celās no vairakkrartīgām kil-
 dām starp pirmajām aristokratiskām ģentem pilsatā, Florence izstrādāja sev
 (1282.g.) demokrātisku salvecsmi, atbalstītu uz amatneeku rūpneeku darbneeku
 šķīrām, kas protams nepceīķīra pilsatai meeru un drošību pret eekšejeem un
 acejeem cenaidneekem, bet tomes deva plašumu brīvību katram atseviš,
 kam spēkam un pcepīldīja visus redzamaikos pilsoņus ar lepmu patapzīnu
 un dzīvu centību uz izglītību.

Ģinī austošā laikā pcedzīma Dante (sa. isin. no Durante). Kā stasta, kads
 Elizio, romceēšu ģentes Francīpani pceņācejs, nometas Florencē IX. gadsimtenī,
 kad Karlis Leclais, šo pilsatu atkal uzceļdams, no Atēlā bij izpostījīs, aicimajā turp
 nometejōs no visām Itālijas pilsatām. Ti Elizio pceņācejs bija Dantes ciltstēvs,

31. vārda Kačagvida. deli Ēlizei, kurš pēdējās krusta karā 1147. gadā un mira Palestīnā. Tas bij apprecējis (1106.g) ar donnu Aldigieru deli Aldigieri (domna Aldighiera degli Aldighieri) no Ferrares, iz Fontona nama, jāja līdz Konsta, dam III un tapa no šī par bruņnieku eccels - pa-augstinats. Donnus Aldigieras pavards (Aldighieri) pārņēma uz veenu iz Kačagvida's ģentes rācēm, t.i. ta berni pēnēma mātes urvardu lai nesajaunku tos ar citeem viņu tēva-brā, ņeem; bet pats pavards tapa sa-isinats par Alighieri. Trešais Alighieri, t.i. Kačagvidas dela-dels, apprecējas ar donnu Bella (nozīnamu no kadas ģentes) un šī davināja tam delu Duranti jeb sa-isinati Danti, kurš^{ovr} dzima Florencē starp 18. maiju un 19. jūni 1265. gadā. Borna dzimšanas brīdī ta tēvu pādzina iz Florences grafs Guido Novello, ko grafs Manfreds bij eccelis par podestū (Podestà no latīnu potestas, vara, varas turetājs, pilsat-tesmesis jeb burmēstors Fla, lija). Bet drīz pēc tam arī pats Novello tapa aizslaucīts prom. Vaj Dante pēderejis pēc muižnecības, vaj ne? - uz šo jautājumu vārdidoms atbildet, lemj Scartazzini, dibinādamees uz laika becdru zinām un ugrlabājušamees officiāleem raksteem, ka Dante pēc dzimuma pēderejis pēc „popolani”, t.i. pēc tautas drau, gēim un ne pēc muižnecības. Bet katrā zinā viņa ģimene bijuse no dērgan pārtikušām, tā ka arī pašam Dantem bijis īpasums dažās veetās Florences tuvu, mā. Viņa ģente turejās pēc guelfu jeb velfu partijas un tapa divi reiz pa, dzīta, 1248. un 1260. g. Pēc otrā izdzinuma Dantes māte atgriezās, sprežot pēc viņa dzimšanas gada, drusku agrāk atpakaļ, tā ka citi guelfi dabuja atlan, ju atgrestees dzimtenē tik 1266. g.

Itālija un visa Ēropa sadalījās tad pēc politiskām idejām divi par, tījās: imperialistās un demokratās. Pavestība izlētoja šo antagonismu jeb pretīskību, lai valdītu pār vīseem, ^{īau} pēsdārdama spēlet savu godkāriģo lomu.

Kad izdzītais Alighieri atgriezās tēvijā, ta delam, Dantem, bija jau septi, ni gadi un tēvs nu pamatīgi nodarbojās ar ta andzināšanu. Tak Dante caus navi parāudeja savu tēvu jau ap 1274. jeb 1275. gadu, bet pateicotees ta gudrās un ceonīgās mātes rūpēm tas dabuja spīdošu izglītību. Viņai pēc tam palīdāe, ja mums pazīstamais Brunetto Latini, kuram bij ar vrdotā Dantes andzinā, nas vadība. Vadarbošanās ac zinībām - mātes valodas gramatikū un rclasis, ko literatūru mitoloģiju, teoloģiju un astronomiju - nekaveja jauno Alighi, eri mēģinatees muzikā, zīonesānā un kalligrafiā, kā arī ģimnastikā u.t.l.

1) Fr. Scartazzini rakstu: „Dantes Abstammung und Adel”, sal. pašā Dantes urka, tus par „nobilitati” cērš „De Monarchia II, 3. nodula” un vel notiekotaci 3. rāncōnē cērš „Convito” un ta komentārā (Scartazzini, 16-18. l.p.).

Tada daudzpusība caur tam jo saprotamāka, ka Dante bija ^{bagaligi} apdraudēts ar da. 32.
Ļadām augstām gara un dvēseles īpašībām. Nebūdams vēl pilnīgi devīnus
gadus vecs, Dante cēmlēja mazo Beatrici (saisin. Biči), kurai tad bija tikko
estoni gadi. Borkačo, pirmais starp Dantes dzīves aprakstītājiem, aizrāda uz tam,
ka ta bija Folco Portinari, meita bagāta un cēmljama Florences pilsona, meita,
cuņa pec izprecēta pec Simone dei Bardi. Ja bija tik epizode viņa dzīvē, kurai
se bija citādi nekādu sekū. Tā, kā šķietams, pilnīgi platoniskā Dantes mīlestība
bija viņa jaunības pasargātāja, kā tas pats saka veetu veetīm savos rakstos. Lai
sapildinātos zinatnēs, tas devās uz Bolonju, pec uz Paduju. Tas ^{it} taglitots uz to
labako. Tas bija pēsavīnājees visas ta laika zinatnes, greeku, arabju un ebreju
valodu, macījees pat kabalu un magiju. Astonus gadus velak pec pirmās tik
āmās, t. i. kad tam jau gāja 18-tajā gadā, Dante sacereja uz šo savas svods notī,
kumu sonetu ar kuru greerās pec daīeem ta laika Florences dzejneaceem, kuri
avu kart tam atbildeja tapat ac dzejioīeem, citi līdžjutošā tonī (tada bija G. Kaval,
anti atbilde, kas laikam arī bija par cemeslu viņu turakā draudībai), citi ne
ik labvēlīgi (pr. p. Dante de Majano). Kursu pabeidzis, Dante cestajās kara deene,
tā un karaļa par savu dzimteni.

Tau 1290. gadā nomira viņa poetiskā mīlākā, Beatricē, 25 gadus veca, nevedre.
Ise kopā bernības Danti un nogremdejuse to leclās skumjās. Tas bij iksamisis
u gribeja cestat par mūku, pec tam kad jau bija par klostere, brāli bijis pec
Franciskāneem. Ta bedas bija bez mēra, spēcēot pec viņa apraksta eekš, Vita
nuova. Šev apmēerinumū, pec pašā vārdeem, tas mekleja galvenāim kartāim
nogremdejotoes filozofijā. Divu un pusgadu laikā tas studeja vissvarīgākās,
īna laikā parīstāmās filozofijas sistēmas ar tadu airgutni un nosedēanos,
ka it nopecētni saslīma ac acīm.

Dante agri esāka kalpot ^{savai} dzimtenei. Kad 1289. gadā Karlis II no Anžu celoja
juz Florenci, Dante statijas tam psecēšā kā dzejneeks un comunes loceklis.
Šo laikā tam bij arī visai darba pilns kara periods. Viņš pats leccina, ka tas nēmis
alalību kaujā pec Kampaldino, jūnijā 1289. g., t. i. kad tam bija 24 gadi, pec
s bija otrā kampanā pec Pizas cestokonišā, Kaprari, apsedes ta pašā gada
Jugustā. Garnizons padevas uz kapitulāciju, bet sapīxtotee zemneeki apsa.
ra leclū dalu no kara gustekneem un Dante aprakstija pec šo skatu savā
Ellē. Treceens, dots no gvelfeem pec Kampaldino florenceeīn ģibellinu

1) Divās neuzglabājušās dzejneeka vestulīs, kuras pēved Leonardo Bruni Dantes
biogrāfs III. gadsimtenī, - sal. Skīstītavu V, 88. pantīna.

33. partijai, bija tik izšķirošs, ka tā pēc tam nekad vairs nevarēja no tā pilnīgi izpusēties. Dante, cinījies gvelfu rindās, palika to laiku vel uzticams savas ģentes un sava dievinamā skolotāja Brunetto Latini politiskai pārlecībai. X

Ap 1292. gadu varbūt radniecēm uz tam pastāvēt, Dante eedēvas laulībā ar Džemma, Manetto Donati meitu. Pats viņš nekur neceiminas par savām ģimenes attiecībām, tikai Borkačo, budams vispār ne sevišķi uzticams avots, saka, ka laulības dzīve bijuse visai nelaimīga; tak zināms, ka Dantem bijuši no šīs laulības divi dēli un meita ar vardu Beatrice. To laiku Dante ceļgava politisku nozīmi kā valsts vīrs, žēvys πολιτικός. Tz šī Dantes dzīves perioda uzglabājušās drošās ziņas par tā pēdēlišanos valsts pārvaldē. Tas bija Ferrarā par sutni, Perudžijā tas atvabināja savus tautiešus, aizsūtīdams tos dzimtenē; Neapolē eedraudzejas ar Karla II delu un izglaba no nares sōda florenceeti Burdučči, 1295. gadā noslēdza līkumu starp Franciju un Toskanu. Budams Parīzē, tas iztureja doktora eksamenu universitatē. Nebudams par naudas diploma samaksai, tas griebeja pēc tā atceļot nākamō gadu, bet kopš tā laika tam nebija vairs izdevības, tur but. Tai pašā 1295. gadā, kad Florencē pārtaisija konstituciju un dandri no muižniecības pargāja tautas jeb īste, naki burāņu partijā (popolo grasso), tā ka pēc jaunā līkuma vāreja tik tās personas, kurās bija veeņā vaj otrā pirmo septīnu īķīru sarakstā uzime, tas, — pēdēlītes pēe republikas pārvaldes, tad Dante cestajās, ārstu un aptec, kaķu īķīrā, ko tas izvēlējās laicam air tā ceemesla, ka bij agrak ar dabas zi, natui, un varbut arī ar medicīnu nodarbojēes. No šī jeb, maksakais, no nā, kamā gada tas pēdēlas simtvīru apspēdē, izpilda diplomatiskus uzdevumus (jebšu ne tik dandz, kā daži pētnēeki apgalvo) un pat ceenam, parasto divu mē, mēšu laikā, priora amatu, t. i. ce-ēt Florences republikas izpilditajās varas sa, stavā (kopš 15. jūnija 1300. g.). Tadā kartā Dante bija savā laikā vāirak poli, tisks darbuceks, dzejneeka slava nāca tik kā pēdēvas otrā veeatā. Tagad viņa valsts nopelms neveens vairs mezin, bet ^{na} dzejneeks tas nemirstīgs.

1300. ais gads (vīna politiskās slavas ^{apogeioms} jeb kulminācijas pūnsts un posta sākums. Kā visas republikas, tā arī Florece sadalījās partijās. Tz, celās sadursmes, asinsizlēesāna. Dante bij eecelts par pilnteesīgu, prioru ar pēceem citeem locēcleem. Tas nevarēja nodibinat meeru. Nākamō gadu to sutija ar divu trim citām personām uz Romu (oktobrē 1301. g.) pēe pavesta Ro.

1) Dokumentariski apļeecināta viņa sutnēceiba no Florences republikas pēe Santo Džemi, nano komunās maijā 1299. gadā.

34.
rifasija VIII ar Ēģiptu, aizkavēt Karla no Anžū ee-eesānu Florencē, kurš bija Anžū saukts kā meera nodibinātājs no veenas iz divām partijām, kuras tur organizējas Dantes priorata gadā, bet patesībā bija tik divi gvelfu partijas-frakcijas, kas valdīja Florencē kopš Kampaldinas kaujas; tās bija - „melno” frakcija un „balto” frakcija, pē kuras pēdejas pēdereja Dante un kuras ro, kā to laiku atradās vara. Šī beidzamā frakcija pacēlās vispār ar beelaku mēre, nību eesējā politikā un līdz ar zināmu ģibellīnu nokvāsu. (Nosaukums „mel, nē” un „balte” bija Florencē atnests no Pistojas, kur zem šī vārda breesmīgi raidojas ap to laiku visai bagatās un eespējīgās Kancelieri ģentes divi atva, ses, kuru vadoņi bija pārcēlti Florencē no šīs ^{pēdejas} valdības. Pa tam pašā Florencē abas tad tamī valdošās gvelfu partijas-frakcijas - aristokratiskā ar Korso Donati un demokrātiskā ar Vieri Ēerki pēreēsģalā - savenojās ar pēcuācejrem: tada bija florenceesū „melno” un „balto” izcēšanās). Kamer pavests galtais, iis sutit palīgu, tamer 4. novembrē 1301. g. Karlis no Valoa jau eegāja Florencē ar tās partijas palīdribu, kura bija pēct Danti, un nodevis pilsatu sēšu doc, un laupīšanai, izdrīna septiņi simti cilvēku, to starpā arī Danti. Sabijis Florencē līdz pirmām aprīļa deenām 1302. g., Karlis nodeva varu „melno” partijas rokās.

Dante steidzas no Romas uz Florenci, bet jau Siēnā tas dabuja zināt, ka florences valdība to apvaino par ģibellīnu intrīgām, pēdrandedama konfiscēt un iznīcināt visu tā īpašumu un republikas podestā aicina to teesas pēreēsā, itlīgi to apsūdredams arī par angļošānu. Uz dožādu meln pilnu apvainojumu amātā 27. janvarē 1302. g. Dantiem pēespreeda 3000 liuru soda naudas. Tas stei, as sapuleet visu savu partiju; pavests deva tam dažu palīdribu, tur pretneekija jau stipri noceetinājušees un sakāva pēct teem izsūtīto nodalu, bet marta ikumā taisīja otru spreedumu, Danti sadēdrīnat dzīvu, ja tas kristu floren, Cēšu varām rokā. Laikam paticotees radneecībai ar vareno Korso Donati, iina patī ar neecīgām atleekām no viņu agrākās mantības bij eespējams Calixtes Florencē, kur tapa urādīnāti viņu bērni. Bet pašam Dantiem ašām nācās no tā laika līdz savu deonu beigām vest ruktu klaidonīgu trimdeneeka dzīvi. Tas par sevi pati urakstījis: „Tu izbandīsi visu svešas omes maīzes ruktumu, tu izjutīsi, cik grūti trimdeneekam kāpalat pa sve, cām trepem (Paradise, XVII, 58-60).

Kadu īsu laiku Dante bija par „balto” begļu pādomes locēkli, kurī izleetoja visus lidreklus, lai atdabutu savu tēvu pilsatu, pārvērdamees līdz ar parasto

35. italešu partijai attīstības gaitu ģibellinōs. Dante nekad negriebeja peenemt
tam tuoplīkām preekšā celtus preekšlīkumus, atgriecešes dzimtenē uz zināmām
norunām, uz kurām tas jau necunājot par visu pazemināmību - ka tās
griebeja dzējnēku pazemināt, savas pilnas taisnības aprinādamees, nevarēja eclaistees.
1304. gadā, baltie mēģināja ar varu ceļūt Florencē. Mēģinums neizdevās. Dan-
te pē tā nepēdalījās. Tas atradās to laiku Bolonā, ta laika italešu zinātnes cen-
trā, kur sabija deezgan ilgi, pē visas varbutības nododamees zinātniskai dēbi.
bai. 1305. gadā slavenais trimdneeks nometās Veronā un tur sarakstīja „il Convito”,
to un „de Vulgari Eloquio”. Tūc pat tas negaidot dabuja savas „Elles” (Inferno) pie-
mos septīnus dzēdajumus, kas bija nozuduši pē viņa nama izlaupīšanas Flo-
rencē. Bet augustā 1306. g. tas jau bez šānbām atradas Paduā, kā redzams no
kada uzglabājušās dokumenta. Vel reiz 1307. gadā jaunais pavests Klements V griebeja
atgūt Florencē brīvību un Dante m bij ūdota šo mēģinumu izdarīt, bet ori
tas tapat neizdevās kā agrākie. Dzejneeks atgriezās trimdā un sarakstīja slaveno
traktātu par „Monarchiju”. Šai rakstā Dante parādījas kā jaunā ģibellinisma
literarisks aizstāvis, kurā cerības stipri pacelās ar keizara Indriķa VIII parādīā,
nos Itālijā, lai no jauna vīstū pē ta naves. Līdz 1309. gadam Dante vairā-
kārt mainīja savu vīstūras vīstū, pa leclakāi daļai palīkdamees ceks Lunidžāno
un Karentīnas apgabālā pē grafeem Gvidi, pē Rokkačo vārdeem pa šo
pašu laiku starpu tas apmekleja Parīzi, kur - kā jau zinām - Disputeja unīver-
sitatē par 14 lāzādēem jautājumeem jeb tēzem, ko tam toreizeje zinātnu
preekšstāvji cēla preekšā.

Septembrē 1310. g. kad keizars Indriķis VIII nonāca Itālijā, ģibellīnu ceri-
bas atdzīvojas un Dante devās no Parīzes uz Milānu, kur apsveica pa caur-
braukuma laiku keizaru, bet no turienes uz Karentīnas vīdu, pēdabūt gra-
fus Gvidi pē līdzdarbības un cētrus mēnesus velak pēsutīja Indriķim VIII
vēstuli, kurā tam parmet necīgo darbošanos, pat bērdarbību. „Tu pastellāji
sev zelta kroni”, tas saka, „no Venecijas davanām, bet Toskānā gatavojas pēd
tevi sarvēriba. Tu meklē izpēecas un gēzību, bet anarchijas cūska (hidra)
ritinās tev blakus.” - Tam līdzīgi padomi, zināms, nepatīka keizaram un
Dante palīkās trimdā. Turklāt Indriķa nolūks, Florēnci ~~nomest~~ nomestīnāt, pa-
vēstiskās gveļu partijas galveno līgdu, nerealizejas, neizdevās. Atcēlis Flo-
rences apsēdi, vīlkušos vesēlu mēnesi, keizars aizdevās uz Pīzu, bet 1313.
gada vasarā saslima ar drūdri un nomīra ta paša gada augustā. Laikam
visu šo laiku Dante bāndīja grafu Gvidi vēsturību. Pīrmajā 1314. gada

37.
da Polenta. Starp Nemitigā vīlisanā dziejneeks izbaudīja visu garās trīnīdas run,
tumu, lolodamus pēc sevis ~~nīnā naidu~~ pret saveem politiskeem pretnekeem
nīknu naidu, kas izlējis tā „Elles” pulcās dzeesmās. Ravennā tas pabeidza
isi preekš savas naves savas komēdijas beidzamo daļu, „Paradizi”. Īsta, ka
pavasari 1321. g. Dante devces uz Veneciju diplomatiskā uzdevumā, kurš tam
ne esot bijis ar sekmeem apbalvots. ¹⁾ Drīvodams šo sirošo trīnīdas dzīvi, Dante
izpaudis savās vācsmās leclisķu planu, ka Itālija butu saveenota ^{izma} veenā kē,
nīnā valsti un izdzītu visus svešus valdneekus – vāceēšus, frančus, spaneešus
un iznīcinātu pavesta pasauligo varu. Bet šī dziejneeka leclā doma vareja
tik pēc sešsimt gadeem statees dzīvē un tad vel ne pilnīgi. Isi preekš tam
Dante atteicas pēemēt sava ceemītāja, boloneēša Džovanni del Viridžilio, uz
aicinumu, braukt uz Bolonu, šo galveno italeešu ^{apgaismības} izglītības centru, kur to gai,
dija godinašama ar dziejneeka vaināgu. Īkdams slimot pēc atgriešanās no
Venecijas, leclais dziejneeks aizdarīja uz mūriibu savas acis Ravennā 14. septem.
brī 1321. g., 56 gadus tik vāc tapis. Tā draugs Guido Novello di Polenta, šīs pil.
satas podestā, uzcela tam pār kapu nēleelu kapliēu.

Dante pats sev agrak narakstījis epitaģiju: „Es dzēdāju par monarēhijas
teesībām un vīsaugstākām pasaulēm. Es aprakstīju Flēģetonu (t. i. pasakaino uguns
upi, pekles upi, kas udeņa vektā vel ugunsstraumes ar kvēloēēm klinšū gabel,
leem) un pekles ezerus un pūlejos, cik man bija spēku. Mana dvēsele, isa mūža
zemes nomnece, atgriezās pēc Radītāja, pēc zvaigzēm. Trīndēneeka Dantes kur
mens eslēgts šai kapā, talu no tēvijās, no tās Florences, kurā bija man par
māti, kas padzina savus bernus.”

Pārejot pēc Dantes literariskās darbības, vispirms jāatziņē, ka tā sakrit
jeb cedalama divi daļās jeb periodās: 1) Dantes rakstneeciskā darbībā līdž tā
izdzīšanai (1283–1301) un 2) tadā pēc dziejneeka padzīšanas iz tēvijās (1301–1321).

I. Dantes literariskās darbības pirmā daļa (1283–1301).

Dante pēgriezās dzējiskai ražībai loti agrā. Kad tas tikko bij estajis 18.ajā
gadā, tas sacereja par Beatriēi sonetu, ar kuru, kā jau zinām, tas griežas pēc
dāzēem toreizeeem Florences dziejneekem. Pēc šīs pirmās sonetas sekoja drī
cita pēc citas rīmes, sīci dzējoli. Teem par preekšmetu ir pa leclakai daļai
mīlestība pret Beatriēi un citām idealām jeb nezīnamām personām, starp
šēem dzējoleem atrodas arī epistolās draugeem par dažādeem politiskeem
un socialeem jautājumeem. Etverdams sevī mistiķu idealismu, šolastiski
dialektiķo rezonementu un dzējiski-indirekto, neteešo atsauksmību uz

1) Pē. Cordoni, Dante Alighioni in Ravenna (Ravennā, 1864, 125. l. p.).

tišķīgas un reālas dzīves parādēm, t. i. uz visu, kas raksturo toskancešu, jaunā stila skolā dziejņiekus, - Dantes līrika sadalās arī formālā ziņā tās pašās grupās: sonētās, kanconās un ballatās; visi šie ražojumi uzglabājušies diezgan zvevorojamā skaitā un aplūkojami kā veena vesela kopa tee apzīmēti pa laiskam ar vispārīgu nosaukumu: "Il Canzoniere di Dante Alighieri". Tis ir rimju, sīku dzejolu, krājums, pastāvedams no sonētām, kanconām, sestiniām un ballatām.

Starp Dantes kanconām ir citās visai dzejiskas un bagatas ar neieekulotām jutām, pr. p. leeliskā canzona uz Florenci, pilna kveulošas mīlestības un līdz ar patriotisku sirdību: "O patria degna di trionfal fama" (Ar tēvija, triumfu ceenīgā) ^{bet} citās turpret neparasti pārdomatas un sausas, kā pr. p. kanzona "Par nobilitati"; kurai par komentāru deen ceturtais traktāts esko "Convivio" (Konvito). Kā Dantes līrikas parāngu pēvedišu sekošo sonetu:

Tanto gentile e tanto onesta pare -
La donna mia etc.

Tik leelas augstības (celības) un tik leelas ceenības parādas mana dama (mana donna), kad ta apsvēic kadu tā, ka katrs trīcedams apklust, ne-uz, trīkstēdams uz viņu pacelt skatoenus.

Dzirdēdama savu slavu, ta eet cauri kā terpusēs maigā zemībā, un rādās, ka ta - butne, no debess nonākuse, lai cerandraitu zemes virsū brīnumu.

Man katram, kas uz to skatās, ta tā patīk, ka tas pateicotees savām acīm, sajūt sirdi saldumu, nesaprotāmu tam, kurš to nemati.

Man leekas, ka no tās vaiga lido maigs mīlestības gārs, enzdamees dvēselē eskā ar vardeem: tev atleek tik veen nopūstees (sospira)!"

Var manit, zināms, līdzību saturā starp mums jau pazīstāmo Ēino dei Ēinibaldi da Pistoja un šo Dantes sonetu, bet tapat arī beidzāmā nesalīdzināni leelāko gatavumu, pilnīgumu un daīlumu. Kā Wegele pareiki pēezīme, ne Dantes erotiskā līrika pāceļas sevišķi caur pilnīgu tās parastu arkseu, ~~bet~~ trūkumu, kuri nav sveši pat jau pēeminēteem, toskancešu poeteem ~~ar viņu~~ no ta poša ideāli mistiskā virzēna, attee, ibā uz dabas escaistumu, lakstīgalas dreesmām, maiju ar ta zēedeem u. l.; bet pa tam viņa līrika nav nebut fantāzijā nabaga: līdz ar visu jū, mu pārsvaru tamī ne reti spilgtas un līdz ar tam daīlas gleznas, bet tās, nemtas no cita apceeres aploka - no leģendāri-religiozā. Vispārīgi Dantes līriske dzejoli allažin svabēdi, sveiki no sajukušās ieteiksmes, pāceļas caur

39. valodas skaņību, un rīmes, atskanās, nebūt nepārādās pēc viņa par apgrūti, namām važām, bet aptver, līdzīgi zelta jostai, daiļās gleznas updvēselotās gleznas ar nevainojamu dzejnieka fantāziju? Dala šo līrisko ražojumu ceveetota Dantes divu prozaisku rakstu saturā: „La Vita Nuova” (Fauna dzīve) un „il Convito” (Kecelasts), nodotot vaj un par ilustrāciju prozaiskā tekstā sacītam, vaj par materialu šolastirkeem izskaidrojumeem.²⁾

Jau Bernības gadōs modās Dantem teeksme pēc skaistās Beatricēs Por, timari un zem šī espaida tas jūtas skubināts uz pirmo līrisku ražošānu, dzejošānu. Tā viņa pašī pirmee dzjojoli, kā arī viņa pašī pedejee dzejiskee ražojumi izvādas par viņa dzejiskās kaislibas angli pret daiļo Beatrici, pret kuru tas tik notālem verza savus lugumus; to cemantot tas nekad ne, centās. Cildinat tās psemizu tā, kā tas vel nekad no nevecna trubadusa ne, bija darīts, radīt savas sirds mīlākās pseminekli, sacīt ~~par~~ ^{no} viņas to, kas nebija sacīts vel no nevecnas ceveetes, - tas kļuva par viņa dvēseles klusu ceevi, kad Beatricē nomira jaunōs gadōs (1290).

Dantes visagrakee dzjojoli - sonetas un kanconas - sakrati no viņa pašā ta „Faunā dzīvē” („La Vita Nuova”, 1291-1300) un apgādati ar prozaiskeem ceva, dijumeem, paskaidrojot viņu izeelsānos. Tā tad ta ir ^{kā} tādā poemā dzjē un prozā, saceneta, kad dzejņeekam bija 26 gadi. „La Vita Nuova” satur plašu stastijumu, uzrakstītu preekō kāda drauga par Dantes mīlestību pret Bea, triči. Rau maz vārdōs šī originelā un, manīs pec, pec mūsu tagadejā uz, skata savādā ražojuma satur.

Pirmā nodāla teko, kā pamodās šī slepenā mīlestība devīnus gadus vecajā zēnā un pec tam pēnēmās, nostiprinājās jaunavē. Bet bidamēs, ka šo slepeno mīlestību nepamanītu, dzejņeeks divi sonetas izved divi damas citas damas kā savas decvinašānas preekōmetus. Bet kad Beatricē sāk tīcet, ka dzejņeeks ~~to~~ ^{to} nemīt, tas atvākās no savēem vārdēem un leesmainās vācēmās apraksta savas ceesānas. Aprakstījis pirmo tikšānos ar Beatrici, kad abeem bij up devīni gadi, Dante palaidāms tāpat devīnus gadus, vācōk stastijume par keem pār mēriģeem uztraukumeem, ko tas ik reiz izbaudījis, kad ar savu mīlā, ko tīcees; par tam, cik jau tās veids veen veicinājīs viņa tīklīgo papil, dīnāšānos un cik tās skaistums burviski reibinājīs pat citas skaistules, kuras

1) Wegele, Dante Alighierio's Leben u. Werke, 1879, 116. un 119. l. p.

2) Vita nuova e Canzoniere di Dante Aligh., commentato da Gualtiero, Florencē, 1868. - Dantes Lyri, sche Gedichte übers. u. erklärt von Hannegieser u. K. Witte, 2 Bde. Leipzīgā, 1842. (sal. Witte Dantes Fahr-Buchh., III. 257-303. l. p.) Citā vācu tulkojumā (no Krapfa, Regensburg 1859, 1. Bd.) ceveetots arī italeešu teksts.

III.

Atalceiū XIV. gadsimtena
literatūras vēsture.

M. Lautenbach

2918

Kad es pabeidzu pedejo sonetu, man paradijas brīnišķīga vizija, parāde, es redzeju tadas lectas, kas mani speeda noņemtees nesmat no šīs svetlaimīgās (Beatričes) līdē tam laikam, cekams es nebušu stāvoklī, visu apdzēdat daudz cenīgākā naktā veidā. Viņai, protams, tagad zinams, kā es par tam rūpejos cenīn Ta vala, cant no viss dzīvo (Colui a cui tutte le cose vivono), griebs manu dzīvību vel par dačēem gādēem pagātināt, tad ceru no viņas to sacit, ko vel ekad noveens nav runājis. Bet tad, kad žēligam deevam patīks, ka mana dvēle aizlido kalnainās nometnēs, lai tā ceranga savas pavēletajās, svetlaimīgās

Quotian, Moruian, Ouf in die
zaflvāigā, ~~Ma~~ ~~ro~~ ~~ba~~ ~~un~~ ~~if~~ ~~in~~ ~~an~~
sivē in gūfāvāibnē z. L. of
Būgāvā, Būbāvā, Būvāvā,
Būvāvā,

Aliala Maupfau pfa pif
sfo gūvā in die gūvā.
Ma novu in die Maupfau
ma sfovā sfovā in die sfovā
gūvā gūvā in die gūvā
gūvā gūvā in die gūvā

40. nepazīnušās pret to skaidību, par tām ne-exprēcīnamām skumjām, kurās
to eegāzuse Beatricēs neželība, ne-abbildot ar paklanīšanos uz ta sveiceenu, pa-
klanīšanos, kuņā emita visa viņa svetlaimība; par tam, kā tas, lai novers,
tu citu acis un izvairītos no valodām, izlikās, ka tas tīko pēc citas; par
sapņeem, kas tam rādījās izmisuma brīdīs, — kad tas sapņoja, ^{kad} tam šīcīta, p
p, ka Beatricē miruse, jeb kā ta parādas kopā ar Kovalkanti mīlako, Džō.
vannu, sauktu par „Primavera”, par pavasaru. Bet tas nāk pēc lēmuma,
ka ālgai par tā mīlestību jābut ne savstarpība, bet meerīga Beatricēs kairi-
go skaitumu aplūkošana un tās tikumu slavešana. Tas noņemās sevi vi-
su veltet Beatricēs suminašanai. Tālak tas apraksta viņas tēva navi un izsaka
jausmu, ka ta pate ilgi nedzīvos. Viņa jausma peepildas, Beatricē no-
mirst. Tsi paziņodams par tās navi, dzejneeks sākumā dodās nogrimst mi-
stiskās pratojumās par redzamo lomu, kura peekvīt, attecotēs uz Beatricē,
skaitlim „devīni”, kura sakne „trīs” apzīmē svetās Trīsveesības Triadības sle-
pumaino būtmi. (Pēc devīneem gadecm tas no jauna satīka Beatricē uz ee-
las; ta viņam sveicīnāja paklanījās; bija pulkstens devīni, un iz šī apstacla,
atminēdamēs, ka tas ar viņu eepazīnās, kad tam bija devīni gadi, dzejneeks
lemj, ka tas brīnumis, kuņā sakne ir — eeligsmotāja triadība). Pēc tam veenā
koneonā un ~~vairāk~~ dažās sonetās Dante apraud savas mīlaks navi. Ap-
raudadams viņu, dzejneeks tak ar asarām saka, ka ta skumjas druscīn mazi-
nās, uelūkojot kadu skaitu damu, jeb pareizaki, kadu ceenīgu līdzjūtīgu
damu (gentile, pietosa donna) un to moea domas: vaj ta nav nodevība pret
mirušās peeminu? Tak pirmās mīlestības speks uzvar un poema bei-
dzas ar jaunu aizgrabīgu peegreēšanos savas mīlaks peemināi. Lūk, gabals,

ar kuru beidzas Faunā dzīvē" (Vita nuova):

Kad es pabeidzu pēdējo sonetu, man paradījās brīnīškīga vizija, parāde, es redzeju tadas lectas, kas mani speeda noņemtees neņemat no šīs svetlaimīgās (Beatricēs) līdz tam laikam, ciekams es nebušu stāvoklī, viņu apdzēdat daudz ceenīgākā stastā veidā. Viņai, protams, tagad zinams, kā es par tam rūpejos un ja Ta vala, camr ko viss dzīvo (Polui a cui tutte le cose vivono), grības manu dzīvību vel par daācem gadeem pagaāinat, tad ceru no vines to sacit, ko vel nekad neveens nav runājis. Bet tad, kad žēligam Deevam patiks ka mana dvē, sele aizlido kalnainās nometnēs, lai ta ceranga savas pavēletajās, svetlaimīgās Beatricēs, dižanību, kura vaigā lūko Ta slavu, qui est per omnia saecula bene dictus. Laus Deo!"

Šis rāzrojums sneedz mums brīnīškīgu maisījumu no eksaltota, apgarota, pārgarota misticisma, dzejiskas harmonijas un šolastiska sausuma. Tēverdamus vi, sas savas mīlestības formas, dzejneeks cite visus pantinus, ko sacerējis uz Beatrici. Bet "Faunā dzīvē" sastop arī divi-trīs nodalas, kas ne tik ceēši saistitas ar tās galveno preekšmetu, tadas ir pa daļai 13. nodala, kurā Dante isi apspreež jau, tajumu par tarm, vaj mīlestība kautkas labs vaj ļauns? un sevišķi 25. nodala par pašu mīlestības dabu un par tam, kā dzejneekēm ja-apdzēed mīlestība un kadā mēērā var but peetaāzāms dzejā allegorisks izteiksmes panēmeens. Viņā no saveem sekošēem darbeem (il Convito, II, 2 un 13) Dante kategoriski peēdkir, līdzceetejai damai" (pietosa donna), kura figurē seks Vita Nuova tikai allego, risku nozīmi, filozofijas simbola veidā, ko tas neatlaizdamoes studeja gandrīz trīs gadus pēc Beatricēs naves. Tads pašā autora paskaidrojums par ceenigo da, mu (.donna gentile") pamudināja uz domām, ka arī Beatricē ja-ceranga tik sim, bols, allegorija. Jā Rozetti vispārīgi Beatricē ceranga, keizara varas' personifika, ciju, t.i. jībēllinisma pamata idejas izteiksmi. Nav ko šaubīters, ka Beatricē, Fau, nā dzīvē" ir pilnīgi reāla butne, tak jāpeevrit Hegelē's domām, ka pateesība un dzeja še pārak ceēši salejušās veena ar otru, ka analīzei kaut kad izdotos tās šķirt.

Faunā dzīvē", kas nonākuse līdz mums izteevumā redakcijā, pabeigtā storp 1291. un 1300. g., turama par visas velakās psiholoģiskās novellistikas sāceju jeb ciltsmāti. Jā (Vita nuova) sastāv no dzejolu virknes (ap trīsdesmit gaba, lu), kas sacereti pirms un pēc Beatricēs naves, no daudz velakā viņus saisto, šā prozaiskā stastījuma tā par maz sareģģiteem arigrem notikumeem, kā ori

42. par dzejneeka sirsniġām jutām un jasmām u, pedigi, no visai šolastiskiem un ilġaineem paskaidojumeem par tanī seveetotām sonetām, kanceonām un ballatām. Savā „Faunā dzīvē” Dante eot pilnīgi pa toskancešu dzejneeku sko, las pedām: mums pazīstamā „seveete-ēngelis” jeb pāēngēlotā seveete-kunda (donna angelicata), sasmeedz, kā Bartoli saka, eekš Vita Nuova savu apoġeju, savu kulminaciju, — ta ne vairak, ne mazak kā brīnumš, par kura veenigo avotu rādās esam pate visusvetā Triadiba, peeminētās skolas stilā top aprakstīta dzejneeka pirmā un eekošās satiksmes ar Beatriči, kuras reveda nemeetā un uztraucamā ta „dzīvības garū”, „dzīvo garū” un „dabīgo garū”, kuri pee tam vē pat vaj veselas sarunas savā starpā. Atteecotees uz pirmo satikšanos tas saka: „Viņa rādījas man teopta sarkanās krāsās drēbē, dižaniskā un tiklisskā; josta, aptverdama tās drēbi, pestāveja tās berna augumam. Runoju pateesi, tu, ka šo minuti dzīvības garš, mīzdamš sirdš šlepenās krōkās, esāna drēbet ar tadu speku, ka bija manama kustēšanās vismarakās dzīslīnās un tricēdamš es izmetu šos vārdus: Ecce Deus fortior me, qui veniens dominabitur mihi (Āu Deuss stipraks par mani, kuroš nākdams pmoēles valdis par mani). No šī brīža mīlestība eejēma manu sird dvēseli, ^{KRISTO} tulin ar to saderinajas.”

Ar noleekulotām jasmām izceļas sonetas, apraudadamas Beatričes navi un to pašu brīdi viņu komentārōš dzejneeks eot tās cauri pee visēem retorikas li, kumeem, paskaidošdamš, ka šī soneta sadalas trijās daļās, ta peecās u. t. p.

Par vabodu „Faunās dzīves” prozeiskā daļā Skartazzini saka: „Ķo grāma, tīnu var uzlūkot kā pirmo tīra un istradāta prozeiska stila peemēru italešu literaturā. Dantes proza pačeļas caur veenkaršību, nobilitati, dabiskumu; mekloti, maksloti virzeeni, tūskumi, saspilata irteiksme tai pilnīgi sveši un vardi kalpo tix veenkaršai un dabīgai domu irteiksmei. Ķau šimī savas jaunības raġojumā dzejneeks valodas zinā darīja no arkartīgu un talu aizsteidzās pter, šā saveem peekšģāģeem.”

Peē visas Dantes mīlestības fantastiskās untumības, brīnišķības, kas atģā, dina vel bruneeckisko mīlas dzeesmeneeku mīlestību, ta Beatričes apdeevi, numā ir sirsniģo vilceens un jau izģutams visēenģamākās seēvišķības atsēabina, tajs un šķīstītajs speks. Pat kad viņu eorava savā burģā visvētrainasā dzīvē, — tas uzģlabaja tās telu savas dvēseles dzīlumā. Bet mīlamās seēveetes idealizacijā un mistiskā apdeevinumā Dante ġāje vel talak, „Faunā dzīvē”

(Vita nuova)
 no tam tikai sastopami pasākumi, jo pilnīga Beatrice apoteoza sētilpst viņa „Deviskās Komēdijas” beidzamajā daļā pēc apsolījuma, ko tas deva pedejā „Tannās dzīvēs” (43-ajā) nodalā, kas īstais Deviskās komēdijas (Divina Commedia) prologu: „sacīt no viņas to, kas vēl nekad nebija sacīts no nevecnas sievietes”. Tā kā „Tannā dzīvē” sastopamas arī vecas, caurdvestas no īstām neiekuļotām jutām, izteiktām vienkārši, silti un daļi, nerunājot jau no tur sievietotiem dzejotājam, no kurām daži ir līdz šim pēskaitāmi pēc vislabākām italiešu dzejas pērlem.

Dantes rakstnieciskās darbības II. daļa.

Dzejneers trimdā.

Ļai laimētā ir leelā dzejneeka-rakstneeka gara darbībai pa daļai zināt, nisku pētījumu, pa daļai ģenialas ražības raksturs.

1. Dantes zinātniskā darbība.

Laus rakstus Dante sacerēja italiešu valodā pēeks tautas un latīņu valodā pēeks zinātnu vīreem.

Nepabeigts politikūšais Dantes raksts „De vulgari Eloquentia” (Pār poetisku un, natību tautas valodā), kas nonācis līdz mums, ^{īrēces} tagadējā redakcijā starp 1304. un 1308. g. Šis darbs sacerets no rakstneeka ar nolūku, iztulkot dzejas zinātni italiešu valodā, ^{arī} pēc kam ^{si} pedejā iztaisija tapat autora plašu salīdzināmu novērojumu pēekšmetu. No nodomatām četrām traktata grāmatām sarakstītas tik divi. Pirmā runā no cilvēku valodas izcelšanās vispār. Dante šē pūtas ^{redamēca} izpētīt valodu izcelšanos, nonāk līdz pirmā valodai. Tad tas runā par mūsu laikā tā saucamām romanu valodām, tās kopā saņemot un pēgalā atsevišķi par italiešu valodu ar tās, kā Dante lēzē, četrpadsmit izlokēm, kuras visas tas atzēst par nederīgām pēeks literatūras valodas. Dante kura literatūras valodu par tīri maksliņu radījumu, kurš eelces caur sapratīgu izvēli no vislabākēem elementēem iz visām atsevišķām italiešu izlokšēm un nosauē to pos „vulgare illustre (I, 16. nod.). Otrā grāmatā tas apskata visus dzejas likumus. Visa nodala veltēta traģiskai dzejai (t. i. visaugstākai dzejas šķirai: „Per Tragoediam superiorem stilum induimus, per Comediam inferiorem”²⁾ un ranconai, kā vīsteicamākai no liriskas formām, tapat arī italiešu pēeksējā laikmetā dzejneekēem ^{toem no} urāntora laikā beedreem. Dante parādas šē par tikpat stingru kritiķi, kā arī par dzīldomīgu teoretīķi, kas ar parles,

1) Bartsch, Dante's Poetik, Dantes Faehbudia III. sejmā, 302-367. l.p. un Böhm's Meber Dante's Schrift „De Vulg. Eloqu.” (Hallē, 1868).

2) Šk. „De Vulg. Eloqu.” II, 4. nodala.

44.
cināšanu cēlie, nepalaistees uz poetiskām dāvanām veen, bet ^{inspirationis,} par visām lektām
sev pēsarvinat dzejas maksas likumus un pātecas pamatīgas zināšanas. Bet tam
tas ~~visvairas~~ par visu prasa no dzejniekiem tīklību, moralitāti. Fīziskā,
sās, nesarakstītās grāmatas - trešā un ceturta - bija paredzētas zemako dzejisko
formu izpētīšanai, sonetas un ballatas, komisko un elegisko paņēmēnu iz,
skaidrošanai, kā arī šīm dzejas šķirām piekritošai videjai un zemakai, tau,
tas valodai (pamīnēto „vulgare illustre” Dante pamet tīcai preekš visaugstākās
dzejas).

Tā ka Dante rakstīja „De Vulgari Eloquentia” (Pār dailu runātību), gribē
dams starp citu pierādīt Itālijā vispārīgi lektotās ~~ceenību~~ valodas ceenību un literā
risko derību, vertību (zināms kā „vulgare illustre”), - tad ir pilnīgi dabīgi, ka tas
šai darbā (I, c. 1) pēšķir „tantas” t. i. itāleesū valodai preekšroku preekš latinu
valodas, kamēr tā sekošā darbā (il Convito, I, c. 5) turpret latinu valoda nostātē
ta augstaku par itāleesū. Bez tam Dantes izsacītās domas par cilvēku valodas
izceļšanos atšķiras no kada cita viņa neskata par to pašu preekšmitu, kurš
leccina par jau leclaku domu nobreēdumu, atrazdams sev izteiksmi „Devisškās
komedijas” beidzamās dalas beigās (Paradise, XXVI, 124 un sek.). Pēc sava raksta
„Pār dailu runātību” kopsī 1308. un pat 1313. gada, sevišķi no beidzamā gada, Dante
gandrīz veenīgi nodēvas „Devisškās komedijas” sacerēšanai. Tas laīkam arī bija
tas zemesls, ka tas nepabeidza savu rakstu pār „tantas valodu”, kurāi tas tā
gad pats radīja caur poēmu visspidošako ~~peeminekli~~.

Traktata „De vulgari Eloquentia” nozīme pastāv galvenām kurtām cēskā tam,
ka tamī ar ģenīalū cēskatu un asprātību atzīta nepēceēšamība preekš pāteci
nacionalas valodas drošās attīstības ^{preekš} cēsktu veetiju izlokšņu padošanās veenai
iz tām, kurā, pateicoties dotēm kultūras apstākļem, jau leclakā literāriskā
ražotnībā izradījuse savas spējas, savu spēku; kaut gan pretīstatīdams atse,
višķām izlokšņem savu daudzīnato „vulgare illustre” un, brīnīškīgā kartā,
turēdams to par pilnīgi maksliģu valodu, Dante pēteckoši neapsvera, par
kadu savas bagātības eeverojamū dalu šij beidzamājai jāpateicas pašā dzejnie,
ka toskanceesū-florenceesū mātes dzimtnes izlokšnei. Vel leclaka Dantes no,
pelna dala pastāv cēskā tam, ka līdz ar savu teoriju tas nostīprināja preekš
„vulgare illustre” nacionalas literāturas valodas nozīmi, pasnēgdams „Devisškā
komedijā” tās tīc leclū paraugu, kurš pilnīgi nodrošināja tai talaku pareizū
attīstību, uz veizū salauzdams atsevišķo izlokšņu sīksto dzīvību un stīprā mēra

vajadzams skolas latīņu valodas pārvaru?

Starp 1306. un 1308. jeb pat 1309. gadu saceretā kada cita Dantes darba daļa, kurā topat palikuse nepabeigta, ar virsrakstu, varbūt pakalderinatu Platona „Limpozionam”, ta ir – „Il Convito” jeb „il Convivio” (Meeclasts), filozofisks trak. tats cetrās grāmatās. Nolūkā, pēevilkt pēc iespējas locekļu skaitu lasītāju „Guđri” bas meeclastam” (tapec arī šī darba virsraksts – Il Convito), Dante izvēlējās italiešu un ne to laiku preekš macīteem raksteem parasto latīņu valodu. „Meeclasts” pa stāv no allegoriskiem dzejojumiem, izskaidrotoem plašos komentārōs. „Tai meeclastā”, saka Dante, „pasnecs 14 gāģenus – edeenus, t. i. 14 kanconas, kurām pas preekš metu bus mīlestība un daŗadi tikumi. Bet šīs kanconas nevar but pilnīgi saprotamas bez maizes”; daudzeem laikam patīcs arejā forma un ne cekšejā vertība. Bet maize, t. i. komentārs pārlees istorio īstu gaismu pār katru manu domu. Cīteem vardeem: pašam „Meeclastam” bija pastāvet no pēcepadsmit at. sevišķeem traktateem, iz kurēem pirmāis bija par evedumu, bet pārēje iz taisija kā tadu komentāru preekš agrak jau saceretām 14 kanconām. Bet talak par pirmēem cētreem traktateem darbs nesnecdzas. Dzejnecks ne-irpildi, ja savu nolūku, atstādams savu raŗojumu nepabeigtu, cētrpadsmit kanco. un vēetā uzrakstīdams pavisam tik trīs kanconas ar komentāreem.

Par sava „Meeclasta” vadoni Dante izvēl Boeciju un aicina visus nelaimīgos pēc šī meeclasta, t. i. pēc eeparīšanās ar guđribu un pateesību. Tas pasludina, ka ta pantīneem esot trejāda nozīme: teešā, moraliskā un allegoriskā jeb ga. rīgā un, ka persona, kurā tas eemīlejees pēc Beatriķes naves, kas aprakstīta „Taanā dzīvē” – esot ta pate, kurāi Pitagors noevērejees, „Visšķaistakā un visgodi. gākā Valdneeka meita” (Il Conv. II, c. 16), jeb „Par vīseem valdītāja Kunga meita, vis. celakā, visšķaistakā Filozofija” (c. 13), personificeta ta jaunajā kanconās. Tai raŗojumā eevētotas skices. no visām dzejneeka laikmeta zinātņu zināšā. nām. Vīnš še runā no zemes-, debesu- un sabēdrības kartības, no trejādas cilvēku dabas (auga-, kustona- un prāta-dabas), par atteecībām starp zinātneem un debesīm, par tikumiem un cētreem drīves vecumeem jeb mūāeem. Vīnš apleccina dvēseles nemīrotību, pāvedīgas- netīklīgas bagatības kauna celu, cilvēku veenlīdrību, kurā nobilitate pastāv veenīgi vīnu spējās un nopel. nōs. „Dēvs nav radījis divi lauŗu sugas, kā zīrgus un ēķelus, un var saukt par ēķeleem jeb kustoneem tos, kas nelauŗas vadītees no prāta.” Še (trešajā kanconā) eet runa par nobilitāti, augstdzimtību, ko Dante – kā dzīrdejam –

1) Teksts ņadots no Fraticelli, Opere minori di Dante III. Floroncē, 1861-62, un Giuliani izdevumā: Opere latine di Dante I, 1-212. l. p.

46.
atteccina tikai uz dvēseles dabīgām īpašībām, uz cilvēka personīgu tīkmu,
nu, atraidīdams nobilitāti pēc dzimuma.

Bet visas šīs veselās domas izliktas steeptās, apjukušās komentārās, vel-
tigās sīkumās, kas visai nogurdina. Tā par piemēroto trešo drejņeeka kanco,
nu ar divdesmit rindinām uzrakstīts no viņa komentārs uz vairākkā-
simtu lapu pusēm. Katra traktāta robežās atsevišķi nepamāna nevadu stū-
gru konzekvenci; saskaņā ar dotās kanconas veenas jeb otras veetas nejau,
šo saturu Dante vaj nu sneedz visdažādākās zinās, vaj attīsta dažādas mo-
raliski-filozofiskas u. t. l. tezes, ¹⁾ tā ka viss darbs iztaisa kā tadu enciklopediju,
kuras daļas nav pēc zināmas sistēmas organiski saveenotas; par saiti - un pēc tam
visai vaju - preekš tām leem agrāk minētā allegorija. Tā tad dotā gadījumā
filozofija aprīme zinātni vispārīgā nozimē un „Meelastā” (Convito) savā kopībā
cetur to negātavo, jēlo materialu, iz kura, kā Hegele saka, sebak peenemda,
mas celas formas, izlejis „Deviškās Komēdijas” daļas, kas veltetas zinātniski-
filozofiskam preekōmetam.

Var sacīt, ka „Meelastā” (Il Convivio) caurdvests no godbijības pret fi-
lozofijas dižamību, kuras studija kadu laiku tā pavisam eemēma eemēma
Danti, ka tas pats atrina savu aizrautību par īstu kaislību. „Meelastā” filo-
zofija - kā jau redzejam - identificēta ar seveeti, kas tikko neizstūma no drej-
ņeeka sirds tā pirmo mīlestību un zem vārda „donna gentile” telota „Jaunā
drīvē”, bet telota tur pārak realeem vilceenem, ka butu iespējams uz vārdu
fīcēt drejņeekam, ka jau tad zem šī dailā un maigā tela slepās abstrakta
minētās zinātnes sedoma; - vispareizāki ir, ka tikai ar laiku (līdzīgi pašai
Beatricēi) „Jaunās drīvēs” „donna gentile” kļuva par filozofijas simbolu,
saskaņā ar vispārīgu pakapeniski noteicošos Dantes rāības raksturu. Tome-
hiperboliski slavētāja valoda, kadā Dante ir sakas par filozofiju „Meelastā”, rāda,
ka šis darbs ir rakstīts tai laikā, kad viņa kvele preekš zinātnes vel nebija
atdzisuse.

No īpaši filozofiskas puses „Meelastā” ir pārsvarā aristokratisma gars tādi
veidā, kadā tas pakapeniski izstradājis to laiku zem arabiešu komentatoru
respaida uz grieķu filozofu darbeem, cīs leelā mērā viņam pēc tam izdevās
airstāvēt savu atšķirību no barnīcas saudrētās - aizbildināmās šolastikas. Pil-
nīgi saskaņā ar šo garu mūsu rakstneeka minētā darbā preekīsta preekšroei,

¹⁾ Še jāpoozīmē, ka jau eekš „Convito” II, 14-16 aprādita vispārīgās vilceenās viņa politis-
kās sistēmas galvenā daļa, kas no viņa pilnīgi attīstīta seriškā rakstā „De Monarchia”.

ba teorētiskai dzīvei, abstrakti-pratīgā nozīmē, pret praktisku dzīvi, kā tā ir kopās to laiku zem baznīcas ideālu vadības, stāvēdams uz veenīgi zinātniskā veedokļa, Dante turā pat pašā kristīgo ticību par atkarīgu no arīgeem Kristus brīnumsem, kamēr uz velakas savas attīstības pakāpes, „Deevīškā Komēdijā” tas kā atīst par tās esīg pamatu esīgīgo brīnumu, camr kurā Kristus atdīzīnst katrā kristīgas draudzes loceklī.

Interesanti, ka isi pirms XIII. gadsimtenā beigām (1277. g.) arabju filozofu macība, kurā atrada tad un turpmāk ne mazumu peekriteju, ^{nāca zem} ~~tapa nosodīta~~ no baznīcas soda, kurāi sevišķi ^{neapātīka} ~~uztrauca~~ tas apstākļis, ka par atbildi uz toceir prātus uātraucošo jautājumu „vaj materiā ir mūžīga vaj Deeva radītā?” arabeši, atbalstīdamies uz Aristoteļa, apgalvoja pirmo. Iz „Heelastā” (IV, 1) redzams, ka šis jautājums stipri nodarbinājis arī Danti un, protams, peevīnā izšķīrīšanas tas nostājies peeminētās macības pusē, ar kurās garu apdvests viss šis vīnā rārojums.¹⁾

Acīm redzams, ka zinātniskā nodarbība, uzmēmtā no Dantes ar nolūku, veenīgā kartā sevi sagatavot uz „Jaunā dzīvē” pasludināto Beatrīces sumīnāšanu, radīja vīnā ticības atdzīsumu, peevīnā tas ar laiku no jauna atgriezās, veenī kart aizrauts no eedzīmtas toeksmes uz misticīsmu (kurā maīvu īsteīnsmi mēs atrodam „Jaunā dzīvē”), otrkart vadīts no pašā prāta sagatām un daudzpusīgām zināšanām apgāismotā prāta. Dantes „Heelastā” paleek mums kā visai vēstīgs vīnā pārdzīvotā skepticīsmā peeminēklis un šai zīnā top mums saprotams vīnā uzskats uz vīnā aizrautību camr filozofīsku zīnatnī kā uz nodevību pret Beatrīci, kurā vīnā acīs bīja vislabākā deevības parāde vīrs zemes. No tam arī vīnā īzsacītāis apgalvojums, ka zem „donna gentile” eekā „Vita Nuova” nav saprotams nekas cīts kā filozofija. Kad mīrstīgā Beatrīce Dantes apzīnā pārver, tās abstraktā deevīškas parādes, zīmbolā īdeālas kristīgas baznīcas u. t. l. sīn, bolā, tad arī aizrautība camr zīnatnī dabīgi līdzīnājas Deeva parādītāi skrī, stīgas ticības macības parādei un tad radās vāinas - noģeguma īzķīrīšana camr noģēlošanu, atģreēšanu, kā tas ^{ar} īzķīrīts no dzejneeka „Īkīstītāvā” (Purgatorio) un „Parādīrē” (il Paradiso). „Heelastā” (il Convito) uzrakstīts tad, kad dzejneekam bīja kadi 45 gadi, kad vel turpīnājās tīn pat noģeetnī, sīk arī kaislīgi no vīnā meuletā pašīzģlītība. Dzejneeka garīgas, eekģejas īzģlītības vēsturē, Dantes leelīs, kās personas tīnģlīgas angģanas vēsturē, „Heelastā” (il Convivio) pāran leela

1) Dr. Delfta Haber das Verhältniss des „Gastmahls” zu der Göttlich. Komödie und über die Bildungsepoche Dantes (Dantes Jahrbuch III. sejmā, 59-79. l. p.). - Scartazzini, Abhandlungen etc. 143. l. p.

nozīme. Bet tam šij poemai, kā rādās, bija sniegt visas cilvēku tai laimīgs, tā pieejamo zināšanu apskatu.

Pirms pārejām pie Dantes literariskās darbības sekošā perioda, pie „Dei
višķās Komēdijas”, visleclavā šī dzejnieka darba, mums atleekās sacīt dažus
vardus vel par veenu viņa zeverojamu rakstu „De Monarchia”, vissvarīgāko
politisko ražojumu. Kā par savu skepticismu ticības jautājumās Dantem bija
japateicas savai zinātniskai darbībai, tā ta pate nodarbošanās pie viņa pašā
leccības (De Monarchia, II, 1.), ^{veca} pie ~~peesavinašanās~~ politikā mantoto gvelfu
pārleccību veatā pie gibellinisma ideju peesavinašanās, kurās ar sevišķu pil-
nību arī ^{no viņa} ~~ta~~ ^{attīstīta} ta nule peeminētā latīnu traktatā „De Monarchia”
(Pār monarchiju). ~~Ta sacastīta~~ Šis raksts sacerets pie beidzamā neizdevušās
mēģinuma Florenci atdot brīvību 1307. g. Dzejnieks atgriezās trimdā un tur
sarakstīja šo slavenu traktatu. Ta tad tas peeder rakstnieka dzīves peedējam
periodam. Tai darbā Dante objektīvi, pie šolastiskas zinātnes likumecm, attīstī-
ja savus politiskos uzskatus, kas sakopojās ta prātā stingrā noteiktā rīstē-
mā. ¹⁾ Traktata pamatā Trijās grāmatās sadalītā traktata pamatā cetilst do-
ma, ka beidzamais cilvēces pastāvēšanas mērķis ir, panākt, no veenas puses
debesu mūžīgu sveltlaimi (katra atsevišķa cilvēka dvēseles atpestīšanas nozī-
mē) un, no otras puses, — virszemes labklājību, laimi (preekš visas cilvēku
kopības vispilnīgākās sabeedriskās eekartas nozīmē). Kā pirmajā gadījumā
cilvēcei vajadzīga veenas garīgas varas autoritāte (baznīca un tās preekštā,
vis — pavests), tā ar otrā gadījumā tai vajadzīga veenas pašas varas vādību
par kurās preekštāvi parādas veens universāls monarchs, veenuvaldniecs
jeb keizers.

Kā pirmais no nupat uzrādītiem divi mērķiem preekš cilvēca sasnie-
dzams tik zem zināmeem apstākļiem, uzrādītiem tam caur baznīcu ^{peicami} tās šle-
dinātā macībā, tā arī preekš otrā, virszemes mērķa sasniegšanas cilvēcei di-
vē peesami trīs pamatā apstākli: meers, taisnība un brīvība, kurus lau-
dim sagādāt pilnā mērā spējīgs tik veenas varas monarchs, tā ka aiz ne-
aprobežotas un, pie butnes, bezpartejiskas varas tam nav vajadzīgs ne izjaukt
meeru, ne noverstees, no absolutas taisnības un tapat no pateesas filozofijas
apgāismots savas ne-airoekamas augstības apzīnā tas nevar sevi peekopt naidu
pret vispārīgu brīvību.

1) Šr. kāš ietulkkojumu eekš Ruth'a „Studien über Dante” 119. ^{1. p.} un talau.

Ecrandzidams universalu-keizarsko vāru vispirms Romā, Dante nāk pēc ee, skata, ka romcešu tauta providenciali uz preekšu jau nolēma preekš galvu, nā viņa attīstamās idejas neseja lomas, kaon par pēcādījumu ar vesturisku datu palīdzību arī veltēta otrā, Monarchijas grāmata. Bet tās trešā grāmata se, višķi svarīga pēc sava satura, tā ka še no rakstniecē ar visleelāko notiektību nā nevienā citā voctā izsacīts tā tīri ģibeliniskais uzskats par savstarpēju gar, gas un laicīgas varas atteccību; ar teoloģisku pēcādījumu palīdzību autors aprāda monarchiskās varas neatkarību no baznīcas varas, atzīdams preekš pirmās lēdz ar otru trešu ecēlšānu no Deeva.

Kā pavests ved cilvēci pēc mūžīga glabīna, tā keizars virž, viņu pēc uz laicīgu labklājību. Budams stingrs katolis, Dante, zināms, atzina, ka, kā mūži, gā svetlaine augstaka par laicīgo laimi, tā arī garīgā vara tīklīgā zinā augsta, ka par laicīgo un, protams, tada atzinība nevarēja ne-ecēst zināmu divejā, dibu (dualismu) Dantes politiskā macībā. Bet ja turklāt pats universāla, vecnīga keizara, ideāls apgaismības un tīkumu poranga, ideāls ecēta aiz pāraka plašu, ma un nesasneccēzības realā dzīvē, tad tomēr tada tīra pasaulīgas varas nošķi, riba, kada ta ar stingri filozofisku konsekvenci izvesta un balstīdamās uz dziļu zinātnību, Dantes ģenialo garu izrādītāju zināšanu un zinātnību, nevarēja ne-apzīmet caur sevi soli uz preekšu celā uz atsvabīnāšanu, atpe, stīšānu no baznīcas autoritates. Un tās preekšstāvji tad arī saprata to, kā tas acim redzot pēcādams caur faktu, ka Romas kūrija bija gatava, auto, ru par ta raksta „De monarchia” nodot baznīcas acis kauna pilnam sodam.¹⁾

Iai traktatā „Pāc monarchiju” Dante galvenām kartām pēcādādu vecnotas varas nepēccēcšāmību valstī, bet varas kas dibināta uz likumecm. Viņš saka: „Pilsatas dibinātas ne preekš likumecm, bet likumi preekš pilsatām. Kas dzīvo pēc likuma, tas nedzīvo preekš likumdeveja. Dante prasa stingru taisni, kas pēccopību un personīgu brīvību, bet par visu vairāk tas pagēr vispā, rīgu meuru.²⁾

2. Dantes ģenialā ražība (1300-1321).

„Pvetā”, „Devišķā komedija”.

Vardi, ar kureem nobeidzās „Jaunā dzīvē” (Vita nuova), gaiši norāda uz dāz, necēva nolūku - veltēt savas sirds valdniecēci jaunū poemu un šī poema, sadomāta

1) Šr. Borokačo stastījumu, ta Dantes dzīves aprakstā, par pavesta legātu Beltrandu, Podžētas bīskapu, kurš tīkko nenodeva leclā dzējneeca-ģibellina kaulus sadēdzīnāšanai,
 2) Labākais izdevums no Karla Wittes: Dantis Aligh. De Monarchia. Libri III. Vindobonae 1874.
 Witte atteccina šī Dantes darba izēclšānos uz laicū preekš viņa trīnēdas.

dzīvē pēc Beatricēšes naves, 1290. gadā, sarakstīta trimdā un no Dantes nobeigta isi
 pirmas viņa naves. Par „komēdiju” dziejneeks nosauc savu poēmu, sekodams šolasti,
 ņem macibai, pēc kuras „traģēdija” ir ražojums ar bedīgām beigām, kamēr „kome,
 dija” - ar precīgām beigām. Tā macība sastopama jau pēc Aristotēla tā poētikā.
 Par „devisku” (divina) Dantes poēma vispirms nosaukta 1513. g. izdevumā;
 pats dziejneeks sauc viņu par „svetu poēmu” (il poema sacro, Paradizē, XXV, 1) Div,
 desmitu, pat trīsdesmitu gadu darbs šī - „Svētā” - „Deviskā Komēdija”, poēma, par
 kuru neko augstāku nav radījis citu laivmetu un tautu poētiskais ģenijis.

Dantes „Divina Commedia” ir pirmāis jaunā laika makslnecēiskais ra,
 žojums, bet līdz ar tam arī visleclikākais apklusušo vidus laiku dziejiskais radi,
 jums. Ar Beatricēšes sumināšanas planu pamata planu Dante savceņoja savu
 kaishlgo ceņšanos, telot savā poēmā visu, ko tas rēdzējis un pārdzivojis, urzina,
 jis un ceņmantojis garīgā laukā, visu pasauli, kā tā viņam rādijuses. Līdzīgi
 tam, kā visi vidus laiki ar savāmjūtām un domām, ar savu ticību un ceņribu
 dzivoja vispirms bezzemes pasaulē, arī Dante pārcēlās baznīcas-kristīgas tīci,
 bas dvēselu valstī; celās murgojumās tas izstaigā šīs valstis un pūlas tās at,
 telot brūniskīgās telās un gleznās precēš savā laika beedru acim ar visu savas
 dziejiskas fantazijas spēku. Viņa ceēces spēks spēēžas cauri caur to segu, kuru var
 tīkai nave atsegt; tā garš, dziļi sarukstināts caur virszemes dzenasānām, vīrs,
 zemes netaisnību un virszemes launumu, pacēlas līdz visuvereņas mūžīgās Dec,
 va taisnības attelošanas, Kuča spēcedumus dziejneeks mums pasludina. Rem,
 diba, ceņriba, pat uzvara par pašā dzīves ceēšanām, izanga pēc Dantes taisni no
 tā „Elles”, „Křistitavas” un „Paradizes” iztelošanas, kuras top par vairak ko nekā
 tīk par leclisku allegoriju, bet pēc spēka, varenības un makslnecēiskas plastiskas
 parādas par teēšu vareņa cilveka dzīves angli un īstēni pirmajā daļā, 331⁰¹
 „Elles” dziejādajumās, kuri nes reālas gaisības zīmēkli. Dzejneeks veens pats ar in,
 dividualas dabas spēku, leclu, vareņu, kas pār sevi atzīst tīk Deevu, - nem uz
 sevi vispasaules teēšneša lomu un, kamēr tas grib kalpot viduslaiku idejām
 par par pasaulīgas ķeizara un baznīcas varas veēnību, tā individualisms
 pārāng visus viduslaiku rāmpjus.

Viņa poēma eodalita trījōšs himnōšs (cantica - Inferno, Purgatorio un
 Paradiso), kuri saskan ar trījeem starēm, apgaismojōšēem cilveci no augšē,
 nes, ar varenību, mīlestību un viszīnību. Trīs personas spēlē tani galveno
 lomu: Dante, Virģilijs un Beatrice, caur kurēem personificēti: cilveks,

filozofija un teoloģija. Vidas poemas daļas harmonē cita ar citu un saskan ar visu darbu caur mistisko skaitļu trīs un deviņi savstarpēju attiecību.

Inferno (elle, pekls) sadalās deviņās aplokšos, Purgatorio (šķīstītava) deviņās pakāpēs, Paradiso (paradīze) deviņās sferās jeb lodainās rīnkās. Katra daļa (canta, ticums jeb hymnus) sastāv no trīsdesmit trim dzēdājumiem, ne-ieskaitot ocmu atsevišķu, kurš stāv poemas sākumā un uzskatams kā ceļvedis. Katra no trimām „svētās poemas” - „Devisiskās komedijas” daļām beidzas originalā ar vārdu „stelle” (zvaigzne), drejnieka visu centru merķi. Visa „svētā poema” sastāv no simta tercīnem (terza rima) saceretu dzēdājumu (canto), kas reti apņem sevi vairāk par pusotra simta vārsnu; pavisam „Devisiskā komedija” saskaitāmas 14,221 vārsma.

Pirms runājam par Dantes „svētās poemas” cēksīgo nozīmi, caur ko noteicas tās maksimālistiskā vērtība, es pasnēgšu vispārīgos vīlēcēnās tās saturu pec tās trimām daļām (jeb cantica) atsevišķi.

1. Inferno - Elle.

Ka stiprinātu cilvēci un sevišķi itāļiešu tautu ticumā, Dante ar prātu un augstu gudrību, filozofiju, rāda, kā greks top sodīts no mūžīgas taisnības, tolodams preekš tam elli. Šī plašās triloģijas pirmā daļa no drejnieka nobeigta ne agrāk kā 1308. gada beigās un publicēta nākamā gada sākumā.

Dante uzsāk poemu, stastidams par tam, kā, noceidams līdz dzīves ceļā pu, sei, tas apmaldījās tumšā, beezā mižā. Pēc noagordinošās naktis, paraditas vel, ligās pūlēs, izklūt uz taisnu ceļu, tas basnēdz kalna parāji, apzeltitu no piemēm uzlecošās saules stareem. Tas marleet atdusās un taol sāk kapst kalnā, kad prepeži tam aizkrušto ceļu cits par citu trīs zveri: panteris, lauva un vīl, ka mātite. Pēc šausmīgoe zveri lauva tam dūšu, atnem tam visu esību, sa, suegt kalna galu, dzīdami to zemē. Bet to pašu brīdi, kad tas pa kaklu par galu rit zemup, ta acim parādas cilveka stāvs jeb, labaki savot, leegas ēnas tels un viņš griezās pec ši pec palīga. Tas ir Virģils, kurš to drošinadams predāvajas, to izvest no šīs noaugušās, vēlētās, lai kad abi kopā staigātu pa caur elli un šķīstītavu, pec tam viņu nodotu Beatričēi, lai ta vestu Danti caur paradīzi. Dante šaubās, vaj tas bus ceenīgs, ce cet mūžības apvidū un vaj šis varona darbs bus viņam pa spēkam. Virģils irbeidz ta šaubas, parīno, dams, ka Beatriče no debesu augstumēem sveti to uz šo varondarbu un ka dobesīs par viņa glabīnu pestīšanu.

traģisko galu. Tās aizkustinošais un neparasti daiļais stāsts par viņus abus iznīcināto mīlestību ir veena no visslavējamākām vēstām „Deevīškā kome, dijā” (V. dz., 73-142 v.). Latrīcināts līde sirds dzilumeem no līdaceetibas ar viņu līkteni, Dante zaudē samāņu un nokrīt kā pagalam.

Trešajā aplokā atrodas gardēži: zem nemitīga lectus, krusas un sneega tee cees moku pilnas sāpes no elles suna, Kerbera, zobem un nageem. Virģils norāminādams Kerberu, sarunājas par pilsoņu karēm un kildām Florencē. Ee-ējot abeem dzejneekem ceturtajā aplokā, tam par sargu stāvošais Plutons mēģina tos eebedet caur draudošo ^{kur} sauceenu: „Pape Satan, pape Satan, aleppe!”¹⁾ Virģils, novemdinājis Plutonu, ved Danti apskatīt izšķerdeju un sixstuļu sodu, pastāvošu eekš tam, ka tee vel no divi pretejam pusēm ar šausmīgām pū... lem milzīgus akmeņus, sadurdamees cits ar citu, ar piktumu sirdami cits citu, apbērdami cits citu ar lamajumeem, izšķirdamees un no jauna kerdamees pee ta pašā darba. Pec spidošās Virģila spidošā Fortunas raksturojuma (VII. dz., 61-96.v.) celotaji tuvojas Stiga purvam. Pentajā elles aplokā soda par dusmām. Trešā aplona lectus gāzes top par straumi, kas peektajā aplokā izplust stāvoša udeņa ezerā un iztaisa smirdošu purvu (Stigs), kas eet ap elles pilsatu Dite.²⁾ Pa šī ezera virsu pļosās dusmīgee, bet skaudīgee nogremdēti purva dūnās un pastā, vīgi tam aizvijas.

Purva malā pacēlas tornis, izpildidams elles telegrafa lomu. Uz viņa eede, gās divi uzuntinas, kuras paziņo greeneeku tuvošanos Dites pilsatai. Uz šo signālu atbild ar citu tam līdzīgu no pašas pilsatas, un elles purva stūma nis, Flēģias,³⁾ nekavejot dodas preti nosoditeem. Viņš apber tos ar lamajumeem sklīdedams pa ezeru ar arkastīgu ātrumu. Tikko Virģils ar Danti nonāca pee augstā torna, te pee teem peebrauca ar savu laivu Flegias, lai nogādātu viņus Dite, kuras eedrivotaji ir degnoni. Demonu bars apsarg ee-ēju Plutona pil, satā, aizkrustodami Dantem un Virģilam ceļu. Dzejneekem te vajadzīga debe, su palīdzība. Virģils velti uz to gaididams, šaubībā runā pats ar sevi. Izbeedets caur acim redzamo skolotāja šaubišanos, Dante vaica, vaj kadam no Limbus apdrivotajiem gadīees nolaištees elles dibenā un dabon zināt, ka Virģils jau agrak ^{bijs} nokapis pašā beidza pedejā elles bezdibena aplokā. Pa tam torna galā parādas trīs furijas: Meģera, Alekto un Fīzifona (pee pašā Dantes norā,

1) Sal. VII. dz., 1. v. — šo vardu čita nozīme vel nav uzminēta.

2) No Dis kas ir Plutona pavards.

3) Marsa dēls un lapītu valdneeks, kas bija senatnē arī angstpratības personifikācija.

dijuma, IX dz. 61-63 v., tām allegoriska karšlibu nozīme, kurās beidz nost cilvēku un aizdara ceļu uz pestīšanu. Kleegdamas tās saplusa sev nageem krutis un, lū, kodamās uz Danti, sauc Meduzu, lai pārverš to par arkmeni. Tad Virgils apgriez Danti ar muguru pret tām un pats aizkļauj tam acis ar rokām. Te šausmīgs personis sabrūcina Higa vilnus un Dante, atvērdams acis, eoranga tuvojošos anģeli, kurš ar zizļu rokā eet pa Higa vilncem kā pa sausumu. Dūsmīgo ēnas un demoni aizbeg no tā šausmās aizbeg no tā un elles pilsatas varti atveras paši no sevis. No, remdējis demonu piktību, atgādinādams teem pretošanās veltību, anģelis aiziet atpakaļ. Tad neraveti eet drejncevi pilsatā un Dantem nu parādas nepārredzams lauks, kur ta acim atveras bergalīgas ugunīgu zārku rindas, zem kuru pacel, teem vakeem atskan ^{eslegto sektantu un beidoevju} sausalīga stenesana un vaidas. Tas ir sestais aploks. Apce, damā ^{to} starp mūrceem un ugunīgeem zārkeem, Dante sastopas ar sava drauga, Guido Kavalcanti, tēvu un lepno Farinatu Uberti, kurš pasludina Dantem trindu un sagaidamo postu.

Uz klints malas, kas atdala sesto aploku no sekošā septitā, celotaji veranga dzīļu bezdibenu, no kurā izeet nepanesama smaka. No tās viņi uz acunīkli ranga glabtees aiz kada leemošo zārku vaka, kur atrodas eslegts pavests Anasta, sijs II, kurš dzivojot krīta Fotina monofiziskā zektē. Poeti laižas pa klints nokapeemem septitajā aplokā, vēledamces noklūt tālak ellē.

Minotaurs sarg septito aploku, kas sadalīts trijās daļās, kur cees sodu tee, kuri nozeegušees varas darbeem pret tuvaku, pret sevi pašu (t.i. pret dabu) un pret Deovu. Aploka dibenā atrodas upe jeb dziļš grāvis, pildīts verdotām asiniem. Tani eegremdeti tirani, varmakas. Kentauri, apbrunojušoes stopeem, uzglūn ^{tām} enām, kurās pacēlas par asinaino api straumi vairak, nekā tām at, lauts, šaudamū uz tām ar bullām. Ta ir pirmā no trijam daļām. Pec mineto ērmu veltīgeem draudeem pret abeem celotajeem, kentauris Nesus parnes uz se, vis Danti uz otru upes pusi, pee kam izskaidro tam tās dabu, saukdams pee varda daļās no tani eegremdetām personām - Aleksandru no Fereas, Tesali, jas tiranu, Eccelinu ^(Acotinu) Paduas tiranu, ^{karali} Meninu Pirou un divi italiešu bruņceemus, Korneto un Pacco, kuri rikojušees agrak kā laupitaji uz leelceem. Atņā Septi, tā aploka otrajā daļā top soditi pašnavneeki. Tee pārversti indevīgōs, jēftīgōs kokōs ar truntulaincem zaceem, kuru lapās perinas nelaga veida haarpijas (XIII dz., 4-108. v.), kurās rauj un ed to lapas (labs piemērs prees Dantes fan, tarijas lumšās atradotības); to skaitā atrodas keizara Fridrika II slavenais kanclers, Pietro d'Alto Vigne. (Vigne), kurš nēma sev dzīvību, kad krīta pee sava

parvēlētāja nežēlastība. Še pat sava mantojuma izšķēdēji top vajāti no briesmi-
 geem rūgēm, kuri pastāvīgi plēs tos gabalās. Septītā aploka trešajā daļā izplešas
 sausa, neauglīga stepa, kur zem nūgnīga lectus gāzēnu stripām ceš mokas tee,
 kas bijuši patvarneeki pret Deevu, dabu un zinatni, ^{Virģilam} uz teem krit
 parslām no debess liesma, bet tee paleek klajumā, apslatā ar kvēlošām smiltīm.
 Vīnu preekšstāvis ir Kapanejs, veens no „Septiņem pret Tebām”.¹⁾ Talak dzejne
 ki nonāk pee veetas, kur no mēža iztek asins-sarkanās krāsas upite (dabudama
 iz ~~šķīstām~~ savu sākumu no asarām), tecedāma iz Laika tela šķīrbām, kuš
 pec Dantes atrodas uz Kritas salas, dodams sākumu četrām elles upem: Acheronam,
 Stigam, Fleģetonam un Kokitam. Upe tek projam elles zemākajā daļā, kur iz,
 vesš ledaino ezeru Džūdoki. Tad vel talak nāk dabas izvarneeki jeb patvarnee,
 ki pret dabu, — še noteek Dantes sirsniņa satiksšanās ar ta bijušo skolotāju Bru-
 netto Latini (XV. dz., 29 u. sek.), kuš pasludina dzejneekam slavu, kas to sagaida
 nākotnē, atgādinādams tam savu grāmatu (il Tesoro), kurā vel joprojam dzīvo
 viņa vards. Uz septītā aploka trešās daļas robežām, no kureenes dzejneekam jau sa,
 drīdama Fleģetona vilnu šļaukstešana, kas tek caur astoto aploku, Dante un
 Virģils sastop otru grieceeku grupu, kas nožēgušees pret dabu (t. i. kas sevi aptra-
 pijuši ar zodomisku greku). Starp teem atrodas trīs dzejneeka līdzpilsoņi, pee da,
 zeem nožēlošanas vārdeem par to likteni un par pilsoņu un politisku tikumu
 pagrimsānu Florencē, Dante ar savu vadoni nonāk pee dziļa bezdibena malas,
 kuša dibenā kuš asins-strauve. Še Virģils izdara tā ko simbolisku: virvi, ar ku-
 ru bija Dante apjorees,²⁾ un ar kušu tas cereja seet panteru,³⁾ kas aizstājās tam
 ceļam preekšā, tam izejot no tumšā mēža, Virģils dabujis no Dantes rokām, met
 bezdibena dibenā. Pee šī zīmīgā rīkojuma parādas gaisā ērmīga, pūkaveidīga
²⁾figūra Ģeriona — viltus un melu simbols. Dante veens pats dodas apskatīt auz-
 lotajus, kas sed netalu no viņeem uz udensvirpula, dašus no teem Dante pa-
 zīst pee to zīmogeem, izrakstiteem uz to makteem, uzkāteem teem uz krutim.
 Pee abi dzejneeki sedas Ģerionam, ^{ērmam} mugurā, kuš merdams tūkstošoem likumus
 starp stāvām klintim leni, leni nones viņus bezdibena dibenā pee klints pa-
 kājes, un tad aizdodamees projam ar bultas ātrumu.

Astotais aploks, kurp Ģerions nonesa abus dzejneekus, nosaukts par Launeeem
Grāvjeem (Malebolge) un severojams caur savu krāstu stāvumu. Tur uz turās
 Ģerions, sparnots ērms, viltus un melu personifikacija. Tas uz savas maģuras aiz-
 nes abus dzejneekus Launās Grāvjās jeb daļās, kušas saveenotas savā starpā caur

1) Re Stacija (Thebaid, lib. III): Superum contemptor et aequi.
 2) Re dašeeem Dantes biografeem, tas savā bernībā eestaja frančieškanu mūku ordenē.
 3) Panteris ir mēsas kārbuceeku simbols.

56. Kāļteem,
(No Kāņteem veems salausts.) Tās grāvju-dalas pēc skaita devīnas un tamis ees' sodu visa,
du veidu krapneeki. Pirmais no viņeem demoni netaupt sausta pavēdejus un savelde,
jus, šo greeneeku skaitā atrodas arī Fazons, „vel arveemu paturēdams karalisku izskatu”
Otrajā eegremdeti lida ausim zvenģi (smirdošā šeidrumā), mocēs lišķi ^{un} tūnki
jeb luncinatajees. Astotā aploka trešajā dalā atrodas simonisti jeb faudis, kuri
tirgojušees svetām lectām: iz bēdru rindas, kurās eegremdeti greeneeki ar galvu
zemup, izsteepjas viņu ugunsapņemtās kājas, ko tee izsamisuši rausta ar nepa,
nesamām sapem. Te dzejneeks eevceto daudz pavestu, to skaitā pavestu Nika,
laju III, iz Orsini ģentes, un še pat jau eeproekš sagatavo veetu Bonifacijam VIII.
Jo pavestu naudas kāre un viņu angstā stāvokļa neceenigā dzīve modina dan,
tem svetās dusmas, ko tas izsaka ^{spēcīgā} stiprā runā, nopelnidams Nirģila uzslavu
(XLV. dz. 88-133 v.).

Talāk, ceturta dala jeb astotā aploka grāvis deem par naturas veetu zaveta,
jcem, burvojceem. To ģimji atgreesti atpakaļ, kamdēl teem jāvappjas atpakaļ, tam
dēl ka neredz uz preekšū. Te ir arī Tebu zavetajs, Tirozijs, ar savu meitu, burvi
Manto. Tee stasta Dantem pilsatas Mantuas dibinašanas vesturi. Te ir arī Mi,
kēlis Skotus, ķeizara Fridriķa II astrologs un astrologs-bargdžinis Asdente iz
Parmas pilsatas. Peekta nodala esledz sevi kukulu nēmejus jeb pasauligos
simonistus (t. i. kas tirgojas ar taisnību un vispār ar saveem peenākumeem): tee
eegremdeti verdošās darvas ezerā. Velni, apbrunoti ar bocāķeem, metās ar
pintību uz abeem dzejneekeem, tak paklausidami savam vecakajam, laiģ tos
cauri. Te atgadas veenigā humoristigā epizode „Dzevišķā komedijā”, tas ir velna
kautinš, aprakstīts daiceem rupjeem, bet pārdrošeem un spēcigeem vilcoeneem
(XXI. dz., 118-139 v. - XXII. dz.).

Astotā aploka sestajā grāvī noveetoti leekuli,
Teem galvas eetitās svina kapucēs, kurās no areenes uzpeltitas, bet eevšā tās stipri
speež. Te pat atrodas Kaifas un sinedriona locekli, kas notesaja Kristu uz
navi: tee krustā sisti uz zemes ar trīs meitu palīdzību. Tā pašā aploka septitajā
nodalā atrodas varnicas laupitaji. Džekāmi no sāusmigām čūskām, tee sa,
deg ~~lieta~~ pelnōs, lai acunivkli atkal no pašu pelneem izceltos. Tās greeneeku
nodalas preekstāvis ir Nanni Fučči no Pistojas, kas pasludina Dantem par
„Balto” un „Melno” partiju likteni, par florenceešu „Balto” partijas ^{parvarešanu,} ~~tee~~ kurās pee,
dereja Dante. Tai pašā nodalā eslodziti zagļi un anglotaji. Šos greeneekus
dzel čūskas, znuadr tos saveem riuņceem, un izdaridamas ar teem daķadas
pārvertības, pee kam veemi kā otri tik eeši savelkas cits ar citu kopā, ka
irtaisa veemu veebigu, fantastisku butni, tapat pee brīviskiģs pee tēlošanas spēka

1) Orsa norimē lacconi (lača mātiti).

Dantes ražīgās fantāzijas auglis (XXV. dz., 46. un sek. v.). Talak nākastotā aploka astotais grāvis. Tamī dabon soda launi beedri (launi padoma deveji): katrs no tiem esleģts leesmojosa ādina - terpā (jeb leesmojosa melē), un tik veena no kadām svellošān terpām satns eeks' sevis divi greceekus: Diomedu un Uliisu; - pēdejais, uz Niigila vardu, stasta par savu kuģošānu pec tam, kad no Kirkes alas aiztapa prom. Te pat Dante uzmanigi ^{klaušas} grafa Guido di Montefeltro stastam par ta nozeegumeem, kuču del tas nopelnijis savu sodu. -

Šis pazīstamais kaņeivis (grafs Gu. di Montefeltro) savā vecumā cestajās par mūku Franciskānu ordenī, ceredams tā nolīdzinat savas agrākās dzīves nozeegumus. Viņu te soda par villigo un ceetsirdigo padomu, ko reiz deva Bonifacijam VIII. Šis pavests ceenida Kolonna ģimeni, pūledamees to visadi pazemi, nat. Viņam izdevās izpostit dažus šim peederošūs ceetoksnius, bet sastapa stipru un vīrestigu pretošanos, kad cedomajās apsest pilsatn Palestrinu. Visleelākā mēra sapixtots par šo neizdošanos, Bonifacijs greezās pec padoma pee grafa Guido di Montefeltro. Izsaucis šo no klostera, tas atgādināja šim solijumu, bez ceerunas klausit garīgām varām, paģēredams, ka šis tam uzrādītu panēmēmus, kā varotu Palestrinu peespeest padotees. Grafs Guido, apskatijis ceetoksni, izskaidroja, ka to ne-eespējams eegūt ar varu, bet pee tās pašās reizas deva saprast, ka ir kads cits līdzeklis, par kuču nememās runat, baididamees greku. Tad svetais tēvs centās apmeerinat mūka sirds-apziņu, ^{pasludinādams} dodams tam eeprcekšēju greka peedošānu, no ka gribeja preekš' sevis eegūt labumu, ar nepaceetību gaididams ^{uz} Moslepurna atklašānu. Grafs, vairs neatturets ne caur kadām šaubām, izmēta sekošos nozimigos vardus: „Apsolēt daudz un neko ne-izpildeet.” Tad tas atgrezās savā klosterī, bet Bonifacijs lika apsesteem preekšā, padotees uz visla, baceem preekš' teem noteikumeem. Ceetoksniis pudevās, gūti samaksadams par savu lētticību.

Šis mūka leekuligais nozeegums, viltus un pavesta eeprcekšēja greku peedoša, na, kuči padariti tam par labu un uz ta vēlešanos, - pārvertas Dantes roņās par ceeroci, ar ko tas netaupot trāp Bonifaciju un ta ceenigo kalpu. Guido di Montefeltro pats stasta dzejneekam par savu nozeegumu, to gauži nožēlodams. Šis stasts peeder pee viseverojomākām epizodem „Deviņkā komēdijā” (XXVII. dz.)

Devitajā nodalā demons, apbrunots ar zobenu, ar ko cest zektu izplatita, joem) ^{un} mesaderibas sējejeem - kildu selejeem. Tas sit teem bruces, sacirsdams ga, lās to meesas, kučas tūdal atkal ^{savemojās} un sa-aug, lai no jauna dabutu sitceenus un bruces. Še dzejneecs izved nahometu, ta peenāceju Ali un slaveno trubaduru

Bertramu de Born (XXVIII. dz.). Desmitajā, beidzamajā no astotā aploka, Launajiem grāvjiem ceš mucas šarlātami, vējgrabeļi un viltotāji-alchimiki, to ir trīs zortes: tādī, kas izdevās par tecu, kas tee nebija, — šē tee dzenās cits aiz cita, bez taupīšanas kordami cits citu, šē ~~vesti~~ Mirra un naudas viltotāji, tee ~~verti~~ no udeņskaitas un mucas aiz nedrošāmām slapem; pedigi melneši, kas ceš no nepārtraucama drudža.

Pedigi dzejneeki aizsmeedz devitā aploku, kuram, pastāvīgi sašaurinotees elles bezdibeniņi, ir šauras stāvas akas izskats. Tu seenas atbalstītas, līdzīgi torņiem, no šausmīgu milzīgu senatnes ģigantu ^{stāvēem} ~~figūram~~: Nimroda, Ģfial, ta, Anteja^{us}. Pedejais nem abus cēla vīrus astotā aploka malā, ^{no} ~~par~~ ^{nozdam} uz savām rokām tos tumšajā akā, t. i. devitā aploka dibenā. Tur dažādu šķirņu nodeveji nosodīti ledainā ezerā, kurš ^{no} ~~pastāv~~ ^{daļim}: pirmā no tām, nezdamā Kaina vardu, cēlaisita preekš savu turako nodevejiem. Otrā (Antenora) nodala ceņemta no tēvijas nodevejiem, — šē eekrit dzīla traģisima pilnais Dantes stasts par ceeto Pizas valdneeku, grafu Ugolino un ta berneem, kas gāja bojā caus bada navi cestumā (XXIII. dz., 4-90 v.). Trešajā, Stolomeja, nodalā urejami savu vcesu nodeveji, — par viņu preekštāvi parādas Alberiks, no Hispasauls „Fratī gaudenti” (Bautro brāļu) ordeņa. Dante no viņa dabon zināt, ka katra vceelūības likumē parkaņeja dvēsele kriet ellē pat pirms pašā greceņeeka naves, pēe kam ta meešās vīrs zemes eemitinas demons, kas at' ceņem ta dvēseles veeu. Ceturtajā, Judas, nodalā ceveetoti savu labdaru nodeveji. Šē mit Judas, kas no, dēva Krištu, šē arī ~~līdz~~ ~~ce~~ ~~Jud~~ Dante, kā keizara varas pēekritejs, no metināja Cezara slepkavas — Brutu un Kasiju.

Pats Sātans jeb Lucifers stāv elles bezdibena vidū. Tas vēdina milzīguem spārņeem un tā sacēļ vētru, kurā aizsalde devitā aploka udeņus. Dzejneeks saka, ka, kad viņš tapa nogasts no debesim, tad viņš, kriezdams zemē ceestriģa tani kā bulta, izceldams tukšūmu, kurš nu iztaisa elles bezdibeni. Tad milzīgais ķermens līdz pusei izspeedas cauri protejā virzenā, tā izceldams Ķristitavas kalnu. Parlausaites kā dzejneeks pats apraksta šausālas, kas tam urģājušās, ee, raugot Luciferu, un kā viņš tēlo šō visa launuma avotu. Apraksts ir gran, diors (XXIV. dz., 22-69 v.). X

Kā kļuvu mems, kā sastinga man asins.

To, lasītaj, tev pateikt nēšmu spēģigs,

To izsacit man ^{postrūkst} ~~trūkst~~ īsto vardu.

1) Chušā dols, predalijās pēe Babeles torņa celšanas. „To laiku bija zemes vīrsū varemī laudis (milzi)”. Genesis, VI, 4.

Es nemīru, bet nebiju ar' dzīvs:

To apdomā, ja tev ir pislīti pēdā,
Kā bija man bez veena un bez otra.
Mūžīgo as'ru valstīb's valdemeeks
Līdz krūtim izceles no ledus arā.

Es drīzak līdzīgs veenam no ģiganteem,
Nekā ta delbeem līdzīgi ģiganti.

Au lemu no tam, kads bija viņa augums,
Ja locekli tam tadā milzu mērā.

Ja tas tik skaists, kā tas tagad nejauks,

Kur sacelās pret savu Radītāju,-

Tad tas gan visa ģaunuma īsts tēvs.

Ak, kads leels šausmīgs brīnumš man tas šķita,

Had rēdzeju tam esam trijus ģimjus!

Tas veens, kas preešā, bija leesmu sarkans;

Tee otri divi, kas tam peeslejās

Pār abu plecu vidūkli līdz šķīrim,

Kur viņi tad tik kopā sagāja:

Tas labais ģimis bija balts un dzeltens,

Bet kreisais bija lūkojams kā tiem,

Kas dzīvo tur, kur Nīla krāces gāžās.

Ķem katra cēla divi leelus sparnus

Tas, kā jau klajās tadam dižam putnam,

Tik leelas buras nerēdzeju jurā.

Ķeem spalvu nebija, ak ne, tee bija

No tada veida kā pee sixsparneem.

Ar treem tas pērās, izeldams trīs vētras,

Caur kam viss Kokits pārsala ar ledu.

Ar sešām acīm raudāja tas, tehot

Tam asinainas asaras pār krūtim.

Tas katrā mutē robeem gremoja

Pa greceekam, kā laužot mīsteklās,

Jā trijeem darot šausmalīgas moras.

Bet viņam pirmaim košana bij neeks tik

Pret naqu skrāpešanū, caur ko āda

No muguras bij nodrāsta pavisam.
 Un vadons teica: „Rau ta dvēselē,
 Kas vairak cēs, ir Judas Iskariots,
 Ka galva mutē, bet ta kājas arā!
 No viņiem diviem, tas ar galvu zemup,
 Ir Brutus, kārdamēes iz melnās rīkles:
 Lūk, kā tas ganči lokās, gluži klusu cešdamš!
 Un tur tas otrs, plecīgais, ir Kasijs.
 Bet nakts nu klat, jau laiks ir celā dotees,
 Mēs visu redzeiži šai milku dzīlē.”

No šīs elles robežvietas lūžas Virģils ar Dante, kurš apkēcees ar rokām tam
 ap kaklu, lejup, kapdams pa jestro, šausmīgi masīvo Lucifera ķermeni, eet
 paur zemes centru un sekodami nebeelai upitei, tee deenu pee tam, kad uzņēma
 savu ceļojumu, iznāk zemes lodes pretējā pusē arā Deeva gaismā, pee Šķīsti-
 tavas kalna kājām, kur tee no jauna ceranga debesi puškošās zvaigznes.

Austrā parādas pee debessapjuma, apgaismodama okeana vidū tukšnesi,
 gu salu, kur iznākdami no elles nu atradas Dante un Virģils. Tā sala antipo,
 diski Jeruzalomei, ko tureja pee ta laika uzskata par apdzīvotās zemes vidu.
 Uz salas pacēlas kalns, kounis jeb tūtas veidā ar nogreestu galu. Tas apjosts
 ar deviņām nokapem jeb uzkapem, ne-eeskaitot pirmo pee ta kājam
 un beidzamo ta galā, kur zemes paradīze stādita.

2. Purgatorio - Šķīstītava.

Ar tās pašas filozofijas palīdzību, kurai pēturoties Dante teļoja elli,
 tas aizrāda uz nožēlošanu un darbam, kā uz līdzkleem, kas var izpirkt no,
 zēgumus. Tas doš cerību uz glabīnu, telodams Šķīstītavu. Ta izdota 1315. gada
 galā.

Pee mūzu pēsanūšanas Dante pēceejas par tam, ka iznācis no apakšzemes
 valsts, irteikdams ligsmību, ko viņā modina gaisās debess sūats un klusais
 zvaigzņu mirdzums. Tad sekotatasts par tam, kā ritam austot pēeks vīnd
 un paradona stajās senatnes romētis Katons no Utīkas, kurš arī parādi,
 ja teem ceļu uz Šķīstītavu, raididams tos uz jūrmalu, apangušu ar needrām.
 Tur Virģils, nomazgajis Dantes ģīmi ar ūdeni, apjož Drejnēeku ar doni
 (paccētibas, lemības un pazemības emblemu). Austras veetā jau stajās saules
 spožums, bet Virģils ar Dante stāveja vel arveenu jūrmalā dzīlās domās
 nogrimuši. Pēpeži notālem, klusu sklidedams pa zilo jūras spogulu teem

tuvojās gaisā purpursarkanās gaismas masa. Tas bij engēlis, kas pa jūru sklido, šā laivā ar saveem storošiem sparņiem vedinādams parveda nožēlošanā miru, šo doctores greceņu dvēseles uz šķīstīšanas veetu. Dante pakrīt ar vaigu uz zemi preceš engēla, nēvaredams panest tā brīnīškīgo spožumu. Engēlis sveti greceņu dvēseles ar krusta zīmi un atstaj tās. Ēnu bars ~~prata~~ prātājā Virģilam celu uz šķīstīšanas kalnu, bet Drejneeks teem atbild, ka tas ar Danti nupat ienākūši no elles un ka celš uz kalnu teem nezināms. Visi apstaj Danti tā, pē, ka tee ar iēbrīnīšanos pē tā elpošanas pamana, ka tas dzīvs. No ēnu pulka, kas izkāpa no laivas uz krastu, ienāk kada ēna pilna vēlēšanās, drej, meeku apkert, Dante dara to pašu, — bet trīs reiz tā rokas apkampj tukšu gai, su. Drejneeks preceš pilns pazīst zīnē ēnā savas jaunības draugu, Hazellu, slavenu sava laika ^{drecedoni-} dzesmenieku — muzikantu. Uz drauga lūgumu Hazella dreed veemu no Dantes kamconām un ēnu bars klausīdamees pēemirst kapšā, nu kalnā. Atskan Katona balis, pārmezdamā teem gaušumu.

Dante un Virģils paleek atkal veeni. Pēpeži Dante pamana uz zemes tik savu ēnu veenu un tam nāk prātā, ka Virģils to atstājis. Tad „skolotājs” tam paskai, dro, ka mirušo ēnas topot caurredzamas kā debesu sferas. Celš, pa kuņū Virģilam un Dantem nākas kapt šķīstītavas kalnā, ir smags un grūts. Runadami par dažādeem filozofīškeem precešmeteem un, starp citu, par cilvēku zināšanu nepece, tecību un Kristus parādes vajadzību, nepececešāmība, viņi sasneedz kalna kā, jas. Še drejneeki sastop ~~dvēseles, kas atkritušas~~ no baznīcas atkritušo dvēseles, kas tur pavada zināmu laiku, līdz eekam tām bus atlants doctees šķīstītavā. Virģils vaicā tām celu, atbildedams uz viņu jautājumu — kamdēl Dante metot ēnu — ka tas vel dzīvs un uz sevišķu Deeva prātu kapjot kalnā. Veenā no ēnām Dante pazīst Manfredu, Apulijas un Sicilijas koniņu, kurš sava, ka tas dzīvē izdarījis daudz grūtu greku, bet miris dzīlā nožēlošanā, kadēl ar atrodotees šē starp dvēselem, uz kuņām gulstās baznīcas lasti un ludz sacīt tā meitai Konstan, cei, lai tā ludz par viņu Deeva.

Pedigi celš uzceets un drejneeki sāk doctees uz kalnu. Ar visleelākām pūlēm viņi kapj uz stāvu saplīsušu klinšu krāulu, Virģils pa precešū un tam parcal Dante, kam corība dod sparņus. Kad viņi pa šauru un stāvu taseu aizsneedz pirmās dzīles malu, Dante jūtā: „Skolotāj, kadu celu mēs ^{uz} vēmsim?” Tas at, bild viņam: „Nesklidi nevcenu soli atparcal (t. i. sargees sport kaut veenu soli atparcal, ~~piet~~ pīlabošānās celā), bet kap man pakal arģiņp, kamēr neparādas vestnesis.” Pedigi uzkapuši līdz prokāres kadās it taisni stāvas klinis, tee atpūšās,

62.
un Dante izbrīnidamees rēdz sauli zemlēs. Uz dzejneeka jautajumu, vaj viņam
vel ilgi jākapj tapec, ka tas vel arveenu noredz galu, Virģils atbild, ka tas droši
zinot tikai to, ka, jo augstaku pacēlotes, jo mazak grūtību darot zēls, un kād vi,
nam rādīšoties, ka tas it kā sklīd laivā pa upi uz leju, — tad uzkapšomas mīr
kis bus sasniegts. Pēpeži term it blakus atskam balsis: „Nu, tas laikam nebūs.”
Dzejneeki eet uz šo balsi un eeranga dvēselu pulku it kā ^{katrī} pēsklejušos pae
klints atplisuma. Kada no ēnām sēdeja uz zemes, apkeruse rokām celus un
moleekuse uz teem savu galvu. Tas ir Belauka, slavens ticis caur savu spē,
li ir cīterās, Dantes draugs un skolotājs, no tā dzejneeki dabon zināt, ka viņu
pēcēšā ir to dvēseles, kas ^{novilānija, greku} nicināja ^{nožēlošanu} līdz pašai nāvei, un notee,
sati gaidit pēe ee-ejas šķīstītavā tik dandz gadu, cik zemes virsū dzīvojuši.

Dzejneeki eet tālak. Pēpeži kada no palaidīgajām dvēselēm sēklee,
dzās, uz Dante ar pirkstu rādīdama: „Paskataites, tas aizklaj caur sevi sauli
~~tauti~~ un met no sevis uz zemi enu it kā dzivs.” Dante paskatas atpakaļ. Vir,
ģils tam pārmet par šo izkaišonu uz labošānās ceļa un Dante tam eet pa,
kaļ klusu ceezdams, apleets ar izmisuma un kauna ~~korāsu~~ nosacrumu, kas
dara cilvekus pēdošanas ceenīgus. Dzejneeki sateek ^{visu} baru, kas dreed Misereere.
Bet īi dreedatana pārveršas izbrīnišanās kēedzeenā, kad viņi pamana, ka
Dantes stāvs met no sevis ēnu. Bet dabujūši zināt, ka Dante teešām dzivs,
tee lūdž tam, kad tas atgreerisees uz zemi, skubināt viņu radīneekus un
lugšānām tapec, ka tee varas navē mirušū dvēseles, kuņas nepaspēja miršanas
stundā nožēlot savus grekus. No bara izstajas ģibellina Buonkonte ēna,
grafo Gvido di Montefeltro dēls, sūdzedamees dzejneekam, ka ne seeva, ne rad,
neeki netura lugšānas par viņa atpestīšanu.

Izstastijis Buonkonte's un daūn cilu traģisku galu, Dante ar nepēcredze,
tu lakonismu pēemin Nello della Pietra seeru, la Pia, iz Tolomeo ģentes Sic,
nā (V. dz., 130—136. v.). Ēnu bari apstāj Dante, lugdami tam lugšānas par viņu
dvēselēm. Pēdigi veens palīkdams, tas jautā Virģilam, ar ko šis tam izskaidros,
ka šis dvēseles tik ceeši cer uz lugšanu varu, tā ka ēneidē sacīts, ka nekada cil
veku lugšana ^{nevar} sēcedumu, sodu? Virģils dod uz tam viņam oar
su šolastisku izskaidrojumu, ka deeviška mīlestība visu to tagad izlīdzina,
juse, bet ka to laiku lugšana, kā paganiska, bijuse bez jēbrada spēka, pēe
tam tas dod Dantem padomu, paturet šo šaubišanos līdz tam brīdim, kur Bea,
Arīe to izšķirs, izbrigs Beatriče, ko tas sastaps kalngalā. Emīnēšanās par
Beatriči dod Dantem jaunus spēkus un tas lūdž Virģilu, ātrak turpinateclu.

Uz vācenas no klintīm dzejnieki satek ventalīgu dvēseli un Virģils vaicā tam
 preekš vācēnu ertakū celū. Tā ir iz Mantuas celušās provansālešu trubadūru,
 „lepna dzejnieka”, Lordello, dvēsele, kurā dzirdēdama savas tēviņas dzimtenes va-
 lodas skānas, aizmirst savu lepnumu un, uzīmejis Virģilā mantuanēti un
 līdztautēti, metās ar diktū preeku tā apkampeņos. Dante, līdž asarām kustē,
 nats caur šo tēviņas mīlestības vilcēnu, ^{zīmē} ar ignumu atgādājas savas pilsatas,
 kas caur pilsoņu karšiem saplosītu. Šē poemā seko sparīgs un augstidzejisks ap-
 Dantes apcerējums ^{saušmīgām} par kildām, kas saplosījušās un kaunā gāzušās tanīs lai-
 kās Florenci un visu Italiju (VI. dz., 76-151.v.). Šis ignums izgažās sparīgās pār-
 metumās, kurām eam spīd cauri dzejnieka pamata ideja par Romas vispa,
 saules kundzību. Tad dzejnieks vaino vācēnu keizarus Rudolfu un Albrechtu
 par tam, ka tee nerūpejās par savas valsts visskaistāko daļu, pedīgi griezda,
 mees atkal ar ruktū ironiju pret savu tēvu pilsatu.

Lordello dabujis no Dantes zināt, ka no viņa apsvēcinatā tautēšu personā
 tas neredz neko citu, kā pašu Virģilu, kait preekš ta uz vaigu zemē, apkerdams
 ta celus. Tad tas peedavajās dzejniekiem par vadoni savā aprincē. Tam nak-
 tij eestajotees, kur celotaji nevarētu savu gūtību pilno celu turpināt, ved tos Lor-
 dello neclēā, pukainā plavā, kur, gaididami sev preekšā stāvošo tīrišanos
 no grekiem, parāda laiku tee, kuri aiz godeem un peenākumeem, kas saveenoti
 ar visaugstāko varu, nespēja peelaika no grekiem atgreetees, nerūpedamēes par
 savas dvēseles glabinu. Pat ir tagad tos speež rūpju pilna atgādāšanās par zemes
 leclām. Lordello rāda tos dzejniekiem, saukdams katru ēnu pe vārda. Te, starp
 citeem, atrodas Keizars Rudolfs no Habsburgas, Ottokars, čehu ķēniņš, Pedro no
 Aragonijas u. c.

Kamer, metotees vakaram, visas šīs ēnas dreed sv. Ambrozija himnu „Te lu-
 cis ante”, lugdamēes pasardzību pret kārdināšanu, nolaižās no debesīm loes,
 maineem zobeneem apbrunoti divi enģeli, gaišēem mateem, ka apsargatu dvē-
 seles, kas peepilda plavu, no kārdināšanu čūskas, kurū vini, tai parādotes,
 speež begt. Lordello izskaidro dzejniekiem, ka šee enģeli izgājuši no Marijas klep-
 klepja un sutiti aizsargat pukaino plavu - leju tapee, ka tulim eerasēes čūs-
 ka. Dzejnieki eet ^{leju} zemē, kur Dante sateekas ar augstmanīgo teesnesi Nino, iz pīzeē,
 šū Viskonti ģentes. Pa tam lejā jau tumšs tapis un deonvidus pusē uzle,
 kušās trīs zvaigznes - ticības, cerības un mīlestības zvaigznes, apgaismoda,
 mas visu debesi. Kad eestajas pilnīga nakts, tad čūska-kārdinātāja vil-
 tīgi leem arā no pukem lejā; bet tulim uz to dodas divi apbrunotie enģeli

64. un viņu vareno sparnu plīvinašana veem spēz viltīgo kustoni sleptes. Pedigi Konrada de Malespini, Ludzāno grafa ēna nogaida derīgo brīdi, pēc-ēt pēc Dantes, tā iztaujat par savu tēvu mantojumu ^{Naldimarrē}. Dante tam atbild, ka tas mekad nav bijis Lunidžanā, bet ^{pašreizējs pat} kā tas augsto, celo valdnieku taisnību, vīrestību, ^{un} dēvību un labdarību peepilda visu Itāliju. Ar pateicības par šo vēsti uztrauktais grafs (Konrads jeb Kurradu) pasludina dzejniekam, ka reiz šis pats bandis viņa dela, Maroello, veesturību.

Pedigi bālais mēnesis stajas skorpiona konstellacijā. Dante nolēkas gulet. Austoša rita salūmā dzejnieks redz pa meegam zelta ergli lidināmes gaisās ar izplestiem spārņiem. Dzejniekam šķita, ka tas stāv tai veetā, no kurienes ganīmeds aizrauts, aizcelts līdz deevīka leeluma lūkošanai, tad viņam likās, ka breesmīgais erglis kā zibens krit zemup to sakampj un aiznes mužīgas gais, mas ārēs. Nē-erastais spožums pārņem to ar tadām izbailem, ka tas ūmostas, un ar šausālām tas eeranga, ka tas gul jau citā veetā, bet vel arveenu ar Virģilu. Vadonis stasta, ka krēslā tam rādījuses sv. Lucija (santa Lucia, apgaismojošās zēlastības simbols) un, lai ^{pat} pāveeglinātu teem kapsānu kalnā, aiznesuse tos līdz pašēem šķīstītavas vartēem. Pēc teem vēd trīs marmora pakapes no daža, das krāsas, bet augšā, ūz dimanta klints, stāv kā sargs enģelis ar tik gaisū vaigu un leesmainu zobenu, ka Dante nepanes tā spozumu un aizdara acis. Virģils palīdz Dantem paceltees ūz trim pakapem (trīs greku nozēlosanas po, kapeenu simbolu). Dante sit sev trīs reiz pēc krutim, metās zemē enģēla preekšā un lūdz viņu pastamt. Tas uzzīmē viņam ūz pēeres ar savu zobenu septiņ reiz burtu P (peccatum, greku, septiņu navīgu greku apzīmējumu) un pēc tam tam (ar atslegu, dabutu no Pētera) eclaiž viņu kopā ar Virģilu pa svetām dur, vim, kas tulīn aizcirtās aiz teem ceeti. Ievē varti, lēti no spīdošā metala, stipr eeskanejās un dzejniekam šķita, ka tas šai skanī dzird himnu: Te Deum laudamus - Tevi Devs slavējam.

Dzejnieki eecet tadā kartā pirmajā šķīstītavas aplokā ^{jel aprīnšā} Kurā dvēseles šķīstās no lepības. Te vijās līks un ne-erts taks, slīps ^{stāvs} kā lepno celš. Virģils vaivina Danti, lai tas pazemīgi skatās ūz zemī kapei, ka tīskai lepnajeem peedaras staigut ar paceltu galvu. Ap pirmo lauku ejošas seenas eekšpuslārij, noerīdīvaina darba skulptūras teļojumus, kas rāda dažādus pazemības gādīju, mus - skatus. Ejot gar šo seenu, viņi redz vispirms Marijas pasludinuma ai, nu, - pazemības parangu, no enģēla mutes, rādījās, kā gatavs atskanēt vards: "dve"; tālak Davids deļ ap derības šķīstītu nepeegreerdams verību Melcholas iz.

smeklām. — tad Dzejnieki redzēja senprātīgā ķeizara Trajana keltu, kurš izgādājis
 taisnību apvainotai atraitnei. Pēdīgi Virģils rāda Dantem lepukulu borsu, kas
 leni kustēdamies rapas kalnā, saliecas zem sānsmiņu smagumu nastas. (Beidza
 mās šis D. dziedājuma tercines ir veena no vislabākām veestām, "īstītavā"). Dante
 leek lepno dvēselam mutē Tēva-ķeizes parafrāzi. Virģils peula teem par visveegla,
 ko celu tamdēļ, ka uz Dantes vel smagi gul Adama zemes-terpa. Leelā toska,
 neesā grafa Umberto di Santafiore's ēna top acinata par vēdoju, bet ta writ
 klup zem smagā novēlošanas akmena, cam ko top sodita gēntes lepnība.
 Uzcedami uz celu, ko šis dvēseles Dzejniekiem rāda, Dante parist starp tām
 Oderisi Agobbio sava laika slaveno ^{ministras} dailkrāsotāju, kurš isi izstata pirmo
 italesiu maksbneeku vesturi.

Ikūrūšees no Oderisi, Dante un Virģils apskata karnisā iztelotus iz vestu,
 res parīstamus lepnības peemērus, trakas, garusās lepnības telus. Tur bija sa,
 tans, skaistais engēlis, ar zīpēna ātrumu gasts no debesim, Briarejs, cauri šauts
 no Dzeva kodes bultas, Nimrods, Niobe, Zauls, uzvarets no filisteešiem. Leelīgā
 Arachne, pārversta par dzirnesli, Roboams, ^(schabeams) kas solijās saust savus pavalst,
 neekus ar skarpijām tēva rīkstju veetā, Erifile, kura savu vīru nodeva par kauka
 rotu, Sanheribs, lepnais Asirijas ķēniņš, Cīrus, pārvarēts no masagētn ķēni,
 neenes, Holoferna nave, Trojas krišana ngums leesmās un pelnās, ar veeņu vardu,
 visi lepnības un augstpratības veidi. Celolaji vāditi no engēla nonāk līdz
 otram šķīstītavas aprīnkām, kur pee ee-ijas engēlis (ballās drēbēs, kā rita zvaigz,
 ne spidošu vaigu) ar savu spacru nodzēs veemū/P (lepnības greku, peccatum
 superbitatis), kas uzgimeti uz Dantes peeres: dzejnieks tadā kartā šķīstīts
 no lepnības, no vismagākā no mirstīgo grekiem, — acunivēli juta, ka gan,
 drūz izguda vīna nogurums. Pee taka pagrešanās dzejnieesi dzird dzeesmu
 debesīgām balsim: „Beati pauperes spiritu” (Svetlaimīgi garā nabagee).

Tā ka kalns pacēlas piramides veidā, tad šķīstītavas otrs aprīnkis
 jau daudz mazaks par pirmo. Pe greceiekiem lemts šķīstītees no otra
 cita mirstīgo greka — no skaudības. Pe preekš abeem colotajiem nerēdzamas
 dvēseles, pa gaisu laizdamās, dixti minstināja dažiādu mīlestības ju,
 tu isteisnes peemērus, kamer skaugu dvēseles raidija lugšānas Marijai
 un svetajiem. Dzejnieesi vaditi no maigās gaismas, spidošās kā rita zvaigz,
 ne uz debesu mitneska (engēla) peeres, aizsneedz jau aploka vidu, kad pee,
 peži teem no pakabas atskan sauceens: „Vinum non habent” (vīna nav)!

Marijas vardi kazās Kanā Galilējā, atgādinadami veesturību, tad, ātri
 1) Ka Toms no Avino lūcina, šis Trajana darbs tū aizkustinājis sv. Gregoru. Ka tas no Dzeva izgudzjis
 Trajana izgūbānu no mužīgām mokām, uz kurām tas kā pagans bija nosodīts

6
airlaidzamees garām, otrs gars tam saka: „Es Orests!” — draudzību atgādinašams,
un pēdīgi tālēmē atskameja trešā balsis: „mīļestel savus senaidnecus”, Kristi,
gas mīlestības bauslis. Dante dabon no Virģila zinat, ka šai aprinkī savus g
nus nožēlo skauģi un ka šīs balsis teem atgādina tos tixumus, kas preti
skandibai, ka ainas proekšējā aprinkī skubinaja lepnos uz nožēlošānu.
Skauģu soda veids izvilina dzejnekam asaras no acim. Greeneeki etinūšes
jestrā grekusūdzesānas drēbē sed zemē uspedušees cits citam uz plecu. Vinu acis
aizklatas ar dzelzdrātim, caus kušām no vinu vaigiem tek aumalām nožē
lošānas asaras. Uz Dantes jautajumu, vaj šē nav kads no Laciuna pilsonēem?
veena no dvēselem atbild, ka vini visi tagad „pateesas pilsatas” pilsoni. Ja esot
pate no dzimma siēnēte, kā arī jau peminā palikušā la Pia, ta saukuses reiz
par Sapiju un no tēvijas izdzīta, ta unovidīgi preecajuses par savu tautēš
pārvarešānu. Atvadidamees no ēnām, Dante saka, ka tas mar grekojis caus
nenovidigoem, skandigeem skateenēem, bet ka tas ļoti par sevi baidijees
lepno aprinkē, t. i. par lepības greku (XIII. dz. 134-138.v.).

Talak Dante un Virģils apstajas sarunadamees ar meserū (=mīo sire, sire=
lat. senior), ceenīgu kungu Guido del Duka un ar meserū ^{Rimieri} da Kalboli. Šis divi
dvēseles vaicā Dantem, kas viņš kads, kas dzīvs budams nztapis uz vinu kal
nu? „Kaus vards tik mar pozīstams”, atbild teem dzejneeks, „ka to minot, no
ta nekas ne atkers, bet ka tas atnācis no tuskeēšū zemes, no upes krasteem,
kuša cegāžās Falteronē. Ēnas dod vinam taisnību, ka tas negrib omīnet to upi,
uz kušas krasteem dzīvo tauta, kas aizmir suse Deevu un sirdsapģinu, un ar
ruxtu nicināšānu runā no pagrimušām cerašām pee reiz pateesi ceenijāmām
Florences un Romanas ģimenēm (XIV. dz. 40-66.v.). Pa savu celu talak kustēda
mees, dzejneeki dzird atskanam gaisā balsis kas atgādina dažus skandības pee
mērūs. Kā peepēšs perkona spēceens sneedz tos bezpratigais skandīgā brāla
slepkaava Kaina kleedzeens, kas pārversts Aglaura akmeni, no ka runā Ovids
savās metamorfozās.

Pret vakaru parādas dzejneekem enģelis, spīdedams gaisēki kā saule, ku
tam jāvāda viņeem veeglakais celš uz nākamo ^{senoio} aprinkī. Celā Virģils ved
ar savu drangu šolastisku sarunu par deevīškas zēlastības reizmerību. Pēdi
ģi vini, vātop trešajā aprinkī, kur greneekem jāskūstas no dusmie greka.
Šē dzejneeki redz atkal tixumu telojumus, kas ir preti dusmu grekam: sāku
mā Kariju, kuša pec sava divpādsmit gadus vecā dela ilgas meklešānas to atrod
Deeva namā, tam leni sacidama: „kam tu to darīji, mans delš? ar skumjām
mēs tevi meklejām, es un tavs tēvs!” tad leno Pizistratu un pēdīgi sv. Hofannu,

IV.

Stalcesu STV. gadshintena

Plitaraturas vesture.

[Faint handwritten signature]

[Faint handwritten signature]
F. Luitenberg

kurš ar debešņīgu lenpratību luda debesi, pēdot viņa mocītajem. (Paskubinumi)^{61.}
uz tikumu top jo garīgāki, jo augstāku aprīnīsi, kuŗā šķīstās tam pretejamais greks.
Viszemākajā aprīnīšā bija tīri materieli teļojumi no akmeņa, otrajā - diktas balsis
no debesīm un pedīgi krešājā - jau tīri garīgi, seksņīga uzskata notikumi).
Dzejneku preekšā atvērās tumšs plašums, apstāts no visās pusēs no nekartigām,
juku jukainām slintim, - tas ir dusmīgo aprīnīsi. Tā telpa ir tumšāka par
nakti, drumāka par pekli. X

Pē Dante, kā arī daudz citās veetās, sero vecās derības simboliskai, kur
devisņāka dusmība allažin parādas drumīgā tumšā, jebm šī aprīnīka tumšums
par tik daudz devisņākas dusmības parādība, kā greka sekas visā ta tikli-
ajā molnībā. Abus dzejnekus eitin beers dūnu makonis. Dusmīgo dvē-
seles pa tām starpām raida lūgšanas Debesu Tēram. Venecijāneetis Marko
(jeb Marko Lombardo, Dantes draugs) arī pītņīgi laba prāta negrib eet augšup,
ceemīgi arī tās apzinās, ka tas vel neesot gatavs un ceemīgi atstat sava ap-
rīnīka Drumīgo tumšu. Dante dzird, kā dusmīgo dvēseles stiprina sevi greku
nozēlošanas nolūcā caur nemitīgām domām par lenpratīgo Deeva Tērinu,
an ar karotām lūgšanām Pestītajam. Marko Lombardo dvēsele pēdāvajas par-
vadoni pa dusmotāju aprīnīsi. Cēlā Marko izskaidro dzejneekam tolaik
valdošās astroloģiskās macības nepamatību par espaidu, kurš it kā no-
tīktu caur debesu spidekleem uz cilvēku nozēgumeem un darbeem, pē
tam top izliests arī pašā Dantes uzskats attecotes uz „brīvo gribu”.

Pēsaucis fantāziju palīgā, dzejneeks atgādinas nevaldāmu dusmu šaus-
nīgās sekas. Viņš redz Filomelu, Hamanu un Laviniju, kuŗa pate sevi nokauj
sepratīgās dusmās. Kad šee skati izgaisa kā sapnis arī gaisēm saules sta-
nem, dzejneeki dzird cita anģeļa balsi, kurš ved viņus uz seksšā Ceturta aprīnī,
kā slintim. Ta spānu vēdeens nodzēs jaunuu P no Dantes pēeres. Bet novāl
saules stari, cestājas naktis. Dante jut savas cilvēcīgas dabas nogurumu. Pa atdu,
as laiku Virģils^{īam} izskaidro, ka šis aprīnīsi ir preekš šķīstīšanās no slinku,
na greka, kā arī to, kadā kartā visā cilvēku darbeem, labem un laumeem, ir par-
eloni mīlestība un eks ka pastāv cilvēku brīvība, bet ka visu to tam dū,
abaki izskaidros Beatrice, obeviņīgā tieība, nekā ta cilvēcīgais prāts. Ta tam
estājas pasnauts un mēnesis pacēlas pār zemi. Nu dzejneeki ceranga slin-
ko dvēseles skraidam pa aprīnīsi; preekšējās no tām pēveda enerģijas pē-
nēcus, kameer pakālejas slinkuma pēemērus. Danti moca meegs, kas pro-
tams to pārņem gorīgo un slinko aprīnīsi. Bet šo meegu dvē izjauc emu

bars, kuras nožēlosana krent it pat nasti, norūpojušās tās tekā pa līdženumu skubinātas uz nožēlošanu no apziņas par savu grieķu gausību dzīvojot. Divi dvēseles tek paprēkšū, vaidām kleezdamas: „Marija steidzīgi bega kalnā un Cezars, lai pēvalātu Herdu, sapostija Marciliju (Marcela) dodamies uz Spaniju.” Uz ko viss bars atbildeja: „Ātri, ātri, nekavejeet laiku aiz maz mīlestības, palaidībā.” Un gīls jautā kādai no ēnām ^{pa} celu un tī, neapstādāmās, atbild tam, lai tas sta- jot tām pašal. Gājēnu nobeidz divi ēnas, kuras, pec citu aprinšu premēra vai- pasubinādamas greceņekus uz greku nožēlošanu, pēved divi vaitigas gausības ^{no laidības} ^{preemētus} - Uz rāckēšu vestures nomirusošos pa siņas laisce tuksnesī un no trojance. Šeem tos, kuri aiz slinkuma palixās Sicilijā, tui nobeidzami savu mūtiū bez slavas, atstādami ēnejam veina, pašam dibinat romēšu valsti. Dzejneeku pēvalā meegs. Lapni tam rādās ^{grēcnie} (ameli, melkuliba) nejaucas un Patesiba ceenigas-seeneetes veidā.

Šaulei lecot, dzejneeki no jauna dodas celā. Parādas enģelis, palidzēdamu teem wstapt uz klinto parakern. Redīgi viņi nonāk pēektajā aprinšē - skopulu siksstuļu aprinšē. Uz zemes izsteepušās, dvēseles lej asaras, vaidēdamas „mūša dvēseles pēelipa pēe zemes, pēe zemes lectām (Adhaesit pavimento anima mea.)” Dante vaicā kādu no nožēlojamēem pēe celā un pažēst viņā pavestu Adriannu no grafu Fieski nama. Adrians¹⁾ izskaidro dzejneekam, ka skopulu greku nožēlo- šana ir visgrūtācā. Dante grib godbijīgi palēntees pēekš pavesta, bet šis tam nepēclauj to, sacidams, ka šē augšā visi veenadi. Tas ludz Danti, nekavēt vairu viņa nožēlošanu un pēe atgrēesānās vīrs zemes skubināt tā radneeci Aladi- ju, lugsānas turet par viņa dvēseli. Pa tām starpām žēlojošos dvēseles atgādi, na pamacigus notikumus iz nabagu laužu un šo nabagu laužu pēemilētajū dzives. Vispirms, par Marijas ^{trūcību} nabadzību, kas ^{Dzēmeļa} Tezu kūtī, tad par Fabricija naba- dzību, kurš pastāveja pret vilināšanu ar Pirra pārleecīgām Balvām un pē- gi par sv. Nikolaju, kurš atdeva savus dargumus tikuma glabīna dēl. Pēc dažeem nabadzības un dēvības, labdarības pēemēceem, veena no dvēselem izdodas par Hugo Kapetu, Kapetingu ciltstēvu, nosauc sevi par Čauna kora Sakni, kas apēno visu kristīgu laužu zemi, ar skumjān runādams par pē- niāceju mantas kāribu un varmacību, pēc tam kād tee seguva Provansi. ^{no} Dantes seveetoti daži asi uzbrukumni franču kēnīneem, kuri stāvejuši pa- vestu pusē). Viņš pēemin Karli no Anān, kurš nokava baidzamo Flohenstauf- stru Karli (Valoa), kurš kā Judas nodeva Florenci un par tam manto- tagad pēe varu, bet greku un kaunu, un pēdīgi trešo Karli, Sicilijas kēni-

1) Saka: „Scias quod ego fui successor Petri” un

Kuruš par milzīgu zummu pārdeva savu māitu ~~trīsdesmit tūkšiem~~ Acco (Arzo),
 tad pērmān Filippu Skaisto, kuruš izdarīja apvainojumu pret pāvestu Bonifaciju
 un aplaupīja Bagnicu. Par viēnem šiem tas pērsauc Deeva atveebību. Talak viņš
 izskaidro dzejneekam, ka pa deemu ēnas slavē tikumus pret sīkstulības
 un skopības greku un ka tas viņus dzen eet uz preekšu pa nožēlosānas ce-
 lu; kaamē pa nakti, kad uz preekšu eet nav iespējams, viņi runā no sodeem,
 lai mazākais atturētos no sola atpauš. Ta pr. p. viņi atgādinās Pigmalionu,
 kuruš nonāveja savu radneeku Sicheju, ka eegūtu ta bagatību, mantrkārigo
 Midas, kuruš izgudzas no Bakchus spēju, ka viss, ko viņš tik aiztīkta, pārverstos
 zeltā, mantrkāriģā Achana sodu, zvērastu lanzejas Lafiras un tās vīra navi, He-
 liodora yadijumu, kuru Seleus sutīja, aplaupit Jeruzalemes tempela mantu.
 Tad viss kalns atskameja no Polimnestora, Polidora slepkavas, kauna un no
 irsmeekla par Krasu, kuruš smereja - baidīja pakteešu zeltu. ¹⁾ - Škīstītavas kalns
 pēpēri nodrebeja un dvēseles svetās sāusmās sāk džeēdat: „Gloria Deo in excelsis.”
 (Gods Deevam augstībā!).

Dzejneeki eet talak. Pēpēri aiz teem, kā reiz augšamcelušās Kristus balspaig
 macēkleem, kas gāja uz Ēmaus, atskameja sveiceens: „Meers ar jums, mani brāli.”
 Ta bija škīstījušās greceeka ēna, kuruš atgriezās svetlaimīgo sapulcē. Œna iz-
 skaidro Dantem, ka škīstīšanas kalns ikreiz sakustas, kad kada no škīstītavā
 atronamām dvēselem top škīsta no grekeem. Uz Virģila vēlēšanos ēna saku
 savu vardu. Tas ir romeešu dzejneeks Publijs Papinijs Stacijs, Tita laika beēds, „Te-
 baides”, „Achilleides” un „Mežu” (Silvae) autors. Ar sajušmu tas runā par „Eneidi”
 nosaukams to par māti, par ta kopeju, emmu dzejā. „Atk, kaut es butu dzīvojis
 veenā laikā ar Virģilu!” - izsaucās tas - es par tam ar preeku pamestu vel
 veselu gadu ceēšanu.” Tad abu deevās Romas dzejneeku ēnas apveicina veena
 otru.

Engēlis, nodzesis no Dantes pēeres skopuma zīmi tapat kā nodzēsa citu
 greku zīmes pirms dzejneeka ce-ēšanas teem attēcīgās škīstītavas aprindās,
 palīdz dzejneekam paceltees sestajā aprinkē, kur dvēseles škīstas no gardēdi-
 bas greka. Nožēlotaju ēnas džeēd: „Beati un Sitiunt” (Svetīgi izalkušeē!). Dante
 veēglaki nekā citās aprinkēs pacēlas kalnā pakaļ dzejneekam, kuruš nogrimušī
 runās par mīlestības butni. Virģils brīnas, kā viņa skolens (Stacijs) pē savas
 leelas gudrības ekrīta skopuļu aprinkē, uz ko šis tam atbild, ka tas ~~tas~~ atra-
 dees ne skopības, bet izšķerdības dēļ, kuruš šē, kā ei ellē top sodīta veenā aprin-

1) Krasu, veēdamis aiz nesankības parīsam nevajādīgu kašu ar pakteešem, krita gūstā un tapa no
 conaidmeekem nonāvēts. Tē nocieta tam galon, velika to izkausētā zeltā, sacīdami: tu biji
 izslapis pē zelta, dgot nu viņu.

70. ^{ici ar skopību.} Virģils un Stacijs iztauja veems otru par citu senatnes dzejniecu aizkapsu - līxteni un Stacijs izskaidro, kā tas caur Virģila' varsmām tapis sagata, vots, pieņemut kristīgu ticību. Tagrēzūšes pa labi, visi trīs dzejnieki ceranga brī, nišķīgu koku, pilnu skaitteem aboleem un apslacamu ar caur redzamu ude, ni, iztekošu no kalna, bet smarģīge augli aug tik augstu, ka tos aizsneegt nar ce, spējams. Nerēdzama balss, nākdama iz brīnišķīgā koka lapām, parskaita at, turības piemērus. Tad Dante atgādina seno romneču mērenību, kuras tik ūderi veen dzera, Daniela atturību, kurš negribeja dzert vīnu pee Nebukadnēcara gal, da, zelta laismetu un Fāni Kristitāju, kurš pārtika tikai no seenāceem un ka, meņu medus.

Dzejnieki eet talak. Tem eet garām ēnu pulks, dzēdāms^{da}: Kungs, mana mūtē izteic tavu slavu. Tee ir tee, kas nožēlo izšķešanās greku, bāli, ar eekritušām acim, krumkainu ādu, kā badu mirušeē. Kad tee teceja gar dzejniekzem, Dan, tom likās, ka tas redz savā preekšā Jeruzalemes eedzīvotājus tamī šausmīgajā Titus apsedes laikā, kad mātes apeda savus bernus. Štarp dvēselem, kas grekojušās ar mesanģību, megausību, Dante parģist savu tautzeti Forese Donati, kurš tam paskaidro, ka smarģīse augli kokā un slacošā udena skats pee greceekzem moda alkuuna un slāpju moku pilnas jutas, kuras tos ēkēti no greka. Caur sē pašā Forezes mūtē Dante apber ar ruktēem pārmetumeem sava laikā floren, ceēšu sevoetes par pārēmību greznībā (XIII dz. 94-108 v.). Forese ziņo dantem par tā māsm Pīnkardu, kura jau sen banda svetlaimi ar taisneem un tad nigrāda uz dzejnieku Buonadūnto iz Lukkas pavestū Martinu IV, Bonifaciju, ūbal, dina un citēem parīstameem gastroņomeem, gardežeem un plitnekeem. Garunā ar dzejnieku Buonadūnto iz Lukkas, Dante dod mājsenu uz savu pūcejošu eemīlēšanos eekš Džentuku (Gentucca), kas arī iz peeminētās pilsatas, un stru, pi aprāda starpību dzejiskas raģošinas starpību starp sevi pašū un tā preekšģājejeem Jakopo da. Lentino un Gvitori iz Areco. Forese remdē sa, vu draugu, parģodams visa launuma celeja ātru un šausmīgu Korso Do, nati, ceetsirdīgā „melno” partijas vadonā Florencē, sē visa launuma celeja ātru un šausmīgu navī. Tad tas eet talak. Preekš augļu pilna koka drūsmejas vaudadams un vaudedams pulks izalkušu ēnu izstepdams uz augšu nolēseju, šas rokas. „Eģiet garām ūpsauc teem nerēdzama balss, — lapec ka koks, kurš vilinājis ēvu, daudz augstaku, šis tik veena no tā atvasom”. Dzejnieki eet ātri garām. Tā tam tā balss nebeidz runat ar nožēlotajeem par leelas ne, sankības, nesātības soda piemēreem. Tā atgādina vīneem noladētos mā.

zona dolus¹⁾ kņus Terējs pēvarēja, un cbrējus padevušos dzērsanai un atstatus no
gideona. Visi trīs dzejneeki set talak, nogrimuši domās par redzēto un dzirdēto.
Pēpeži Dante jūt, ka uz to iten kā pustu smaršains maija vējins: tas bija
starošais engēla spāns, kuos nodzesa no ta pēeres sesto P. nesātības greku.

Trešajā stundā pec pusdeenas dzejneeki sāk pacelties pā čēlu augsjāp, vēdojā
septitajā aprinkī, kur šķīstas no ziarības greka. Se Stacijs izleek „Devis”,
kas komēdijās autoram šolastisko teoriju par cilvēka izeelšanos. Perpendikcu,
larās, stāvās klintis kvēlo deeviškas mīlestības leesmā, kamēr aprinkā
arejā malā trako jūtu jeb meesas prāta aukā, drīdama leesmu atpakaļ tā,
ka starp divcem mīlestības simbolcem rodas šausis taciņš, vidamees gar
pašu bezdibena malu. Dante redz ac šausmām no veenas puses leesmu, no
otras - bezgalīgu dziļi. Virģils dod tam padomu, set, cik iespējams, uzma-
nigaki pa vairīgo kaislības ceļu. Iz uguns dzirdama dzeedašana. Žēlojo-
šos dvēseles dzeē: „Summae Deus clementiae”, - himnu, kuru katolu baznīcā
medz dzeēdat svetdeenas rītu. Kāribneeku dvēseles, apņēmtas no šķīstītajām
leesmām, teic seivas un vīrus, kas zemes vīosū ceverojuši šķīstību. Kā arī
pēcēkjās aprinkās, seko nu sevišķi ceverojami šķīstības pēemēri. Žēlojošes
atrarto Marijas vārdus: „Vivum non cognosco.” (No vīra neko nezīnos.) - un
stasta šķīstās Dianās sodu - teesu par nimfi Kallisto, kuru viņa padzina tā,
pec, ka šī bija šķīstību pazāudejuse.

Vel reiz Virģils brīdina Danti, lai tas tik uzmanīgi, cik iespējams, uz-
vedas meesas kāribneeku aprinkī. Noreetošā saule apspid Dantes labo plecu;
dzejneeka ēna, krīzdama pa kreisi uz leesmojošām klintīm, dara uguni vel
vairak spīdošū. Šī parāde modina ēnu zīnkāri. Tikko Dante grib dod^{tecu} uzskai-
drojumū par šo šķēetamo brīnumū, te parādas otrs pulks Žēlojošos, pēecīgi
apsveicinādams pirmo pulku. Visi dod cits citam meera skupstu un lenīgi
vaica pec cēla uz svetlaimi. Ka stiprinatos noņēmeenā uz labošanos, atgādi,
na sev veens pulks Iodomās un Gomoras, otrs Pāzifajās ruskto līnteni, stēig,
damees talak. Tad pirmāis ēnu pulks tuvojas no jauna Dantem, dabūdoms
no šī zināt, ka šī dvēsele atrodas vel zemes terpā un ka tas uz sevišķu dēe,
va žēlastību cēlo pa visām trim aiz-kapa (jeb vīnas saules) valstīm. Viena no
dvēselem stasta, ka tas otrs pulks sodits par to greku, par kuru top Cezars ap-
vainots, bet šis pulks kritis bezmērigā meesas karībā hermāfrodītiskā grekā.
Starp šiem greceekcem atrodas dzejneeki: provansāleētis Steno Daniels un ur
Danti nule runatajs greceekis Guido Guinicelli, mīlestības dzejas tēvs. Dante

1) Tē ir Kentauri Insiōna deli, kuos Funonāš^{veclā} apņēra makoni.

72.
rīnā ar kustīnātu līdžjutību par teem, saukdamš pedejo par savu tēnu dzejā.
Grīdo Quiničelli lūdž Danti, kad tas nonāks tai klosterī, kur Kristus ir par abatu,
noskaitit par viņa atpestīšanū Pater noster (Tēvs mūs). Tō sacijis, viņš paruda leosmū
vilnōs, kā zivs jūrās dzīlumā.

Pirmee jaunās deenas stari krīta uz zemi, aplacītu no izpircejam Jezus aci,
nim, Ēbro duseja vel pusnaktš meegā, pusdeenas saulgozīs sildīja Gangēs ude,
nus, bet šķīstīšanas kalnā laidās saule uz rectumū, kad celotaju preekšā parādī,
jās gaismā starošs enģelis, stāvēdamš leosmas malā tas dziedāja: Beati mundo
corde (svetigi - svetlaimīgi šķīstīrdigee). Talak, tas saka, o jus, svetās dvēseles, ne,
varāt eet, cekams ne-esat caur uguni šķīstījušās! Ejiet eekšā un ne-eset kurās
preekš tās dzeesmas, kuŗa atskam no tūreenes! "Izbedetam Dantem šee vardi ir,
klausījās kā naves sods. Tas īgtura, izcees šausmīgu cīnu starp savas dabas ga,
rīgo un meesigo sastavu. Bet neso darit. Iz septītā aprīnka tapit talak uz augi
"Šķīstītavas" kalnā dzejneekem nav eespējams citadi, kā ejot caur ugunīgo lees,
mu. Talicis rokas krustis, Dante grīb mestees ugunis vilnōs, bet tas sastīngt air
neponesama karstuma. Bet kad Virģils saka, ka šī seena šķīstī viņu (Danti) no
Beatričes, tad tas kā bernis, kam par paklausīšanū apsola aboli, dodas līdž
ar Virģilu un Stacīju leosmās. Karstums leosmās bija tik stiprs, ka dzejneeki
butu gāzees aizsalušā ezerā atdzesetees. Virģils nemitīgi skubīna, drošīna savu
skolenu, Beatriči mīnedamš un sacīdamš: Man šķeet jau redžu viņas acis. "Be
īzejas pakapes sastop tos starošs enģelis vardeem: Venite Benedicti patri mei!
(Nākeet, Svētītee mana tava!). Dzejneeki pacelas pa dažām pakapem līdž klīn.
Šu aizai un ceeras uz klīnū pakapem gūlet trāpec, ka saule jau norēetejuse
un naktš migla nolaidūses lejā. Dante eemeeg un sapno atkal. Pēc vīta debess
spīd mīlestības zvaigzne. Tā zalu plavu stāigā skaista seevēte, dziedādama un
pukēs lasīdama. Tā bija Lea, darbīgas dzīves simbols, tā pušķojās savu labo
darbu pukem, eprecedamās par tām deevīškās acs spogulā, kamees tās māsa Ra,
hole, apercīgas dzīves simbols, preecajas tik par savu acu skaistumū. Saules
lēkts, naktš miglu masas izklist, līdž ar tām arī dzejneeka sapnis, un meegs.
Virģils apsvēic savu skolenu ar tam, ka saldais enģelis, ko mīstīgais uz tik
daudz zareem meklē, šodeen apmeevīnas visas viņa vēlēšanās. (Pis dziedājums
- XXVII - ir veema no vislabākām triloģijas allegoriskām vēstām).

Vīsi trīs nonāk kalngalā atronamā laicīgā paradīzē, kurās apraksts Dan
tes poemā spīd gaidās krāsās (XXVIII dz., 1-25 v.). Stāvēdamš ^{uz} aizmaošas, Le
tes, upes krastā, Dante ceranga tās otrajā pusē divaina dailuma seevēti stāi.

gajam, dzeedam un pukes lasam. Dante luda to, pamakt pec vina tuvak, lai tas varētu saprast, ko ta dzeed. Un ta atrāca pec ta, sacidama poalma - Davida dzeemas vārdus: "Me delectasti!" Ta ir Matilde - baznīcas macībai padevības simbols. Uz dzejneeka lugumu ta izskaidro zemes-laicīgās - paradīzes dabu. Beidgot gaiši starošā seveete sava savam cela beedram: "Tagad, mans brāli, skatees un klausoes!" Uz tam seko dziļi allegoriska skata apraksts: peepēža gaisma apspideja visu pa, radīzes bīzī un mīlīga melodija pluda caur smarsošo gaisu. Dzejneeka acu preeksā atslajas leeliska, majestatiska procesija.

Talumā, kā septiņi leesmojoši koki, mirdzeja septiņi zelta lukturi (septiņas sv. garā dāvanas). Augšā utskameja orianna un lukturi spideja gaišā, ki, nevā pilas mēnesis pec pusnakts debess. Dante izbrīnīees greežas pec Virģila, t.i. grib ar prātu saprast to, ko redz. Bet prāts stāv klusu, tas pats atro, das stāvošlī, tik brīnītees par deevīškas slavas un branguma parādī. Tad viņš no jauna greežas pec gaiši starošās seveetes, kurā gāja tam klusi preti, kā jauna līgavīna, un ta acis, daudzmarz pēradušās pē bīzēs gaišās spidešanas, izīvir - saredz 24 ^{trēm} lukturēem blakam sirmgalovus, ģerbtus garās drēbēs, tik baltās, tīrās, kā zemes virsū nekas nav tik balts un tīrs. Tās ir 24 vecās derības grāmatas. Sirmgalovji vainagoti ar liliģām, viņu macību tīrības rim, bolu. Lukturēem seko četri parādes zveri (kādi tie pec Ecechiela un Fāna parādes grāmatā aprakstīti), vainagoti zaļem zarēm, katrs ar trīs pārēem sparnu, kurū spalvas nosētas acim, tik asām kā Argus acis. Viņu vidū svetsvinīgi riteja divriten^{uzvaras} rati (baznīca ar veso un jauno derību), kurus velk, četrēem zverēem (evanģelīstēem) palīdzot, Grifons (savas dubultās dabas dēl - Kristus rim, bols). Grifona augšdala, līdzīga erģlim, sparnoto kēniņam, tā mirdz kā tīrs zelts; apakšdala - kā lauvas stavs, viscelākā un visvarenākā starp kustoneem - balta un sarkana. Ta sparni - vaņavīksnes septiņās krāsās - izplešās bezgalī, bā. Uzvaras ratu labajā pusē gāja trīs seveetes; pirmā spideja kā leesma, otra spiguloja kā smaragds un trešā mirdzeja kā nule snidzis sneegs. Visas tās deija. Tās bija tīcība, cerība un mīlestība. Kreisajā pusē gāja četri laicīģeejeb pasaulīģee tikumi, ģerbtī karaliskā purpurā. Uzvaras rātēem sekoja divi sirmgalovji - lenais Lukass, Hippokrata draugs, un draudošais Pāvils ar savu pārleccinošo vestulu spožo šausmīģo zobenu. Tad vel četri apustuļi, - epi, stolu (vestulu) rakstītāji, un pedīgi Fāmis iten kā vel nogrimis savas parādes sapnī. Visi viņi tapat apģerbtī kā vecās derības sirmgalovji, baltos metē, lās bet liliģu veetā vainagoti sarkana^{rozēm,} - asinaimeem. mocības vainagēm.

nācu atrkaļ pēe samanas, tad coraudziņa savā preekšā seeveeti, kuŗa sākumā man pa
 rādijās veena pate (Matilde). Tu sacija: „Turces, pēe manis! turces pēe manis.” „Vilksda,
 ma mani sev parak, lēdz kaklam upē, pate sedama pa udeni tik veegli kā laivina.
 Kad es nu bija tuvu svetlainīgajam krastam, tad pēepēži atskarsēja „Asperges
 me!” — tik saldi un tik mīlīgi, ka es to ne veen nespēžu aprakstīt, ne arī pilnīgi
 atminēt. Skaistā seevete izpleta savas rokas, apkāra manu galvu un nogremdēja
 mani tur udenī, kur man bija nodzartees. Tad ta izveda mani uz krastu, nodēva
 tur četru skaistulu (t. i. četru galvōgo tiklibu, kas stāveja uvaras ratu kreisajā
 pusē) deijā, no kurām ik katra mani rokas uzglīkdama svetija. „Te mēs nimfas,
 bet debesis mēs zvaigznes, pirmā Beatrice nāca no debesim pasaulē, mēs bijām
 pēedotas tai kalpot. Mēs vedisim tevi viņas gaišo acu preekšā, tak preekš tās
 jaunās gaismas, kas tanīs mirdz, papreekšā daris redzīgākas tavas acis, ka
 tās panes viņu specigo gaismu, šīs trīs (deviskākas tiklibas — ticība, mīlestība,
 ceība — svinigo uvaras ratu labajā pusē).” Jā viņas dzeedaja, vezdama mani
 pēe grifona kruts, kur stāveja Beatrice, pagreerdamās uz mums. Tās teica: „Nē,
 taupi savus skateenus, mēs tevi nostatijām preekš teem smaragdēm, iz kurcēm
 veiz Amors un tevi savas bultas šāvā.” Tūkstoši vēlejumū, daudz karstaci
 nekā leemas, saistija manus skateenus pēe viņas gaismas acim, spulgošām
 uz grifona... „Kamer mana dvēsele, pilna ligsmības un brīnīšanās, bandija īo
 bandijumu, kuŗš sātīdams modināja izalkumu pēe tā ^{tamē} trīs citas (kristīgas
 tiklibas) savā kustībā rādīdamas savu augsto kartu, godu, turvojas enģelis,
 kā deijā, dzeedadamās: „Greer, Beatrice, greer savas svetās acis” — bija viņu dzees,
 ma — atrkaļ uz savu uzticamo, kuŗš, ^{lāi} gābedams tevi redzēt, izdarījis tik garu ce-
 ļojumu. Atļauj mums, ludzām tevi, atrkat tavu vaigu, ka tas varetu eeru
 dzīt otru skaistumu, ko tu no viņa slep.” Ak, mužīgās gaismas gaisais spo-
 žums! Kas neizrādītos, jebšu tas zem Parnasa ēnas butu nosirmis jeb īz tā
 avoteem tik visai dzeris, tomēr prātā nespējīgs, ja eedomatos tevi telot tadu,
 kada tu tur parādījees, kur debess tevi aptvēra ar harmoniju un pukem,
 kad plīvuri nomezdama tu parādījees gaisā.”

Dziris iz Leles valguona, dzejneeks, tagad sveiks no savu greku atminas,
 stojis no jauna Beatricei preekšā, nogremdedamees ar savām acim viņas acis.
 tanīs tas redz atspoguļojām deevīskīgā grifa telu (Beatrice tadā veidā šē
 nozīmē boznīcas maicību), kas izskaidro Kristus deevīskīgo dabu. Cētras seevee-
 tes verž dzejneeka uzmanību, kuŗa acis lēdz šim bija veenīgi Beatricei
 pēegreostas, uz kristīgas boznīcas svinigo gājeemu. Matildes un Stacija pa,

76. vadībā Dante sēko procesijai, kurā kustas atkal uz priekšu. Dante un Stacijs
cet uzvaras ratu labajā pusē caur ne-apkoptu tukšnesaimu birzi, ne-apdzīvotu
Eveas vainas dēļ. Grifons tuvojas pilnīgi kailam, no lapam un zēdeem pli,
kam, laba un launa atzīšanas kokam un Beatriče bridina, vairi ta cilve,
cisko dabu no kardinašamas, bandid no koka. Tad Grifons peeseem uzvaras
ratus pee koka un šis acumicklī sāka zālot un zēdet zēdeem gaiši purpura
krāsā. Apkart atskan himnus, suninama Dzeesma, kurās domas Dantem nesa,
protomas un tamlabad Dzejneeks nogrimot nogrimst dziļā meegā. Uzmo,
dres, tas eeranga sev blakus Beatriči veen, sedam zem laba un launa koka ēnas
apstātu no septinām tiklibām. Grifons ar visu savu vecās un jaunās de,
ribas svitu pacelees debesis, atstadamis savus uzvaras ratus pee koka saknes
zem teoloģijas - Beatričes un septiņu tiklibu - nimfu apsardzības. Viena
pasludina tam ta tuvu saveemošanos ar to uz mūžību, uzdodama tam pee
atgriešanās virs zemes, zinot to, kas tam bija lemts redzēt.

„Tu tur nepaliksi ilgi”, saka Beatriče dzejneevam, meeminadama to
par tam, ka tam drīzumā bus ja atgriežas uz zemi atpakaļ, - un tad uz
uz visiem laikiem tapsi līdz ar mani par tās Romas pilsoni, kur Kristus
ir romneeks. Bet tagad, cilveces glabina labad, kurā uzvedas tik greccigi,
paskatees uz šiem uzvaras rateem, lai tu uz zemi atgriecees varētu uzrak,
stīt visu, ko te redzi.”

Un viņš redz visu barnicas vesturi, redz kā sēko cits pee cita uzbru,
kumi uz uzvaras rateem (t. i. barnicas vajajumi) - no milsiga ergla (Fovis
ālos, Jupitera putna, t. i. no romesū keizareem), no lapsas (sektanteem), no pūka
(shakameda), pee kam uz uzvaras rateem pacādas ērns ar septinām galvām
(septiņi navigee grecki, kas apgāna barnicu) un pēdigi deeviškās macibas veetā
uz teem uzsedas reebiga izskata mīlule (manka), sākdama koketēt ar ērmu-
milžu, kurš sākumā ar to mīlinas, skupstās, bet pamandams, ka ta savas
kārās acis met aridzan uz Danti, sānta to no galvas līdz kājām un pēdigi
aizveda to līdz ar uzvaras rateem omēra dziļumā (zimejas uz pavestu un fran,
cū vēninu Filippu Ikaisto, XXVII. dz., 109-160 v., kā daži interpreti vero, bet
citi par tadu vardu minešānu bridina pretodamees tadeem prozaiskeem irskai,
drojumeem sikumīs, kur esot vesture tik leeliskā nozimē simboliski sapro-
tama, sk. A. Kopisch, Die göttliche Komödie etc. 310. l. p. peozimēs).

„Deus, venerunt gentes (Ar Devs, nākušī pagani) Favā mantojumā,
sagānījūši savu sveto namu un padarījūši Jeruzalemi par akmeņu kopu.”

ta (pec 79. Davida dziesmas sāksma), četras un trīs' seeveetes pārmainas (t. i. septi-
 nas tiklības) aprind baznīcas dzīlo pagrimumu, bet Beatricē remdina tās, jo,
 dama cerību, ka drīz viņa veen valdis Kristus baznīcā uz sava tēva kresla.
~~Manas mīlās māsas!~~ Kā uguns nosardama ta sacija viņām: „Modicum,
 et non videbitis me! Et iterum, jūs, manus mīlās māsas! Modicum, et vos vide-
 bitis me!” (Par mazu brīdi jūs mani neredzēsiet! Un atkal Par mazu brīdi
 jūs mani redzēsiet! Še Dante pasludina drīzumā pavestu atgriešanos no Avi-
 nonas Romā. Tāu uzlec tā ^{zvaigzne}, kurš nāks iz skaita 515 (ar romiešu skait-
 leem DXV iznāk pirmee burti no Domini Kristi Vicarius, kas nozīmē Kunga
 Kristus veetneeku, kā pavests saucas. Ši veeta gauži tumšā) un nosītis to mil-
 zu ar ta palaidni-mīluli. — Tad Beatricē ļoti sīki izskaidro dzejneekam teolo-
 ģisko augstku gūdrību, viszinību, tās runa pūrak skaista, bet pilnīgi nesa-
 protama tamlabad, lai dzejneeks pec deeviškas zinašanas slapstošais dzejneeks
 atzītu cilvēka prāta vajumu preekš deeviškas viszinības. Citadi Dante pec
 margāšanās Letē' visai uzmanīgi noklausas spēcūmu par atzinas koscu.
 Beigās top stastīts, ka Matilde un Stacijs pēved Danti pec Eunoēs (laba
 prāta) upes; dzevis tās saldus malkus, Dante aiziet no tās no jauna radītš,
 līdzīgi jaunam stadam, kurš terpees jaunām lapām, šķīstīts un spējīgs
 lidot uz to pusi, kur mūžīgi mirdz zvaigznes.

3. Paradiso - Paradīze.

Pedīgi izriņots ar teoloģiju Dante rāda, kā cilvēks, apgāismots par savām
 maldībām un šķīstīts no dzīves traipēm, paceļas līdz Deva vaiga lūcošā,
 nai, visas taisnības un visa labuma avotam, panāk mūžīgu svetlaini, un mū-
 su preekšā izceļas leeliska, majestatiskā paradīzes ainava. Šī trešā poemas
 daļa izdota isi preekš dzejneeka naves, 1321. gadā.

Ta braungums, kas it visu radījis,	Es garā krajis leelā daudzumā,
Dvests caur' caur visu pasaul's ēku, tomēr	Ar Apollon, preekš šīta ped'ja darba
Tas šēitan gaišāk spīd, kā citās veetās.	Lai šē nu iznāk manai dziesmai veela.
Ar, debesīs, kur vairak Dīna gaismas,	Ar Apollon, preekš šīta ped'ja darba
Es biju, redzej' leetas, kuras izteikt	Pac sava speka trauku mani dari,
Nē zin, ne spēj, kas nāk no turēnes.	Kā peenākas pec lauru sasneeguma.
Tuo nedziodetus brīnumus es redzej'	Līdz šim man peetika ar veenu pašu
Un prāts mans grīma tadōs dzilumōs,	Parnasa galotnē; bet tagad man
Ka atmīņa par teem vairs neatgriežas.	Ar abām ja-ēt celā, kas vel preekšā. —
Tak par teem dargumeem, ko svetā valstē	Dves manās krūtīs viņu leelo speku,

ka šai planeta redzamee plankumi necelas vis no tās masas neveenadā beeruma, kā ta laika fizika macija, bet no neveennmērigas deeviška spēka caur spēedšanās caur „mūžīgo porli” (t.i. mēnesi), deeviška spēka, kuņš izlejas uz visām sferām no visu sākumu esākuma. Uz mēness uzturas to svetlaimīgo dvēseles, kuri aiz, randamees caur filozofiju jeb varas skubināti pilnīgi neizpildīja mūsu kartas (šķīstības) solījumus. Tarp šīm dvēselem Dante sastop Konstanci, Sicilijas kē, mīna Rodžera meitu, kuru ar varu izgrava no klostera, izprecinot keizaram In, drīxim V, un Pikardu šķīstītavā rēdētā Foreres Donati māsu. Šī attīsta dzejneeskam mēness svetlaimības teoriju. Savu stastu beiguse, dzeedadama „Ave Maria!” ta nozud gaišā izplatījumā, kā nozud smagi ķermeni, nogrimdami udenī. Dante griežas atkal pē Beatričes, bet ta skatas uz to ar tik spulgošām, acīm, ka dzejneeks nespēj panest tas skateenu un mele neklausā tam, mīst kaut it veenu jautājumu. Pikardas stasts modina Dantes prātā dažas šaubas, kē ķemem vajadzētu līdz pat nāvei pretoties varai, kas tās skubina neizpildīt mūkneecības solījumus. Piemēram tadai nešaubīgai grībai Dante pēved sv. Lau, renciju, kā cīnītajos par Deeva valstību, debesu Romu, un kuciņu Pēvolu, kā cīnītajos par zemes Romu. Bet te tam rodas jaunas šaubas, kuņas Beatriče izšķīst un dzejneeks dabon no tās izskaidrojumu par dažēem kristiski-šola, stiskas metafizikas jautājumeem... Neprātīgu jeb no varas cedvestus solījumus nav cilvēkam jādod un tapat tadus izpildīt nepēnākās. Peko Teftas un Ģfi ģenijas piemēri. Pēc šīs pamacības aizceļas ar bultas ātrumu Beatriče ar Danti uz otru sferu - Merkuru.

Planets top daudz spožaks no Beatričes klatbutnes, kuņa jo vairak deevi, bai tuvodamās top jo starošāka un gaišāka. Tur atrodas to dvēseles, kas panā, kuši svetlaimi caur savenē labeem darbeem, to dvēseles, kuri visu savu dzīvi zēdojuši tautu labklajībai, bet aiz dzīves pūlem velu domājuši par sevi un par debesim. Veena no starošājām dvēselem atdalas no tūkstoim tūkstošēem stāru, kas apklaj šo sferu, saukdamās par keizaru Justinianu. Keizara garš atgādina „romeešu eglē” (t.i. senās Romas) slavenos darbus, kā romeešu eglis lidoja cesākumā Ēnejam pakal uz reetumeem, tad caur veselu gādsimteni pa, greezās uz austrumeem, uz Konstantinopoli un pedīgi pēc divi gādsimteneem aizlidoja no tuveenes pavisam. Tad viņš rāda uz spīdošu gaišā gāismā Romeo dvēseli, kuņš bija Raimunda Beranzē gudrs ministrs un, pēc šī naves, Provan, ses valdneeks, bet slīkti atalgots par savenē bezpatīgeem darbeem; stasta savu

1) Svetlaimīgo dvēseles debesu sferās ceeraugamas gan vairak gan mazak gaišās leesmas veidā, pēc savas dobesīkīgas slavas pakāpes.

80.
paša vestusi un Romas vestuci, kā viņu divi reiz Deivs darījis par savas teesas un
taisnības ceroci: vienreiz caur Sava veempēdzimūšā Dela krustā sišanu par vi,
sas cilvēces gēcēem, bet otrreiz caur Jeruzalemes izpostišānu, sodidams šo kru,
stā sišanu. Kad Justinians līdz ar citām svetlaimīgo dvēselem aizeet precē,
gā deijā, Beatriče izšķir dažus jautajumus, kas nācuši Dantem prātā par posti
sānas-izpirkšanas slepumainību (misteriju), dvēseles nemirstību un meesas
augšāmcelsānos.

Dante un Beatriče pārceļas uz trešo sferu – planetu Veneru, kur mit
to dvēseles, kuri citkart bija pavairak padevušees zemes mīlestībai. Veneras sferā,
kurā kadreiz darīja kaitīgu espaidu uz mirstīgeem, bet tagād ir tik tīras ap,
garotas mīlestības celeja, Dante ceranga sava vēnīgīgā drauga, dvēseli Karla Mar
tella, dvēseli ungaču kēnina dvēseli, kurā ar nicināšanu runā par sava brā
la, sicilešu Roberta skopību, kas apganījis sava deviģā tēva labo vārdu, un
izskaidro saskaņā ar šolastiku, kadā kartā no tīkla tēva var rastees ne,
tīkls delš, kas pēvezdams par piemēru sava brāli Robertu. Visi deli camr
vistīm pa audzom butu līdzīgi saveem tēveem tai gādījumā, ja Raditajs
caur konstellācijas cespēju, Fortunas untumcem u. c. nebutu rūpejees pēšķirt
zināmu dažādību, kurā nepeesešāma valsts izkopībai. Jo valsts, kā to jau
Aristotels everojis, nevar pastāvet bez spēku dažādības. Kad Karlis Martells
nozud, Dantem tuvojās Kunica, varmāsa, ticana Ceelino di Romano
māsa, pasludinādama dzejneekam likstas, kas paduaneēšem preekšā, un
Kana Grande della Scala uzvaru par teem; runā arī no dzejneeka Folko
un ta cēla ^{augstā} acinuma un slavas. Vīna aizeet; parādas Folko no Marsēlas, veens
no visslavenakajeem Provanses trubaduseem. Šis provansešu biskaps
un trubadurs runā ar dzejneeku par šī planeta svetlaimīgeem apživotā.
jeem, peeminedams starp citeem Rahabu, „Jeruzalemes mīluli”, salīdzinādams
šo deebijīgo sevoeti ar bezdeevīgo Florenci, ar mantas kāriģo Kariju, Ro.
nu. Tas apber pavestus ar pārmetumcem par tam, ka tee aiz mantas
riģeem un varas-kāriģeem nolūkeem aizmirsa padomat par svetās zemes
likteni (IX. dr., 124-142 v.). Folko ēna nobeidz savus monologus ar ne,
gaisū pasludinumu par atru leetas kartības pārmaiņu Italiajā.

Beatriče, spidedama arveemu jo gaisākā gaismā jo augstākās debesu sferās
nāndama, paceļas, ar sevi Danti ceturtajā debesi jeb saules sferā. Šerandri,
dams šīs celu, dzejneeks apdzēd specību, visgūdrību un mīlestību, kas va,
dijūšas Raditaju pēc viņas radīšanas. Tur Dante jau izšķir preekšmetus

no pec krāsas, bet pec to gaismas. Ē atronamas svetlaimīgās dvēseles, ir svētie teologi, grieķu dieji, to paradidami ar patīkami jauku dzēdašānu; jāutrā diejā tee pulcejas ap Beatriči, kāšu vidami starošu vainagu, kura vidū mirdz Beatriče, kā teoloģijas gimbols. Viņu starpā Dante pamana dažus no reetuma baznīcas macitājeem un baznīcas šolastikas pceestāvjeem, - slaveno Tomu no Arkvino, Dioniziju Areopagita, Oroziju, Boēciju, kura rakstus dzejmeers tik daudz leetojis, Ligieri, Dantes laika skolotāju Parizes universitatē un citus. Toms no Arkvino, bez jau pcevestām, min vel dašas dvēseles, kas ir locekli deeviškās macības teoloģiskajā vainagā: Albertu no Helnas, Gracianu da Kivri, Petru Lombardu, Kēninu Salamani, Bedu, Ididoru, Pirkardo u.c. Neminēdams ne, vrenu pec varda, Dante pasnēdz gaišu nojēgumu par katru macitāju, izlindams ta macību butni. Pec tam divpadsmit svetlaimīgi teologi atjaunoja savu gavilešānu, sākdami saskaņīgā dzēdašānā slavet deevu par zēmi tam, ka viņu macība savos pamatos vena un ta pate. Toms no Arkvino, izgaisinājis dašas Dantes šaubas, izstata sv. Franciska no Asizi serafima dzivi; viņš izskaidro savam deevbijīgam klausitājam, it kā deevs otrreiz butu cilvēci glabis caur franciskāneem un dominikāneem, caur dašādeem šolastiskēem, ķereeneem, pa-
nēmeeneem un dialektisku izmanību pūledamees pec iespējas atrast satikša, nās ^{jeb posturas} punktus starp šo ordeņu dibinātājeem un Tezu.

Jau nā, plašākā mužīgā gaismā mirdzošu svetlaimīgo garu apvidū atro, das albānešu kardināls - bīskaps, sv. Bonaventura, kurš izstata Dantem sv. Do-
minikānu dzivi. Viņš arī pec varda saukdams pacskaita dvēseles, kuras dzivo un saules. Viss XII-tais ^{poems} dzēdašajums veltets cetumu pceestāvju mūscu darbības slavas teikšanai. Toms no Arkvino pceemetina, ka šo ordeņu mantrārijece pceonāceji, pceekriteji attalinājās no saveem dibinātājeem, un šī pārmaiņus dzee, dašāna no pirmā un otra pulka teologēem, no kurēem vemi slavē sv. Francisku un Dominiku, bet citi mānē viņu pceekritejus, - aignem pus dzee, dašāna. Dominika teikšanā un franciskānu neevāšanā sevišķu sirdību izrāda jau pceeminētais svētais Bonaventura. Kad abi pulki saplūst veenā, tad no teem no jauna atdalās sv. Toms no Arkvino.

Pec Toma no Arkvino gara izskaidrojuma ar teoloģiski-šolastisku rakstu, ru, kamdēļ Salamani tucams par visgūdrako no ķēniņēem, bet ka no tam vel neseko, ka tas bijis visgūdrakais starp cilvēkeem un nevarējis ceekrist ne, kadās reliģiozās maldēs, Dante ar Beatriči ^{paecēlas} pceektajā debesī, uz Marsa kur atrodas to lauru dvēseles, kuri slavu emantojuši ciniņā par ticību, Tur

Dante lūko pilnīgu neparasta spožuma skatu: apzīlbināši mirdzošu Kristus telu lesmainā krustā, kuru istaisa šī planeta staroņas intelligēncijas, un ap to svetlaimīgo, taisno dvēseles, kuru dzīvē cinījās par Kristīgo ticību. Tās lido gaišu ugunu veidā, līdīgi atomeem, kas grozas saules starā, kā tas speeīas tumšā istabā. Svetlaimīgo dvēseles laistās šai ^{krustā} visās var visnes krāsās un viņu spožums pārspēj visu, kas līdz šim dzejneekam rādījies. Kā harmoniskas harfes stīgas, svaneja viss krusts kā ^{Kristus} uzvaras suminums pār navi, kā dzesma viņam par slavu. Bet ran dzedatārija apklust. No krusta atdalās vena no tā spidošām dalīnām, peeldodama pee Dantes. Tas ir Kačagvida, dzj. noeka tēv. tēvs.

Šis pirmākais Alighieri vrsak pa latiniski sarunu ar savu peenāceju, ap. sveicinadams tānī: sava varda slavu. Tad tas dzejiskā stastā sneedz Florences vecā, labā laika ainu, kā arī stasta par savu peedališanos keizara Konrada III kara gājeenā uz Palestīnu un par savu navi cinā ar neticīgeem. Lepus, ka celes no tada sentēva, Dante cēl tam jaunus jautajumus peekšā par savu ģenealoģiju, saukdamis to par jus. Kačagvida nav ar meeru ar šo sava peenāceja aristokratisko lepnumu; darījis tam dažus pāmetumus, tas no jau, na griežas pee Florences, vesa laika uzteikšamā peevēenodams ruktas nevas par viņas tagadējām kildām. Še viņš pasludina Dantem visas tam peekšā stā, vošas klizmas: izdžīšanu no Florences, pasparni pee Veronas leekungeem (pee Kana Grande) un to ^{lawru} sodu, kuru to aplaupis un izdžis (XVII. dz.). Bet neskatot, tees uz tam, lai tas nebistas, paust pasaulei visu paleesību, ko rēdzejis ellē, šķīstītavā un paradīzē tamdēl, ka ta var but ļoti derīga cilveces labošamai. Pee tam kād Dantem sentēvs stans Marsa apdzīvotajeeem, t. i. starp deevīškā spožumā gavīlejošām dvēselem, uzrādījis Foznu, Markabejus, Karli Lēlo, Ro. landu, grafu Vilumu un Rinoardu no Oveenas, Gottfrīdu no Buonas, norma, nu Goiskardu un citus teicamus ticibas cimitajus (šī epizode atgādina vislaba, kāš veetas „ellē”), Beatrite aizved dzejneeku restajā sferā, uz Jupiteru.

Dante paceļas uz Jupiteru, — konstellaciju un taisno valdneeku uzturas veetu, kuru dvēseles še nododas dzedatāšanai un deijai, pamazīt istaisidami ar savām lesmošām figurām apzīlboši spidošu ergļa figuru. Še Dante rādījis sevišķu zimbolu savai pamata idejai par pasaules monarchiju, idejai, kura manama gandrīz katrā ta poemas lapas pusē. Še top skaidrs, ka Dante līdz sava mūža galam ar jauneklā kvēli murgojis par vispasaules atsvabinataju un valsts un bannicas uzcoleju. Valdneeku un keizaru dvēseles lidodamas

noteiktā kartībā savas sfēras telpā, īstais vārds: Diligite iustitiam, qui iudicatis terram (Mūļejet taisnību, kas jau teebajāt zemi). Šis uzraksts spīd kā zelta sudraba klajumā. No beidzamā m īstais romoēšu ergļa figura, kura pēc pee, mem franču lilijas veidu, — kad daži svētie atdalas no vispārīgās kopības, īstaisidami pār m trijsturi. Dante brīnidamees aplūko šo starošo keizari, kas varas zīmbolu, groezdamees ar lugumu pee Deeva, lai Tas dara galu barni, cas nekartibām un ļaundarībām. X

Valdneeku dvēseles saveeno savas balsis veenā keizariška ergļa balsī, sacidamas Dantem, ka tās svetlaimīgas šē savas taisnības dēļ. Dante krit atkal jāubās, — kā saskaņot ar ideju par deevišku taisnību to, ka deevbijīgi un tikumīgi pagani izslegtī no mužīgas svetlaimes. Zīmbolīškais erglis ne, dod viņam uz tam taisnu atbildi, bet runā par Deeva ceļu neizdibinību, par tam, ka drīzak acs var ceraudzīt jūras dziļumu, nekā cilvēku prats iz, prast mužīgas taisnības noslepumus, ka pastarā teesā taisnais soģis statis tos, kas nav kristību dabujuši, bet ta Tēva prātu darujuši, augstaki par dau, dzecom, kuģi uz viņu sacijuši: Kungs, Kungs! Tad erglis mīm dzejneekam netaisno valdneeku vārdus, kuģu darbi taps reiz eerakstīti teesas grāmatā, — tā pr. p. Albrechtu I, Filippu Ikaisto, Čēhijas Venceslavu, Sicilijas kēniņu Fridriķi u. c. To pašu brīdi viņš rāda tam^{to} dvēselu skaitā, no kurām sasta, tita debesu ergļa leesmošā figura, blakus Konstantīnam Ceļajam u Sicili, jas kēniņam Filippam Labajam, nekristīģus valdneekus un tikumīģus pa, ganus, kas caur sevišku Deeva žēlastību uzņemti ticīģu namā, — kā pr. p. Dāvids, Ezechias, Rifeus no Trojas (sk. Eneidu, II gr. 426-427 l.p.) un keizars Trajans (Bx. 22). Bedejo diivu klatbutni debesu valstī (Regnum coelorum) erglis iz, skaidro tā: abi viņi, Rifeus un Trajans, nemira kā pagani. Trajana dvēsele, uz pavesta Gregora lugumu, atgroezas atpakaļ no elles meesās, lai pņemtu kri, stību, un otrs atrasts Deeva žēlastības ceemīģs par ta augsto taisnību: Deevs at, klaja tam cilvēces nākamā glabīņu un trīs kristīģe tikumi to kristīģa.

Septītajā spērā jeb Saturna debēsī svētie turpina savu svetlaimi, ko tee mekleja jau vītš zemes mistīška Deeva lūkošanā, sevi pašu aplūkošanā un at, kalinumā no viscem zemes preekeem; tee ir eremiti (veentulneeci, mēģa brāģi) un mūķi. Taudēļ Saturns atstatacu no zemes un tuvaru Deevam, nekā visi planeti, kuģus līdz šim rēzeģis Dante. Uz Beatrīces pavēģi Dante skatas jau ne uz viņu, bet uz zelta laikmeta kristāģa planetu. Tur viņš eeranga gai, šas zelta tropes, kuģas citkart Jekabs rēzeģis, pa kurām neskaitāmi gaiģi gari

Kapj Deevu lūkot augšup un zemup. Vieni atturas no himnu dziedāšanas tamlabā, ka Dantes zemes terps nepanestu visa redzētā un dzirdētā dziļumam, bet cetu bojā, kā citkart Semela no Jupitera slavas. Visu to izskaidro dzejniekam sv. Peters Damiano, kurš dzīvoja esakumā kā mēra brālis, bet pēc ar vatu ^{kapu} pascēts kardināla godā. Glastidams par savām zemes pūlēm-centibām svetlaimīgais as, kots (tikumnieks) izskaidro Dantem preekšmolesības noslepumu, nevarāms dzejnieka laika beedru, Romas baznīcas kalpu izlaidību un greznības kaislību, to pabalsta citas dvēseles, un no to ^{pietieciem} kleedzeesem sacēlas kads troksnis, ka Dante neko vairs nesaprot un stāv kā no persona puskānas kurls tapis. Bet kad svetās dvēseles aprīma, Beatricē izskaidroja Dantem, kamidē septitajā sferā beidzas preekš dzirdes debešīgās slavas dziedāšanas harmonija un nozāda smaida pat no Beatricēs vaiga. Pedigi Dantem parādas sv. Benedikts, tas sta, sta, kā tas dibinājis klosteri Monte-Kasino, raudzidams preeksumat dzejnieku, atstat pasaulīgās leetas un preekstees debešīgām.

No šejenes, sekodams pa trepēm Beatricēi, Dante ar neticamu atrumu ēdo, das astotajā sferā, Dzodiaka un nekustamu zvaigžņu debesīs un. Lidodams caur Dvīņiem, ligomi sveicināja konstellaciju, kas spideja viņa dzimšanas brīdī.¹⁾ Tagad, lai sagatavotu dzejnieku uz beidzamo, visaugstāko svetlaimi, bu, kura viņu sagaida empirumā, Beatricē pirmo reiz atļauj tam atskati, tees uz septīnem no viņa caureetēm planeteem un zemi, — tamlabā, ka tik tas spej sasniegt, saprast deevīškīgo, kas pilnīgi nogremdejas deevīškīgā un pats pārleccinas, cik neccīga ir zeme salīdzinot ar debesim, pārleccinas, ka zemeiar visu, ko ta satura un kas ap to griežas, ir vismazākā locekļa jeb rīnkšīšā ^{nozīmī} leclajā pasaulšēkas virknē, ka ta vispasaules maza daļina, pār kuru valda mūžīgais gars, preekš kura bezgalības nav nekas leels un nekas mazs. Tad, kad dzejnieks beidzamo reiz atskatījās uz gaišo Latonas meitu,²⁾ starošo Hliperiona Delu,³⁾ Haju,⁴⁾ Dioni,⁵⁾ Dzevu,⁶⁾ Marsu u Saturnu, Beatricē tam teica: „Skatees uz svetlaimīgeem Kristus triumfa pulceem, skatees uz nobreedūteem mūsu cēla angļeem caur visām sferām.⁷⁾ Un viņš redz angstībā, pār gaismu jeb gāimeneeku neskaitāmu daudzumu, Kristu, kurš izlej savu gaismu caur visu pasaulš ēku, debesīs, ^{visā} zemes un ellē. Divaini starošās saules veidā rādas dzejniekam pats Kristus un Dantes redze, stiprināta caur šo deevīško skatu, segūst spējū, lūkot Beatricēs smaidu tagad no jauna

1) Dvīņus - dvīņu zvaigžnes - tureja par zinatneeku konstellaciju.
 2) ir Luna, kā pa Latīniski sauc mēnesi. - 3) ir saule, latīņu valodā sol' vīrišķu šķiras. -
 4) ir Merkura māte. - 5) Venēras māte, - šē mātu vardi likti bērnu vardu vēstā. -
 6) Jupiteram šē dots greeku nosaukums.

V.

Stalceim literaturas
Crispi vestire.

H. Lautenbach

er aprakstīšanai ne-espējamu kairi, kas apstaroja mīlas vadonis vaigu. Stipri, rajuse Dantes redzi, Beatricē rāda tad uz jaunavas Marijas gaismu, lukturi jeb āpu, kuras rozes veidā, ko izvēlējās Logos (Vārds), lai stātos meesā; rāda uz apu, titulu un Kristus pakalstaigatāju lāpām, kas spīd kā liliņas. No augšas no, rīzās engelis Gabriels un, lidodams ap Marijas zvaigzni, vij ar savas lāpas lees, un mēdzošu vainagu. Atskan slavas dziedāšana, — un Regina Coeli" (Debesu tēniece — katoļu antifonas jeb kollektes sākums par godu Jaunavai Marijai), pēc tam kad engelis Gabriels to vainagojis ar zvaigznu vainagu, tas pace, us lētā ar engļu pulku tulīn pēc sava mužīgā dela visaugstākajā debesu Ēelpā, Empireumā.

Uz Beatricēs luguņu nonāk^{tee} Kris, macekli, kas bija ta Hunga pārveršā, kas leccinēsi un pārbauda Danti ticības, cerības un mīlestības patesībās. ispirms apustulis Peteris leek Dantem preekšā. daāns jautajumus par ticības paterecību. Dantes atbildes skubina apustuli viņu svetit par zimi ta reliģiozu eskatu pareizībai. Lekošais LXV. dzeedajums (1-10 v.) sākas ar aizgrabīgi izteiktu dzejneeka cerību, ka ta svetā poema, pee kučas sacerešanas nēmūšas dalību besis un zeme, uzvarēs viņa cenaidneeku ceetsirdību un izzādas tam, kaut ar peceem apkrāutam, espējāmību, atgreestees dzimtenē, tad seko pārbaudišana sv. Jekaba baznīcas macibā par cerību, pee kam evanģelistis Fānis tam iz, aidro, ka debesis atrodas tik viņa dvēsele un ka neveens nav tuop pace. es ar meesām kā Kristus un svetā Jaunava. Viņš tad pārbauda dzejneeku dzešajā panatā tixlibā: mīlestībā pret Deevu un tuvaķu. Kad Dante atbil, ojis uz visem jautajumeem, tad apustuli - svetlaimīgās dvēseles - par zimi, ka meesū, apsveica viņu ar saldi skanu dzeedāšanu.

Pec tam, kad pārbaudījums bija stiprinājis dzejneeku ticībā, top ta garīgā uzkošana boivaka un gaisāka, — un tas ceranga savā preekšā pirmo greceeku, damu. Kārais ciltstēvs izskaidro pec zinības slapstošajam peerācejam, ka par viņa soda emeslu nebija vis augļa bandījums no atziņas koka, bet neparclau, iba Deva prātām. Par to viņš 4302 gadus nocijees elles preekstelpās, kamer zemes paradizē sabija pavisam septiņas stundas. Dekams, tas sacija, es no, ācu elles drausmās, visaugstako (labumu) sauca El; pee to sāca saukt Eli. Visa paradize dzeed slavu trisveenīgām Deevam. — Tad ceštajas svinīgs klu, ums, kuču pātroave Peteris ar sparīgu runu pret pavesteeem, ta neceenigeeem neetneaceem, bet sevišķi pret Bonifaciju VIII (1300. g.). „Tas, kas viņš zemes

1) Dante sava (ecēt de vulgari eloquio), ka pirmais vārds, ko cilvēcs izrunājis, bijis bez šau, sām El, kas nozīmējis Deevu. Sv. Fridors savās Etimoloģijās saka, ka pirmais Deeva vārds bi, is El, t. i. veenīgais, bet otrs - Eli jeb Eli, t. i. mans veenīgais.

nelikumīgi sev peesavinājis manu kreslu, manu kreslu, manu kreslu, kurš pa-
lika ne-cementis preekš Deeva dela vaiga, - tas pārverta manu kapu par asins un
Smirdēklu kloaku" ... (XLVII. dz., 19-66. v.). Apustula peere espidējās sarkana gai-
nā un, kā kaunīga meitene, kuča nosarkst no svešā kauna, nosarka Beatri-
če un visa debess apklājas ar tumsu, kā Jezus naves bridī. Tad pārmainidams
savu balsi, apustulis sāk salīdzināt tagadejo barmicas stāvokli ar senako, mi-
nedams dažus sliktus pavestus, izsacidams cerību, ka drīzumā tas Kungs sūtīs
glabeju, kadu sūtīja reiz laicīgai Romai Scipiona personā. Jo tiecis, viņš ja-
celas līdz ar visiem sveteem visaugstākajā sferā.

Dante vel reiz atskatas uz to zemes daļu, kuru atklāj ta preekšā Dvīnu
konstellācijas grieži, un sero Beatricēi devītajā sferā, pirmatnīgās kustotā,
nās (primum mobile) sferā jeb devītajā debesī, sastāvošajā no caurrēzamas,
mūžīgi kustotās gaismas, kas dod mōru un kustēšanos citīm sferām. Beatricē
skaidro Dantem, ka šai sferā nav ne telpas, ne laika parastā nojēgumā, bet
ka ta zem teesā deeviška espaida der par laika un kustības avotu visai pasaulē
ēkai. Izskaidrodama dzejniekam kristala debess butni un seraktu, Beatricē ru-
nā plašāki par eerāšu izvietību zemes virsū, beigdama savas gandas ar pravētošu,
nu. Pini sferā dzejniekam dots acim eeraudzīt starošo deevības butni: ta ssa-
teeneem atsklājas spožums ne-aprakstamas gaismas, ap kuru ar ne-izsakamu ātru-
mu griešās devīni loki - rinki (devīnas engēlu kartas), pē kam samērā ar
vīnu attalumu no centralās gaismas - Deevības - vīnu spožums un kustotā-
nās pamazinājas. Ap zemi, kura pē Dantes sistēmas ir vispasaulē centrs,
loki griešās jō lenāki, jō tuvāki tee zemei, un tā tad jō ātrāki, jō talāku
tee no tās. Tadā kartā mēness-debess ir vislenākais, bet primum mobile vis-
ātrākais loks. Iz šiem lokiem, saskamošēem ar devīneem redzamās pasaulē
lokeem, atskaneja nemitīga, Ozianā dzeedāšana. Beatricē paskaidro Dan-
tem attēcības starp šēem lokiem, - materialeem un garīgeem, un sneedz siku-
mōs ejošu aprakstu par engēlu hierarhiju, nemtu viscaur iz Dionizijāte
opagita rakota, "De coelesti hierarchia".

Pirmee trīs loki ap deeviško gaismu jeb deeviško stāvokli, veetu, esnem sero
cherubimus, zerafimus un deeviško troni; serošās trijōs lokōs nār: Varas,
kumi un Speki; trijōs attalākajōs: Valdības (Kundzības), Pirmengēli un En-
gēli. Engēlu svetlaimība pastāv: pirmkart Deeva lūkošanā, otrkart mīlestībā
pret Vīnu. Bet otrā ietek iz pirmās. Fināšona ir ^{cilvēka} galvenā vertība ~~sero~~
ta un cilvēka mērkis. Tāpē visaugstākajēem mīlestības engēleem, zerafima
preekšā ar visaugstākā zināšanas pakape par citēem engēleem. Tur pat

redzēja dzējneeks arī Dioniziju, engēļu kartu aprakstītajū, un sv. Gregori Leelo, kurš par tam rakstījis drusku citadaci, bet tagad jau atsabijies no savas mal, dibas. Tad Beatricē stasta par pasaules radīšanu.

Pasaules ēka, tās facts, ir Deeva mīlestības parāde, parādījums. Tās rezultats, iznākums ir: intelligencijas (engēli), forma un materiija (gari un ker, meni), pa daļai atsevišķi pastāvēdami, pa daļai sarceņoti kopā. Un ko Deeva radīja, tas bija pilnīgs. Visaugstakee radības subjekti ir Empireumu engēli. Tie rikojas caur to spēku, kurū tee saņem, bet viszemakee, trēšee, ir tik saņee, meji zemes apdzisotaji. Beatricē, irskaidrodama Dantem engēļu izcelšanos un dabu, peebļakus neevā dzējneeka laixa beēdrus - teologus un spredikotajus, - kuri savam ganamam pulkam cel preekšā pasacinašas tīras evanģeliskas macības veektā. Tadā kartā sv. Hieronims nodarījis leelu kļudu, peenemodams, ka engēli raditi dašus gadu tūkstošus preekš pasaulis radīšanas, tamdēļ ka lēdr tam laikam viņem nebija nekada noteikta nozime. Tapat pilnīgi kļudaini daudzās filozofiskās skolas, peeskirot paradizes engēļem prātu, atmi, nu un gribu. Engēļem ne-esot nekadas gribas, kā tikai Deeva lūkošana, bet tā ka ta noteek nemitīgi, tad teem nevar but arī nekadas vajadzības pee atmiņas. Jā ne reti teologi kait maldībās, kas sajauc Kristus macību, bet vel daudzkartak viņi aiz leelības, klīribas jeb mantas kāribas aptumšo to ar visnejedzīgākām tenkām. Ar sevišķu ruktumu Beatricē runā no mūku izdomas par greku atlaisānu (indulģenciju), un eeranga tani galveno celonu daudzām laundarībām un cilveces tiklības pagrimsānai. Tad ta verē Dantes namanību uz neskaitamo un ne-izdibinamo engēļu pulku un uz Dee, viska dižanuma bezrobežību, - tapee ka Ta slavai ja-atspoguļejas ik katrā no šiem engēļem.

Devitās sfēras engēli nozud. Paelees ar Beatricēi desmitajā debesī jeb Empireumā, Dante pārņemts no neparasta skaistuma, kas prepeži daļojis ta vadoni, no skaistuma, ka aprakstīt dzējneeks atgūstas par nespējīgu. Atix pārvarīgeem deevības stāreem dzējneeka acis nobāl svetlaimīgo, taisno gaisma, viņu pašū apzilbina nepanesamais Empireuma spožums, bet dzējneeka acis eeguvsās spēju, panest visaugstako gaismas pakāpi un viņš lūko Deevu caur apgaismojošu spožumu miedzošās upes veidā, ap kurū zeed brīnīšīgs pavasaris, ir stārošēem vilņem slacinās dzivas dzirkstes un šīs dzirkstes nogrimst purku bikerisēs, kā rubini zelta eetverumā. No tureenes, kā ap, reibūsās no smaršās, tās lina - slacinās atkal divainajās, gaisājās vilnās stārp

1) Sal. Apokalypsis (Tāna parāde) 22. nod.

88.
divaini ziedošiem krāstiem... Beatrice saka apreibušajam dzejniekam, ka
ta tik patecības-īstenības ēna, lirdama tam dzeļt iz gaisās upes. Tik drīz kā
dzejnieka acis, nogrima gaismas vilnīs, te strauze rādas tam apāla (t. i. bez-
galīga); bet no puķem un dzirkstēm, kurās tas uzzimē, eeranga sveto un en-
ģeļu dvēseles, inveršās roze. Beatrice ved Dante šīs rozes vidū, kurā, kā zi-
virzemes zieds, no dzeltenas krāsas, un no turienes rāda tam visu deevs-
ko, pilsatu. Dantes skateens respecējas tagad visur, viņš redz visu, tuvumā
un tālumā, tamlabad ka tur izgūn visas izplatījuma īpašības. Beatrice
rādijuse dzejniekam neskaitamu pulku Deeva izredzētu un debesu Pilsatas
bezglību, pasludina, ka drīz jau šē sataisīto veetu, uz kurās Dante redz kro-
nu, eemems krizara Indriķa ^{Luksemburģdziesā} VII dvēsele, kamēr ta pretneeks pavests Klementi-
savu kart nekavesees krist ellē, kur magus (t. i. zintneeks) Simons par savum
nozēgumeem sten (XXX. 22.).

Dzejneeks ligsmības reibumā kucpina lūkot debess-paradizi, kurās lee-
liskais apraksts iztaisa 31. dzeēdajuma sākumu. Starp Deevu un sveto pulcukā,
dinās augšup un lejup enģeli, peēšīrdami visai rozei svetlaimību, dabutu
augšā. Bet viņu lidošana ne-aizklaj ne gaismu, ne ^{iz}redzi, tamdēļ, ka pret dee-
višķu spožumu nekas nevar preti statees. Tā tam, kamēr Dante aplūko „debe-
su rozi”, sastāvošu no svetlaimīgo garu pulceem, Beatrice pacēlas vel augstāku
veetu, kas peēder tai starp viņoem, pee Deeva kresla. Viņas veetā Dante ee-
rauga sev blakam sirģalvi. Tas ir abats no Klerovo, sv. Bernards, — mistiskās
teoloģijas simbols, kurš nu bus par viņa vadoni. Tas aizrāda dzejneeku uz
Beatrici, nosedušu visā savā slavā. Dante greežas pee tās ar patecības lugšā,
nām par tās palīdzību un pasardzību, kas peēšīruse tam notapt līdz sve-
to svetajam (Sanctum sanctorum). Tad sv. Bernards, šis gaisāis ticības gaismoni,
kurš cēlis sv. Jaunavas godinašanu, suminadams to savās darbās, greež dzej-
neeka uzmanību uz visaugstāko rozes punktu, kur nepanosami gaisā spožu,
mā sed Deevu Kēnīneene. Tak telot Deevmāti un izteikt tās gaismustarošu
slavu vardās-precē tam dzejniekam nav ne drošuma, ne līdzekļu. Tas
viņu salīdzina ar Oriflammu (no auri-flamma, zelta leesma, vispirms
abtejas St. Denis meera karogs, kopš 1124. g. Francijas valsts- un kara plīvurs),
precē ka viss nobāl un top bezkāsains.

No sv. Bernarda Dante dabon zinat kartību, kadā svetei ^{svē}stafiti ap Kari-
ju. Pee tās kājam sed ceva, bet trešā veetā Rahēle, lūkodama Deevu un Bea-
trici, to studēdama. Lēm tām, uz rozes izcilas lapīnas nometušās Lara, Rebera
Indrite, Rute un citas ebreetes. Tās iztaisa it kā starpseenu starp rozes divi

dalām tā, ka vienā pusē sed svēte, kas tīcejuši uz nākamā Pestitāju, bet otrā pusē — kas tīcejuši uz atnākuso. Rozes dzilumā, tur, kur zemes rožu korā mazas lapinas iztaisa puķes sirdi, ērveetolas nevainīgu kristībā mirušu bērna dvēseles. Bet augšā, Marijas kreisajā pusē, sed Adams, labajā — Pēteris: divi pirmie, kas tīcejuši uz nākamā un atnākuso Pestitāju. Aiz teem seks Mozus ar vecās derības pravēšēem un Jānis Kristitājs ar jaunās derības pravēšēem, starp kurēem ir vel dažas ne-eeņemtas veetas. Dantem jāskatās Marijas vaigā, lai sagatavotos uz Kristus lūkošanu. Viņas svetlaimība ne-aprakstama. Mīlestības ^{gaismā} ēno viņu ar saveem sparneem, dzēdadams pasludinašanas sveiceem: „Ave, Maria, gratia plena”, ko pabalsta visa paradīze (XXXII. dz.).

Rādījis dzejniekam kartību, kadā nostatīti paradīzē Vecās un Faunās derības svēte, un verzis vel reiz viņa izmanību uz Faunavas Marijas slavas laeliskumu, — sv. Bernards griežas pret tās ar karstu lūgumu: „Fau, nava māte, sava Dēla meita, pazemīgā un pa-augstinātā vairak par visēem radījumeem, mužīgā padoma noteiktāis mērķis, tu, kas tu izdaiļojuse cilvēku dabu tai mērā, ka Radītājs nenicināja pieņemt tās veidu! — Iz tava kļopja no jauna pēdriņa mīlestība un cauc tās siltumu uzēedeja mužīgā mee, rā šī puķe. Se tu preekā mums ^{ēsi} ~~par~~ mīlestības pusdēmas sauli, bet apakšā, — pē mirstigeem, — par dzīvāisžēlsirdības avots... Tevi ir žēlsirdība, tevi ir lenība, tevi ir dižanība: tevi saveemots viss, kas tik radītā škaists un labs. Se ir tas, kas iz visdziļākās vispasaules drīles parāpeniski pacelees līdz de, viskas ^{gairu} dzīves pilnībai; viņš luda tagad tavu ne-izmērojāmu žēlastību, ka tu dotu viņam spēku, pacelt savas acis vel augstāku, uz pēdjo glabīnu... Lūdzu — ne-atmet viņu! Lai cauc tavām lūgšanām izklist makoni preekā viņa mirstīgām acim un tas ceranga visaugstako preeku. Vel jēl, lūdzu tevi, kēnizeeme, tevi, kas var visu, ko ceģribās, — ka tu šķīstītu viņa sirdi preekā tādā skatā. Pārvarī viņā ar savu palīdzību visas cilvēcīgas kaislības. Pā, skatees: ir Beatriče, ir cik svēte izsteeps pret tevi irokas, lūgdami par to pašū!”

Ar tādū karstu lūgšanu griežas sv. Bernards pē Faunavas Marijas, lai iālugtu tās žēlīgu palīgu dzejniekam, ka tas varētu pēdigi lūkot Visaugstako Labumu, Visaugstako Līgsmību, Triadību, Trīsveenīgo Devu. Un lū, viņas visu ceenītās un deeva mīletās acis vortās uz lūdzejem, un mēs rēdrams, kā viņai patīkamas taisno lūgšanas. Tad viņa tās verā uz mužīgo gaismu un nav ticams, ka tānē jēbrad nodziļinājās, nogrima tik gaisās radījuma acis. „Es”, saka Dante, „tagad lūvojos”, savu vēlēšanos galam un manū noslūba

90.
manu ilgu uguns. Sv. Bernards man smaidīdams māja, lai es nu skatos uz
augšņu, bet es jau pats tā darīju, kā viņš vēlējas: un manās acīs, kas arveemu
vairak un vairak bija gaišas tapušas, nu plūda visaugstākās gaismas stari,
kas ir pate par sevi pateesība. No tam mana lūkošana kļuva tik gaiša
un skaidra, ka mūsu valoda nespējīga dot par tam kadu sajēgu un atmiņa
ne-uzdrīkstas, ^{naspēj to} ~~tik pārsmērigu~~ ^{paturot} ~~uzglabāt!~~ „Tu, visu augstākā gaisma, kas tu
tik augstu pacelees pār mirstīgā sajēgu, pešķir manam prātam kaut jēl drusku
no tā, kas tui paradīzes! Dari manu meli tik speciņu, ka es kaut tik veenu
drīkstī no tavas gloriojas varu atstat nākamām pa-udzēm! Atgriez kaut ko
jēl manā atmiņā, ka manās varsmās atskan kaut jēl vāja atbalss, ir tad
jau tavas uzvaras pedas bus manamas!”

Dzejneeka lūgums paklausīts. Dante atmin, teesa, ļoti maz sīkumu
no savas beidzamās lūkošanas. Viņš atmin, ka ta preeksā rādījās trīs veena,
da leeluma loki, bet dažādās krāsās. Loku eekšēnē viņš irēkē, cilveka vei,
du-ģīmi, kurš izveršas iz otrā loka: tas ir Deeva Dela loks. Trešais loks izret
no divi pirmajēm, — svetā Jaca loks. Dzejneeks pūlās izprast — nodzifinatees
viņu saveenības noslepumā; bet ticības zibenis tulīn remdina Dzejneeka
pādrošo fantaziju. Ar brīniskīgu fantazijas un valodas speku tas savas
„svetās poemas” pēdejā dreedatījumā mēģina izteikt ne-izteicamo, tak atzīhams
beidzamajā tercīnē (XXXIII, dz. 142—145 v.), ka fantazijās speks še leedras
viņam kalpot, tā ka viņa prātu un vēlēšanos jau, līdzīgi ritenim, kam dota
pastāvīga ritešana, kas eertinats, vitrija Mīlestība, kas dod ritumu sav,
lei un zvaigzēm. — Ar to beidzās Dantes deevīskās poemas, drīldomīgās
triloģijas, trešā daļa.

Šis divainais ceļojums caur eelli, ēkistitavu un paradīzi notika 1300.g.
Viņš sākās kļusajā nedelā zaļo ceturtdēn un beidzās svīnīgajā augšam,
celšanās gaviļu deenā, t. i. leeldeenā. Šīn isajā laikā sprīdē Dante paspēja
eetvert ne veen pagātnes vesturi, bet arī vel pareģot par pārmainām,
kas sagaidija nākotnē viņu pašu un Itāliju. X

Kritika.

Kans jo isais „Deevīskās komedijas” saturs atstastijums ēnāk, zinams,
samēriģi sauss; bet par tam, eeparīstīnādams Būs, m. dd. un m. xxk., ar šo
visnozīmīgāko viduslaiku dzejas ražojumu visā ta aptvarā un secenīgā at,
tistībā, bet ne tikai ar ta patvalīgi ievēletām epizodem, es Būs dovis
dod eespējamību pārleecinatees, ka jēbšu šī triloģija atleccas savā butnē
uz allegoriskī — didaktiskū dzejas daļu, ta tomēr ne mazāk ir pārpilna ar

vēstām, kas izceļas gan dēl tīri stastitaja, stingri episkā tonā, gan dēl svinīgi jeb sirsnīgi-līviskā, gan, pedigi, dēl dramatiski-dialektiskā tonā tā, ka ne bez pamata no Fr. Heģeļa peeminets, ka, stingri ņemot, Divina Comedia nespēder ne pee veenas noteiktas dzejisku ražojumu šķiras, bet ir pilnīgi originala atsevišķi stāvoša literaturas parādība, visleeliskākais viduslaiku premi, neklis.

No mana atstastijuma Jūs varat tapat nomanīt arī triloģijas arkvartigo daudzpusību no tās, tā sacit, eevstāxīgā satura puses: peebļanus tās pamata idejai jeb tendencei, par ko paris vardōs bus runa turpmāk, Jūs vēdat, ka Dante, saskaņā ar laika garu un savas poemas sarežģīto raksturu, eevda tanī allegoriju, iztaisidams no tās fundamentu, uz kuŗa uzcēla triskarti, ^{pasaulēs} gu aizkapa jeb viņas saules valsti. „Deeviškā komedijā” dzejneeks aizņem arī svarīgus dzives jautajumus sava laika politikā un vēsturē un runā arī par atsevišķām izcilām personām sava laika; tīxā par dažādeem morales un prāta problemēm, rasi maz intresanteem, preeks mums, bet bez šaubām teem bija milaiga nozīme, ^{viduslaiku sabiedrības} domājōšo un apģisimoto preeks stāvju acīs; pedigi poemā nav aizmirsti arī jautajumi, kas nodarbināja tā laika pozitīvu zinātņi. Un pār visu šo dažādību valda apģina višģe, nialakā, ^{auctora} apģina un tīxliģa jūta, kas noteic tā ražojuma pamata ideju. Pateicotees šīs idejas alleriskajam raksturam, tā, protams, peelaix dažādu iztulkošānu, kamlabad ar ^{Deeviškai komedijai} itāds daudzums visdažādāko komentāru, Deevisk kas dažkārt nonāk pee pilnīgām savstarpīgām pretrunām. Pedejais apstakklis dēreja par eemeslu dažēem pētņeekeem, izsacit nožē, loģānu, ka ^{Dante} nav paspējis pats savai poemai peespraust komentāru, kas būtu darijis leeku leelo pulku tagād sastopamo mēģinumu, to iztulkot, izskaidrot.

Tak ja nu arī nav preeks „Deeviškās komedijas” pilnīga komentāra no pašā autora, tad tomes, mazākais, ņejami ^{vina} vispārīgi aizrādijumi par tam, kā saprotama vina „svetā poema”. Pee aizrādijumi eevētoti vina „Paradises” veltijumā Kanam Grande della Scala, Veronas leekkungam.¹⁾ Pee Dante vārdeem, vina poema ir opus doctrinale, kuŗas doma ir daudzkartīģa, un daudzpusīģa. Bez burtiskās domas ir trīs citas domas jeb nozīmes: alleģoriskā, moraliskā un anagogiskā (garu pacilošā, slēpainīģā), pee Dantes pa, skaidrojuma, padota vel vispārīģakai domai — garīģai (spirituale)²⁾ jeb,

1) Šīs veltijums atģīts par „mēsāubāmī istu. Sal. Giuliani tā izdevumā, Opere latine di Dante” II, 170. l. p.

2) nozīmei pee sōlastīkeem.

92. kā Dante saka, allegoriskai plašākajā nozīmē. Par „Deiviskās komēdijas” preces, motu 1) pec tās satura būtiskas nozīmes parādās divēselu dažādašs stāvoklis aizkapa, jeb vienas saules dzīvē; 2) pec allegoriskās – cilvēks visnotal, kurš no Deivīgas Taisnības puses peln algu vaj sodu ar saveem svabādā valā padarīteem labēem vaj ļaunēem darbeem. Bēmas urdevums ir, vest cilvē, kus no ļaunuma un likstām, kas viss zemes urteem gul, mužīgas svet, laimības stāvokli. Bet tanī ceturta filozofija ir tīri tikliskas dabas, tam dēļ ka tās sasneedzamais nolūks nav spekulatīvas, bet praktiskas dabas: grekeem aptīraipitā cilvēka labošana. Tādā veidā „Divina Comēdija” satura tiklīgi-religiōzas idejas attīstību ^{allegoriskā} ~~stāvokli~~, vizionu jeb vienas pasaules apmek, lešanas allegoriskā formā ar didaktisku, pacilošu, urtaisošu nolūku.

Nākamee iztulkojami, nelikdamees meorā ar triloģijas allegoriskās no, zīmes aprādītā izskaidrojumu, mēģināja eeklūt dīlāki tās saturā un izskai, drost sakaru starp šo pedejo un garīgo, eekšējo paša Dantes dzīvi. Visus šos mēģinumus var sanemt divi daļās: pec veeneem (pec šīs daļas pee, der Ruth's) Dante nonēmees saveem greceem laika beedreem rādīt iote, no celu, uz glabīnu, pec otreem (pec šīs daļas peeder Scartazzini un Oranam) – tas grībejis poēmā savu paša greku šķīstīšanas garīgu gaitu (procesu) celt preekšā. Wegele pūlas izlīdzināt abus urzkatus. ^{Favriela} Favriela, uzskati ir pilnīgi nepecteekoši. ^{poemā} – Pec veenu un otru urskateem neiznāx ar atsevišķi, ^{poemā} du iztulkošana veenada, – tā, p. p. tos trīs grekus, kas dzejneekam aizšēksero celu (I. dz., Elle*) peenem gan par triju navigo greku – meesas karības, lep, nības un mantas karības – zimbolu, gan par pavestības, franču kōnīnu un florencešu republikas allegorisku veidu.

Rau, kā pec Pinto domām, jasaprot šo allegoriju.

Italija nonāx no romeešu civilizācijas augstumā tumšā barbarejas lejā, kurās otrā pusē paceļas un spīd jaunas civilizācijas kalns. Lejas di, benā gul beezs mežs – gaiša aizgrāde uz barbarejas laikeem. Tārdomājot par bedīgo stāvokli, kadā ta krituse, Italijai urzet jāusmas, pate nevarē, dama sev dot izskaidrojumu, kā ta nonāxuse līdz tadam pazeminu, nam.

Bet rau, svīda jauna, XIV. gadsimtenā, gaisma; to apzīmē kalns, kas apgaismots ar piomeem jaunas zinātnes un jaunas valodas starceem. Pēc kalna kājām, jaunai saulei spīdot, Italija uz mirkli apstājas, mezdama

1) Dante et la philosophie catholique.

2) Dante et les origines de la langue et de la littérature italienne.

skatu atpakaļ. Ta ceranga un redz kļūmīgas robežas, pār kurām līdz tam ne-
 veena tauta nevarēja pāri klūt. Eģiptiešu, grieķu un visas citas civilizaci-
 jas, sasniegušas visaugstāko attīstības stāvokli, kadu varēja pēc savas dabas
 sasniegt, pēcepi krita tumšā lejā, nozūrdamas tām mūžīgi, un ja arī rā-
 dijas no jauna pasaulē, tad pilnīgi parvertušās un sakusušās ar jaunādē-
 ves pamateem un citas tautas intresēm. Veinīgi Itālijai stāvēja pēcepi
 izeet kā uzvāretajai no tumsas, kurā ta bij nogosta, atdzimt pašai zem
 jaunas un cešākas civilizācijas svetīga stara un ar to apgaismot citas tau-
 tas. Un pateesi, pēc isas atpūtas, ta, allaž personificējama caur savu Drejnisku,
 no jauna dodas celā pa pliku un tukšu kraulu, pabalstīta no cerības, aiz-
 smecgt kalna galu. Bet gandrīz pēc pašā uzejas sākuma Florence, kņāšais
 un veeglais panteers, (nemitīgi partijas mainīdama) ar raibo spalvu, terpta
 balto un melno krāsās, aizskerso Itālijai ceļu, speerdama to dažas reizes
 nogreestees no cēla.

Bet ka bija piomā deenas stunda, kurā Deeva dēls ispirka cilvēku dzi-
 mumu, tas bija pavasara laiks, kad daba, vērmozdams no meega, sāk jautri
 smaidīt. Viss, rādījās, pasludināja Itālijai jaunu un laimīgu nākotni un
 deva cerību, pārvāret Florenci jo dīrāk tapee, ka šī pilsāta bija sadalīta
 partijās, nevarēdama ar sešmi pretotees visas tautas progresīvai gaitai, kad
 pēcepi Francija, Filippa Skaistā un Karļa Valoa personā, vstajas pret
 Itāliju, lauvas veidā, stipra, lepna un naudas kāriģa. Tai pašā laikā Roma,
 izalkuša vilku mātīte, pilna visadu vēlejumos un kurā jau daudzem
 bijuse par indeni dzīvē, parādas, lai saplosītu Itāliju un paralizētu tās
 pūlinus, izkultees no barbarisma. Šī vilku mātīte bruk virsū nelaini,
 gājai nacijai, laupa tai katru cerību, vstapt kalna galā, dzīdama to tuop,
 kur saules stars izdzisis, t. i. tuop, kur prāts, darbība un tautu dzīve rod
 sev navī.

Pēc Dantes domām varēja tik veens līdzeklis glābt Itāliju. Tas pastā,
 veja politiskā, filozofiskā un kristīgā izglītībā, kas izplatāma caur Dreju.
 Bet lai Dreja pateesi vāretu atgreest Itāliju uz isto ceļu un noluret viņu
 uz ta, tai poņācās terptes tautiskā italiskā formā un greestees pēc
 satursā pēc bagatā tautisku tradīciju avota. Tai bij jāharmonē ar ovan,
 ģelisku nacību un politiskēem pamateem, kuri galvotu par politiskās at-
 dzimšanas iespējamību - ar vārdu, tai nācās tapt italiskai, kristīģai un
 monarchistiskai.

1) M. Пунзо: „Кризисные очерки итальянской литературы” 1866г.

94. Virgils nāk šim patriotiskam darbam palīgā. Nosodīts uzklusu ceļ, šanu pa visu barbarisma laiku, tas nu no jauna parādas uz skatuves, pēdā, vajas par vadoni Itālijai, apsodidams to vest pa jaunas civilizācijas ceļu. Itālija no savas puses lūdz to mīlestības vordā, ar kuru tā uzglabaja vi, na ražojamus, to uzglabāt no klumīgās vilku mātītes - zinātnes un izglītības eenaidneekā. Virgils tad atbild Itālijai ar pareģojumu.¹⁾

Beatricē eerauga gan dzejneeka mīlako, Portinari meitu, no viņa apžees, datu eekš „Vita nuova”, pēe kam tās runās, verstās poemā pret Danti, atrod majeenus un ta ieturešanos istājā drīvē, gan turpreti atzīst „Deevišķās ko, medijas” Beatricē par Deevišķās Parādes noteiktu zimbolu, kas glabj greecigo cilveei, un tad viņas vardi top iztulvoti vairak abstraktā, teolōģiski-filo, zofiskā nozimē. Tā neuzticiba, par kuru Beatricē taisa parmetumus Dan, tom, no veeneem saprasta burtiskā nozimē, no otreem²⁾ aizrautības nozimē par aplamām filozofiskām doktrinām. Bet noleegt reālu pamatu Beatri, ees telā gan ne-espējams;³⁾ tak atgādinadams Fams, m. dd. u. kk., no manis pēe „Faunās dzīves” (Vita nuova) agrak teikto par Beatricē, kā par eeeveeti, idealizētu zināmas dzejneeku skolas maneerā, pēe kuras Dante pēedereja savas dzojiskas darbības sākumā, es veroju, ka Beatricē, kā ta parādas „Deevišķā komēdiājā”, reprezentē tik talaku galīgu fazi no tās zublīmetās, izsmalcina, tās faktiski dzīvojušās personas, fazi, kurā beidaamā pilnīgi nozud aiz tās idejas, par kuras neseju but tai bija pēe dzejneeka prāta pēeškirts.

Pēe savas formas, kā „viņas saules dzīves parāde” Divina Commedia” pēesleemas veselai rindai vidus laikōs ļoti popularu pusdzejisku, puspātari, ku - sirdi urtaisitāju ražojumu, kuceem Dantem, kā visai šķeeet, ori japa, teicas, marakais, par vispārīgo sēmu.⁴⁾ Atteceetes uz valodu, Dantes trioloģi, ja sneedz visbagatāko italeešu vardu krajumu, no kura turplīskam rakst, neeki smelnuši neskaitamās reizās. Itīla zinā ja atzīst, ea „Deevišķā komēdi, jā” valda neparasta daudzpusība. Ar sparīgu akuratesi tanī, ejošu reizām līdž lakonismam, saveenojas viskošākais dzejiskais dailums, ar jestrumu-smalka ironija un vislenīgākais maigums, ar dzeemīgu gleznu grandī, ozitāti - neirsakamas kaires pilnas dabas ainavas un bagatīgi kaisīti dze, jiski salīdzinumi.⁴⁾

Bet kas atteecas uz Dantes „svetās poemās” vispārīgo nozīmi, tad par tās

1) Fr. „Elle” I, 32.

2) Kā to teetas darīt dati no visjaunākajiem italeešu pētneekeem, - kā: Bartolīnu Renier.

3) Ar teem var eeparītees A. N. Vaselovska rakstā: Danje u eanborureekā nodzīz kapokure, epta 1, Brocra. Eļponā, 1870e.) un Labille's: „La divine comédie avant Dante” eekš, Oeuvres de Dante Alighieri (ēdit. Charpentier, Paris. 1872). - 4) Littre, Étude sur le style de Dante (eekš viņa „Histoire de la langue française”, 2-e v.).

bezpeemēriņu dandapusību, kas izsmēl visu viduslaiku intelektuāli-tinlīgo saturu, ta pēc pateesības saucama par šo cilvēces attīstībā tik svarīga laukmeta dvēseli.¹⁾ „Nekad” — sāka itāļiešu literatūras vēsturnieks Gaspari,²⁾ — nav sacerētā dzejisks ražojums, dzilaks pēc nozīmes un celaks pēc nolūka, kā arī neveens līdzīgs ražojums nav. Bijis ne-atlaidīgava un nopeetnava pūlīna anglis un sirsniņaka rakstnieka personas izteiksme visā tās pilnībā. Še visa pilns nozīmes, ja estētiskā jūta ne visur airtīkta, tad tūpret katrs sīkums pēšķir mīons dzeļu vēsturisku intresi, — Dantes ģenijs prasa pilnīgu ta irprašanu. Ta pēc še nepeceesāms zinātnisks darbs, kas izskaidrotu neskaitamos poemas sakarus ar tā laika attēcībām un tad pastāvējušām zinātniskām doktrinām, kā arī, pēc iespējas, tās allegoriju slēpumaino nozīmi. Bet, Deevišķai komēdijai nepeceesāms vairak nekā katram citam dzejas ražojumam dzejisks kommentars. — Dantes dzeju nevar salīdzināt ar platu upi, kurās tecešanai mēs varetu meerīgi nodoties, bet ta savā spara pilnā strupumā, līdzīgi zibena staram, ķeš uz mirkli mūsu prātu, lai tulīn izrustu, ja nespēja aizdedzināt mūsu eedomu un espeest tai savu gleznu neizdzesāmus vilceonus.³⁾

„Deevišķa komēdija” sagādāja dzejniekam leelu slavu vel tam dzīvojot, bet pēc viņa naves ta auga ar tadu ātrumu un dzejnieks tapa pēc saveem tau, teesāem par godināmu preekšmetu līdz tādai pakapei, ka jau kopš gādsim, tona divdesmitēem gadeem parādas poemas komentatoru vesela rinda,³⁾ pēc desmit gādus pēc dzejnieka naves, florenceešu valdība eeceļ Bokkačo Dan-tes officiala ietulkotāja amatā, kurū pēc viņa eeņēma vel dažas personas. Šee lā florenceeša leelā ražojuma studiju nolūkā dibināja sevišķus macibas kreslus arī citās Itālijas pilsatās — Bolonā, Venecijā, Pizā u.c. Bet Dantes poemu sāka izskaidrot ne veen^u universitatu macibas kresleem, bet arī barni cās lasit. Ta' pr.p. par triloģijas izskaidrošanas veetu deeneja barnicas, kā: Santa Maria del Fiore u.c. Poemas espaids bija tik stiprs, ka modināja pa, vesteem bailes, ka tee uzdeva preekš tās sarakstīt komentarus, kas sakrop, ļoja dzejnieka domas, tam draudeja lasti, kurš uzdrošinājās saprast un izskaidrot poetu citādi, nekā bija no pavesta pavēlēts. Tamlabād mitejas „Deevišķo komēdiju” studēt. XV. gādsimtenī dzeja bija nicināta, zinātnieki pēegroezās romeešu klasiku studijām. XVI. gādsimtenī, vispārīgi tiklibai pagrimstot, nevarēja Dantes poema patīkt. Pilnīga tautiskas vertības aizg.

1) J. M. Boldakovs Korša II, 824. l. p.

2) Geschichte der italienischen Literatur von Ad. Gaspari. 1885, I. sej., 343. l. p.

3) Ueber den historischen Werth der älteren Dante-Commentatoren, von C. Hegel. 1878.

96. airmaršiba XVII gadsimteni lixa Danti aizmāršā. Tikai XVIII. gadsimtena vidū grie-
zās atpakaļ pēc Dantes, bet arī tad to sarīnēja ar izsmieklu jezuits Betinelli un
Nolters taisni pasludināja, ka „atskaitot 60-80 leeliskas un pāteesi muņigas var-
mas, viss cits pēc ta esot migla, barbareja, trivialitate un tumsiba”. Bet uz
XVIII. gadsimtena beigām un XIX. tā sākumā aug atkal Dantes slava, atkal griešas
pēc šī ģenija. Fr. Hegels turā, Deeviško komēdiju par brīnišķīgu ražojumu,
par savas šķiras veenigo un nepeederōšu neveenai pašai no parastam Dzejas
šķirām; Heine runā ar apbrīnošānu par Danti u. t. p.²⁾

Jā' vaj tā, šī poema ir visleeliskākais viduslaiku peeminekļis, tanī visi
tās epochas zinašāmas atvāsi: vesture, politika, filozofija, teoloģija, astrono-
mija, kosmogonija, pat makslas un remesti-aniati, ta cetver sevī tragediju,
dramu, komēdiju, zāturu, apologu. Visas ^{Dantes} idomas un peemīlības, atminas par
draugeem un skolotājiem, augstsirdīgas aizrautības, patriotiskas skumijas, per-
sonīgas naidības — viss tas estilpa poemā. Dantes dižanās epopejas preekš,
metu iztāisa cilveks. Vadīts no moraliskas filozofijas un tīklības, tas nem
virsroku pār metīklību, pamāk laimi zemes virtū, un apgaismots caur zināt,
ni par deevību jeb teoloģiju, top par ceenīgu muņigas svetlaimības dalībneeku.
„Deeviškā komēdija”, kā Iliada un Odiseja, nav poema, bet sava laika vesture,
re, kas daudz labāki par kronikām izsaka tās epochas, ta laismeta idejas un
centēnus.

Caur brīnišķā darba dubultību izskaidrojās ta miglainība un neskaidri-
ba, kā arī tanī aiztīktu, aizķertu parādību ne-izsmelama bagātība, kas rādi,
ja ar laiku par Danti gandrīz nepārredzānu literatūru, kas iztāisa vestureis-
ku, teoloģisku, filozofisku un estetisku izskaidrojumu veselu biblioteku.

It beidzamee Dantes spalvas augli.

Man atleek vel runāt par visbeidzamaķājiem Dantes ražojumeem.
Bez teem šī leekā rakstneeka darbeem, kurus mēs jau apskatījūši, tas sacere,
jis veselu rindu Latinisku allegorisku exlogu (ganu dzeesmu) un epistolu
(vestulu), no kurām daķām svarīga noķime pēc ražojuma un pašas Dantes
personas īpētīšanās. Iši preekš savas naves Dante kadā no Veronā bar-
nicām klaji izstāveja tezes, kurās no viņa attīstītas neleekā rakstā zem
nosaukuma „Quaestio de Aqua et Terra” (Pētījums pār ūdeni un Zemi), rak-
stā (ja tas īsts, kas ļoti var būt, lai gan tas rokraustā irēests tik XVI. gadsimtenā)

1) Jā' no p. p. vektu vektām manāms, Deev. komēdijas' espaids uz Goethes Faustu.

2) No ta laika, kad, Deev. komēdijas' izskaidrošanai dibināja Florencē 1473. g. pirmo katedru, uz-
kurā kā pirmo profesoru eeekla Bokkačo, līdz mūsu deenām tulkoķa un komentēķa leekā
dzejneeku gandrīz visi eeeverojamee visu laismetu un tautu eeeverojamee rakstneeki.

Kapliņa pār Dantes kapu ne vienreiz veicu pārtaisīta, ielabota tomēr ta atrodas savā pirmajā veidā. Pavests Leons X, kā zinātnu un literatūras sargu un veicinātājs, vēlējis, ka Dantes mirstīgā atliekas parvestu Florencē, ka tā atbilstoši le, lo dzejnieku par netaisību, ko šī pilsata tam ta mūžā nodarījuse. Bet Raven, nas eozivotāji, budami lepni uz Dantes kapu, ta nolūkam pretotās un ar tadu pašu sirdību aizstāveja dzejnieka pišlus arī pret inkvizīciju, kas griebeja pze viņa izpildīt spreedumu, to sadedzināt sātā, no ka tas irbeģa tik caur pze, pežu navi.

Tā tām starpām izcelās strīdus starp Ravennas eozivotājiem un franci, šu kapu klosteri. Kam peder zeme, uz kuras uzcelta Dantes kapliņa, un klostera priors, redzams, ka teesas spreedums bus pret viņu, šlepen izrakā Dantes zar, ku apakš kapliņas un apraka to citā veidā, kura bija viņam veen zinama. Eozivotāji dabuja par tam zināt, bet jau visai velu un, nevēledamees krist apsmeeklā, ka tik slikti apsargājuši Danti, nolēma laupījumus noklusēt. Un tomēr stasts gāja no pa-audzes uz pa-audzi, ka Dante nav vairs zem kapliņas spreesleem. Kad gatavojās uz Dantes jubileju, Florences municipalitate sāka no jauna censtoes pārvest dzejnieka pišlus ta dzimtā pilsatā, bet dabuja atbil, di, ka tagad maza, nekā jebkad Ravenna var padotees, tamdēļ ka tagad abas pilsatas peder Itālijas veenībai, un Dantes pelni dus Brīvā zemē. Uz tam ne, bija, ko atbildēt un lai izdzestu beidzamās senā cenaida pedas, Florence ee, ludra visu Ravonnu uz jubilejas svetkceem. Pateesi, no turienes atnāca divi deputati, klat budami visās godās, bet ap to pašu laiku Ravennā negaidot uz, gāja Dantes mirstīgās atliekas. Tapat kā Florence, griebeja arī Ravenna svinēt leklā dzejnieka jubileju dažās deenas pec galvenām svinībām. Pēcēš tam Ravennas municipalitate lika noplast, novakt dažas drupas, kas aizsedra pze, eju pec Dantes kapliņas. Bet kad stradneeki noraka kadu mūri starp kap, ličn un klosteri, tad atrada šai seenā kastu ar virsrakstu: „Dantes atliekas parvestas še no manis, Fra-Antonio Santi, oktobrī 1677. gadā.”

Tulin sapulcejas visas pilsatas varas. Starp tām atradas Atto Vanuči, kas bij atbraucis no Brindizi. Viņa klatbutnē attaisija kastu un tamī atrada visu gindenu bez smakra apakšdalas un daļcem locēkleem rokā un kājā, kā arī pergamenta vīstekli, kurā atkartojās uzraksts, kas bij uz rakka. Tik ko par tam dabuja zināt māģistrats Florencē, tas tudal sutija uz Raven, nu komisija, kura pārleecinadamās par notikumū, pedalijas pze zarā paglabāšanas atkal zem senās kapliņas spreesleem. Agrākajā kapā atrada pze gindena trūkstošos kaulu gabalus. Klostera arhivā uzgāja, ka peeminētā

gadā par prioru pateesi bijis Antonio Santi un ta rokrocists pilnīgi līdzīgs ar
 uzcāsta rokrocistu.

Šis notikums nevilus atgādina pēc, Paradizes' beidzamo trispadsmit dzēda,
 jumu atvaduma, kurš tureja par nozudusēm. Vēlī izmeklejas tos Dantes
 mantneeki un viņa dēls, kurš dzīvoja Tolenta's nomā, zaudēja jau visu cerību.
 Tas pat domāja, ka tēvs ar kautkādeem sevīšķeem eemestēem tos pats iz,
 nācinājis, bet te kas pēepoži (tā viņš stasta) roosapņojis sapni, kurā Dante tam
 rādījis slepenu stropēs ectaisitu skapi. Dēls nezināja līdz tam neko par
 tadu skapi. No rīta tas steidzās uzmeklet šo slepenu vvestu un atrada tur
 visus trispadsmit dzēdajumus. X

Vestulē Florences gonfalonierem (t. i. galvai - preekšņeekam) uz Dantes set,
 simtgadu jubileju, ko leeliski svineja visa Itālija 1865. gadā, Viktors Flugo, sla,
 venais franču romantīcis, sacīja, ka Itālija rūdas, reprezentejas Dante (t. i. ka
 tai ir it tads pats liktenis bijis, ka tās dzējneekam). Tapat kā šis, tas saca,
 viņa bijuse trīmdā un isnākuse no elles, ta pēredzejuse kaitīgu sadalīšanu si,
 kōs gabalōs, bijuse par ēnu un ģeografisku frari. Šo bridī veens cilvēks pē,
 zonificē ^{veselu} visū tautu. Leši gadsimteni iztaisa Dantes pjēdestalu, pakāji, šee gā,
 simtēni bija civilizācijas pakapes, un dzējneeka nemistība bes-reiz apstipri
nata no sešām jaunām pa-audzēm. Nosperstā, vajās ekalta, usinim aptraipitā,
apbēgotā Itālija onacija, glitoja visu pasauli. Visōs viņas vestures laikmetōs
 redzami pē viņas visū leeli sākumi, pamati. Ta ir maxsklenece un paragana,
barbarisms tās pēctneeks, tai preti. Ta pirmā izskaidroja jautajumu par dzīvi,
 kas nutureišanas svarīgumu kōiminal-leetās; ta divreiz protestēja pēet naves so,
 du. Starp, Devisko komedijā, kas sacelās pēet elles mokām, un „Traktatu par no,
zeeģumeem un sodēm, kurš sacelās pēet netaisnu likumu, pastāv dzilō sakars.
Itālija emist launumu: Dante bija pirmais ta apkarotājs, Beccaria (Beccaria)
-otrais. Dante XIII. gadsimteni bija XIX. gadsimtena ideju diglis. Viņš zināja,
 ka taisnībai un taisnības izspēdei vajaga kaut kur notiktēes, realizētes.
 Viņš griebeja Itālijas veenību un viņa utopija tapa tagad par faktu. Leelu vīru mur,
 gi ir digli nākameem notikumeem, domatāji parēdz tos. Vāsijas veenība, kurū
 prasija Gerhards de Grootē (Gerardus Magnus) un Reuchlins, un Itālijas veenība, pēc
 kurās centās Dante, izlāisa ne veen tautu dzīvi, bet arī cilvēces dzīvi. Tur,
 kur izbeidzas īkēlsānās, izgud arī launums. Verdžība izguda Amerikā ta pēc, ka
 tika panākta veenība. Tautu saveenība sākas ar ģeniju vispārību. Progress
 arveem vairak attīstīsees šai gaismas eelā un mēs soli pa solim un bez satrē,
 cinumeem panāksim ta leelo realizāciju. Laiņa spēks veem, ideju varenība

100.
veem pēvēdis mūs pēē brālības, meēda un harmōnijas. Arzēmeēcēm nebus,
pa visu zemi bus arzēmeēceki (tauteēi). Rau augstakā pateēiba, rau ne-iz-
begams gals."

Daudzas no dzejneēka idejām talu pārsnēēda savu laiku. Tā vīnš do-
maja savēnot zinātneēcību ar dzeju un gandrīz veēns pats savā laikā ^{sapņoēja} jūsmoša sap-
ņoja par Itālijas veēnību. Dante bija pateēsi leēls cilvēks, sava laikmeta
pāreēkstāvis, ne veēm dzejneēks, bet arī vēsturnēeks un filozofs.

Dantes imitatori-pārkādarītāji.

Savēem laikā beēdveēm un tuvakām pa-audzēm florenceēšu dzejneēks
imponēja, zināms, ne, tā sacīt, caur savu rāžojumu psiholoģisko pusi, bet
turpreti caur tām viņu īpašībām, kuēas pavisām pēēdareja viņa laikam. —

Francēsko Barberini (1264-1348) bija jurists un dzejneēks. Notarijs
un teēskotu doktors budams, tas sacereja poēmu "Documenti d'amore", kurā
vairāk filozofijas, nekā dzejas. Tās divpadsmit nodalās est runa par paņlausību,
veēnību, pastāvību-izturību, pāekļājību, pācētību, cerību, sapratību, slāvu, taisni-
bu, nevainību, pateicību un mūžību. —

"Deēviēškās komēdijas" sekmes, tās augoā autoritate vilka daudz citus dzej-
neēkus uz to pašu pusi. Bet tik poēmas arigais veēds bija pēē-ējams vispā-
rīgai saprašāmai un reti kads nojanta, ka arī tā sleēpjas kolosāls saturs, dots
caur Dantes vareno individualitāti, tamlabāē pārkādarītāji kvita saltā
allegorijā. Tāpē saprotams, ka tuvakā laikā pēē dzejneēka naves parādas
no veēnas puses daudz komentāri, izskaidrojumi pēē "Deēv. komēdijas" vel
tolaik allegorisma un šolastiskas zinātneēcības garā, bet no otras puses imi-
tārijas, pārkādarinumi viņa poēmai, kuēi pa laikam pat marā mēēā ne,
sasnēēz sava pārauga augstumu, lai gan kulturvēsturiskā zinā. protams, ir šēē
nav bez jēēkadas vērtības. Pē mināma vispirms Dantes leēlā cēēnitāja Fazio
deli Uberti (Fazio degli Uberti, mir. drīz pēē 1367.g.) poēma, ko tas sava mūža bi-
dramajāē gadōē sacerejis zem vīrsraksta "Dittamondo" (Pasaulē apraksts). Tās
rāžojums stāsta par dzejneēka ceļojumu pa tad parīstamām pasaules daļām
un ir pāpildīts ar slīkti sagrēmotu zinātneēcību, allegorismu un epizodem,
kuēās dzejneēks taisni mēēģina Dantes poēmu imitēt. Tas apstājas pēē sestās grā-
matas. Tā rāžojumā pasaules daļas cēēvestas kā allegoriskas figūras. ¹⁾

Dzejneēkam Fazio deli Uberti pretstāts ir Francēsko di Simone Stabili no
Ascoli, parīstamācs zem vārda Čēsko d'Ascoli, kuēš vel personīgi parina Dante

¹⁾ "Dittamondo" kritiska izdevuma nar; F. deli Uberti līriskos rāžojumus izdevis R. Renier
(Florence, 1873.g.).

Tas ir mīksts Dantes prietneeks. Savu moralistisko, visai tumšo poemu „L'acerba”
 kurai nav ne ēnas no Drejas, tas pildījis ar uzbrukumaem. Dzeviskā komēdijas
 autoram, Boelidamees, ka tas savā ražojumā nestāstot pasacīnas, bet runājot tikai
 par nopietneem preekšmeteem.¹⁾ Pēc sava satura, l'acerba ir pilnīgi līdzīga
 didaktiskām vidus laiku poēmām. Ēčko d' Askoli bij astrologijas profesors
 Bolonas universitatē, no viņa sarakstīts latīņu komentārs pēc tolaik
 visai populāra astronomiskā rāksta-trāktāta „Sphera”. Tas Ēčko d' Askoli
 tapa Florencē 1327. g. dzīvs ^{caur savu cenaidzīgu intrīgam} sadedzināts par burvību un kā sekstantis uz in-
 kvizīcijas spēcūmu dzīvs sadedzināts. Vel jāpēezimē, ka viņš tautas mosta-
 stās parādījās legendārā burvija-zintneeka slavā.

Tadas pašas šķiras, kā Facio deli Uberti „Pasauls apraksts” (Dittamondo),
 ir arī bīskapa Federigo Frecci (Frezzi, mir. 1416. g.) „Četrvalstis”. Nepee,
 vezdams vairak nekadus vārdus un grāmatu vīsvārdus jeb nosaukumus, es
 šē aptuēzēsos ar vispārīgu pēezīmi, ka XIV. gādsimtenā pirmajās gādudes,
 mitos ^{tapāt} ~~ka~~ didaktiskā ^{Dreja} rādā ^{nevar uzrādīt} caur saviem preekšstārjeem tik rakstneekus, kas
 paceltas pār videju līmeni, tā arī līvika nevar dižotees ne arveenu īzee,
 lāmu vārdu līdz ^{namēr} ~~pat tam līvīkam~~ kad ģenialais Petrarca uzstādamees to
 zēon savas spalvas ^{ne} atjauno.

Italeešu proza XIV. gādsimtenā pirmajā pusē.

Dzeviskā rāzībā vajais XIV. gādsimtenis savā pirmajā pusē var to teesū
 but turams par zēdu laiku preekš italeešu prozas, kamdēt ar italeeši to no-
 sauc par labu laikmetu (il buon secolo). Tomer šini laikā leeto vel literatū-
 rā latīņu valodu. Tā Mussato, dzimis padueetis (Dz. 1261, mir. 1330), ir no XIII. līvīka
 XIV. gādsimtenim zēemeļu Itālijā zēedošās ^{latīņu} vesturesrakstneecības un Drejas preekš
 stavis, no viņa sarakstīti: „Historia Augusta sive de gestis Henrici VII Caesa-
 ris” un „De gestis Italicorum post Henricum VII Caesarem”.²⁾ Mussato ir arī
 latīņu valodā sacerejis tendenciozo trāģediju „Decerinis”.

Pirmā veeta starp minētā gādsimtenā italeešu prozaiskeem ražojumeem
 pēeder, zināms, vesturiskeem darbeem, t. i. kronikām. Par šīs agrās istoriogra-
 fijas košūmu turama Džovanni Villani „Florenceešu kronika”. Celes no vi-
 sai bagātas tirgoņu ģimenes, Villani dabuja, pēc tā laika, spožu izglītību. Pa-
 teicotees savai izglītībai, tas vareja teicami izmantot savus jaunībā izdarī-
 tus celojumus pa svešām zēemem, starp citu, pa Franciju un Zānzēemem (Nie-
 derlande). Līdz ar iepazīšanos ar sava laika sabēdrību dažādās Eūropas zēmēs

1) Fel. Bariola, C. d'Ascoli e l'acerba. Firenze. 1879. Tāmas kritiska izdoonka nav.
 2) Šī beidzamā ražojuma 9-11 grāmatas saceretas hoksametrās.

tas uzņēra iz savam celojumam ideju, secenīgi stāstīt par visas proaulas cēla, kā mēlētāim (nobili cose dell' universo mondo), - ideju, balstītu nō vētoja pat, vīotisma jūtām pilsoni, kas lepns uz savu dzimteni. Pederēdams pēc gvelfu partijas, tas tomēr bija bezpartejisks ne vien attiecētes uz Danti, bet ar uz Keizaru Indriksi VIII, gibelinu cēribu, naidīgu, pretīgu Villani domu beidzēem. Džovanni Villani, kā caur savām ^{gara} tēvanām cēla persona, ne vēcēvēz vēcē pēdēlījas pēc republikas valdības, gan kā priors, gan kā florencecēšu valdības sutnis, kā arī nēma dalību tās kara gājeenōs, p. p. ekspedīcijā pret Lukku, kas ar neveiksmi beidzās 1323. g. Caur kādas Florences cēveroja, mēs finansu cēstades bankrotu Villani pagādēja ^{ne vēcē} visu savu mantu, bet ar uz kādu laiku savu personīgu brīvību. Viņš mira 1348. gadā.

Džovanni Villani "Florencecēšu kronikā" ir blakus tās nozīmēkā visplašākajam un viscēverojamākajam vēcās itālecēšu literatūras šīs nozāres pēemineklīm arī svarīga nozīme kultur-vesturiskā zinā. Lēctā ir tā, ka tās autors, būdams jau pēc sava dzimuma tās pilsatnēcēku šķiras pēecēstā, vis, kurāi vākas eūropecēšu civilizācija bija pateicību parādā par talaku soli šīs cēntēnōs, izklūt iz feodālī-katolīska pasaules uzskata robežām, - pa, rādas arī savā rāžojumā par vidus šķiras uzskatu, intēcēšu un tendencēšu izteicēju jeb, citēem vārdeem, par tā municipālā gara zimetāju, gara, kurš pa, sija un noteica visas vidus laiku Itālijas nacionālas drīves īpašības.

Par Villani "Kronikas" viduci parādas, tēsa, viņa tēvu pilsata Florence, bet viņš cēvedis sava stāstījuma rānī arī notikumus, kas atgadījusēes ne vien attālākōs Itālijas gabalōs, bet arī Francijā, Anglijā un pat austrumōs. Stāstīdams par tēvu pilsatas likteni, Villani eesāc nō teiksmainēem Florencē dibināšanas laiceem, pēc kam lēdzīgi pa latīnīski rakstītājēem vidus laiku kronīstēem ^{tas} šizēlās ar tadu pat lētticību, kurāi trūkst jebkurās krotikas par attālaku pagātņi. Bet kad viņam jāstāsta par gādījūmēem, kas notīkuši tā acū pēecēšā, tad viņš izrāda cēverojamās spējas, sekot atse, vīšku notikumū kopīgam cēlonam jeb mēģina mazākais to izdibinat. Iocīks nō feodāla un brunēcēiga gara, tas sevīšķi bagāts ar datēem par florencecēšu republikas valstī, ^{skad} sabēdrīskas un ekonomīskas drīves nō, tikūmēem. Tamdēl tā "Kronikā" uzlūkojama par dārgu avotu pēecē vē, sturēcēka. Viņa uzskatu noteiktība lēdr ar sīku noverību ir tik saprotama pēc autora-tīrgona, tomēr tas neizslēdz pēc Villani zināmu saprašānas plāšūmu, lai gan viņš vel pēc viduslaiku kronīstu mānēras gatavs, bla, kus lēclām sabēdrīskām parādībām - kā p. p. viņa jusmīgais stāstījums

par tā saukto Compi revolūciju, kas Florencē amatnieku šķiru pārvērta par gīnansu buržuju sāncensi republikas varas pērvēršanās ziņā, — atzīmēt ar visnairāko nopietnību tādās lietās, kā: vilka parādīšanās Florences eelās, neparasti stiprs peškonis jeb no Parizes pērsūtīta asiņošā dovmazīte.

Villani stils, lai gan steipts un vel nav sveiks no arhaismem un gallicismem — pēdējie leccina no franču valodas izplatības tā laika izglītojā italiešu sabiedrībā, — tomēr rāda jau eeverojamas sekmes veeglibas un pareizi, kas ziņā, salīdzinot ar prozaisko rakojumu vairumu iz agrākā laikmeta.

Raušs paraugš veena ^{ka} iz ^{veca} vīna, Kronikas:
„Atzardamies kā bijīgs ceenitājs svētajā pilsatā Romā (1300. jubilejas gadā) aplūkodomš tamī tās antiivitates (senatnības) un lasīdomš stastus par romeešu tautas leceem darbeem, kas sarakstīti no Virģila, Lallustija, Lukana, Tita Livija, Valerija, Orozija un citeem vestures macitajeem, kas aprakstījuši diēns un maģus notikumus, lai tos uzglabātu pēeminai un ^{del} pēemēra nāka, meem gādšimtoņeem, es aiznēmos no teem formu un stīlu, kaut gan nebūdams maceklis, kurš ceemīgs izpildīt tik leelu darbu. Bet eeverojot to, ka mūsu pilsata Florence, Romas mīta un radījums, ceušas paceltees līdz angsteem darbeem, kamēr Roma leecas ^{uz} pagrimšānu, es domāju, ka bus pēekļajīgi, šai grāmātā jeb jaunajā kronikā istastīt visu vesturi, kā arī mūsu pilsatas izcelšānos, cik es to spēšu, un, uzmeklejis avotus, novest līdz galam stastu par pagājušēem, tagādejeem un nākameem notikumeem. Jā tad, atgriecees no Romas, 1300. gadā es ar Deeva palīgu ķēros pēe šīs grāmatas sastatīšā, kas par tā Kunga un tā taisnā Tāna šlavu un par mūsu pilsatas Florences cildināšānu.” Šī ^{veca} no Villani „Kronikas” astotās grāmatas, kur tas stastu, kas tam eedvesis nodomē, šo kroniku sarakstīt, stastā ^{pilnīgi sauseem} vardeem, no ku, veem tomēr ne bez zināma entuziasma izskan apzīna par savas ^{tu} dīm, tenes leclumu.

Džovanni Villani „Kronikā” nobeidzas ar XII^{to} grāmātu, ap 11. aprīlī 1348. gadu, kad Florencē plosījās šausmīgs mēris, kas eerava arī pašu Villa, ni kapā. Vīna leelišķais stasts ^{par} šo leelo postu (III gr. 84) ir no sevišķas intrisee, salīdzinot to ar maksliisko aprakstu par to pašu mēri, kurš dēreja par eevedumu Bokkačo „Dekameronā”. Villani darbu turpināja tā brālīš kat, tao un tā dēls Filippo, zem kuļa spalvas „Kronikā” apstājas 1364. gadā.¹⁾

Eparīstīnājis Tūs, m. dd. u. m. kk., ar galvenako no italiešu prozaiķeem XIII. gādšimtoņa pirmajā pusē, mēs neapstasīmees pēe dandrajem, ne reti ano,

1) Magheri kritisks izdevums 8° sējūmōs Florencē, 1823.

nimeem, pusvesturiska, pusemoraliska rakstura krajumeem zem nosaukuma „Fiori” ^(Ziedi) zib, Fiorite, ^(Ziedini) kas Sakas jau XIII. gadsimtenā un nodomati mazāk iegli, totai publikai, ne pēc Bozonam de Rafaēli iz Gubbio pēskirtā ražojuma zem nosaukuma „L'Avventuroso Siciliano”, kas ir tā kas no vesturiska romana ar tūklisku tendenci; ne, pedigi, pēc veselas rindas rakstu, kuri caurdvesti no reliģioza misticisma un asketiskas gara, — jebīu visēem viņēem labt ceverojami labs stils un nozīme, kā zināma laimēta irteiksmēi. Bet ne, var nepeeminēt divi rakstneekus no šī pašā italeešu literatūras laimēta dēļ sevišķās popularitates, ko viņu ražojumi baidījuši.

Pirmais ir ar pateri istu talantu apdavinatais Dominikanu ordena spredikotājs, Fausto Passavanti (mir. 1357.g.) ar savu slavenu „Lo Specchio della vera Penitenza” (Pateasas greku nožēlošanas spoguls), kurā atonas parmainus ar stasteem par vīzijām, brīnumeem u. t. l. veetas, pilnas īstenas daļrunat, nības.¹⁾

Otrs, tā ir Katerina no Siēnas (1347–1380), kas pēdereja pēc mūķenu-do-minikaneešu ordena. Ēemacijusēs rakstīt tik sava notikumu bagatā mūža galā — tā 1376.gadā to pat sutija florenceeši uz Svīnonu pēc pavesta Gregora 7ē, sarunu vēšanas par izeelūšos karu, — ta dinteja savas 373 vēstules; griez, damās ar tām pēc visadu kartu personām, ta ar savu dēdigo, vetraino runat, nību cenšās pārlēcīnat visus un katru, atsacītees no pasaules ar tās pave, dumeem un meulet glabīnu brīvā mīlestībā uz Kristu, no kurās ta kopī agras jaunības bija pārņemta nerēdzētā mērā, kas to darīja par tipisku ^{vis} galeja, kā misticisma preekstāvi. Tās vēstulu valodai ir spredīņu tonis un, kā pēc misticisku rakstneeku vairumā, tā ir zīmīga caur savadu vissīrsni, gako jūsmu ~~maisiņumu~~ un visai negaršīgu, reizām pat ^{samerletu} prastu izteiceenu un gleznu maisiņumu. Kā tautas meitai, Katerīnai no Siēnas, gāja tu, vu pēc sirds tās preeki un bedas un allāzin vajadzības gadījumā ta uz, stojās par tautas aizstāvi. Tautas onusās Katerīnas popularitate bija mil, zīga, kas gaiši izsakas tai no tautas dotā nosaukumā „la dolcissima Madonna”.²⁾ Ar Katerīnu no Siēnas mēs nonākuši gandrīz līdz pat XIV. gadsimtena beigām. Bet tagad mums vel jāatgriezās pēc minētā gad, simtena vidus aplūkošanas.

Tauna kustība, jauna ēuropas garīgas dzīves faze.

Vidus-Itālijas laimīgais stāvoklis, kušam pateicoties breeda patstāvīgas

1) Federis Solidori, Florencē, 1863.

2) Tās „Opere” izdovis Gigli, 4 sej. 1707–15. „Lettere” izd. Tommaseo, 4 sej. Florencē 1860. — K. Flase, Katerina von Siena, ein Heiligenbild. Leipzig, 1864.

VI.

*Italeešu literatūras
vesture.*

XIV

M. Raumenbeix.

принетной миствой, и все
Увиделась темная земля,
галактика - все шаромъ соевъ,
не в тебе людей близайшая
перевесть, мостами венуть
намъ, и закружиться въ
вздохъ, Грочавиамъ ногъ
заборъ руемы в мостъ.

В. З.

Personības ar īpatnīgiem, oriģināliem centieniem, veicināja ātru jaun-
tālēcīn dzejas uzplaukšanu. Tā tulin pēc Dantes uzstājās Petrarka un
Гюккачо. Tagad vēliesim šo divu rakstnieku dzīvei un literāriskai
rēbibai daļus preekšlasījumus. Tē ir pēc Dantes visbeelakee XIV. gadsim,
līra italecīn literatūras preekstāvji. Tos atšķirt no rakstniekeem, par
ursem nule kā bija runa, mums ir pilna teeriba tamlabād, ka šee ne
Mūt nebija ģeniali preekšēja laika ģarīgas kustības turpinātaji, kamēr
inēem abeem minēteem autorēem turpret ir jauna virzeena uzāceju
Vozime; jo apdavinati ar raķīgu ģeniju tē izcel Europas ģarīgas dzi.
es jaunū fazi, kurās pazīmī iztāisa līdz tam nesastopamais uzskats
Cig savstarpēju attēcību starp ^{šarū} viduslaiku un senklasisko pasauli.

Viduslaiki, saka Gaspari, gandrīz līdz apdeevinašamai klanijas preekš-
lasīkeem rakstniekeem, aplūkodami šos no veempusīga veedokļa, atē

106.
ceraudzidami šos neizsmēlamu gudrības avotu un arīgu literatūras formu,
retorisku panēmēnu paraugus. Teša, ^{Dantes} ~~peē, toti~~ manāms arī senātnes rakst-
neku estētiskais espaids un jebšu viņa uzskats par šiem nebija tik oriģināls,
lai mēģētu tamis kautko vairāk, salīdzinot ar tam, ko tā laika-bēdri mē-
leja, tad tomēr tā ģēnijs uzleesmoja zem tamis sastopamu skaistumu cerosi-
nātāja espaids un senātnes rakstneķeem tam jāpateicās visvairāk tur, kur
tas vismazāk apzinādāmees teem dara pakal. Tomēr senātnes rakstneķeem
dijas iztāisa tik veenu no tā mākslas elementeem un nebut nēdereja tam
par pamatu, tā ka visa Dantes rāžiba patureja galvenām kartām pilnīgi
viduslaiku rakstnu. Vispār runājot, senklasiskās pasaules saprašāna tad
negāja līdz tās pretstatībai ar sinchronismu, jauno laiku, viss aprobežojās
ar tam, ka ar to tik izlīdzinājas, tik āīgi pieņemot tā idejas, neskatot
uz tam, ka klasiskie autori iztāisa pat it kā ne-atlaižamu tradicionēlu
viduslaiku izglītības elementu. Mussato un Dante pēc visas savas ceeni-
bas pret antīko pasauli, pēdereja ar visu sirdi savam laikam, bija no-
darbināti tikai no tā intresēm. Turpretī par renesanses, atdzimšanas,
raksturisku parīmi parādas cenšanās, noverstees no sinchronisma ^(tagadnes) un tu-
vakās pagātnes, lūzums ar dzīvo tradīciju un pilnīga nogremdesšanās kla-
siskajā pasaulē, kas izrādas par veenīgo paraugu un ideālu, pēc kurā at-
vīnāšanas tā pilnā aptvarā cenšās, pēc malas stumjot pastāvošu realitāti,
teešamību, ko uzskata kā kadu viņas ideālās pagātnes izdzimtību jeb ir-
virtību. Petrarca ir šīs jaunās kustības sākuma pēceķstāvis.¹⁾

Uzrūdijs Petrarcam u Borkāčo pēderešo veetu senātnes atdzimša-
nas veeturē veetumēs, es raūdzišu šē līdz ar biogrāfiskām zinām dot
pārskatu pār veena kā otra minētā rakstneķa sevišķi itāleēšu varōju-
meem, aprādīdams abu nozīmi itāleēšu literatūras attīstības gaitā.

Francēsko Petrarca (1304-1374).

Francēsko Petrarca dzimis 20. jūlijā 1304. g. Toskanā, Arecco pilsatā.
Viņš bija messera (t. i. kunga) Petrarco (Petracco t. i. Pietro) dēls. Tā tēvs cenī-
ma sekretara jeb notara (notaro) veetu florenceēšu valsts arhivā un,
budams izdzīts veenā laikā ar Danti no Florences (1302. g.) par tam, ka pēc-
dereja pēc Balto partijas, nometas pēc tam eekō Arecco, kur tad cerānē-
ja pasaules gaišmu nākamais Lauras dzesmeņeķs. Agro bernību dzājneē
pavadīja Anģijā, Arno lejā ar māti, tā ka tēvam, kas bija trimdā, nabija

¹⁾ Sal. Gaspary, Geschichte der italienischen Literatur. I. sej. 402. l. p.

espējams dzīvot ar savu ģimeni kopā, bet māte, Elleta Kamidžoni, izgādāja sev atļauju, dzīvot Florencē. Septiņu gadu vecs, dēls atgriezās pēc tēva, kurš dzīvoja Pizā, un macijas parīstamā gramatika Konvenole da Prato skolā, kurā vēlāk pērmineja ar paleicību, snergdams palīdzību nabadzībā krotušam skolotājam, aizbildinādams dažas gramatikas dzīves nelāgas puses: vecais zinātnieks, no loelas nabadzības, galeja trūkuma speests, pērsavinājis neatlantā kartā un pārdeva maizes dēļ Dzejnieka grāmatas.

Ar keizara Indriķa VII navi paraudejis cerību, atgrieštees Florencē, Petrarco, Dzejnieka tēvs pārceļās uz Franciju, uz Avinonu, kurā bija tad pavesta uzturcas veeta un izdzīto italeesū paspasne. Dzīve Avinonā pārsnee, ņza to laisku izdzīto lidreklus un tapēc tas aizsūtija savu ģimeni uz tuvo mazo pilsatīnu Kaspantru, kur devīnus gadus vecais Frančesko dabūja pirmo izglītību, t. i. baudija sava agrakā skolotāja Konvenole macības.

Uz tēva vēledamos Petrarca cestajās tuoplīkamē Mompeljes universitātē, kur palaida četrus gadus, nodarbošamees vairak ar vecajām valodām, ar senatnes autoru lasīšām, nekā ar jurisprudenciju, uz kuru bij cerak. stījees. Tēvs neprekrita dela teekšmeem, vēledamees, ka tas nodarbotos ar jurisprudenciju, kā ar zinātni, kurā dereja vairak preekš karjeres tāisīšanas, tapēc vecis kureja auto-da-fē pār visēem klasīkēm, kas tik visai pēevilka jaunekli, atraudami to no teekšleetu studijām. Emīleto au, korn zaudejums, kuru eegušana tam tik daudz pūlu bija mansajuse, kusti naja to tā, ka tas dikti randaja. Tēvs to redzedams, tapa pēelāwīgaves, mikstaks, atdodams tam pusapdegušos Virgīla eksemplarus un Cicerona retorīku, sacīdams, ka pirmee dēcis prāta atpūtai, bet otrā bus palīgs pēe likumu izmacīšanas. Paklausīdams tēva prātam, dēls tapat ne labpsat tušpinaja tapat likumu studijas trīs gadus Bolonā. Nemeetu ar arodu, ko tam tēvs izmekleja, dzejnieks izskaidroja vestulēs ar tam, ka tas turejis par nepateicīgu pūlīnu, izmacītoes amatu, ko tas ne par ko negrībeja nego, digi leetot, bet godīgi leetodams, nopelnitu „mulķā“ palamū.

Jau 1326. g., pēe tēva naves, budams divdesmit divi gadus vecs, Petrarca atgriešās Avinonā, kur drīzumā paraudeja arī māti. Atstats bez mantības tas, tikko ne-cestaja ^{dams} mūksu ordenē, cestaja ac savu brāli Gerardo garigo kartā, kas bija sevīši eeteicama preekš landim bez lidreklam (pēc vecaku naves Petrarca ceeta leelus zaudejums savā mantojumā aiz testamentes izpilditāja neuzticamības). Avinonā, sekodams pavesta grazna un valīga galma valdosām cerāšām, Petrarca veda jāutru sabēdrīsku dzīvi. Reiz šai

108.
pašā pilsatā, aprīlī jeb 6. maijā 1327. gadā, tas pirmo reiz re-audzija sv. Klaras
baznīcā jaunū sēveeti no brīnīškīga skaistuma, kura darīja uz viņu tik stipru
espaidu, ka tas ne-izzuda visu mīžū no viņa ^{prātā un} rāžojumēem. Viņš kaislīgi ta
nū eemīlojās. Šī kaisliba skūbināja viņu sacerēt gaišmatāinai skaistulei
par godu vairak nekā 10,000 varsmu. Tā bija slepumainā Laura, pret kuru
savu mīlestību dzejneeks apdzēdāja 300 sonetās, uzglabāja visu savu mīžū
un, pārdzīvojis savas platoniskās kaislibas preekāmetu, turpināja viņas
deevīnāšanu viņas peeminā.

Ļgi domāja, ka Laura izdomāta persona, nekad nebijuse, det tik pat
ceretu tenū dzejneeka sonetām, bet šīs domas izrādījās pat klūdāinām.
Tagad droši zināms, ka Laura pateesi dzīvojuse un dzejneeka mīlestība pret
to esākās, kā viņš pats stasta, Avinonas baznīcā. Abats de Lade, Petrarka
biogrāfs, kurš rūpīgi dzejneeku studējis, leecina, ka apdzēdatā Laura bijuse ap
precejuses ar tā radneeku, Hugo de Lade. Laura, dzimuse de Nove, bagāta un
slavena brūnneeka, Odiberta de Nove, meita, neskatoties uz dzejneeka stipro
kaislibu un uz savu ne sevišķi simpātisko vīru, stingri noraidīja Petrar
ku, kad kaisliba divdesmit peecu gadu vecajā dzejneekā ^{pasnēdza} vīslēlako karstumu.
Kad tas viņu pirmo reiz redzēja, tad tā jau bija precejuses un tai jau bija
kadi divdesmit gadi. Avīnonā, pavesta palaidnīgā rezidencē, tādā šķīstība un
nāticība bija vairak kā retums tāpes, ka Laura noraidīja ne vis veenkarēšu
intrīgu, bet nopēetnu, drīžu, uzticamu kaislibu, kas tak tā peelip.

Stingri noraidīts, dzejneeks nododas izmīsumam, apcaudādams savu
nīkstošo laimi. Meklēdams aīmaršību, Petrarka uzņem 1333. g. gaitu celojuumu
pa Eurōpu. Pabijis Parīzē, Ģentē, Lītičā un Kelnē un, atpaxalceļā izmāces
pa Ardenu kalnu bezeem mežesū, tas atgreczās Avinonā. Lauras tēls to ne,
kur ne-atstāja un dēzoli, gan ugunīgi, gan maīgi lija iz viņa spalvas, nododa
dzejneeka skumījas pecnākamībai. Par velti deva draugi tam padomu, aīzmiest
semīlet citu sēveeti. Lauras tēls bija ne-atlaidīgs un visur ar dzejneeku. Dži
vodsams Avīnonā, Petrarka prata eegūt slavenās romēšu Kolonna ģentes locerdu
labsirdību, kas nodrošināja tam uz visu mīžū bezbedīgu dzīvi, tā ka patceetē
viņu protekcijai tas ne veenreiz veen dabūja darādus ļoti senesīgus garīgus
amatus. Ar veenu no viņeem, ar Favopo, Lombegas bīskapu, tas atradās pat
ceesā draudzībā un tapa uz tā rekomendāciju, eeteikšānu poņemits no tā
vecākā brāļa, kardināla Džovanni Kolonna, deenestā, deenestā, kas bija drīžā
sinexura un vilkas līdz pat kardināla nāvei 1348. g. Val 1347. g. Petrarka ap
mekēja pirmo reiz Romu.

„Mužīgajā pilsatā” vadīts no sirmā Stefano Kolonna un ceterum, Romā atro-
 nameem preekšstāvjiem ar nelekulotu ligomību tas apskatīja senatnes preekš-
 lēt, kā ar apmeklēja visas doerbijigai apcerēi svelitas veetas. Atgriezēcs Avinonā,
 ne-atrozdamus kā jau agrāk atbildi uz savu kaislibu no Lauras puses, Petrarka
 devās projam no trokšņainās pilsoļalma dzīves ceentulīgā Vokluzas meestīnā, kas
 netalu no Avinonas gul visai krašņā apgabalā uz Sorgi upes krasteem. Še, mek,
 ledams kaislibas remdešanai, tas pilnīgi nodevās savu ceentileto senatnes autoru
 lasišānai un pašā mīlestības sapneem un slavas murgu. Šo murgu augli bi-
 ja kanconas un sonetus, kas darīja Petrarka vardu arveem popularaku, bet es,
 cerētās slavas sapni tam eedvesa vēlēšanos, ceģūt par katru cenu - vainagošanai
 ar lauru vainagu Romas kapitolā.¹⁾

Dzejneeka daudzee, ceeverojamee draugi un ceentotaji ceerosināja godinat
 ģemialo dzeesmeeseku vissviniģakā kartā. Par šo svinību pats tas raksta tā.
 „Veenā un tai pašā deenā es dabuju divi vestules, veenu no Romas senata, otru
 no Parizes universitates sekretara, kas mani uicināja uz Romu un Parizi vaina,
 gošanai ar lauru vainagu. Atzīdamees savas jaunības pee par neceenigū ta,
 da goda, kuru man peedarāja, es šaubījos, kam no aicinatajēem dot preekšroku.
 Es greezes pee padoma pee kardinala Džovanni Kolonna, Ta domas bija,
ģinams, Romai par labu. Es devos uz Romu.” Tai tad aiz neģaušības untama
 veenā un tai pašā deenā (1. septembrī 1340. g.) Petrarka dabuja tā no Romas
 senata, kā no Parizes universitates aicinumu uz svinīgu vainagošanai ar
 lauru vainagu, aicinumu, kuru bija dzejneekam sutīts uz Vokluzu. Apģa,
 rotāis senatnes ceentotajs, Petrarka, ar labvēlīgā Kolonna papalīdzību, saprotams,
 deca, izģiņās preekš Kapitola pret Sorbonni.

Bet ceepreekš tas vēlejas, lirktees eksaminetees visās ta laikā ģinatnes noģa,
 rēs no neapoliešu karala Roberta, veenīgā macitā filozofa starp monarhoem,
 kuru pee triju deenu sarunas (colloquium) atrada dzejneeku par ceenīgu preekš
 visaugstakā godinuma. 8. aprīlī 1341. g. Petrarka sveltku drēbēs, karala Rober-
 ta darinatās, tapa vainagots Kapitolā no senatora Orso del Anguilara, pee svinī-
 bas klat esošem romeešem plauņģinot. Divi romeešu vesturneeki, Reimonts
 un Gregorovius, apraksta šo svinību, sacidami, ka uztrauktājā kildu un strīdu
 laikā ta paspideja kā ģibens tumšās makonēs, Gregorovius teic, ka Petrarka
 vainagošana ar lauruem Kapitolā atklāja jaunai ~~su~~ laimmetu izģlitībā. Starp
 asa partiju ciniģa bezspeciģajā Romā svinība dzejneekam par godu mirde,
 ģa maģeem humanitates starcem. No klasiskā Kapitola augotuma šī svinība

1) Petrarka: Epistolae de rebus familiaribus, IV, 2.

110.
atjādinaja naidā nogrimušom laudim, ka pasaulē ^{ne}pepecēšama pātā atjauno,
šāna un, ka tā ir viņa vislabākā svīnība. Moerigajai svīnībai bija leela nozīme,
daridama stipru espaidu uz dzejnieku.

Can-brancot no Romas uz Avinonu, Petrarca ^{radu} apš gadu palaida Parmā, kur
to laiku vara bija viņa draudzīgajam Acco da Korredžo rokā. Še rakstnieks
zem apskatejas košās dabas patīkama espaida no jauna pildījās ar dzejisku
apgarošanos un pabeidza isā laiskā savu latīnu poemu, Africa. Pēc pavesta
Benedikta XII naves Petrarca pēveceņojās sutneecībai, kas devās ar Kolo di
Rienci pilsgalā no Itālijas uz Avinonu, ^{paēdabūt} ~~paēdabūt~~ jauno pavestu Kle,
mentu VII, ^{lai} ~~parcel~~ pavesta kreslu uz Romu. Tas neizdevās, bet Petrarca atrada
pēc pavestu pilnīgu labvēlību pret sevi, kas parādījās starp citu ~~esā~~ ~~tam~~ kada
priorata dāvajumā Pižas eparchijā. Norākot Avinonā, ~~forēsi~~ Petrarca no
jauna esā kā mīlestības nemeērs ar ne-izbegamam sonetām Laurai par godu.
Šinī laikā pēdzimst otrs nelikumīgs, ~~no~~ ~~secretes~~ bērns tam no secretes,
par kušu nav nekādu drošu ziņu, kā tikai ~~netāidra~~ atgādinums pēzīme
Petrarca latīnu vēstulēs.

Tau 1343. g. Petrarca atstāj Avinonu, lai dotos diplomatiskā uzdevumā
uz Neapoli, kur tad valdīja neilgi kā miruša karala Roberta ^{dēla} ~~berna~~ mēta,
Džovanna, kura kaislīgi mīloja greznību un nebut nepacelās ar nevainojo,
mu tīklību. Baidzamais apstākļis nekaveja dzejnieku palikt par tās pēskrite,
ju tudā mēcā, ka pavests bija spēests, sekmiņakāi tās leetas izvēšomas, kas Pe,
trarkam bij uzdota, sūtīt citu personu uz Neapoli. Dzejnieka darānu atzīša,
na izēla no veomas puses pret to daudz naida un skandības, bet no otras
pusēs padarīja to par pasaulē-wareno glāimū pēekšmetu, redzot viņa po,
pularitāti. Jā apglaimots, apsveikts, tas bija spēests, paliktees Milanā pēc ceet
sirdīgā Viskonti pilsgalma, ko tam stipri pāsmeta tā draugs Bonkačo; bet
Petrarca, gan atgādamis savu kludu, tomēr padevās ceetsirdīgā valdneeca ee
spaidam, ilgaku laiku uzturedamēes pēc tirana pilsgalma. Pabijis pēc daža,
du mazaraku valdneeku ^{pilsgalmaēem} Itālijā, Petrarca atgreczās 1345. g. atpakaļ Francijā, kur
neskatotees uz tā diplomatiskās misijas neizdošanos, to jo labvēlīgi saņēma
pavests, pēdāvadams tam pat apostoliska sekretara vēctū, no kuras Petrarca
atsacijas, bet tai vēctā pēemēma tam pēdāvato kanonikatu Parmā.

Nākošos desmit gadus Petrarca pavādīja pārmainus Augš Itālijā un
Francijas deenvidēs. Neskatotees uz politiskām vētrām un laiku, kaislībā
pret Lauru ne-izdzisa, bet pargāja mērenākās jūsmās un kad Laura nomira
6. maijā no mēra, četrdesmit gadus vecā kā veenpādsmit bērnu mātē, dzej.

neeka kaisliba nebut nemazinajās. Laura mira Avignonā 1348. g., tai pašā preeks
 Dzejneeka klumigajā 6. maijā, kad viņš pirmo reizi sastapa šo tik stingro skaistu
 li, kura ne veeņu reizu nepalika ne-uzticīga savam peenākumam, jebšu, bee tās
 naves tās vīrs par to sēroja nevaicak kā septiņus mēnešus, ap precedamces
 otru reizi ta pašā gada novembrī. Dzejneeks dabuja Parizē ziņu par Lauras na,
 vi caur meri, kas tad plosijās europas deenvidās, un lūk, ko viņš pa lati,
 niski uzrakstīja savā Virgila manuskriptā, kurš uzglabājas vel tagad Ambro,
 zija bibliotekā Milanē:

Lauru, pazīstamo caur tās tikumu un no manis apdeedato, es cerandziju
 savā jaunībā 1327. gadā, 6. maijā, svetās Klaras baznīcā Avignonā pce rita
 mišas un tai pašā pilsatā, tai pašā datumā, tepat agri no rita 1348, viņa mira
 tai pašā laikā, kad es, nezinadams savu nelaimi, biju Veronā. Parmā dabuju
 no sava drauga ^{Luidži} Vestuli, kas man šo skumjo vesti paziņoja. Tās skuisto un šķūsto
 kormenu nolika tās miršanas deenā brāļu Minari klosterī. Es pārleecinats,
 ka tās dvēsele, kā Seneka par Scipio Africanus saka, atgrezās debesis, no ku,
 reenes nākuse. Ka patuētu peeminā šo skumigo minuti, es sajūtu rukti
 bandu, uzrakstīdams šīs rindīnas uz šīs grāmatas, kura man daudzkart acu
 pceeksā budama, man atgādinās, ka viss, kas mani pce dzīves saistījis, sa,
 tūcis un, ka jau laiks, atstat šo Babilonu, kas nebus pceeks manis rukti, ja
 tikusi atgādinās ^{savas pagātnes} neauglīgas pūles, veltīgās cēribas un negaidītos notikumus.

Ar Lauras un kardināla Kolonna navi izguda Petrarkam tiklīgā saite,
 kas to saistīja pce Avignonas, pret kuru un sevišķi pret tur abonamo pavesta
 galmu ar šī intrigām un netiklibu kas jau agrak ne veeņreiz ^{spārīgi} veenīssacīja
^{savu antipātiju} savas vestulēs draugeem, tā ka 1353. g. Petrarka uz visiem laikiem atstāja šo
 pilsatu, pārceldamces uz Itāliju, kur parādīja sava muža beidzamos divdesmit
 gadus, nomazdamces sākumā Milanā, bet pceak Venecijā un Paduā. Pedejās
 muža gadās dzejneeks no aizceļoja no Itālijas, dzivadams ar savu nelikumigo
 meitu Fūliju un tās vīru, muizneeku Frančesko Prozano; viņa delš Džovanni
 nomica agrak par tēvu Milanā, darīdams tam daudz sirdestu ar savu uzveša,
 nos. Šai laikā Petrarka baudīja jo leelu popularitāti, ko leecināja daudzums
 uzmanības zīmju pret to no viņa laika augstu stāvošām un svarīgām perso,
 nām. Tamlē, ļoti dabīgi modās Petrarkam vēlēšanās, veicināt ta laika
 notikummu gaitu, ceverojoť savu sevišķo stāvokli ^{bet} tas nepasargāja to, ^{zināms} no kludam
 un no nepatīksāmām, pārleecinotces par savu puliņu bezauglibu.

Gauži ceordams, redzedams savas nelaimīgās dzimtenes postu, dumpjus un
 pilsonu kaņus, Petrarka greežas pce visiem, kam vara, lugdams, glabť bojā

112.
ejot Itāliju. Reizam tā frāzes locekļi pravēstiskas esam, bet reizam tam stipri
mīšs. Tā, griezdams pēc pavesta, tas ceranga visu glabim Itālijai pavesta iz-
līdzinātā klābutnē Romā, labprātīgas Avinonas triindas vēstā. Gauži ceez-
dams, redzēdams mīlās dzimtenes postu, kuras sargešana bija tā sapnis, tas
pa rindai griežas drīz pēc itāliešu valdniekiem, drīz pat pēc Karla IV, lūgdams
glabāt Itāliju, brīvi teikdams monarheem ruktū pateesību. Neskatot uz vi-
sai glaimaino pieņemšanu, ko Karlis IV izrādīja dzejniekam nonākdams Itāli-
jā un kas ar aizbildināmu pašapmierinātumu no Petrarckas aprakstīta vēstu,
lē kadam no tā draugeem, ¹ Keizars atgriezās mājās, neizpildījis uz ta no Pet-
rarckas lūgtās cerības atteesībā uz Itāliju. Neskatot uz pārmetumu pilno ve-
stuli, ko Petrarcka sutīja Karlim IV, tas tapa no Keizara ļoti zēlīgi pieņemts,
kad gadu vēlāk (1358) tas nonāca Pragā kā Milānas valdnieku Visconti ut-
nis. Tā peata Petrarcka iztapt pasaules vareneem, tik droša bija tad viņa sla-
va! Viņš neledza savu starpniecību ne itāliešu valdniekiem, ne pilsatām
pēc to savstarpīgām sadursmēm, bet leetas veenūmē beidzās ar leeleem godeem,
ko tam personīgi parādīja, un ar pilnīgu tā diplomatisko pūlīnu neveiksmi.

Dzīvodams pēc pilsgalmeem, pērvilēts no valdniekiem, apglaimots notom,
tas nepazemojas viņu pēekšā un ruktū pateesība daudzpat pardoši laidas
pār ^{dzimnieka} tā lūpām. Bet Literata dzīve to laiku nebija domājama bez Mecenatēem,
bet Petrarcka neprasiņa naudu, atsacijas no goda vardeem, tik cenšams at-
veeglināt dzimtenes cešānas, griezdams savas dēdzīgās runas pret zemes vald-
niekiem, lūgdams tos, izbeigt ¹⁰ naidu, kas saplosīja nelaimīgo, no viņa karsti
mīloto dzimteni. Viņš bija pilnīgi skaists, apgaismots cilvēks šai visadu
laundarību tumšajā laikmetā, atmaksādams savai nepateesīgai, to izdzīnu,
šai dzimtenei, Florencēi, sagādādams tai slavu.

Petrarckas veiklība, kas zināms to raksturo kā cilvēku, satīkt ar tai
pašā reizā divi naidīgām pusem, spilgti izrādījās pr. p. pa sadursmes lai-
ku starp pavestu Mōbanu V, kas pārceļa 1366. g. pavesta rezidenci ¹¹⁹⁰ Romā,
un Visconti. Palīkdams cešā draudzībā ar pēdejiem, tas dabon no pavesta
glaimu pilnu uzlūgumu, to apmeklet Romā. Taj šim nolūkam uz saktis
ceļojums bija jāpārtrauc dēl vajās veselības, kura pēespeēda dzejnieku, no Fer-
raras grieštes atpakaļ. Kopš 1370. gada tas nomētās netalu no Pādūas ce-
mā ^{ceļmā,} Arkvā, kur parādīja pēdejos sava mūža četrus gadus, apdzīvodams tur
savu pašā uzcelto namu kopā ar savas pēecetas meitas dzimti. No
šejeenes tas Frančesko da Karrara uzdevā izdarīja beidzamo diplomatisko

uz Venēciju ^{dēl} ~~ka vestu sarunas par meera noslēgšanas ar venečianiem.~~ Celoju-
 mam bija sekmes, tapa panākts sprauštājs, ^{un pēc tam} bet par tam nācās dzejniekam-
 diplomātam dargi samaksāt: no Venēcijas tas atgriezās pēc savejiem atpa-
 kal, jau slimis un pēc isa laika, rītā 18. jūlijā 1374. g., savā mīļā Arkvā
 nomira Petrarca savā bibliotēkā, sededams pēc grāmatām, tik mīļām tam.
 Visa Paduas aristokrātija ar Karraca lelkungu un garīdzniecību bija klat
 uz berēm Petrarca paglabats Arkvas draudzes baznīcā, kur ta gnots, Frančesko
 Brosano cēla tam marmora pieminekli, kas tagad atjaunots no grafa
 Karlo Leone.

Petrarkas literariskā darbība.

Savā literariskā darbībā Petrarca statās mums preekšā pa daļai kā latīnu
 pa daļai kā italeešu rakstnieks-dzejnieks. Aplūkosim vispirms ta latīniskos
 darbus.

1. Petrarckas latīniskie ražojumi.

No treslektu studijām pēcgriezdamies patstāvīgai nodarbitai ar romeešu un
 grieķu literatūru, Petrarca pargāja zem šo eespaidā ^{ar} /pel pašā mēģinumeem. Vi-
 su savu mužu, starp daudz zinātniskiem darbeem un dzejiskiem ražojumeem,
 tas palikas par severojamu latīnu rakstnieku un dzejnieku (par savu slavu,
 mazākais starp laikabiedreem, tam jāpateicas saveem latīnā raksteem tik pat,
 ja ne vairāk, kā arī saveem līviskiem dzejoleem). Pirmais, sava laika dzej-
nieks, viņš bija līdz ar to arī pirmais macīts vīrs. Viņš izrakņāja visas
 ta laika klosteru bibliotēkas, meklēdams ^{klasiskiem} pēp, romarksteem, cēva pirmais pa-
 mudinumu uz zinātni un cētu virzeenu italeešu garīgai darbībai. Ja entuzi-
 asms pret senātnes rakstniekiem modināja daudz pēskriteju. Uzgājis Liti-
 chē Ciceroņa rācstu „De officiis”, tas rēmās pats norakstīt manuskriptu, tik tik
 ko visā pilsatā preekš tam blakū atrazdams. Viņš rakstīja daudz pa latīniski
 un no ta raksteem šai valodā severojamas ta „Vestules pēcnācejeem” (Epistolae
 de rebus familiaribus), kurās tas izstāsta savu pašā dzīves aprakstu. Savus
 latīnu ražojumus Petrarca pats turēja augstāku par saveem italeešu raksteem
 un laika beedri pēskrita šim uzskatam.

Viņa poema „Africa” apraksta Scipiona Taunakā jeb Afrikaneeša trēsā Pūncē,
 šū kara varondarbus. Veentulibā, meklēdams rēndēšanu savai vāislibai dēl
 Lauras, Petrarca sacerēja šo poemu, kurā apdzēdāja Romu, kas bija svētkus svi-
 nejuse Scipionam afrikaneetim par godu. No devīneem dzēdājumeem pirmee
 sacereti loti ātri un ar īstu apgarošanos jeb karstumu, bet beidzamajōs manams
 nogurums un dzejnieks ne vien nepēelika teem beidzamo vīli, nē, tas dažas

reizas grasījās visu poemu sadedzināt. Tomēr šī latīņu poema pacēla vel vairāk viņa tā jau leclo slavu, jo tai kā arī viņam labvēlīgā Kolonna nepalīdzība pati. cēties, Dzejneeks dabuja no Romas senata uzaiicinumu uz svinīgu vainagošanu ar lauru vainagu. Pats Petrarca saka, ka vecumā tas allaž nosacis, kad kāds lasījis gabalus iz viņa poemas „Africa”, ganži nožēlodams, ka par savu slavu tam bij īpaši jāpateicas šim ražojumam. Poema izdota no draugiem tik pēc viņa naves, bet dzejneeka pesimistiskā attiecība uz dzīvi vispilnāci izsacīta runās, kurās Petrarca leek Kartagas karavadoņim Mago mutē savas latīņu poemas „Africa” beigās.¹⁾

Viņa Vestules (Epistolae) imiletas, pakaldaritas Horacam, tās atgādina latīņu dzejneeka filozofiju. Viņa „Eklogas” (Egloghe, Pastorale) ir satīras pastoraļu, ganu dzejas formā, dažās no tām rakstītas pret pavestū un Avinu, nas galmu. Visnotā par pavestību Petrarca izsakas loti nesaudzīgi, nece, niģi, nosaukdams Romu par „recturnu Babilonu”. Astrologus un šarlatanus, vājgrabeklus medicīnā tas tapat izsmej metaupidams. Petrarckas galvenee latīņu raksti sekošee: „De remediis utriusque fortunae” (Par lidrekleem laimē un nelaimē), „De vita solitaria” (Par veentulīgu dzīvi), „De contemptu mundi” (Par pasaules nicinašanu). Uz tuc edamees Avinonā, dzejneeks bez ve, selas rindas vestulu saveem tuvakem draugem „Lelijam” (Lello di Stefano, Romā) u „Sokratam” (Ludovikam, kuram Petrarca tuvojās jau pa savu celo, jumu uz Flāndriju) sarakstīja loti svarīgu preekš ta biogrāfijas jeb, pareizaki, preekš Petrarckas personas izpratnes jau peeminēto latīņu darbu „De contemptu mundi” kā tadu pakaldarinumu Boecija rakstam „Consolatio”. Nešanās uz misticismu skubināja sarakstīt grāmatu „De contemptu mundi”, veemu no visēvērojamākām literariskām bīkstēm.

Veens no visraksturīgākem peemēreem preekš Petrarckas personības ir viņa eejausšanās ta laika politikā, viņa attiecība uz dekaino Kolo di Rienci pargrozību Romā (1377. g.), ko viņš apsveica ar latīņu eklogu (V.), latīņu vestuli (kā saunto epistola hortaria) un italiešu kanconu („Spirto gentil che quelle membra reggi”).²⁾ Atreibis caur Kolo di Rienci krišanu par romeešu ve, publikas atdzimšanas eepeējāmību, Petrarca nekadejās pārnest savas politiskās cerības uz romeešu imperiju un, lidzīgi Dantem, saka sev audzīt glabīna avotu saskaldētai Itālijai keizariskas varas centra pārnesēnā uz Romu, — tam,

1) Fr. VI. grām. 885. l.p. un tālāk. Kritiskis poemas izdevums no Franc. Corradini uz Petrarckas jubileju: Padova a Fr. Petrarca, il XVII Luglio 1874, 77. l.p. Labākā etūde par viņu no Lumbini eka ta „Studi sul Petrarca”, Napoli, 1878.

2) Dažu pētneeku domas, ka šī kancona nav adresēta Kolo di Rienci, bet kādam citam, ir bez pa. mata. Fr. Bartoli, Floria etc. VII. sej. kurš veltēto Petrarckam, — 127. l.p.

Petrarka, kā jau zinām, pats stāsta par viņu un ar tās ne-apgažāmu ^{noteiktību/} runā no savām jūtām sava lātinu raksta „De Contemptu Mundi” (jeb „Secretum”) 3-jā dialogā.

Attiecoties uz šo jūtu īpašību jeb dabu, jāatzīst pamatīga līdzība starp Petrar, kas mīlestību un tām jūtām, kurās apgarozjušās florencecāņu skolas dzejniekus un sevišķi Danti. Kā prosa šiem mīlāmā sacevete ir preekš tās peeldreža visas pilni, bas avots, tāpat arī Petrarcka pārlecina, ka „vīna atvelka ta jaunību no visa zema un deva tam sparnus, lai tas varētu virzīt savu lideenu un lūkot viņas apdzīvotā augstumā leetu pirmo celonu” (de Contemptu Mundi, III dial.); griezda, mees pee savas dvēseles, tas saka: „No viņas pee tevīs nāk ta mīlestības doma, kurai tu seko un kuča tevi” — ved pee augstākā labuma, ne par ko neturot visu citu, kauc cilvēku vēlejumu preekšmetu. No viņas nāk tev ta celā vī, restība, kuča virz tavus solus pa taisnu teknu uz debesim, tā ka es staigāju jaunizcibu cerību pildīts.”¹⁾ Bet kas iztaisa starpību starp Petrarcku un, pr. p., Gvi, do Navalikanti un pašu Danti, ta ir viņa nesalīdzināmi mazākā teeksma, kertes savas kaislības izteiksmes dēļ pee abstraktām, metafiziskām idejām un personifikacijām tik parastām pee „del dolce stile nuovo” dzejnie, keem; turpreti Petrarcka, lai izsacitu vardeem jūsmas, kas to sagrabušas, cemdās leetot reālas, konkrētas glezņas, kurās tieši izteic kaislības nianšes saur epi, teteem tā, ka dažkārt viņa dzeja pee plasticitates un kolorita gaišības, pee jūtu sironības arkatīgi tuvojas vislabākēem jaunākās europeešu liriskas rāž, jumšom. Piemēram še var doret skaistās ranconas, kā: „Chiare, fresche e dolci aque” un „Nella stagione ch'el ciel rapido inchina” jeb daudrās sonetas, kā: „Zefiro torna e l'bel tempo ramena” jeb stanzas: „Quel rossignuol ch'è sì soave piagne”.

Pec mīla drauga sērodama,
Feb kuskus kornus aprandot,
Dreed lakstīgala, pogodama,
Tā veentulību paradot.

Cam dzeesminu, ko dreed ta ilgās,
Lej gaisa tumsā saldumu,
Man ^{nodreb sirds} noties un lejā smilgas,
Kā manis dēļ ta dreedatu.

Kā sērodama visu nakti
Ar mani, savu dzeesmu raid

Ta man, tur sedot zaru lakti,

Par manu likteni ta vaid.

Bet man par savu launo likstu

Krit sevi pašu aprainot;

Es domāju par navi mixstu...

Ka skaistos viņa žēlojot.

Un un es dažās skumjās zinu,

Ka visa dzīve naveta,

Ka visu zaudējis ar viņu,

Ka laime acumirkliņa.

1) Soneta: „Quando fra l'altre donne ad ora ad ora?”

sekošā pantini: „No veemas puses kauns un sirds sapes skubina mani groestees atpa-
kal; bet no otras mani turā kaislība, kas pēc cerāduma tā esko manis nostiprina,
juses, ka grasas pat cīnītees ar pašu navi” un „ozejola beigās dantisuci-lakoniscuci visu
kanconas saturu saņemdamis kopā, skan pantinīs: „E veggio l' meglio, ed al peg-
gio m'appiglio” (Un redzu labāko un pēc sliktākā es dzemos). Tā Petrarckas kanco,
na ir it kā dzejisks atkatojums no tam, kas sacīts viņa rakstā „De contemp-
tu mundi”. Redzams, ka Petrarcka pat labi apzinājās šo savas dvēseles divēja,
dibu jeb svarstīdamos; sonetā „Amo mi manda” dzejnieks pat taisni izsa,
kās: „ne ja, ne nē neskan pilnīgi manā sirdī”¹⁾

Pirmā un otrā „Canzoniere” daļa atšķiras veena no otras galvenām
kartām caur tam, ka pirmās daļas pantinīs, neskatoties uz visu Petrarckas
mīlestības ideālo raksturu pret Lauru, tomēr pašaujas uz āru viņa kais,
libas meesigā jeb meesas prāta puse (abas pēc sava ainavīguma zīmīgās strofes)²⁾
kanconā „Chiara, fresche e dolci acque” italeesū dzejnieks-zinatneeks Kardučči
saprata pat tā, ka tur sacitais bijis sekas no tam, ka Petrarcka redzejis Lauru
peldamies).

Ar, kadās debess sferās atrada

Tik kuplu zelta matu bigi šitan?

Gan daba paraugu preeks tava brīnum skaistā veida?
Vaj tamdēl nēsi zemē nomesta,
Lai redz tā mīlas vaigu Deeva meitā?
Un peldoties tev upes valgumā
Jeb slepjoties aiz krūmina bez kleita,
Gan kada nimfa izlaist vareja

Kas tavas jaunās acis nava
redzejis,
Kam viņu otaru spožums nava mirdzejis,
Tas skaistumu visaugstāko nava cerādzejis,
Kas mīlestības runas nava verojis
Un noputas no maigas sirds nava dzirdējis,
Tas nava mīlestības preekōs, bedās bijis.

Bet otrajā „Canzoniere” daļā, kurā izceluses pēc Lauras naves, peemine,
tā meesigā puse izguā, pēc kam tiklab pašas jūtas kā arī to dzejiskā izteiksme
sasneedz brīnīstīgu skūstumu, kā tas redzams, pr. p. no seksošām sonetām,
pcederošām tā pēc satura, kā pēc foormas pēc vispilnīgākām.

Petrai vīturo, zalās lapas žvākst,

Leģi iūpotas no vēja pūsmīnas,
Zīles vilni šfaukst, šķīrdami pret blintim,
Gārdamees pār zeedošu valganu vāstū;
No tās veetas, kur domu pilns sedu un rakstu,
Redzu es to, kurū manmā parādīja debess,
Bet kurū tagad slepj zeme, tak es dzirdū un zīnu,
Ka ta nava miruse, ka ta pat no tadas tales

Utbild uz manām nopūtām.

1) Bartol, 214. l.p. — 2) Collet, 72. nēalā, 688ai sur les Moeurs” imitē kadai no tām franču ozejolā.
Pal. Korsi II 840. l.p.

Ar, kamlabad tu nobeidzees preekšlainā?

119.

Ar līdžceetību saka tā man: kapec, ar, kapec

Iz tavām skumjām acīm plūst asaru straumes?

Nevardi par mani: kopš naves manas deenas

Kļuvošās mužīgas un aizdaridama acis,

Es atvēru tās mužīgas gaismas vidū. — Fel:

Kad aizēdama rādījās tā debess pulkōs, Tēc tada jaunavīga tīkla stingruma?

Tad to no visām pusēm svētee apstāja, Un klusu preekadamās viņa pulkā dodas,

Ar klusu izbrīnīšanos, — kas to gan tulkos? — Bet lencem soļem eet tā, atskatīdamās

No visām debess malām nāca, vaicāja: Mā zemi, tai jau maigas rūpes sirdi modās,

Kas tā gan tada, kas nu mūsu vidū spulgos? Un gaida, vajez jēle sekoju aiz tās...

Fau sen no kludu, skumju zemes menāca Es zinu, mīļākā! Es došu un nakti gaida!

Tads mīļīgs skaistums, — vaj to šeitān kads gan pulgos? — Es Deevu preekācu, To lugdams,

Starp Petrarkas sonetām ir arī tadas ar patriotisku un ^{kad jēl? vaidu.} vispārīgu tīklīgu

saturo, bet leelākā daļa ir veltīta Laurai. Viņa dzejoli ir skanīgāki un tīrāki,

nekā Dantes, taču tanīs maz lažadības, tā ka viņu saturs grozas gandrīz

veemīgi ap veenu un to pašu preekšmetu. Oda Italijai¹⁾ dara vel šobaltdēem

stipru espaidu uz italešēem. Dzeedata reiz Milanā, tā izēola tik leelu,

^{karstā} entuziasmu, ka preekš tā atdzesešānas austrešu valdība atrada par ne,

preekšāmu uzstatīt pilsatas galvenā laukumā leelgabalus. Odas pirmā

strofe skan šā:

Ar mana Italij, kaut nesadāis caur vārdeem. Vīrs zemes — ludzu, tagād mūs jēl pestīt

Tev bruces breesmīgās, Un meenu naida veetā destit,

Kas apklāj visu tavu skaisto meesu, Ku zobens laužu rokā bistamā,

Tak lai jēl tavas raudas, vaimanas, Kas ped'jos spekus nomaitā, —

Top celtas kā uz zardeem, Fel beidzot truls top eimā!

Rod atbalsi caur manas dreesmas teesu! Ar, Deevs un Tēvs! Tos jēle mīkstini

Tev ludzu, Deevs! — Par vesu Un pateesibas gīmā

Ko svētā žēlsirdība atveda Caur manu muti viņus pamaci!...

No formas puses skatotees, Petrarca dzejoli ir neparasti smalki un rūpi,

gi apstradātē; dailuma izteiksme, muzikālības fraze vestas tanīs līdž espē-

jamai pilnībai, — tas apleecinas tā caur tam, ka pulks viņa atsevišķu pan-

tīnu eegājuši, līdžīgi sakamvārdeem, vispārīgajā leetošanā, kā caur tam, ka

pat tādē dzejneeni, kā Ariosto un Policiano, vardu pa vardam iz Petrarca

aizņēmēšees, patapinājuši.

1) Italia mia!

Petrarka sacerēja pedigi sešas mažas poemas zem nosaukuma "Triumfi" (Uzvaras), kā: "Trionfo d' Amore" (Mīlestības uzvara); "Trionfo della Castita" (Skīstības uzvara); "Trionfo della Morte" (Naves uzvara); "Trionfo della Fama" (Slavas uzvara); "Trionfo del Tempo" (Laika uzvara) un "Trionfo della Divinita" (Deevības uzvara). "F Trionfi" sacereti laika sprīdi no 1357 līdz 1373 g. Šīs poemas uzrakstītas itāļu tercīnās, sūnēdamas vīndu allegorisku svātu, kurās apdziedata mīlestības, skīstības, naves, slavas, laika un deevības varenība. Tas ir beidzmais dzejneka ražojums, kurā jau gūrose jaunības apgarošānās. Kā papildinumu pē Petrarkas "Canzoniere" var uzskatīt viņa allegoriskas poēmas "F Trionfi" jeb veenskarši šo poēmu, sastāvošu no sešām daļām, kuras sadalītas nodalās (capitoli) un nosauktas: Mīlestības triumfs jeb uzvara, Skīstības triumfs, Naves triumfs, Slavas triumfs, Laika triumfs un Deevības triumfs. Pēc tam ir labs pamats las, ka tamī, blakus mazak episkam nekā liriskam tonim, atrodas ^{ta} agrak ugrādītā reliģijas un mīlestības cini, un izglīdzināšanās, kura pēdod tik savadu novērsu jeb eozīmi Petrarka lirikai. Istemi trešajā poēmā jeb trešajā nodalā "Trionfo della Morte" Laura budama jau debesu eedzīvotāja, atzīstas, tā sacit, post festum, ka arī viņa mīleijuse savu uzticamo dzeesmeneku, bet slepuse savas jūtas viņu abu glabina dēl, — šī dzejneka fikcija, gedoma ir raksturīga tai zinā, ka ta pēcāda no Petrarkas pedigi pamānto pārleccibu, ka nav par apgre, cibu turama viņa visu mužu pret Lauru kolotā mīlestība. Un tas pēcē mums jo intresantaki tamdēl, ka Petrarka uzāka savu poēmu "F Trionfi" saceret tās gadās, kad tas bija jau turu vecumain, un beidza gandrūz savas naves pēcēsvakarā, tā tad tamī laiku, kad tas ar pilnīgu apziņu, ar pilnīgu nobredusu prātu vareja atskatītes uz notēcejušo dzīvi un to meerīgā garā aplūkot un apspēest. Tsumā šīs moraliski allegoriskās poēmas pamata doma ir sekošā: Cilveks savā mužā vīrs zemes top pēvarels no ta kaislibām, no mīlestības; bet tas top ar viņām gatavs ar tikuma un skīstības palīdzību, pedigi to sasneedz navi; bet slava to pārdzīvo, lai tak taptu pēvarela no laika, kuram var preti stātes tik mužīgā svetlaimē, meers eeks Deeva, kuri iztaisa cilveka pēcgalīgo mērki.

Šis cits pakal, citu sekošos triumfus uzvaras dzejneeks lūko parādē, tee ir vesela rinda procesiju, kas pavada veenu otru svinīgu allegoriska kūt, ni, pēe kam no tām atdalās dažādas vairumā no antikās pasaules tapi, natas personas, kuras slavenas kļuvošas caur savu lūntoni saskamā ar veenu

jeb otras triumfojošās butnes pamata nozīmi. Bet Petrarca šai gadījumā ne-ee, valāja savu uzdevumu un ja viņa ^{poēma} tēluses no vēlēšanās, sacensties ar Danti, tad viņš palicis šim ne-izmeļojami talu pakal.

Pēc visa saltuma, ko izdves šis Petrarckas ražojums, neskatoties uz nedai- lo, pliko veemīgi vesturisku vardu uzskaitījumu, kuram mācas stāties dzīvu, plastisku tēlu veetā, "Triionfi" smēdz mums. Tomēr istu dzeju, sevišķi, kad dzejnieks aizteek savus sakarus ar Lauru jeb, kad tas tēlo savas sirds satvers, mi, panākdams eeverojamu plasticitati, tā pr. p. mirušās Lauras aprakstā (Triionfo della Morte, pirmās modālas beigās).

Atskats un kritika.

Šarp dzejoļem, kurus Petrarca sacerejis italeešu valodā, ir arī daži, kam ^{secināy} mīlestība par saturu, tā pr. p. kanconas: "Italia mia" (Ar mana Itālij) un "Kolo di Rienzi", kura esākas:

Es saucu tevi, varoni,
Tu vingris garā, varens darbā,
Ka tēvu zemei palidzi!...

Tās ir kanconas, kas izdves patoetas un dziļas jomas par brīvības un dzimte- nes mīlestību, "Canzoniere" pirmajā daļā septitā soneta, kurā dzejnieks uz- tura savā draugā ceļu cītību, nodarbotes ar zinātnem un pedīgi dažas so- netas, kas verstas pret Romu un pilnas Juvenala žults, bet pēc izteiks- mes spilgtuma pārakas par Dantes personīgām tiradem, tak tapee arī ma- zāk mākslīgas.

noterajūsem

Valoda Petrarckās ražojumās ir tik labi izstradata, ka, neskatot uz spēe, simt gadeem no rakstneeka naves deenas, pee ta ne-atoetas gaudrīs ne- veens vardiņš, kurš butu atzīstams par noveeojušos.¹⁾

Bet Petrarckas poetiskee ražojumi līdz ar augstām vertībām satur arī leelus trūnkumus. Tee ir, kā: daudzkat samekletu un saltu salidzinu, mu pāspilnība, vardu rotāla, dzina pee retoriskēem efektēem, vardu křavašana, kuri nesatura neveenu daudz maz dziļaku jeb vispār oriģina- lu domu; - tak jāpeeziņē, ka uz tadu vardu křavašanu speeda dzejnee, ku eeverojamā mērā tās visai šaurās varsmu formas, kurās tas galvenām kartām izstradeja, kā: soneta un vel leelākā mērā sestina, kancona, peclairdama leelaku svabadību dzejisku domu un jumu izteiksmei, ir pee Petrarckas arī nesalidzināmi bagāta ka ar psiholoģisku pateesību, teešu

¹⁾ Par Petrarckas dzejoļem estetiskā zinā smēdzis teicamu rakstu De Sanctis sa- nā, "Saggio critico sul Petrarca". Neapolē, 1869.

122.
cedvomi. Bet vispār sakot, pēc Petrarckas atrodas tik ļoti maz absolūti pabeigtu
Dzejolu, pat starp tā sonetām, nemaz jau nerunājot par tā daļkārī tik pārmmēri,
gi garām kanconām.

Mēs jau zinām, ka Petrarcka pats vecās gadās nebija ar meieru ar savu po,
emu „Africa”. Viņš ne tik vien vēcumā nožēloja, ko rakstījis, bet grībeja sa,
un sonetu leolu daļu ignīcināt. Maz mums tad ^{būtu} mantojumā atlicees no ģe,
niāla dzeesmenēca, veenadi pastāvīgā mīlestībā pret izredzēto seeveeti un
dzimteni. Apdeovināmās, tak viņam nesesnēdzamās seeveetes vardu tas
padarījis nemirstīgu caur savām dzeesmām.

Kas attēcas, tā sacīt, uz Petrarckas italeešu Dzejolu eekšēkigo nozīmi, tad,
kā arī savās filozofiskās rakstās, tas parādas par pirmo jaunas vestures cil,
veku, atsacidamees tanis no šolastikas. paņēmeesem, kņūn tas cenida
un nicināja. Javas liriskas dēļ tas peln, ka to ar vel leclaku teesību sauc
par pirmo jauna laika cilvēku. Patēsi, šini lirikā dabon pirmo reiz eekš,
kīgā, siēds-pasaule patstāvīgu nozīmi, top par noverošanas un analīzes
preekšmetu un ir attelota ar pilnu pareizību. Vidus laikeem bija tadā
mērā izstradata psiholoģiskā dzīve nepazīstama. Petrarckās Dzejolu kraju,
mā, Canzoniere ^{dzēja} pirmo reiz dabon cilvēka dvēseles parādi, atklāsa
nos ar visām tās cizām, ar visām tās ^{skumjām} un pretunām. Eekš tam pastāv
vīna leolā oriģinalitātē.

Kā personība, augstā pēc savām zināšanām, davanām un taisnuma, Pe,
trarka pacēlās pāc vispārīgo līmeni, kas arī bija par eomeslu uzbrukumeem
no tā laika rakstneekcom, kņūi atmēta klasiku autoritāti, atzīdami tik Aristo,
teli un Averoesu¹⁾ un saucdami Petrarcku par neizglītotu labu cilvēcinu.
Dzili reliģiozs, tak neapstulbots no ceremonijām, Dzejneeks, pirmais nosodījis
tā laika garīgneeku palaidnīgo dzīvi, atbildeja uz šēem uzbrukumeem ar grā,
matu „Par savu un daudz citu neizglītību.”

Tomēr Petrarckas eespāids uz italeešu literaturu bija ļoti leels, bet par
to arī visai ne-anglīgs. Eesākdamees vel Dzejneekam dzīvojot, tas gandrīz ne,
pārtraukti turpinājās taioni līdz XVII. gadsimtenim, kad Tasoni pirmais no,
peetni uzstājās pret Lauras dzeesmenēeku, bet arī tas nevarēja pilnīgi sāubīgu
padarīt nozīmi, kada bija preščiarta Petrarckam²⁾. Kā pretovars vispārīgai aiz,
rautībai caur Petrarcku parādījās tik - jau daudz velacā laikā - pamazīt not.

1) Gaspary, Geschichte der ital. Literatur I, 480. l. p.

2) Averoes dzīvoja no 1126-1198. g. un pārtulkojis Aristoteli arabešu valodā.

3) Sk. tā „Considerazioni sopra le rime del Petrarca” (1609), kas tam eomesa palāmu
„Petrarckomastix”.

kušā italeešu pēgrecēšanās Dantem. To veicināja arī viņu vairāk Itālijā nostiprinājušies patriotiski centieni, radīt svabadu un apvienotu Itāliju.

Pā tām starpām pa visu agrāko laikmatu nodarbojas veselas dzeju mīlotāju biedrības, — tā saucamas „akademijas”, kurām bija reizēm ļoti savādi nosaukumi: par viņu preekstāvi XVI. gadsimtenī turama „academia della Crusca”, — ar Petrarckas dzejoļu pētīšanu, izskaidrošanu un imitāciju; XVI — XVII gadsimtenim toreiza par katru peenākumu, nopusies pec Lauras, un to apzēdat un vel XVIII. gadsimtenā otrajā pusē Pīteris Vāclija savu dzejnieka gaitu iņķādams sacereju vairāk dzejoļu par Lauru.

Atteceies uz Petrarckas iņķlgo dabu, ciktal ta mums atklajas ta ražoju. mōs, tad tanī izceļas visvairak seksōs čētras raksturīgas puses: ne-izgūdoša kaisliba pret Lauru, nedzēšamas slāpes pec slāvas, cēnības pilna mīlestība pret sen-romeešu pasakli un leela ^{duvālela} sirds-satveršmes pārmainība, 2) no kuras laikam izteceja arī Petrarckas sleēšanās uz misticismu, no veenas puses, un uz pesimi-stisku dzīves uzskatu, no otras. Katrā ziņā Frančesko Petrarcka bij otrs viduslaikun italeešu literatūras dzejas preekstāvis, bet pirmais jauna laika cilvēks. Viņa cēspāids negāja uz literatūru veen, bet arī uz politiku, paturedams savu spēku lēdy pat ta nāvei, kas zēstajas peenāca 1374. gadā Arccvas mēstinā, Paduas tuomū, kur tas atrada jau sirmā vecumā sev klusu paspāni pec cēspāidu bagātas dzīves. 3)

Džovanni Bokkačo (1313-1374 jeb 1375).

Nu mums atleek vel ^{vi} apskatit trešā leclā XII. gādsimtenā italeešu literatūras preekstāvjā, Džovanni Bokkačo, dzīvi un rakstus. Kamēr Petrarckas litiskōs dzejo- lōs maigi stīgotas dvēseles jūtas atrada savu maksliģu izteikumi, — tamēr viņa latīnu dzejojumi lēcināja par klasiskās literatūras augošu saprātānu un izģlitoto italeešu peenemušōs pēgrecēšanos savas pašu dzimtenes leclājai pagātnēi. Tūsūdģ ap to pašu laiku uzstājās tautiskais dzejnieks Džovanni Bokkačo personā, kura gars bij izkopts greeku dzīves pilnībā un spīģgtumā, bet gara skatoems un dvēsele izceļās caur teēšu atbalsiģu apkārtējās dzīves un dabas gaiģu cēspāidu peenēmī, 6u.

Džovanni Bokkačo (Giovanni Boccaccio jeb de' Boccacci) bija tapat kā Dante un Petrarcka florentīneetis jeb florenceetis; jo tas dzima 1313. gadā pec visas var, butības Florencē, 4) (un ne Parīzē no nelikumīģas kopdzīves, kā parasti ta biģgra, fē pazņem), jeb varbut tās apcārtnē, cēks Čertaldo, kur tas arī palaida pirmo bērniģu. Ta smēģi valdīģa par pilsātu Čertaldo un rakstmeeks daudzķart pēsprāģa

1) Crusca nozīmē pa itāliiski sēnelas.
2) Bartoli savas „Storia” VII. sēģumā aplūko Petrarcku gāndrīģ veenģģi no šēs puses.
3) Par Petrarcku un ta politiskō nozģģģi skatģģģ M. Pīnto rakstģģ cēks Hģģģģ. Murs. tlap. Kpo. cōģģģģģģģģ 1867. (Nģģģ).
4) Hōrtģģģ, 30. l. p.

tās nosaukumu savam vardam. Tā tēvs bija tirgonis un kādā savā tirdzniecības ceļojumā tas apprecēja ^{sākumā} francūzieti, kura tad dzimēja tam delu Džovanni. Pirms auga un skolojās ^{Frāncijā} Florencē, tad Parīzē, kurp tēvs to aizdeva, mācīties tirdzniecību. Tā ka šis bij sevērrojami bagāts, tad arī šā apstākļa tas ne vienreiz vien pēc savas parcelšanās uz Florenci cenēma svarīgus valsts amatus. Caur tēva gādību tapa tiklab Džovanni kā tā jaunākais brālis, ^{francūzē} labi uzaudzis, nats. Bet jaunā Bokkačo attiecības pret tēvu, kurš palika diezgan ilgi atraitnis pēc pirmās sevas, Džovanni mātes, un pēc tam vēl divreiz precējas, nebūt ne, bija sīsnīgas. Vecis bija pēc savas dabas praktisks vīrs, atzīdams izglītības nozīmi vienīgi tiktal, ciktal no tās sagaidāms kāds reāls labums un tā, pēc tas vispāpreekš grīboja no sava dela iztaisīt izglītotu, izmacltu tirgoni, bet vismazāk dzejneeku jeb macitu vīru. Dels turpret skatijās uz izglītību no estētiskā viedokļa. Šī antagonisma ignākums starp tēvu un delu, izcēlda, mees no šīs dažādības uzskatōs, bija sākumā no vecā Bokkačo dotā atļauja delam, ceatatees univērsitatē ar to ziņu, sevišķi studēt kanoniskos, t.i. bagni, cas likumus, kas atvēra tolaik labu karjeru. Džovanni Bokkačo ugrāda pats savōs ražojumōs¹⁾ uz to lauro cešpaidu, ko darīja minētās attiecības starp tēvu un delu uz pedejā raksturu, un šī agrōs gadōs pārdzīvotā atkarība no tēva parādījās pēc Džovanni Bokkačo grības patstavības trūkumā un dusku slīmas jūtēlības attīstībā, kas saveenojās ar vajādžību, padotees sveiām cešpaidam. Pēlaidis laiku no 1320. gada, kā šķēet, Florencē un ceļojumōs ar tirdzniecīgeem uzdevumeeem no tēva,²⁾ parādas tus 1330. gada beigās Neapolē kā tēva aģents. Tur, klasiskajā Pungalipa kalnā, kur vecās drupās tradicija eeranga Virģila kapu-peemineeli, jaunais tirgonis nonēmās, mest tirdzniecīge nodarbību ^{pēc malas} un nodotees literaturai un zinātnei. Bet tēvs tam bij atļōvis, tik macitees kanoniskos likumus. Tomer Džovanni Bokkačo paliek Neapolē līdz 1338. gadam, nodarbodamces tikai vārda pēc ar likumu studijām, bet pateesībā ar klasiku un dzejas lasīšanu, astronomijas un matematis mas mācīšanos.

IV. gadsimtena sākumā bija Neapolei leela politiska centra nozīme, it īpa, paši pa ķēnina Roberta valdības laiku, ķēnina, kurš, bija ^{budams} gvelgu partijas galva, seguva leelu cešpaidu, bez tam tas, pats budams augsti macits vīrs, pulceja ap sevi dzejneeku un zinātneeku falangu, visadi pūlejas pēc cik spēdams pēc šķirt pilsgalma dzīvei leelaku spožumu. Florence bija tolaik, salīdzinot ar

1) "Visione amorosa", "Ameto" un "Genealogia deorum" lib. IV, cap. 10.
 2) Nostasts, kā nad Dž. Bokkačo butu no Parīzes, kur tam bija bankceeru kantori macitees, atulitis atpakaļ pēc tēva, jātura, kā šķēet, par legendu jeb pasacīnu.

VII.

Italeešu literaturās
vesture.

no

Prof. J. Laubenbacha

XV.
—

Neapoli klusa pilsata ar nopietnu dzīves secartu. Pārceldamies no vienkartās re,^{125.} publikamiskās Florences kroāsmajā kēnina rezidencē, kur pēc kēnina Roberta franču pilsgalma bij arī daudz florenceeši, ar espaideem peejamu un karisligu dabu apdavinatais Bokkačo sajuta sevi pamatīgu pārmainu. Košā daba ap Neapoli, trokšņainā un jautrā pilsgalma dzīve, budama ar savām bezgalīgām intrigām ticama jebšu arī vairīga skola pceekš jauna, svaiga rakstura; nodarbība ar ee, mīletem pceekšmetem un pedīgi mīlestība pret kadu Neapoles pilsgalma damu, kā saka, pret nelikumīgo kēnina Roberta meitu, princesi Mariju, kura izgāja pceak pēc grafa d'Arvino, vīrs kas darīja stipru espaidu uz Bokkačo. Tā personība nodibinajās no šī brīža uz visiem laikiem, — tas ir dzejnieks un zi, natneeks, kurš arpus dzejas un zinātnes nedzēnas ne pēc kadem citem dzīves mēģēm un, nešaubami pceekšdamies paša personas brīvībai, izrādās vel vairāk nekā Petrarca par stingru italeešu atdzimšanas darbameeku pceekšgāja, ja, taput visvairāk augsti turedams savu brīvību, kura toem bija tik vāja, dzīga, lai pilnīgi nodotos no viņem izceltās senās pasaules studijām.

Bokkačo mīlestība pret Mariju jeb Fiammetu, kā viņš to sauca savos ra, žojmās, esākās tik viņa pirmās Neapoles uzturēšanās laikā beigās. Pirmoreiz tas viņu redzēja 11. aprīlī 1338. gadā, leldem pēc mīšas San-Sepolero (Sveta kapa) baznīcā, bet 1339. gadā Bokkačo jau aizceļoja no Neapoles. Tak rakstureca mīlestībai bij arī materiala puse, tā ka Bokkačo tēvs, nebūdamis ar to ar meoru, aizsauca delu uz Florenci. Lokošos četrus jeb pcekus gadus nācas dzejniekam parādīt Florencē jeb Čertaldo. Kaut gan tas neņēma mekadu dalību savas dzimtenes nemeorās, tomēr Bokkačo uzturēšanās dzimtenē aptumšoja ne, patikšanas, ko tas izbaudīja gan dēl Florences notikumem, kas ta patriotis, nās jūtas uztrauca, gan dēl nepatikamem mājās apstākļem, — dēl tēva otr, reizes pcešanās ar jaunu florenceeti. 1342. gada sākumā cerādās ka Florencē kā kēnina Roberta sutnis, ta senešāls (siniscalco, no viduslatīņu se, niscalcus), Ačāncoli, kura Bokkačo bija jāpateicas par eelapšānu pilsgalmā; par viņu draudzību leccina uz to laiku attiecošās vestule jeb dokuments, kurā dzejnieks parādās kā Neapoles senešāla ugticības persona.

Starp 1344 un 1345 g. Bokkačo atstāj atkal dzimteni, dodamies no jauna uz Neapoli, kur pēc Roberta naves valdīja ta berna-berns Johanna jeb Žanna, izgeldamās caur rakstura galoju aplomību un tiklības izlaidību. Tā 1348. g.

1) Parnazinoms no fiamma, latīņu flamma, leesma. Pa vaciski arī leeto Flamme, meine Flamme. Ital. Fiammetta ir mūsu Leesmīna.

noslepkavojā tās jaunuo vīru, Andreju no Ungārijas, pēc kam sekotā Johānnas precības ar tās tēvocī Ludoviko no Tarentas un na ves sods par Andreja no, kasānu apsūdzētās ķēniņa mīlules, bijušās agrakas veletajas, ar vārdu Filippa. Neapoles dzīve nebija šoreiz preekš Borkačo sevīki patikama, kā tas redzams no viņa šai laikā sacerētām latīnu eklogām (ganu dzeesmām), kurās tak pār, pilnums allegoriju dara preekš mums tumšus daudz iz Borkačo stāstiem un spreedumeem par notikumeem, kas gadijušies ta acu preekšā, Tomer ne mazāk kā agrak viņu augsti ceenija augstakajā neapolesū sabiedrībā kā spidoši izgli, totu smalku moneeru cilveku un pee tam vel kā teicamu stastitāju. Pee Johan, nas Neapoles pilsgalma tas eesāka stastit savas novelles. Mīlakais ķēniņes, un augstmanu mīlakais laikā kavēklis tani laikā bija, klausītes jautros, daudzkart pāvedigus stastus. Neceemendams nenādu valsts amatu, Borkačo iz, pildija dažkart sekretāra peemākumus pee Ačaioli, kas tolaik spēleja leelu lo, mu neapolesū politikā.

Borkačo sakars ar Fiametu bez sāmām turpinajās vel šai laikā; spreedot pee veltijuma, kas ceveetots ceekš "Filostrato", baidzomā no viņa ražojumeem, kas sacereti pee Fiametas uzdevuma, viņu atteecības bijušās tīri platoniskas dabas, kasavos liriskos ražojumos Borkačo kopat sūdzas pār savas mīlakās jestrūmu. Tomer dzejneeka peekcešanās pee Fiametas bija - kā leekās - arkartīgi stipra. Viši daudzca Borkačo dzejiskee ražojumi eedvesti tam no mīlestības pret viņu. Borkačo mīlestība pret ķēniņa Roberta moitu vilkas līdz 50to gadu sākumam, bet tad drīz Marija nomira. Viši bija gandrīz veena vecuma; slavona caur sa, nu skaistumu un izglitību, ta spēleja izcilu lommu pee ķēniņeenes Johānnas pilsgalma un spēja Borkačo pārleeku valdzinat.

Tēva nāve, kurš mira no meča 1348-49. gadā, peespeeda Borkačo, atgresties Florencē, kur mēs to sastopam jau 1350. gadā kā brāļa aizbildni un nodarbina, tu ar tēva atstata mantojuma nokartošanu. Prāvais mantojums pee tēva na, ves deva dzejneekam iespējn, apmēerinat savu teeksmi pee smalkas dzīves, bet līdz ar to, apmēerinat savu kaishību - segūt senklasiskas literatūras peeminēs, kas, kurū studijām tas nodēvās ne ar magaku aizrautību kā Petrarca. Ar peedjo tas bija ceesā draudzībā, kurā nekļuva aptumšota ne ar vadoem nopret, neem pārpratumeem.

Gadsimtena otras puses sākums ceerrojams Borkačo dzīvē caur tam, ka no šī laika viņa ^{dzejnēka} darbība gandrīz izbeidzas, ka tas peekceas un vairak aktīvi dzim, tenes politiskai dzīvei, ceenom augstus amatus un izpilda diplomatiskus uz,

devumus, bet ta personigā dzīvē reizmežams gants, zināmā ziņā no veenadas nozīmes ar ta peeršanās Fiametai, ta ir draudzība ar Petrarku. Tai bija but no loelas nozīmes proekš Bokkačo, ta ka ta izveda to no tiklīgi garīgas veentulības, tūvinot to ar veenadas dabas cilvēku. Tēsiņ espaidu viņu veens uz otru mādarīja. Viņu tuvošanās notika, kad abi bija savā attīstībā jau nobree, duši, nostajūšees. Bet ļoti var but, ka Bokkačo japateikas Petrarkam par tam, ka šis stiprinajis viņa intresi proekš klasiskās zinātnes. Kazarkais no šī laika tas izrāda sevišķu aizgūtību proekš seno autoru studijām. Kops savas uzturešanās Konstantinopolē Bokkačo nodevās tik nopietnām grieķu dzejas studijām, ka kļuva veens no pirmajiem un visagrākajiem tās zinātniekiem. Sedzīvojees ar Homera un idilliku pasauli, tas tomēr starp dažādām listena pār, mainām un notikumām izpildīja ar veenadu kreetību arī sutna peenāku, mus pee Neapoles pilsgalma. Kadā mērā Bokkačo bija leels tiklīgs spēks, to vis, labaki peerāda tas apstākļi, ka veenīgi ar viņu apgājās kā ar sev līdziigu Petrar, ka, kuš bija pilns pašceenības un pret visiem iztūrejis ar nesleptu sava pāra, kuma apziņu. Par viņu atteecību sirsību leecina tas, ka no visiem Petrarkas draugiem veenīgi Bokkačo tika selaists viņa nolikumīgās ģimenes intimā vidū. Bokkačo sepazīšanās ar Petrarku esākas, kad tas atgriezās no Neapoles Floren, cē, kad Petrarka uz Romu (rudoni 1350. gadā) ceļodams, lai butu klot jubilejas svet, kōs, pebrauca un tapa pee pilsatas vactem sanemts no Bokkačo, kuša namā viņš nokapa.

Bokkačo saites ar svarīgu Neapoles valdību un viņa pilsgalma paradumu pagāšana, kā arī macita latīņu valodas zinātnieka un līdž ar to apdavinata, go, diga cilvēka reputacija paskubināja ta līdžpilsonus, to ceclēt dažādās amatās un ne veenreiz veen no republikas to sutit ar diplomatiskiem uzdevumiem, tā pr. p. pirms Karla IV kaša gājeena uz Itāliju tas devās uz Avignonu pee pavesta Urbana V ar nolūku, izginat, kadu stāvokli kristu ceemēt Florenci dotā gadi, jumā; 1367. gadā tam uzdeva pārzinat finansu dafas pee zaldatu peenemšanas republikas docestā. No docesta peenākumiem brīvo laiku Bokkačo veltīja tā tīri literariskai darbībai (pabeigdams „Dekameronā” redakciju), kā arī klasisku autoru studijām un zinātnisku latīņu traktātu sastādei, ar kam tas, tā sacit, izcīr, ta celu atdzimšanas laikmeta rakstniekiem.

Atteceles uz arīgem šīs otras Bokkačo dzīves puses notikumiem, tad bez ta minetiem diplomatiskiem ceļojumiem (uz Romu un Avignonu) ta ceverojaama saur tam, ka ar veecuma tuvošanās Bokkačo materialais stāvoklis aiz ta devības pret

draugiem un aiz izdevumiem par klasisko rakstu krajumu samērā sīkai un pīrī-
šanai sverojami kļuva slikti, kas darīja iespaidu uz Bokkačo raksturu, attī-
stidams tāni uztraukumū un spezdams to, ne vienreiz veen mainit savu uzta-
~~rautu~~ rešanās veltū aiz vēlēšanās, pēc iespējas labāki cerītoees. Tā 1361. gadā
tas dodās uz Neapoli uz Nāiuoli aicinumu, bet drīz aizcelo no turienes, jūzda,
mees aprainots par tā neceņīgu uzņemšanu, par ko atmaksā ar spožu satīriskas
žults pilnu vēstuli minētā augstmaņa namturim, Nelli, vēstuli, bagātu ar kultūr-
vēsturiskiem dotēem un interesantu arī tai zinā, ka šē Bokkačo jau izvēda
preekš renesanses humanistiskū tin zinīgu teeksmi pēc literariskas augstprati-
bas, saveņotas ar mužīgu rīksānu par viņu ģenialitātes un teicamības ne,
atgāšanu.¹⁾

Vel reiz Bokkačo bija Neapoli, proti 1371. gadā, bet tagad, nēskatōees uz pa-
rādītu tam, sevišķi no grafa Lan-Saverino un neapoleešu karalistes maršala ka,
ģinardo de Kavalkanti, visai laipnu uzņemšanu, tas tomēr neizšķīrās pastāvīgi
nomestees Neapoli, kā tam eeteica. Ilgas pēc dzimtenes, ne-atkarības mīlestība un
vēlēšanās, atgrecstees pēe savām grāmatām, skubināja Bokkačo dotees atpakaļ
uz Florenci. Sava muža beidzamajā laikmetā (1360-75.g.) Bokkačo divi reiz ceļoja,
lai satīktos ar savu draugu Petrarku - 1363. gadā, kad tas viņu apmeklēja Veneci-
jā un pavadīja ar viņu kadu ceturtdaļu gada, izloetodams tā bagātū bibliotēku,
otrs apmeklojums, tepat Nencijā, notika 1368. gadā. Atgrecōees Florencē, Bokkačo
rakstīja Petrarkam visai raksturiskū vēstuli, kurā dzīvi tēlo tīnlab viņu sav,
starpeju draudzību, kā arī paša Bokkačo simpātiskū personību.²⁾

Uz gādsimtēna sēdesmito gadu sākumu attēcas divi epizodes Bokkačo dzīvē,
tās ir, kā: tuvošanās ar Kalabrijas griecki Leoncio Pilato, pēe kurā tas uecumānā-
cijās grieckū valodu, un kartezianu mūka Džovakimo Čani vizīte pēe Bokkačo.
Šis gādījums ļoti labi raksturo tā pašū Bokkačo, kā tā laiku. Jūlijā 1361. ga-
dā ceradees pēe Bokkačo mūks paskaidroja, ka tas sūtīts no sava skolotāja Pietro
de Petroni, miruša ne ilgi preekš tam Sienā un pēederejūša dzīvoģot ar pēe
kartezianu ordona, sūtīts ar uzdevumu, Bokkačo orīdināt pret draudošu tam
briesmīgu navi un elles mokām par tā grieckū dzīvi, bet sevišķi par tā bez,
deevīģem rakstēem, ja tas nepasteidģas ar noģēlošanu. - Šis fanatiskā mūka brē-
deens, pastiprināts ar apģalvojumu, ka par teikto tā skolotājs dabujis zināt de,
beģģīgā vizijā, parādībā, darīja uz Bokkačo tadū satvīeinošu iespaidu (uz Bokkačo.

¹⁾ Šī vēstule atnāma tulkoģumā pēe Kōrtlinga, 279-88. l. p.

²⁾ Tapat pēe Kōrtlinga. 313-19. l. p.

kurš apzinājās bez gautri palaistās jaunības nelikumīgas kopdzīves greša, kurā augli bija vairāk bērni, kas nomira vel Bokkačim dzīvojam), ka tas no tū vien atsacījās no nodarbošanās ar dzeju, bet noņēmas arī šķivļos no savas dar. gās bibliotēkas. Par laimi Bokkačo griezās pēc padoma pēc Petrarka, kurš at. bildeja tam (Epist. semil. I, 5), pērkodinādams, cerobogotes ar stingramu dzīves kartu un nepēemist, ka zaun reliģijus segas noteek ne mazums viltus, un lai tas katrē zinā pagaida, līdz kamer tas mūns, kā solijees, groezisees ar savu, atgreesanas nolūku arī pēc viņa, Petrarka, bet, es jau no viņa ariguma, gūjeena, paradumeem un valo. das izgumaš, cik daudz var tam ticēt, peabild Petrarka, ne velti dzīvojis pēc viņa, mas pilsgalva un nodarbojees ar diplomatiju.

Sava mūža beidzamās gadās Bokkačo sekrita mistiskā gara stāvokli un, klausidams minela kartezianu mūka cedvesmumeem, ceteikumēem, kurš viņu skubināja, at. stat netiklīgo dzeju, — estaja garīgu ^{dzīvību} kartā. Drauga, Petrarka, padoms palika pēc Bok. kačo bez kadām sekmem, — Dekameronā autors devas uz Čertaldo, kur veentulibā sāka saceret rakstus latīņu valodā.¹⁾

Bet no šī laika Bokkačo nenūņēma vairs, ^{kā leekas,} nekadus talakus celojumus, dži. vodams pa daļai Florencē, pa daļai Čertaldā. Ja veselība bija stipri satricināta, to mes tas ngēitīgi tūspināja savu zinatnisko darbību, pat uzņemdamees ceenija, mo peenākumu, no florencešu valdības ugticetu, — turēt publikus preekšlasiju, mus par Dantes. Deevisko komediju.²⁾ Gan ar pārtrankumeem tas tūņija šos sa. vus visai rūpīgi izstradatus un daudžpādā zinā ceverojaņsus preekšlasijumus sv. Stefana baznīcā pa svētdienām, sākdamis no 23. oktobra 1373. g. un lairkam līdz 1375. gada pavasarim, tā tad ne vairak par divi gadoem. 1374. gada oktobra vidū tas dabuja bedu vesti par sava slavonā drauga, Petrarka, navi. Nā vestules, ko tas laida nelaiķa znotam, Frančesko da Brossano, gaiši redzams, kada ceesā draudzība savceņojuse abus leelos „tracentisti” (kā italeeši sauc savus XIV. gadsim. tema raksturokus). Loti var but, ka skumjas par draugu paātrināja arī pašā Bokka. čō navi, kurš bez tam jau pēdējo laisku pastāvīgi slimoja. Tas mira Čertaldā 21. decembrē 1375. g. Dzejnoeka peeminēklis Čertaldo baznīcas kapsētā tika izpostīts pa revoluciju Toskanā un dzejnoeka kauli izmesti no kapa arā. Bokkačo teica, mā biblioteka, ko tas nodeva sv. Gara klosterim, sadege pa ngunzreku 1471. g. līdz

1) Bokkačo estastanos ne vien mūnās, bet arī garīgu kartā Kōrtling's nolēda (273. l. p.);
 2) Lēmums par tam gāja simerijā cauri ar balsu vairumu 186 pret 18, g. augustā 1373. g. Bokkačo abgu nolika ne augstak par 100 flovinam zeltā (300 rub.). Tameemim, ka nandas vertiba kos laiskus bija stipri augsta.

ar visu Ēku un autografaem. Palika tik Certaldā (Castello Certaldo), 2 studiju atstatu, māņa dziesceļu no Florences, pirmajā veidā no dzējniecā ceeritājeem uzte, retais veerukātais viņa namins.

Ari Borkačo ražojumi sadalās itālistiskos un latiniskos.

1. Itālistiskie ražojumi.

Pirmais Borkačo dzējiskais mēģinums itālistiskā valodā bija poema „Tezeida” sacereta oktāvās un veltīta Fiametai (princesai Marijai). Šī poeimai ir 12 grāma, tas jeb dzēdājumi un parīsam 9000 varonem. Tās saturs ir Tebu ķēniņa Kreo, na doļu, Archita un Polomona, ^{divas} vesture, kuņi no Tezeja sagustiti un aizvesti uz Atenām, kur tie eemilās Emilijā, amāžonu ķēniņcees, Hippolitas, māsā. Hippo, litu apprecējis Tezejs pē tam, kad to uzvarejis. Abi brāļi zvēr mīlestību savas kais, libas pēeksmetam, bet Tezejs dod Architam brīvību ar to ziņu, ka tam atgriežoties Atenās draudētu naves sods. Tomer Archits atgriežās, eestadamees pē Tezeja deene, stā zem sveša varda (Arcits), nepazīts no neveena, kā tikai no Emilijas. Reiz kad tas gulēdams zem koka sūdgās vōjam par savu listeni, noklausas sīs zēlabas Polomons un abi sāncensī uzskā diokavi. Tezejs gažam dodamees medībās, pa, vadīts no Emilijas, izklausiņa viņu loetu un nospēež teem, savu diokavi atjau, not, kaspinat Atenu amfiteatrī. Uzvarejūsājam par algu jābut Emilijai, uzva, retam par tās vergu. Arcits (Archits) uzvar, bet mirst dažas deenas pē uzvaras, no zirga krīzdams. Emilija grib tam sekot kapā, bet Polomons to pēerunā, ižeet pē viņa. Ar kāžu aprakstu nobeidzas poema.

Neskatot uz poeamas nosaukumu „Tezeida”, par tās varoni neparādas vis Tezejs, bet abi Tebu jāuneklī, Archits-Arcits un Polomons, Tebu ķēniņa dēli. Krītuši Tezeja gūstā, abi viņi eemilās Emilijā, kuņas māsā, amāžonu ķēniņce, me sagustīta no tā paša Tezeja. Nā viņu savstarpejas draudzības, no mīlestības un sāncensības izceļas dažādi intresanti apstākļi, kurus autors veikli izdomājis un sakopojis. Tas nebūt nav klasisks, bet drīžak viduslaiku, bruņneecisks sū, žēts. Tā tad saprotams, ka arī senātnes varoni dabon viduslaiku veidu, tapat kā arī pašai darbībai pēējaukti dažādi vīleeni, kas aizņemti no bruņneeku sa, bēdrības. Polomona personā, jēšu Arcita-Archita uzvaretā diokaviņā, visa Ate, un pilsgalma klatbutnē, ^{tas} bet dēl sava pretneeka naves palikašajā skaitules eemantotajā, Borkačo telojis sevi pašu, kameer antikā varona sirdsdamā jā, eoranga Fiametu, tomēr arī šai savā ražojumā dzējnieks ne-atsklāja pilnīgi īsto attēcību raksturu, pastāvējūsū starp viņu un Neapoles princesi. Šī veela vairākskait apstradata literatūrā un starp citu no trim angļu dzējnieceem:

Čosera, Flateera un Draidena. Šai Bokkačo poemai Čosers pakalदारinajis bruce, meeka stastijumu savas „Kentoberes stastos“ (Canterbury tales).

Otrai episkai poemai, Filostrato (Milestibas parvarets cilveku) desmit dzedaju, mos ir pas veelu kada epizode iz Trojas kara. Ši poema ir vienkaršaka pec izdomajama un dzilaka pec jusnam. Saturs: Troils, Priana dela, kaisligi emile, joes ssaistule Chrigeida, trojescu biskapa Kalchanta meita. Pedigi pec daudz un ilgām tēkošanām, cesešanām tas cogust Chrigeidas pretmīlestību. Emilejušes bauda laimi, ekams Kalchants nav deveses greeku nometnē, lūgt pamoceru, jo tro, jaēn grūtāis stāvoklis speež tos, pec greekem greestees pec pamocera. To tee dabon tik ac ta norunu, ka izdod greekem Chrigeidu iznāgā pret Antenoru Chri, zeida aizvesta greeku nometnē no Diomeda, kas veda ar trojānješēem sarunas, drāzūnā apmecerinas ta telti, padodas ta psecunām, tapdama neuzticīga Troilam. Šis par tam nosapnodams, krit izmisumā, kas no dzesjneeka telots ar leelu sajusmu un pateesību. Kad karš top no jauna uzsācts, tad Troils, galīgi pārlecinajēes par savas mīlakās neuzticību, meklē navi, mirdams kaujā ar gre, keem.

Viduslaiku poemās, no kurām ari šoreiz Bokkačo savu veelu tapinajis, Kal, chants nav greeku preestaris, par kadu tas parādas pec Homera, bet trojescu, tik pārgājis pec greekem, paredzēdams Trojas postu. Šem Troilu un Chrigeidas savstarpe, jas attiecības veida griebeja Bokkačo tapat telot savu mīlestību pret Fiamotu. Ši šo Bokkačo ražojumu izletojis Čosers savā poemā „Troilus and Preseide“ un tā no savas puses sagatarodams veelu Šekspira dramai zem ta paiz nosaukuma.

Treša nekeela poema „Le Ninfale Fiesolano“ sneedz mitoloģisku stastu. Ši poema, kā domā, ir īstēni pateesa notikumā Bokkačo laikā atgadijušās allegorisks ražojums. Dzejojumā stastits, ka birzē Fiezoles kalnā, pirms tur pilsata dibinata ar to pašu vardu, cēdzivojuse Diana ar savām ninfām. Veena no ninfām, vārdā Menzola, aizrausēis no kaislibas pret jaunu ganu Afriko, evveda to pa mazgāšanās laiku savā peldetavā, pārkapdama šķēstības solijumu. Reiz nimfa nokaveja nonāēt noteiktā bridē uz redzēšanos - sastapšanos, lindama savam mīlavajam tik ilgi gaidit, ka tas, mocils no šaubām un skumjām, sevi nokauj, bet Menzola izmi, sumā par sava mīlakā parsteidzīgo nogalinašanos dzemdē precēs laikā. Tadus, motā Diana, dabujuse par notikušo zināt, parverš ninfu upes ūdeni, kurā ta me, tās uiz bailēm no deves par savu nozēgšanos. Līdz šai deimai divi upes, kurās gājās no angstunocem, uz kurēem gul pilsata Fiezole, un savsmeojas tad tuvejā

1) Pr. p. no III. gadimtena Benoa de Sent-Hora „Li romans de Troie“.

Cejā, nes iz Bokkačo poēmas ņemtos vārdus: Menzola un Afriko.

Ceturta, leģla poēma, par kuņas pēderību Bokkačo šim dzejniekam nav visi komentatori vernis pratis, ir „La Visione amorosa” jeb „L’Amorosa visi, one (Mīlestības vizija jeb sapņojums), sacereta tercīnās. Paskaldaridams Petrarca „Trionfēam”, Bokkačo sacerēja vel šo tīri allegorisko poēmu. Lapnī dzejnieks atrodas Fortunas mānā, pēe kam pa kartai apravēta Gudribas, Glavas, Bagatības, Mīlestības un Laimas svīnībā. Šis peemēru krojums jeb šī Gudribas, Glavas, Bagatības, Mīlestības un Laimas svīnību sapulce asim redzot sadomata it īpaši pēe Petrarca „Trionfi” idejas. Darbigās personas allegorijā ir - visi slavēnēe sonas un jaunās, vīri, sākot no klasiskās grieķijas varonēem līdz apalā galdā brunneekēem. - Tercīna, kuņas izotumšānu caur skanīgako oktavu pato Bokkačo leģlā mērā veicinājis, parādas šē jau uz pagrīmsānas ceļā, tā ka tai pēejānktē samaklatē gēognūmē tadā kartā, ka tercetū sācumā burti iztāisa akrostichonū allāž no tās pašas Fiametas divu sonēlu un kanconas formā. Šis dzejojums gauži veentonīgs - veemulīgs.

Pēektais no Bokkačo leģlakajēem rāčojumēem (Dzejā un prozā) ir „Ameto ovvero commedia delle Ninfe Fiorentine” (Ameto jeb florenceesū nimfu ko, medijs). Šis Bokkačo idilles saturu iztāisa septīnu nimfu stastē par vīnu mīlestības dēkām. Jāuno nimfu barā atrodas arī Fiameta. Tā stasta Ametam par savū mīlostību pret ganu Kaleonu. Vīnas visas pūlās parīndai sev pēevīkt Ameta zirdi, kuš tām uzklāusās ganu un mēdneeku sabredrībā. Nīmfām pāmā, zīt izdodas pēevalat rupjo ganu, kuš tad pārvertas vīpīlnīgā, brunneekā. Beigās autors iztulko šīs septīnas nīmfas par septīnām kristīgām tīslībām.

Šī allegoriskā ganu drama notēek Čērtaldas apkārtnē. Šē mīnētās nīmfas stasta cita citai savas mīlestības dēkas. Katrs stasts beidzas ar eklogu, tercīnu formā un visa drama, visvecakā jaunās literatūras pastorale, kļuva visēem velakēem ganu dzejās rāčojumēem par parāngu. Savū nosaukumū dabūja šī drama no jaunā mēdneeka Ameto, kuš eemīlejes nīmfā Lijā un ir ganu un nīmfu bēdrībā par pēekšēneeku. Vīnu dēkas ir tā laika pātēesū nolīkumū al, legorija. Tom nīmfu tēlēem, varbut, šlepjas arī dažas no dzejneeka laika bēdre, nom, Florences damām. Visa lūga izcēlas caur veonkaršūnu, saskanošū ar bu, koliska, ganu dzejās satūrā gacu, proza izcēlas caur spēku un frāzes noapa, lotību, bet varomas - caur tēkošū, izstradatū versīfikācijū. Šī pamīšu pro, zā un pantīnōs saceretā bukoliskā idille „Ameto” jeb „Nīnfe de Ameto” kļu, va par pēekšēteci visai italoesū ganu dzejāi; tā aba ir prototīps, pīmparāngs

1) Še nīvīlas mīnē Jānēt prātā mīnē Šlaburāģē -

Tās no mums jau aplūkotas poēmas: „Tegeida”, „Filostrato”, „Bizoles niupas” un „Amato” atcecas uz Borkačo romantisko poēmu nodalu. Tās saceretas okta-
vās — stancās, sastāvošās no astoņām 11-zilbigām varsmām. Tās dzejas forma sa-
sniedzama pēc Borkačo savu pilnību, paleek kopš tā laika par parastu italeešu
romantiskā epikā. X

Pirmais Borkačo mēģinums stastitajā prozā ir romans „Filokopo” (7 daļās).
Tas pārleeku izstepts un ir īstēni viduslaikā visai populārās vecfrancū roman-
tiskās poēmas „Flore et Blanche fleur” pārstradājums. Citiem vārdeem, tā ir veca
francū romana italeešu redakcija. Tas ir brunneka štasts, ko tas ceļ savai da-
mai preekšā, ^{vidus} viduslaiku bernišķīgi naiva novelle, sarakstīta saskrulletā pro-
zā. Pērtajā grāmatā romana varonis, Florio, pēdēlas mīlestības toesas (corte
d'Amore) sedē, kur ~~debate~~ notika debates par trispadsmit jautojumiem, kas at-
cecas uz mīlestību. Šie jautājumi, dabužiši savu sākumu Provansē, istaisa visa
romana visgalvenāko daļu. Ja saturs ceturk Florio, spaneešu prinča, mīlestību pret
Biankofloru, sēdēoni, uzandzinātu pēc viņa tēva pilsgalma. Ka noverstu sava
dēla neveenedo laulību, kēniniš pārdod Biankofloru Azijas tirdzniecēm. Florio do-
dus projam, to uzmeclēt, un pēc daudz dekām un breesmām ūzēat savu mīlako
un apprec to (protams, ne bez deevību — Marsa un Venēras — pēcpalīdzības), pērnem
krīstīgu ticību, pēcgrēz daudz pēc krīstības nōdzīvo laimē simtu gadu un mīost
veenā deenā ar savu pati. Paganu un krīstīgas ticības raibais, negaunīgais sa-
jaušcums nolēk šo romanu zemak par katru krīstīgu. Aplama mitoloģijas lecto-
šana sasneedz šē visplašākās robežas. Pērtēk, ja pasaka, ka šai romanā Plutons pār-
ģērtjas par brunneeku, pavests top nosaukts par Junonas veetneeku, kura
tam pate parādas, lai pasludinātu savu pratu grību, no kuras tas dabon pavēles
gam personīgi, gam caus Fridu. Ar vardu, „Filokopo” paleek pēc vērtības talu
pakal „Fiammetta”, par kuru mums tagad jārunā.

Daudz angstaku stāv estētiskā ziņā Borkačo otrs romans: „Fiammetta” jeb
„L'amorosa Fiammetta” (Ēemīlojusēs Fiammetta). Ikrānīgā, jēbū drusku saskrul-
letā prozā izvrāda Fiammeta semīlejušās sēveetes gaudas, kura atšķirta no sava
mīlaka. Fiammeta pēcejusēs sēveete, dzīvo sākumā laimīgi ar savu vīru, bet
pēcāk pēpēži aizraujas caus mīlestību pret skaistu jaunekli Pāufilo. Iku-
mīga, uztrankta pārnāk tā mājās no mīšas, kur pirmo reiz redzējuse savas
kaislības pēekšmetu. Vecā emma izgin tās noslepumu un stipreem pāarme,
kumeem brīdina pret šīs nelaimīgās kaislības launāon sēkam. Bet tās kam

bari parādās Venēra, izskaidro tai mīlestības butni un nepārspejamo varu, apstiprina savus perrādījumus ar deevu un varoņu piemēriem, pārlecina atmet veltīgas pūles, pēvaret šo varu, dodama padomu, pazemīgi tai padoties. Fiametas mīlestība top stiprāka un lenitīgām deevete to iepazīstina ar vi, sem mīlestības noslepumiem, izmanību, veiklību un izliscānos, — ar šoem katras aizliegta kaislības nepeceesāmeem paradoneem. Fiameta pate izbrīnas par sa vas reiz nevainīgās sirds leclu zināšanu. Ar patīku viņa pamana, ka tās mī, lakais tapat nodevces mīlestības reibumam un prot leclot izmanību, lai ne caur ko neizpausta savu noslepumu: tas vemanto savas mīlakās radneeku uzti, cību, kāš viņa draudzību un pedīgi abi panāk savas cemsānās nolūku. Bet varones vēlēšanās nepeepildas. Kadu nakti eozogās pē Fiametas Panfilo un izskaidro, ka tam viņu ja atstāj tamdel, ka ta vecais, mēvarīgais tēvs to sauc pē sevis. Fiameta ~~is~~ kā no zibona kēta rauga ar visu mīlestības spe, ku to pēcumat palikt. Fauneklis nepeerunājams, dela pēemākums pēcei ta svets, bet tas zvēr mūžīgu uzticību, apsolidamces drīz atgreestees atpakaļ. Šķirsānās skats gauži aizkustinošs. Panfilo aizēat un Fiameta paleek vecna ar savu kaislību, mokām un ceribām. Atnāk deena, kad Panfilo'm bij atgreestees atpakaļ, bet neka! Nu Fiameta pārnem visi kaislības uztraukumi. Tās stāvoklis klūst vel šausmīgaks, kad ta dabon zīnu, ka Panfilo apprecēes talā gemē. Tās dusmas is bez mēra un viņa izgaž tās sparīgās vardēs pēet nodeveju. Ta nožē, lo, ka tam atdovāsēs... Bet laiks pamazīt nomeerina greizsirdības spriēgas un Fia, meta vēlās Panfilo atgreēšanos, pat atrod, ka ta pēccība nebut nav nozēcums. Tad ta no jauna izgaž lastus un zēlabas gan pēet Venēru, kurā to pavēduse, gan pēet neuzticamo Panfilo. Pedīgi ^{tās} ~~viņa~~ pamana šo sirgstošo, drudžaino stāvokli un aizved to siltās avotēs; — bet divainā daba, jūtrec svētki, graznās turniras nevar izkaisit tās skumjas. Izmisumā ta grib gastees no sava nama augstātor, na, bet emma pēesteigdamās izglabj to. Fiameta salīdzina savu likteni ar visu slavino abu šķiru mīlako likteni senatnē un atrod, ka neveens no teem nav bi, jis tadā mērā nomācts no nelaimes un skumjām.

Šis romans visai notikumū nabags, jeb tēc gauži gūdeni un lapas pilditas garām sarunām, kurās to tēesu šo garlaicīgākas, ^{tamdel} ~~ta~~ kā gandrīz viss romans pa, stāv varones jūtu izstastišānā pa leclakai daļai no viņas pašas, jūtu, kurās ta izbaudija sākmā laimīgas mīlestības reibonē ar Panfilo, bet pēc tam, pēc viņu šķirsānās, kurai drīz seroja mīlakā neuzticība, izmisumā nelaimīgo tik-tik ko nanovedot līdz patnavībai. Bet notikumū-jeb darbības trūkums atlīdzinas

katra no tām bija gudra, skaista, no nevainojamas tiklības un pēcklājīgi izlaista. Pēc vecākās no tām, Pampinejas padoma tās nonēmas atstat no mēģa piemēkļoto pilsatū un doties uz kadu villu ārpus pilsatas, „lai nodotos tur jau trām izpēcēdām, tak nepārkapjot apdomības un goda robežas”. Pā vīnu apspēcēdes laiku cenāk bagnicā trīs jauni cilvēki, no kurēem visjaunākajam nebija ma-
zak par 25 gadēem. Ne ta laika posts, ne draugu un radneku pazādējums, ne breesmas, kurās vīnēem pašēem draudēja, nevarēja tos spēspēst, aizmirst mīlestības intreses.” Pampilo, Filostrato un Dioneo – tā sauca jaunos cilvēkus – spēvēcēnōjas septinām dāmām, iz kurām ar dažām vīni atrādās radne-
cībā, – un visi devās uz villu divu jūdžu atstatumā no Florences. Pilsatas ap-
kastnes, villas loelisko ēkās un maģas sabēdribas izpēcēku apraksti rāda kon-
trastu ar Florenci satricinōšā posta ainām. Pirmais skats mūs pārēēl uz na-
ves un posta arenu un ne Jupidijs, ne Lukrecs nav telojūši ar tadām tamšām
un sāusmigām krāsām šo loelo cilvēku ciltis rīksti.

Sautrais pulcīns izvēl no sava vidus kēnīnēoni, kurā nosaka nodarboša,
nos un laika kavēkli katrai ārpus pilsatas sabēdribā pavēdamai deenai. Rau
kā kavēja savu laiku savvalīģē trimdeņēni: „pirms saule stāvēja augstu pēc de-
bess, deva pusdeņu, sastāvošu pa loelakai daļai no dažādēem cepumēem un vī-
na; ap spēpusdeņu visi sapulcejas pēc fontanas, izvēlēja kēnīnu un kēnīnē-
ni, kas valda sabēdribu, kurās katram loceklim spēnācās kaut kadu stastu.
Kad beidzas novelles, sedās visi pēc vakariņām jeb velām pusdeņām un no-
beidza deņu ar muziku, dzeedāšanu un deiju.” Pēcš visām deņām top no-
teikts stastijumu temats par dzīves komiskēem jeb bedīģēem gadījumēem, par
spōģēem augstirdības spēmēģēem u. t. p. Tik vēens no visas sabēdribas, Dioneo,
bij atsvabinats no šī likuma un vareja izvēlot tadu spērkšmetu, kads tam
ēēvrita prātā. Vīnš stastija vēenmē kā beidzamais un vēenmē vispave,
digakas leetas. Tik pirmo deņu stasta katrs, kogrib, asprātīģas runas, kodīgi
joki birst kā krusa. Otrai deņai kēnīnēone uzdođ tematu: stastus par tēem,
kuri negaidot laimīgi izbeg no dažādām nelaimēm, trešai deņai – nosaka par
sarunu spērkšmetu laimes pārmainīnu un visi šīs deņas stastijumi izēēlas
caur visai svabadu, valīģu saturnu; ceturtajā deņā stasta mīlestības deķas ar tra-
ģiskū galu; spēktajā deņā tadas pat deķas, pēc nelabvēlīģēem apstākļēem
laimīģo gals; sestās deņas varoni izspruk no visām breesmām caur skaistēem
vardīģēem un kodīgām atbildēm; septitajā deņā stasta par izmanīģēem pa-
nēmeņēem un āķēem, ar kurēem manīģas sevas spēvil savus lētīģīģos

vīrus un t. p. Pedigi visi desmitas deenas stasti ir pilnīgi tiklīgi. Starp tam atro-
das slavēnā novelle par Grizeldi, kurā Petrarka pārceļis latīnu valodā un ku-
ra pēc tam ne vērēig vērē apstrādāta preekā skatuves. Tā redzams, preekā ka-
tras deenas izredzēta zināma notikumu, deku āķira, tā ka visi desmit stasti
iztāisa alsevišķu novellu sēriju, kas vairak jeb mazak izsmel vērēnu vispari,
gu ideju, derošu preekā tām it kā par pamatu. X

Trešās deenas sācumā aprakstītā pils ir Palmieri villa, bet leja, par kurā
stastīts trešās deenas beigās, ir tā pate, par kurā arī tagad ligsmojas celotāji,
skatīdamees uz to no Fiesoles augstnūcem. Novellu saturs tapināts gan no ve-
sturiskeem notikumeem, kurā aprakstus var atrast pēc tā laika vēsturneekem
florencēšu Villani, Madzella, neapolitāncēšu Kampanile, trevizecēšu Bonifacija,
boloncēšu Brunaldi u. c., gan no provansālecēšu balladem un leģendām fran-
ču un citu arzemes fablo (viduslaiku pasakaineem dzejojumeem), gan no pilsatu
anekdotem, gan no pašā fantāzijas.

Tā tad sastādot savu „Decameroni” Borkačo izleetojis pa daļai pāteesus no,
tikumu, kas stāstīti (zināms ar mazaku maksu) arī dažādās itālecēšu kro-
nicās, pa daļai agrakas, vecakas novelles, arī tepat pantinās sliktas leģendas,
ballades un pedigi tautas mutē dzivošas un dažkārt no leela taluma, p. p. no
Indijas atnestus nostastus;¹⁾ bet viņš prāta visus šos avotus atjannot caur savu
radošo ģeniju un pacelt savus nostastus maksas ražojumu augstumā ar
psiholoģiska dziluma un pātesības paligu, kas izceļ viņa talošānu, kurās ver-
tību val sekmē glezņainas, norvāsainas valodas kaire. Tāms izsmēta mul-
ķība, atulatas cilvēka sirds vajās un sliktās puses, bez pamācībām un naida
pret laudim. Blāšu stāki un nīki mājās ar maigi aizgrābigeem notikumeem
visur redzama dzila pasaules un cilvēka sirds paņšāna. Borkačo rāda savos no-
stātās krapneekus un pēkraptus, sīkstulūs un pāvedejus, izšķerdejus, žīdus,
paganus un kristitus, damas un brunneekus, leexulus un mulkus, ķēnīnus,
pāvestus un visvairak mūkus, neveemam no itālecēšu rakstneekem nebija
tik leelā mērā komiskais spēks, kas pēspēda cilvēkus smētees par viņu pašu
vajībām. Borkačo sāust bez žēlastības pāvestus un mūkus, kas ar vērēn nicināti
Itālijā, bet daži viņa stāsti eet līdz cinismam. Rau kā pēemērs strups atota.

1) Sk. Markus Lindau, Die Quellen des Decamerons. 2. izd. Stuttgartē, 1884. Borkačo avo-
tu skaitā dāreja but ar itālecēšu krajums, kas paņštams zem nosaukuma „cento novelle anti-
che” jeb „il Novellino”, — pēc vērēoem sastatīts XIII. gadsimtēnī no vērēnas pašas personas, pēc citēn
no vairak personam. Sk. par šo šķēdīgo jantajumu Lindau 164. l. p. un impmax. (Sal. Gasparij, loc.
cit. 164—171 p.). Labācē izdevumi: 1) G. Biagi „Novellino”, Florencē, 1880, 2) Fanfani „Decameroni”,
3 v. 1857—63.

stijums no kadas novelles, kurā peedot pēc teem Bourkaio nostastem, kas varsti pret garidzniecību.

Pirmā deena, otrā novelle. Džanotto, Parīzes tirgonis, dzīvo leclā draudzībā ar kadu žīdu Abramū, izleotodams visas pūles, to pēgrecēt kristībai. Pēdīgi Abrams apsolas mainīt savu ticību, ja budams kadu laiku Romā tas pārleccinases no ga, ridzneeku uzvesānās, ka jaunā ticība labāka par veco. Džanotto ranga viņu atru, nat no šī nolūka, pilnīgi pārleccinats, ka žīds redzedams ar savām acīm angsta, kās garidzniecības palaidnīgu dzīvi, tas ic domāt aizmirsis par kristīšanos. Bet Abrams paleek pēc sava nodoma. Aizbraucis Romā, tas pārleccinas, ka pavests, kar, dinali un prelati padevušees visvisadeem netikumem. Atgriezees atpakaļ Parīzē, tas par Džanotto leclū izbrīnīšanos izsaka vēlēšanos kristītees, tā ka pēc viņa pār, leccināšanās reliģijai, kurā, neskatot uz tās kalpotāju, ^{pilnīgu} nedeceību, pastāv tik ilgi un vel izplatas pa visu zemi, vajaga but veenīgi īstai.

Garidzneeku izsmēšana emesa, sagādāja dzīveekam ne-atlaidīgu vajusānu.

Divi simt gadus pēc pirmās „Dekameronā” rokraksta parādīšanās Tridentas koncila to eseetoja aizleectu grāmatu sakastā (index), kurā palika ~~tas~~ tikmēc, esomet to ne-iztīrīja no visām aizdomīgām, bet ne pavēdīgām vēstām. Šo beidzamo del, grāmatu sadedzināja Savonarolas pēckriteji. Lai izdotu „Dekameronu” ta pirmē, jā veidā, tad uz Toskanas leekunga Kosmas I pavēli veda nopēstnas diploma, tiskas sarunas starp Florences filologu beedribu un neizglitoto spanecti, kuram bij ugdoti Romā cenzuras darbi. Visas veetas, kur bij izsmēta garidzniecība, bij jāpārlebo tadā veidā, ka tanīs garīgu personu veetā bij jādarbojas un jārunā tirgonem, teesmešēem, studenteem u. t. p. Tadā sabojatā veidā izdova to 1574. g. Bet vel patvalīgaki, nekā Romas mūki, apgājās Lionardo Salvati, kurš uz lecl. kunga Frančesko pavēli nerās pēc jaunās „Dekameronā” caurlūkošanas. Ja izde, vumā ^{veetā} pārtaisīti pal visraksti un nosaukumi, teksti pārtaisīti un saisisināti un tapec šis darbs emesa savam daritajam publico e notario assassino (publis, ka un pagīstama slepkava) vardu. Istais „Dekameron” iznāca Itālijā tik XVIII. gad, simtenī, vairak kā simtu daāadu izdevumu izlaida tad bibliografi un spekulā, ti.

„Dekameronā” novelles kopā saņemot dod mums tā kā kudu nedeceišku „silvenu dzīves komediju”. Pateesi, tam set cauri cita pakaļ citai pēc jau aprā, ditā eedabījuma kartības, kas pasarg pret atkartojumem, visas šķiras un kartas visvisadi cilvēku raksturi un jūtas zem ta laika dzīves arīgām formām. Še, šu arī vairums nostastu izceļas caur amūzantu hamonitīgu toni, kurš nereti

pārkapj, preekļajības robežas, tad tomēr vīrajumā netrūkst arī stastās patētiskā un
 jūsmīgā rakstura, kamēr citē no teem sējīnēti ar pārkak reālu traģisnu.
 Attēcotees per mūsu nojēgumeom uz dažu novellu visai nepreekļajīgu saturu ja.
 preekļimē, ka XIV. gadsimtenē uzskati šimī zinā bija citādi. Tapat ir no svara
 preek tam arī tas apstākļis, ka ta laika garidgneecības netīklība, garidgneecības,
 kņčas preekšstāvji mīmetās novellīs spēlē pa laiskam jo rēdramu lomū, sasnes
 daa visaugstako pakapi.

Kas attēcas uz „Dekameronā” vispārīgo nozīmī, kņst ļoti ātri izplūtijas pūr.
 tulkojumās dažādās Vakar-Europas valodās, tad ta dīvejadā. Pirmkart, attēcotees
 vispār uz reetunnu literaturām Dekameronā dod europēšu novellistiskas at,
 tīstībāi izejas punktu, būdams preekš tās par paskubinātajū parāngu, pakal
 darit un sacenstēs; jo sevišķi viduslaiku „stastījumu” tīps (pablō, švankis u.
 t. l., bet tapat arī nostastu mējīnūmī italeešu un franču valodā, no XIII. līdž XIV.
 gūdsimtamim) ^{bija} zīmīgi euvr tova galajū naivību un formas zinā pa laikam
 ceeta aiz maksļiskas uzbūves trūkuma, kas arī Dekameronā deva iespēju, sēgūt
 preekmīnēto nozīmī. Itēkart, attēcotees sevišķi uz italeešu literaturu, Deka-
meronam ir ta mīlzigā nozīmē, ka ar to Bovkačo parādas par italeešu prozas
 nodibinātajū. Dažas no viņa novellēm apstrādātas vēlāk arī preekš skatuves.
 Slavēno novelli par Grizeldi jau preekmīnējū. Lūk vel strups atstastījums kādas
 citas novelles, kņča dēcejuse par avotu vispārpazīstamāi epizodei par trijeem
 gredzēnēem Lesingā „Nataniā Gudrajā”.

Pirmā deena, tresā novelle. Sultans Saladins grib aīztapīnat maudu no
 bagatā, bet skopā Aleksandrijas žīdā, atsaukdams to preek sevis. Fau eepreekšgi,
 nadams, ka šis labprat nešķīstēs no savas naudas un nevēledāmes bez li,
 kņmīgā pamata kēstēs preek vāras, Saladins lēkas uz izmanību: tas eel viņam
 preekšā gautajūmū, kņsu no trejām reliģijām (muzulmanū, ebreešu, kristīgo) tas
 turot par īto. Žīds uz tam atbild, stastīdams par dzimts gredzēnu, ar kura man,
 tošānu bijuse līdž visa manta eegūta; veeenam no ta īpašneecēm bijūši trīs
 deli. Negribēdams neveenu no teem apbedīnat, vīnš lika divi uz mata tadus pašū
 gredzēnēem ^{gredzēnēem} un deva tad katram no deleem klusumā pa gredzēnam. Preek tēva na-
 ves katrs dels turēja savu gredzēnu par ītu un sevi par veeņīgā mantneecēku. Ta,
^{veenas} pat otrās šo trejū reliģijū preekvītejeem turā katrs savu par īto. Sultānam tā pa-
 tika žīdā attāpība, ka tas šim taisni izsacīja savu nolūku un šis labprat deva
 tam vajādžīgo summu.

Novellu forma eelas īsteni taisni iz italeešu pārnainījūšārnēes dzīves uzskateem,

valodu, runu, Bokkačo tai pašā laikā uzgrūda savas teviņas prozaiķus pa daļai uz nepareizu ceļu, sabojādams savu stilu ar latinizētu konstrukciju, kamdēļ arī pašā Dekameronā atgādās veltas, kas ceš caur sajūkumu un tumsumu. Tas ir trūkums, kurš peenem vēl leclakus apmērus pee velakeem italeišu prozaiķeem kuri staigaja pa Bokkačo pedām.

Mēs jau runajam, ka pret vecumu dzejnieks nožēloja savas jaunības maldību visstiprāki dzejnieka anti-erotiskais virzeens izteicies rakstā, kurš peln savas rupjības dēļ meškūstas paskvilles nosaukumu. Tas izmāca zem nosaukuma: „Il Corbaccio” jeb „Labirinto d'Amore” (Krauklis jeb Mīlestības Labirints). Tas ir diezgan plašs satīris, kas šķiras ražojums, pilns Juvonala speka un žults. Tas tapāt prozā sacerets raksts, kurā Bokkačo bez žēlastības izomej kadu florentineeti, kurā, kā liekās, atbildejuse ar veenalozību uz viņa stipro kaislību pret to. Sapnī parādas dzejniekam gars, ved to mežainīgā, tumšā vidū, sauktu par Mīlestības Labirintu, un tursagabavo nāšči, stu paskvili uz seeveetem. Saturs pastāv eekš tam, ka dzejnieks un kada ve, ca profesora, šis florentineetes nelaiķa vīra, ēna jeb gars, kas viņam parādijees iz apakšzemes valstis, sarunā savstarpēji izmainas ar sirds-atklajumeem uz pro, fesora atraitnes vajību un smeeklīgu pusu rēķinuma, apbērdami šo ar visgree, zigakajeem pārmetumeem un izsmeecklu. Būdams gan īstēni pamflats, versts pret veenu zināmu personu, tad tomēr „Mīlestības Labirints” satur tomēr arī ne, savaldāmu satīru uz seeveetem vispār. Rakstam bija divējāds nolūks: rādīt pil, nīgu autora atsacīšanos no ta meesīgās kaislības (amore carnale, kā Bokkačo saka) un atreebtees skaistajam dzimumam, „kurš sev atļāvees ar viņu dzīt ne veenu veen, slīktu joku”. Italeiši turā augstu šo rakstu dēļ tani atronameem parpīlnībā vee, tejeem, runas tīri florenceešu izteiceeneem, dēļ ta valodas bagatības.

Ber jau pēvesteem ražojumeem, Bokkačo sacerejis italeešu valodā arī dažas vestules un trīs rakstus, kas ir cītīgi Dantes studiju augļi. Veens no teem ir „Vita di Dante” (Dantes dzīve); otrs plašāks ar vīrs-rakstu „Origine, Vita e Costu, mi di Dante” (Dantes dzimums-izcelsšanās, dzīve un paradumi), un trešais – „Il Comento” (Kommentars pee „Deevīķās komedijas”), kurš sastatīts no viņa mūža pēdejšās gadās lasīteem publiskeem preekšlasījumeem par Dantes poemu. Kom, mentars satur kritiku par „Illes” 16 pirmajeeem dzeedajumeem, komentators apstajees pee XVII. dzeedajuma 17^{tie} varsmas. „Vita di Dante” ir ražojums pilns speka un apgarošānās, bet daudzkart ne-ūpticams. Par šī preekōmeta romanveidīgo apstradašu Bokkačo dabēja vusktus pārmetumus no savceem lidzpīloneem.¹⁾

1) Visus trīs peminētos rakstus izdeva atsevišķi Milanesi (1863, Firenze), – tee nav Bokkačo italeišu rakstu pilnajā krājumā, ko Montebiar izdevis 17 sējūmās (1823-37, Firenze).

Uz Borkačo pedagoem muža gadeem attocina kadu rakstu, kas sacerets tapat pa italisai (ja tas tik nav XVI. gadsimta viltojums), — ta ir deebijiga novelle, ar nosaukumu „Urbano“ (Civilizets, izglitots). Tas veela nenta no vidus laikos izplatitās lēģendas par Konstantinu Leelo. Prozaiskais nostasts „Urbano“ atšķiras ar līdzīgām teicamībām un sacerets veenadā manserā kā plašākas un nopeetrākās „Dekameronā“ novelles.

Gandrīz bez izņēmuma visi Borkačo daudzei ražojumi tam edvesti no mīle, stības pret ķēnina Roberta meitu, Mariju-Fiametu, — „Filokopo“ sacerets pec viņas uzdevuma; „Tezeide“ un „Filostrato“ tai veltiti, leccina pec tam par Marijas-Fiametas izglitību; jo citadi Borkačo nebutu vis varejis veltit šos no mito, loģiskiem sīkumiem pārpilditus ražojumus; „Fiametā“ (jēl L'amorosa Fiammetta) ta pate parādas kā stasta varone, bet eeks „Ameto“, „Amorosa Visione“, „Ninfa“, „le Fiesolano“ un pat „Dekameronā“ pret viņu verstas slavas pilni; līvisko dzojo, lu vairumā apdzēdata ta pate Fiameta pat pec tās naves; dažas no Borkačo šīs šķiras sonetām atšķiras ar augstu dzejisku vertību.

2. Latīnu ražojumi.

Borkačo rakstija, sevišķi beidzamajos gados, daudz latīnu valodā. Tēc pa leclakai daļai zinātniski raksti, kas rāda autora tuvu iepazīšanos ar klasiskiem darbeem. Par šoem latīnu, arī pulks ražojumeem — 16 eklogām, vestulem,¹⁾ dažoem zinātniskiem traktateem — teiksū te tik dažus vārdus. Galvence no teem ir: „De genealogia deorum“ (Par deoru cilti), — ta ir literariska mitoloģijas enciklopedija 15 sejmās. Ta satur savā pedejā, XV. grāmātā, intresantus autobiografiskus datus. Poprojam „De montibus, sylvis, fontibus“ etc. (Par kalneem, mežoem, avotoem u. t. p.), tas ir ģeografisks raksts vārdnīcas formā, tad divi biografiski raksti par slave, neem vīreem un seevām (De casibus virorum et feminarum illustrum, 9 grāma, tas) un „De claris mulieribus“ — seveešu biografijas no ēvas līdz neapolcešu Fo, hannai (Lamma). Borkačo sacerejis arī latīnu eklogas, bet tās tapat necoveroja, mas, kā visparīgi viņa ražojumi šai valodā.

M. dd. m. xx! Mēs tuvojames Borkačo literariskas darbības apskata beigām. Borkačo darijis to pašu preeki italeešu prozas, ko Dante un Petrarca preeki dzejas. Viņš ir kopa literaturas valodu radidams bez tam novellu, veeglu, no stastu visai mākslisku nostastu, visvairak erotiska satura, īpašu šķiru. Šīs šķira attistijās jau pec provansaleem, bet zemēlu Francijā sauca to fablō (fabliau). Šo neleelo nostastu izcelsānās, gan ar patetisku, gan jocīgu, gan satirisku saturu, eet atpakaļ dzīlā senatnē un viņu sākums meklejams, Tanča,¹⁾ tradotta e commentata. 1877. Firenze).

1) Italisai pūstulietas no Koradriini (Corazzini, Lettere edite ed inedite di messer Gio. Boccaccio, tradotta e commentata. 1877. Firenze).

tantrā un Flitopadesā.¹⁾ Pedejā grāmata, kas bij izplatījuses no sākuma Grecijā XIII. gadsimtenā, pārceļta no ebreiņu latīņu, tad spāņu valodā. Itāļiem va-
 lodā tā ignāca visvelaķajā apstradājumā no Firencuola. „Stasts par septiņcem gū-
reem” arī ceļis austrumā un nostasti „Disciplina clericalis, ^{Disciplina gontinēcigā} curus smelis no
 māņu pasaku teicejem spāņu zīds Pedro Alfons, kas pārgāja kristīgā ticībā
 1106. gadā, dēreja par parangu itāļiem novellem, iznākušām XIII. gadsimtenā
beigās zem nosaukuma „Cento Novelle antiche” (Simts vecu novellu). Tā kraujuma
 sastatitājs bez franču fablā izlētojis arī vecas kronikas, brunneku romānus,
anekdotas, tautas jokus. To nostastu rupjā forma patika tautai un, sakrādāms
 līdzīgas novelles, Bokkačo deva tām literarisku veidu.

Tā Bokkačo nav jau vairs nekas atlicees no izplevejušiem aizspriedumiem un
 neveiklas viduslaiku ceļsisdības, kuru vidū viņš dzīvoja un darbojās. Viņa ironija
 ar zibena bezgēlastību sāust katru mežoniņu, rupjību, brutālu aprobežotību, kartas
 uzpūtību, nožēlojamu stūrgalvību, lekulību un stingrību, ar vardu, visu, kas
 nesaprot un neceini cilvēka vērtību. No Bokkačo rakstu pārskata redzams, ka viņš
 kā rakstnieks igrāda leclu angļu, kura sarceņojas ar jo eevorojamu maksimāli
 ka talantu. Bokkačo personā cernīgā veidā nobeidzas vesels vec-itāļu literatūras
spidois laikmets un Bokkačo pāceisi turams par trešo leclo XIV. gadsimtenā
itāļu literatūras pceekstāvi.

Bokkačo pecnāceji. pakaldaritāji.

Par Bokkačo teešiem pecnācejem novelles laukā tureja florenceeti Franko
Sakketti un tā līdztauceeti un laika beidru sēru Džovanni Florentino.

Franko jeb Francēsko Sakketti ^(Franco Sacchetti) dabūja humanistisku izglitību un ceņēma
 visaugstākos valsts amatus Florence republicā. Izslavets dzejnieks un sava laika
 makslas zinātnieks, tas līdz ar sonetām Petrarka gammē, sacereja arī jautras sonetas
 un atstāja pec naves 258 novelles, no kurām nedaudzas saturs sevī stastijumus,
 bet citas ir dramatiski uzmetumi no florenceeti dzīves. Sakketti nomira XV. gad.
simtenā sākumā.

„Dekameronam” bija tik milzīgas sekmes, ka 1374. gadā, t. i. trīs gadi pec Bok-
kačo naves, ignāca kraujums „il Pecorone” (Nazankis, Mulkis, Lempis) ar 25 novel-
lem, kam Bokkačo nostasti dērejuši parangam. Tā autors bija sērs Džovanni Fio-
rentino. Tā rassatneka nostasti nav bez komisma, bet tee visai ciniiski. Viņu gal-
 venais temats ir uzticīgi veemtoesisi no savām sevām peevilti vīri. Tās
 rakstnieks novellā pārādas savās novellās gan žili meesprātīgi, gan joeigi jū-

1) Sk. Mezop. Decimpre. Aug. B. Zozoba. I. sējums, 38-40 l. p.

vols, un nav nebut salīdzināms ar Bokkačo, pat ar vislabākiem Sakketti stāstiem nav viņa nostāsti blakus statāmi. Sakketti novelles atšķiras caur vairāk tautisku, bet sīra Džovanni caur grāmatu saturu, t. i. iz grāmatām smel, tu saturu.⁹ Tā ir pēc laika vistuvākie Bokkačo imitatori, pecnācoji.

Kads cits novellu krajejs, Massurio di Salerna, kurš dzīvoja ap 1470. gadu, cel savā darbā „Novellino” asu satiru uz garīdzniecību, vairāk ^{proskānā} dāvanu, bet ar vairāk cinisma ir biskapa Mateo Bandello (1480-1562)³⁰² nostāstos, kas sacereti, kad to autoram bija jau 70 gadu. Vel apdavinātāks, bet ar nepreklājīgāks ir Arnolo Firencuola (Arnolo Firencuola, 1493-1545), mūks Vallombrožā. Tas sacereju Dzejolus, komedijas, novelles, traktātus, bet no visiem tā ražojumiem bija vislelākās sekmes tā „Zveru sarunām” (Discorsi degli animali).

Tak mēs jau esam pārieši XV. gadsimteni. Faunas fažas tuvošanās italiešu literatūras attīstībā sakrīt ar jauna laikmeta tuvošanos pašā Itālijas dzīvē, attecoties uz tās politisko un sabiedrisko stāvokli. Pateesi, trīs gadus pēc Bokkačo naves tā saucamais (^{Compi} Vilnas siteji, Ciompi) dumpis jeb zemo, nabadzīgo, trūcīgo šķiru sacelšanās pret igtikušām, bagātām kartām republikā, ar ko sesākus brīvības pagrimsāna tamī un līdž ar to Mediči ģentes politiskās varas preeaugšana. Bet tad māk ^{jau} XV. gadsimtenis, renesanses, atdzimšanas laikmeta preeces, nams jeb preekstecis, - gadsimtenis, nebut bagāts ar severojumiem literatūras preeminēkļem, bet zīmīgs caur enerģisku zinātnisku kustību un spidožu maksu attīstību. Bet XIV. gadsimteniē starp visiem tad notikušās progresīvas un pārveidojošās kustības elementiem pēdas pirmā veeta līdž ar italiešu literatūras nodibināšanu klasiskās senātnes atdzimšanai.

XV gadsimtenis.

Itālijas rakstnieki veicināja ne mazāk par tās valsts vīriem pamazīt savas dzimtenes atbrīvošanu un atdzimšanu, izplatīdami caur sareem ražojumiem patriotiskus principus, tos aizstāvēdami, izveidami dzīvē, darīdami pagīstamus tantā. Tai leclajā leclās zemes atdzimšanas darbā, zemes, tik daudz gadsimtenū esē. tūšas no pilsoņu karšiem un vasmacības valdniecēm, rakstnieka spalvai nākas ne mazāks nopelns, nekā atsvabinātāja zobenam. Mēs rēdzejam un tušpmar vel rēdzesim, ka gandrūz visi eevroņamee rakstnieki sena un jauna laika rakstnieki bija reizā arī valstsvīri, un politiskee darbnieki ne veenreiz veen kerās pee spalvas, lai attīstītu un izplatītu savas idejas. Un tadā veidā sacereti ražojumi iztaisa ne veen Itālijā, bet visas cilvēces lepnūmū. Vispārīgi itālešu lite, ratnūas vēsture apstiprina to pateesību, ka nekad nekadas cenzūras izmanības, represija panēmeeni, dzenašana no varas turetājēem un administratīva cecar, tā - nenoslāpes brīvū, godīgu vardu, neglābs no parversmēm, neizbegamām pee patvaldības, besliksūmības un atpakabrāpūlīgas varas besatbīdības, kurā var pat rakstnieku nokaut, bet nenokaus gaišū liberalu domu, izsētu tā ražojumūs, no briedušū masas sīdī, kas allažin atteccas ar līdzjutību uz šo domu un ar igūmū - un katru varasdarbu pret to, jeb uz tās sakropļojumū un apgrāiņijumū nekā nepabalstošū pamatu pabalstīšanas vordā. Kadu svarīgu lomu spēlē literatūra tautas attīstībā, tās eestādēs, ^{kas} tagri vaj vėlu, gribot vaj negribot, tak ne, izbegamī dod pilnīgu brīvestības plašūmū katrai godīgai, jēbšū arī maldīgai domai, - par tam runat velti, tā ka to pēerāda ne veen itālešu, bet arī vis. pasaules literatūru vēsture.

Itālešu literatūras talaka attīstība XV. gadsimtonī notīka jau pee sabēdēvīgas dzīves pārvēstūšamees apstākļēem un atteccībām. Ne veen atsevišķas izcīlas personas, bet arī leclā daļa visas itālešu tautas pēerlejšā jāmai izglītībai, au, gošā labklājība un mees, kas valdījā pāc pussalu gadsimtonā pirmajā pusē, modīnāja ne veen cenšanos uz dzīves bandu, bet līdz ar to arī spēešanos pee pašizglītības, kas ar laicu arveenu vairak un vairak sagrāba itālešu.

Līdz ar spožu izglītību mešaubīgi pēenēmās skepticisms, greznība un izlūtināšanās, kas jau tad dažus patriotus spēeda klūt domīgām par Itālijas nākamo līktoni. Bet vispārīgi šī zeme rāda pa visu XV. gadsimtoni drūzak pilnīgi spēeēcināmū skatu. Foto 14

Līdz ar novelli attīstījās XV. gadsimtenī Itālijā liriska dreža, visvairāk semilētā sonetas formā. No šī laikmeta liriskiem, kas visvairāk pakaldera Petrarkam, eevrojams par citiem Ģusto de Konti de Val Montane (Giusto de Conti de Val Montane), pēc dzimuma romētiis, miris 1449. gadā. Tas bij ora, tors un jurists. Ta dzejoli izdoti zēn nosaukuma „La bella mano” (Skaistā roka). Šo nosaukumu dabuja dzejolu krājums no tam, ka tani dzejnieks galvenām kartām apdzied savas sirds damas skaistu roku. Ta dreža bandija lelu populāri, tati.

Rakstija arī epigramas marciāla gaumē, kaut gan arī sonetas formā. Šinī populārā formā parādījās arī tīri satiriski dzejoli. To iesācējs jeb ciltstāvs bija Domenico de Džovanni (Giovanni jeb Burchiello, saukts: Dannico de Giovanni), Florences barždzinis, miris 1448. gadā. Ta sonetas prezjivojušas vairāk neka div, debet izdevumu, ir rupjas un ciniskas. Bet Džovanni Burkiello ir neparasti populārs par savu neizsmelamo jokpāteību. Ta ciniskie „dzejoli” miudžt mādē no vestejiem majeņiem un asprātībām. Ta pakalderitājs bija Brunellesco (Brunellesco † 1444). Matteo Belkari (Belcari, mir. 1454. g.) sacereja garīga satu, ra sonetas.

Augstāku stāv Leone Battista Alberti (1398-1472) slavens architekts un veens no visizglītotākām sava laika vīreem. Tas rakstija „novellis” un sacereja jocīgus dzejolus satiriskā ^{burleskā} un humoristiskā tonī.

Itāleši, it ipāi florenceši, atskīrās ne veen caur spilgti skeptisku, bet arī rupji realistisku virzēnu. Viņu caupāids sevišķi izplatījās, kad Florence at, radās zēn Mediči varas, kuri no trigoņiem parvertās par valdošiem prinčiem. Šēn izgāja uz mzerīgu pilsonības attīstību un plādā reti kad vairis sasniegtā mērd veicināja zinātņu un maršu uzzedešanu; pa šo laiku Florence klūva par Itālijas gara un makslas dzīves vidu un patureja šo stāvokli pa visu XV. gadsimteni. Skepticismis peņēmās pa nepārtraukto cinīnu pret baznīcas varu un to šīs formu, kurā ta pret gadsimtena beigām Aleksandra VI Bot, dēca personā sasniegta visaugstāko neticības un izklaidības pakāpi. Šis skepticismis atrada sev literarisku izteiksmi satīrā, verstā pret visām viduslaiku atleekām un atskaņām. Tada itālešu kautiska ezīme - daba, kā: sleekšanās uz āriģumu, uz veegļu atleecību pat pret visvarīgākajiem preekš, metēm, uzpūtība par savu laimi, - viss tas veicināja galvenām kartām par, es un satiriska virzēna attīstību. Idealisms, kurš pēc tam vel turējās, uz, glabāja galvenā veidā tik formas veon. Neparasta skaistuma un vertības ap.

filozofijas idejas. Viņa allegoriskais Dzejojums „Ambra” apzied dabas skaistumus viņa mīļajā villā ar to pašu nosaukumu. Savā didaktiskajā poēmā „Alterca zione” (Stridus) Lorenzo Dzejiski atstāsta Platona macības, elegiskajā allegorijā „Ambra” tas personificē nimfas veidā savu tukšo ventuļa villu un savos „Capitoli” (Nodalās) tas imitē Virģilu. Bet nesdams tadā veidā humanisma aizrau, tikai meslu, tas tai pašā laikā sacereja sonetas un satīras, sevišķi savas dzi, vibu dvesošās graciozās deiju Dzeesmas preekš florenceešu maitu maija deijām (Canzoni a ballo) un karnevala Dzeesmas. Bez tam tas sacereja garīgus un tixliqus Dzejoļus, pedigi jockainu poemu „F. beoni” (Dzereji). Tās saturs: Dzejneks dodas viņa pagrabā pazīstama plītneeka parādībā, kuram Dzejneks cel preekšā jantajumus tadā pat garā, kā Dante Virģilam. — Visi šee ražojumi nodrošināja viņam visaugstākā mōrā patstāvīga un zinamā zinā jo eeverojama Dzejneeka slavu

Lorenzo Magnifico prata sevī sacenot humanistisku izglītību un tešu atsauksmi uz apkarcejas Dzives espaidem, sacenotu ar šo espaidu Dzejiskas te, lošanas spēju. Visu garīgu centenu un makslenecisku talantu nenogurstošs saudzetajs un veicinatajs, cels italeešu XV. gadsimteja izglītības preekštāvis, tas nenoverzās arī no literariskeem darbeem.

Mediēi un ap viņeem stāvošu rakstneeku galvenais nopelns pastāv gaumes, garšas tīrīšanā un zināšanu attīstībā, vairošanā caur dabas un seno klasiku studijām. Par iepazīšanos ar grieķu rakstneekeem Itālijai jāpateicas grieķim Emanuilam Chisoloram (1350-1415), monākušam Romā ar nolūku, pārleccinat pavestu par sarikojamu krusta karu pret turkeem, kas apdraudeja Konstantopoli. Nēka nepamākdams savā noņēncenā, Chisoloras palika Itālijā, sākdams universitatē macit grieķu valodu un modinādams mīlestību pret klasicismu. Caur zinātnisku darbību pacēlis ta pēncēji: Leonardo Bruni (1369-1444), toskāneetis, klasiku tulkotajs, „Florencees vestures” un Dantes un Petrarka biogrāfiju autors, Aurispi (1369-1460), sicīloetis, kas pārveda no Bicantijas 238 seno autoru rokkrastus; Govarini no Veronas (1370-1460) u.c.

Daudzse šī laikmeta novellisti izrādās arveenu vairak katrā zinā rup, jaki un satura nabāqaki par saveem florenceešu preekšgājejeem. No viņeem var rak izcelas Masuccio de Salerno (Masučo no Salerno, 1470. g.), kas sarakstījis „Novellu grāmatu”, pilnu šaustošās frivolas satīras pret laika beedru eerašām un sevišķi pret garidgneecību, un Saladino dalli Arienti no Bolonas (Saladino degli Arienti, 1483. g.), kas pēncēma veeqluma, nespeēšanās un patesīguma veatā

VIII.

Italeešu literaturas

vesture

no

Prof. J. Lautenbaeky

XV.

savās stastās - zinatniecību, pēc tam diezgan smagu, turklāt gaiši rādīdams savā
krajumā „Le Porrettane”, kāda rupjība, pat jēlība vel valdīja līdz ar izslaveto iz-
glītību.

No citeem rakstniecēm severojami: Serafino d'Aquila (d'Aquila, 1466-1500),
ta saukts pēc pilsatas, kur tas dzima. Tas kļuva slavens Romā caur saviem dze-
ļiem un improvizācijām, ko tas dziedāja pēc savas paša muzikas. Bernardo
Arnolfini iz Arecco (B. Accolti + 1534. g.), saukts Mnico Bretino, baudīja vispārīgu
slavu par savu dzeju, kas eenesa tam Kriosto uzslavu un veltu pēc pa-
vesta Leonia IX pilsgalma. Viņš sacerēja arī epigramas Marciala gaumē, lai gan so-
netas formā.

Ta zēn teom apotankleem, kurus es agrak izskaidroju, XIV. gadsimtenā leela
dzejniecēm gadījas, teesa, daudz ar talantu apdavinātu, ta nebūt ne līdz-
gi spējīgu pelnācēju, tad tam bija dažādi cemesli.

Italešu teatrs.

XV. gadsimtenis sieraudzīja pedīgi italešu teatra sākumu. Pā Medici laiku, proti,
cēlīkts tam pamats ta literariskajā nozīmē. Sākot ar XIII. gadsimteni, sarīkoja
jau pa dažādem svinižiem gādījumeem leelas izrādes (Representazioni), uzvedot
miraculus un misterijas. Teatra izrādem Itālijā, kā arī citās zemēs, jāpateicas
par savu izcelšanos reliģiozēm arsteem un procesijām. Katolu garīdzniecība (vel
XIII. gadsimtenā sākumā) rādēdama tautas kaislīgu laušanos uz skatu izrādem,
sāka uzvest dažādas misterijas ar garīgu satursu zem nosaukuma „Storie” jeb „Com-
medie spirituale”, „Vangelii” (evanģēliji), „Esempii” (pēmēri), „Figure”. Šīm garī-
gām izrādem viņa pēdēkīra kristīgu nozīmi, pat tadām paganiskām svini-
bām, kā karnevals, kurš taisni celes no romēšu saturnālījām. Tam pēvee-
nojās pēc tam misteriju sastāvā eegājušas farses un, ar veteju nokrāsū savā saturā
patsevišķi izrādami joki. Un tādī uzvedumi dabūja ļoti agri improvizetas ma-
ku komēdijas (Commedia dell'arte) raksturu. Šī ir tā sauktā tautas improvizeta ko-
mēdija, atšķirdamās no nopeetnī literariskās jeb zinatniskās komēdijas (Comme-
dia erudita). Šīs komēdijas raksturisku pazīmi iztaisa pilsatas dzīves tipisku spa-
rību spilgts attelojums un līdzīgu tipu stabilitate, pastāvība izrādāmās
farsēs.

Šī nacionālā komēdija līdz ar operu izcelās tikai Itālijā, bet komēdijas
tipi pēder jau italešu senčēem un ir tik to tipu izvērtumi, par kurām ligs
mojās romēšu republikas un imperijas veankaršā tauta. Tādī tipi ir: Panta-
lone, kurš reprezentēja Veneicijas tirgoni; mulki, emīlejušos un bīklu veateeri.

ko visi pēvil, Arlexins - ta sulains iz Bergamo, veikls bledis un jokpēteris, Fulcīnello - neapoleetis, parazīts, lokekedis - humorists, nelāgs krāplis, renomists, lecliba un nelectis; Doktors iz Bolonas, nelga, bet pedants, adomājies, ka tas zinātnieks; Dželsomino - romesīu modes kēms; Skaramučo - lecliba, renomists; Bri-gellā - bledīgs nelectis-lakeijs, kas pēc frančiem par Skapenu pārverties; Kolombi-na, Arlexina mīlakā u.c. Maskas, vespļi pavairojās un, zināms, speciali-ve, teja rakstura veatā dabuja vispārīgu, ta ka ^{varcietim} veais pirmatnīgais Bolonas, doktora tips tapa drīz par vispārīgu pedanta tipu, bet Tartala (Tartaglia) - par vispārīgu stostitajos tipu. No agri izcelušamies misteriju izrādītāju beedribām atdalījās nacionālu farsu izrādītāju beedribas.

Līdz ar šiem komēdijas pasākumiem attīstījās Itālijā "misterijas", kas lika pamatu traģēdijai. Tās bija skatu izrādes, kas tēloja kadu veicās vaj jaunās derības notikumu, kadu lēģendu iz kada svētā Dzives u.t.l. Visvecākā misterija pēder vel Engadsimtenim un sekošos četrus gadsimtenus literatūrā (visvairāk Francijā un Vūcijā) bija pārpludināta no šīs šķiras ražojumiem. Loresco Mediči Lecliskais (Magnifico) rakstīja arī misterijas, esprauz, dāms tanis zēdašānu, bet dēl Mediči nama sliekšanās uz klasiķiem paraugom, pa šī nama zēdu laikmetu, sāka Florescē uzvedamās misterijās ar nepere, dzetu greznību parādīties senās pasaules deovi un varoņi. Floresces teatra repertoars aprobežojās ar pakaldarinumiem latīņu raskstniekiem. Lem macitā latīņu humanisma un akadēmiju espaida līdz ar komēdiju dell'arte, aizmetās macitā komēdija (Commedia erudita), kura esārcās ar Plauta un Terencia latīņu komēdiju atsevišķām izrādēm un pacelās līdz šo paraugu imitācijai. Ta sasneidza vel leclaku nozīmi uz IV un V gadsimtenu sliekšņa.

Par pirmo tīri-italisku dramu turams, Orfejs, ko sarakstījis Andželō Policiano, dziesnieks un filologs. Loresco Lecliskā esverojamais un slavenais draugs, leclais humanists Angelo Poliziano (1454-1494) mēģināja savus spēkus itāļiešu dzējā, saceredams dažus ražojumus. Tas atstāja latīņu valodā, Pocci "suzvōri, bas vesturi" un itāļiešu valodā poemu „Stanze per la giostra del magnifico Giuliano“ (Stancas par lecliskā Džuliano turnīru), nonākusi līdz mums tik gabalēs, kas pilni pedantisku, pārspīlētu salīdzinumu un mitoloģisku reminiē, cenču, bet sarakstīti skanošos pantihās. Pī poema ir aba svinīgas turnīras apraksts. Andželō Poliziano sacereja arī dramatisku eklogu „Orfejs“.

„Orfeo, favola tragica (Orfejs, traģiska pasacīna, fabula), sacerets divi deenās, Kantua, pilsgalma svētku gadījumā, 1472. gadā. Pjese, luga sadalīta pēcēs ca,

lecnos (autos). Sakuma, prologa lomā, uzstājas Merkurs un izstāsta 19 pantinās la, gas saturu un katastrofu. Kad tas aiziet, gans Aristejs sudzās citam ganam par sa, vu nelaimīgo mīlestību pret skaistu gana meitu jeb ganeoni. Vecākais gans rauga savu bērnu atrunāt no nelaimīgās kaislibas; Aristejs izlej savu kaislību čē, tru pantinū dziesmā. Katrs pantinš esācās vārdoem:

„Meži! Klausait jūs manus mīlīgos vārdus, kuŗeem negrib uzklausīties skaistā nimfa!”

Atnāk Tiŕsis, kuŗš meklē pakliduŕn jēvīnu un saka, ka redzējis meiču, „kuŗas vaigs — sneġs un roze, mati — zelts, acis — turnāsas, drēbes — gaišas. Aristejs domā, ka ta — vīna un steidzas pēc tās. Otrā celeenā Aristejs dzēnas pēc nim, fas, kas no ta beg, bet driada paziņo par vīnas bedīgo navi: to nodzēluse čūska. Driada sevauģa Orfeju nākam ar cīteru un grib tam paziņot par šo nelaimi, kameŕ citām driādām ja-aprļaj Euridikes ķermens ar žalumeem un pūķem. Trešajā celeenā Orfejs dzēd Mantuas kardināla, Francēsko ģonsaga, slavū, kuŗam par godu šī izrāde bija sarīkota. Oda, ko Orfejs dzēd, sacerēta latīnu va, lodā 13 pantinās. Pēc tam tas gauģās vaidās izsaka savu nolūku, no cēt tarta, rā, pazemē, ka cauc aizgrabīgām dzēsmu skaņām izlugtos no Naves Euridikes at, grešanos vīrs zemes. Satīrs Mnezils uz tam pēemin: „Kas tuŗp no cēt, tas jau vairs ne atgrecēģas. Tar nav ko brīnīties, ka tas, kas nēmis sev par vadoni Amo, ru, — gandē gaismu.” Ceturtais celeens noteek pēc pekles durvīm un pašā peklē. Orfejs modina Herbera un furiju līdz cētībū; tēc izlaiģ nelaimīgo cauri, kam it cenaidneeki debess un visi elementi. Plutons tauģā, kas vīns tads, tuŗoda, mees ar zelta cīteru un pēespezdams nekustīnāmeem vārteem atvertēes, kas vīns tads, kas pēc sevis valdzina visu uzmanību tadā mēģā, ka pat Jesi, ona, Sāntala un Danaidu mokaš pārtvīnēģtas? Persefona ludģ Plutonu, Orfe, jam uzklausīties, un Orfejs stāsta Euridikes navi, tad neatlīdīģi ludģ, to atdot, pēesaurdamš Chaosu, iz ka viss celees, Ģeģetonu un aboli, kuŗš tā pa, ticis pekles ķēnīģeenei. Persefona aizludģ par vīnu savam pašam. Plutons pēģģģi pēekrīt, Euridiki atlaiģ, bet ar to ģīnu, ka Orfejs uz vīnu neskatīsees līdģ tam brīdīm, eekams vīni ne atvrodas starp dzīvāģeem. Aģģ pēesca Orfejs dzēd atkal pa latīnisķi čētrus pantīņus, kas pa daģai pēeder Ovidam. Tad tas ne izģtura, paskatās uz savu Euridiki un — paģaudē to uz visēem lai, ķeem. Pēekģģā celeenā Orfejs oktāvās apraud savu līģtēni. No mīlestības pret seve cētem tas negrib vairs ne ģinat; neveens medīģistē, vīna pēekģģā runat no mīlestības. Tas klūva par seve cēģū naidneeku, kuŗas nepāģģāvīģas ķāvilņģ,

152.
kas sitas pret krastuom." Tad serodis menadas. Veena no tām saka: „Mādas, šis ir tas, kas nicina mūsu mīlestību; nositisim to? Tās metās uz Orfeju un no-
sit to aiz skatuves, veena no menadām tad stasta, kā tās saplesušas to ga,
balās un dzirdējūdas zemi ar ta asinim. Luga beidzas ar loelisku ditirambu
Bachum par godu.”¹⁾

Tadā veidā visa luga pastāv no lirisku skatu vīndas. Tās uzvedums bija
neparasti grauzns. Sevišķu espaidu darīja ceturtais ceļons, rādīdams ponli ar
visām tās šausmām. Skatuve bija nodalīta divi daļās. No veenas puses bij
ee-ēja pagemē, no otras – pekles sekšene ar Kerberu, furijām, Tusionu, Lizifa
akmeni, Damaidu mūcu un pat Tantalu, sedošu līdž kaklam udeņi. Luga
tika izrādīta pēc Mantuas Gonzagu pilsgalma 1483. gadā. Šis ražojums „Orfeo”
turams zināmā zinā par velakas italiešu operas prekštēsi.

Nu vel daži no šīs grupas autoreem, komēdiju rakstneekem. Par Bernardo
Akkolti iz Arecco, mīluli pēc pavesta Leona I pilsgalma, jau agrak zemina,
jamees. Tās secereja sonetas, jokaina satura Dzeesmas, epigramas Marciāla gau,
mē un sonetas veidā; bet tas sarakstījis arī veenu komēdiju ar nosaukumu
„Virģinija”.

Kardinals Bibbienna jeb, kā viņš īstēni saucās: Bernardo Dovizio jeb
Dovizi (Dovisi Bibbienna, 1470–1520), Leona I Mediči personīgs sekretars, ola-
vens ticis caur pirmo nopētno komēdiju „Kalandrija”. Tās saturs ir sekšs.

Demetrijam, Modonas pilsonim, ir diviņi – dels Lidio un meita Santilla,
kas līx līdžīgi veens stram, ka tos izšķirt var tik caur drēbem. Tāu sēi
gadi, kopš tēvs miris. Modonu ceņēmuši turki, izpostījuši to un apravuši
gandrīz visus eđzivotājus. Emma un sulainis Fannio, lai glabtu Santilla,
apģērbj to par zēnu un sauc par Lidio tacec, ka tās brāli teektura par no-
kautu. Vini aizpēlo no Modonas, bet celā nāk atkal turku rokās. Konstan-
tinopolē visus trīs izperk Florences tirgonis Perillo un nem sev līdž uz Ro-
mu. Tur viņi dzīvo ilgi ka namā. Perillo grit izprecet savu meitu pea Li-
dio (Santilla), kuŗa vel arveenu valka virišķa drēbes un saucas Lidio. Pa
tam brālis Lidio izglabees no naves, apceļojis līdž ar savu sulaini Fesenio
visu Italiju un apstājees pedīgi Romā. Tās ceņilās Sulviņā, veenteoša Ro-
landro cevk. Equis pretmīlestību, tas dandzart apmerlē Sulviņu, pārģer,
baes sevišķu drēbēs. Bet Kalandro, turēdams Lidio paa pateesi par ovesti,
ceņilās tamī un provunā bledi Fesenio (arī pārģerbtu par seveeti), tam izģēdāt

1) Bruchs komponājis muziku šai lugai, kas satur Orfeja un dividikas vesturi.

satikšanās ar eedomato skaistuli. Fulvija, bidamas pagaudēt savu mīļāko, kas iz-
 sacījis vēlēšanos, doties urmeklet māsū, griežas savā sirdsloetā pēc kāda zīlneeka,
 kurš ee-aičina pēc sevis uz vakaru pārģērbto Santillu, turedams to par Lidio.
 Ta, zinams, nexo nesaprot no šī notikuma, bet Fannio to pēorunā, pēņemnt
 ee-aičinnumu, lai pasmeetos par Fulviju. Fesenio pa tam mulķina veco, comīleju,
 šos Kalandro, no kuŗa kustoniskā gailēstība tā jau iztaisijuse nelgu. Viņš
 šim eestasta, ka eedomatā meiča Lidio gatava, viņu pēņemnt, bet lai noverstu katru
 klaju pēdaudzīšanos, vēlās, ka Kalandro eeņestu pēe viņas kastā. Vecis aizēet,
 nopirkt kastu. — Lidriķis skats sastopams Ģekspira komēdijā, „Ligomās Vindzora
 seeras”, kur Tallstafu nes velas kurvī. —

Trešajā ceļēnā nes Kalandro kastā. Fesenio pēēnāk ar šim jokam pēņemntu
 seveeti, kuŗai jasaucās par Santillu. Kastu pētura multas vētā, attaisa vaļam
 un Fesenio, lai glabtu savu lolojamo no negaiditās ķēzas, skubina līdģzinātā,
 ja seveeti kaukt-raudat, eeteikdamis multneokēem, ka Kalandro šis sevee-
 tes vīrs, miris ar meri un ka to nes mest upē. Viņi, pat ta seveete, aizbeģ, bidamēes
 no pēelipsānas. Kalandro nu pašam jānes kasts savas mīļacās namā. Fulvija
 cans eedomatā Lidio (Santillas) pirmo atbildi tapuse šaubīga, pārģērbjas virišķa
 drēbēs un eet meklet savu mīļāko, coredama to pēerunāt, ka tas atgriežas at-
 pakā. Bet ta nama pēēvšā viņa eerauga Kalandro ar notiklīgo seveeti un
 ved to mājās, turedama tam pātarus, pēe kam arī tas nepakek savai eeņigai
 paradā. Ta tam starpiem zīlneeks un gavetājs Ruffo sagatavo Lidio (Santillu) uz
 deķu. Bet Fannio atklaj gavetājam Ruffo, ka viņa kungs pātoesi seveete un
 leelu maksu apsolidams pēedabon burvi, ka tas eeteic Fulvijai, — šī pārvertība eot
 notikuse aiz pēēpežas burvības. Lidio un Santilla sastopas noorunātā vētā.

Kalandro, viņus eeorandģidams, nezin, kuŗa no abeem ir viņa mīļākā. Ta tam
 ta pastāvība un uzbašanās baida Lidio tā, ka tas aizēet, apsolidams atnākt de-
 rigakā bridī. Santilla eet Fulvijas namā. Ceturajā ceļēnā Fulvija izonisuse
 par Lidio šķikas pārvertību, solidama gavetājam seveetojamu naudas sam-
 mu, ja tas atgrievē agrako leetas stāvokli. Ruffo, Santillas un Fannio pēerunats,
 pēņem naudu. Pēektajā ceļēnā Samija, Fulvijas kalpone, atnes pēēvšā Lidio
 naudu. Uz šo naudu pēetendē, izsaka savas teesības abi dvīni; starp teem izēelas
 stoidus tapēc, ka Samija nezin, kuŗš no teem īstenais Lidio. Lidio eet pēdīgi
 Fulvijas namā. Fesenio, izģirdis par sava kunga pārvertību, apjūk un ta apju-
 kuma parveršas šausālās, kad tas pāleccinas par šis metamorfozas pātra-
 sibu. Tas eesāk ķildu ar Santillu, kuŗa to ne pavisam nepazīst, ^{tas} pastāv uz tam

1) Hval ad noloka Santillu par Ģekspira.

ka ta ir viņa kungs un grīb pārlecināties par tās kartu. Pie teim atskrej pu-
 ligā Fannio. Ja šo kildu izskaidrojas mīkla, ka Lidio vel dzīvs un ka Santil,
 la ta māsa. Ļaimīga slasta, ka Kalandro brāli redzējusi Lidio ee-ijam Fulvijas
 namā un ka tamdēļ jaunajam drošneekam draud briesmas. Fosenis loek tulim
 Santillai esliot pa loqu, pārmainit ar Lidio drēbes un to iqlaist no Fulvijas kam,
 bara. Kalandro apbērdams savu sevu ar pārmētumeem, steidzas mājās, nosist
 Lidio, bet kildus beidzas ar vispārīgu jautribu, atrodot eedomato Lidio (Santillu).
 Pedejā skatē brālis un māsa pazīstas. Santillai tagad ja-apprec Fulvijas dēls
 un Lidio apņēmu Pevillo meitu, kuŗa bija reiz izredzeta preekš Santillas.

Bernardo Bibbiena luga ir pakaldarinums Plantus Dvineem (Menūchmi).

Šai frivolā komedijā ir vairak rupju jokū, nekā komiskas attiskas sals, vairak ne-
 preeklajību, nekā intrigu, — un tomēr to izvādija ar leelu grezņību no sakuma
 eekš Mubino, pee leekunga pilsgalma, tad Vatikana preekš pavesta Leona X Medi-
 ģi, visa kardinalu kolleģija un Mantuas markizisas d'Este-Gonzaga. Drūzumā
 "Kalandrijas" slava pāršneŗza pat Itālijas robeŗas. Prologā autors turā par va-
 jādzīgu taisnotees, ka ta komedija sacereta ne dzejā, bet prozā, pa itālisķi,
 bet ne pa latiniski, jaunā, bet ne antikā garā. Tā jau teikts, komedija ir frivo-
 la, pārpilna visaugstākā mērā ar netīreem jokneem, bet kas izsacēti visnevaino-
 jamākā toskanceešu prozā. Ruccelai

Džovanni Ručēlai (jeb Rucellai, 1475-1525), florenceetis, Leona X Mediči

notars, peder pee tā saucameem akademiskeem dzejneekneem. Jo blakus dzīvības
 pilnī, zedošai un auglīgai itāleēšu tautiskās literatūras attīstībai pa visu
 XVI gadsimteni gāja pakaldaritajs, antikā garā tīri akademiskais dzejas virzeens,
 kuŗš šai brīdē, teesa, sasneŗza tik aprobeŗotu iespaidu, tak pee eedzīmtās itāleēšu
 teekomes, pārspilet lai arī tukšās, tak skaistas formas vērtības un pee viņu an-
 tīkas dzejas neistas, leekas autoritates ceenības, tas dabuja ar laisku leelu un līdž
 ar tam fatalu nozīmi preekš itāleēšu literatūras talakas attīstības.

Džovanni Ručēlai eegāja jau "klasisku" dzejneeku pulkā par savu gar-
 laicīgo didaktisko raŗojumu „le Api” (Bites), kurā tas Virģilam pakaldarīja. Bet
 „Orestā” tas parādas par neveiklu pakaldaritaju Euripidim. Tas eedomajees sa,
 vu leelo paraugu pārlabot, likdamus savas lūgas darbīgām personām vmat skai-
 stu, bet mīklotu valodu. Ta ir neizdevusis imitācija.

Otrā traŗedijā, „Rosmonda” Ručēlai's noversās no pakaldarīšanas seneem
 rakstneekneem un apstādāja romantisku sūŗetu, bet līdž ar tam eevēda mo-
 dē ļaunmīgu skatus un satrīcinošus objektus. Lūgas saturs: Rosmonda ir

ģepidu ķēniņa, Kunimunda, meita, kurš pārvarēts un nokauts kaujā no Lon-
 gobardu Alboina. Viņa ar savu emmu nonāk kara laukā, uzmeklē sava tē-
 va meetas un aprak, ne-eeverodama Alboina pavēli. (Šis skats ir līdzīgs ska-
 tam Sofokla „Antigonē”). Pēc šī svētā darba sastop to Falisko, veems no longo-
 bardu armijas karavadoņiem; tas pavēl tulin izrakt Kunimundu ^(zemes) un
 Rosmondu līdz ar emmu un ģepidu meitecīn korī aizvest pie gūstekņiem
 pie Alboina. Skats pārveršas. Alboins iznāk no savas telts, uztraukdamies par
 tam, ka Falisko tik drīz neizpilda ^{no viņa} dabuto uzdevumu. Atnāk ziņnesis ar
 ģepidu ķēniņa galvu. Alboins pavēl no tās pataisit kausu, no ka pie uzvaras
 svinībām dzert uz longobardu ceoču sekmem. Kad parādas Rosmonda, tas
 grasās to nogādāt pie tēva. Uz jautājumu, kas to apraka, — ta atbild veenkarši
 un cēli: „Ko man liegtees! — Es.” Tas pavēl, to aizvest pirms ^{uzvaras} savā telti. Fa-
 lisko ceteic savam kungam, aiz politiskiem cemeskiem apstees ar Rosmondu liep,
 naki, dod padomu, skaisto princesi nenokaut, bet labaki to apprecēt. Albo-
 ins atbild: „Ja! kā tas man agrak ne-ekrita prātā!” — un noņemās klausit sa-
 va, mīlula padomam. Bet Rosmondu mīl Almachilds, Longobardu armijas
 karēivis, tas uzstājas, dabon no kara zināt par leotu stāvokli, un noņēmees sevi
 nogalināt aiz božcerības, — izmisis aizeet. No šī brīža darbība notiek gandrīz ve-
nīgi aiz skatuves un uz skatuves tikai pazino. Iz pils iznāk ziņnese stastida,
 ma, ka pie kazu meclasta Alboins speedis savu jauno kundzi dzert vīnu no
 kausa, kas pagatavots no tās tēva galvas. Pēc ziņneses uzstājas arī pate Ros-
 monda ar ^{galvas} kausu rokā, stastidama to pašu un nonemdamās mirt. Alma,
 childa zvēr ^{pat} vīnu atreebt. Poktais celeens pastāv no veenkaršā stasta par Albo-
ina nokausānu un no isas morales, izsacītas pie šī gādijana no kara
par pamacību vīseem zemes valdneekiem: „Lai katrs sceptorā nesejo macās
no šī ceetā ķēniņa peemēra, kurš še gul nokauts, — nebut ceetam, jo tas
nepatik Drevam!”

Pavila Diakona

Dramas saturs ņemts iz „Longobardu vestures” (De gestis Longobardorum),
 bet Rutolai's to pilnīgi pārvertis, peemērodamies romantiskām prasībām. Ros-
 mondas dialogam ir versi sciolti, t.i. vācmas bez atskanām, jauktoem pau-
tiņeem, bet sacereki kanconas formā. Bet autors nav stingri turēies pie vestas ve-
 ribas, lai gan tas savas traģēdijas dalijis peecūs celeonās.

Ar traģēdiju „Rosmondu” sesākas gaža vinda skatu šausmu. Tadas traģēdijas

1) Alboina un Rosmondas stastu ņeevu tulkojumā Stasjulevič's eevetojis savā izde-
 vumā: „Изопия предмысли бреховъ бы ед мучагерхъ и узертдобаридъ робршумуеъ
 гренубъ” (II. 1363).

sacoreja Polontone (1461) zem nosaukuma „Katanija”; Kollenūco (1500) — „Amfitri,
ons” un „Fazeps”; Bojardo — „Timons”.

Ņū šo dramaturgu originalība jeb savādība parādas vispildtāki starp citu tik
dažos komēdiju un mazāk traģēdiju mēģinumos. Uz viņiem jo ceterojamam
espaīdu darījūši ne vien, tā sacīt, XV. gadsimtenā italiešu vidus izglītības kabu,
mi, bet, pateicoties tam apstāklim, ka šee rakstnieki nebija cēlas dabas, arī
vīnas trūkumi.

Bet kam par visiem vaicak teesības sauktees īstēni par „klasisku” dzej,
nceku” pretstatā pret profaneem, — tas ir Džordžo Trisino iz Viēncas (^{Trisino} 11478-1550);
ar tā traģēdiju „Sofonisbā” (1514. g.) pēņemts skaitit italiešu traģiskas sāku,
mu, bet tā jau ekrīt XVI. gadsimtenā.

Īpaša „ganu” dramata īkīra attīstījas iz pastoralās jeb ganu poemas, ku,
rai deva sāku Džakopo Sannacaro ar savu idillisko romānu „Arkadija”.
Pirmā ganu drama sacereta no Agostino Bekkari. To uzveda Ferrarā 1554.
gadā ar Alfonsa della Viola muziku. Dramai par saturu ir triju ganu mīlesti,
ba pret trim ninsfām un greizsirdīga satira intrīgas pret viņiem, kas šo
peevīl. Leeliskas sekmes bija Torkvato Taso ganu dramai „Aminta”, kura iznā,
ca 1572. gadā. X

Idilliskā un ganu dzeja.

XIV. un XV. gadsimtenā italiešiem tā aiz viņu dzīvā, kustīgā, uz dzīves
baudu verstā rakstura, kā arī saskanot ar šo aiz izglītības un kultūras, vareja
but tik vajā mērā teeksme uz idilli, un ja tā laika italiešu literatūrā mēs
sastopam veselu rindu eklogu un pastorālu ražojumu, tad viņu parādība nā,
kās dvīzak atteeināt uz teed radušos prasību pee antikās dzejas imitāci,
jas, nekā uz pašu dvēseles pamodu un jūsmu espaīdu. Kā izņēmēens še uzskā,
tams jau pēminētais Džakopo Sannacaro iz Neapoles (1458-1530), klusu dzīves
baudu dzeesmonēens un tapēc it dabīgi no sīds saskanēdams ar idillisko toni. Tā no
mams jau pēminētais prozaiskais romāns, „Arkadija” (vel XVII. gadsimtenā baudi,
dams — vīstīm Francijā — leelu populāritāti) satvēs zināmu skaitu eklogu, kas mai,
stas caur savu mīlo veenkāršību un visai ežimīgu skatu plastiskumu, un atgē,
tas par prīmparāngu tā tīri notoiktas italiešu pastorāles, kā arī par ganu dzejas
prīmparāngu vispārīgi. Jo iz šī romāna attīstījas, kā jau dzīdējam, arī sevišķā
ganu dramata īkīra.

Ēposs.

Untamīgais panēmeens, izsmēet pašu episko ražojumu varonūs, ^{kas} šama.

nams jau pec Bojardo un sevišēji XVI. gadsimtenī pec Ariosto un tam blakus pec citeem jau taisni parodiju pekopejēem epiķēem, sākumā italešu literatūrā nav sastopams. Italešu epopeja, kas esākas ar tadu kolosālu darbību, kā Dan, tes poēmas, peegreēcās drīz ražojumeem, aizņemteem no franču bruņņecku poēmu ciela. XV. gadsimtenā pirmajā pusē parādijas poēma, sacereča oktavās, „Buova d'Antona“, kas pārgājuse arī kcevu pačaku eposā sabojatā stastā par karoleviča Bova's dekām. Tā pašā gadsimtenā florencecēšu dzejņeckis Lošte no de Canobi (Loštegno de Zanobi) sacereča varoņu poēmu „Spanija“, kurā aprakstīts Karla Leelā beidzamais karagājēms uz šo zemi un gandrīz bez ka, das parmainas varsmās savērtā Turpina Kronika. Gandrīz tai pašā laikā parādijas trešā poēma „Kēniņēene Ankroji“, kurās varone top no Rolanda nokanta par tam, ka ta nevareja saprast varoņa argumentus par Deeva mātes neaptraipītu grūtņeccību. Bet pec šēem pasākumeem sacereča brāļi Pulči eeverojamus eposus.

Luidži Pulči (Luigi Pulci, 1431-1484), Loresco Medici Loeliskā maciti-artistiskā puleiņa locēklis, no ka jau agrak bija runa pec novellisteem un sonetisteem, sacereča eeverojamu bruņņecku eposu zem nosaukuma „Morgante Maggiore“ (Mil, zis Morgante). Šīs poēmas varonis ir miltis Morgante, ko Rolands peegreēc Kristībai un padara par savu ceroču brāli. Tas ir neapstests, jokains, bet īstēni lābsirdigs savadņeckis, kam leekās loti veegli esam, izplūkt Charonam barždu, pašu Plutonu notreekt no trona, Flēģetonu izdzert veenā vilceenā, Flēģiasu nodīt uz reizu, Turijas kopam ar Kerberu nosīt ar veenu sīteenu, pat pašu Belce, bulu speest begt tā, ka tas skreetu ātrāk par Lirijas dromedaru. Poēmai ir 28 džeēdajumi, katram džeēdajumā, no 60 līdz 200 stancu. Pirmais džeēda, jums esākas ar Fāņa evanģelija tekstu:

„No esākuma bija Vards, tas Vards
Pec Deeva bija, Deevs pats bij tas Vards
No mūžības uz mūžību - tik gards,
Ka cita sākuma es ne-atrodu.
Tā nācēn, Kungs, ar pažemīgu godu
Mu ludzu, ka Tu palīgā man dotu
Ēre-enģeli, kas atminu man glāsta,
Ka pateesība plust iz mana stastā“

Tad dzejņeckis peesane Deevu, jaunavu Karīju un pec isa eevada ved lasitāju taisni bruņņeccības romantiskā pasaulē. Karla Leelā divpadsmit paladini jūtās

upravinoti caur preekstocību, ko ķeizars pēcšķir vīrestīgajam Rolandam. Nāde, vejs Hanolons (Hans) izlēto to, lai kaitētu Rolandam ķeizara acīs. Rolands iz, rauj savu zobenu, bet tad apdomājas, atstāj ķeizara rezidenci, Parīzi. Tas dodas projām pagānu zemē un jau uz robežām atdaras uz dekas ar trim milzceem, no kuriem viens (Morgante) devis savu vārdu poemai. Linīza apraksts starp Rolandu un milzceem dod paraugu preekst tam, kādas šķiras varondarbi sagaidami no visvīrestīgākā iz kristīgieem brunneceem. Divi milzusi tas no, kauj; trešo peņem savā deņestā pēc tam, kād tas apsoliņees kristītees. Tas aba ir šīs poēmas varonis, Morgante. Ar šo kopā Rolands dodas klosterī, ko apseda nule nokautee milzi. Klosterī ligsmojas par varona atgriešanās, par jaunas avs remantojumu Kristus ganamam pulkam un par posta galu. Abi jaunee draugi paleek klosterī veesotees, kur teem loti patiek. Vēledamēes kaut kā but nodevīgs saveem saimneceem, Morgante dodas pēc udeņa, kas mūkeem gauži trūka. Pēc šīs ekspedīcijas uzbruk labīrdīgajam milzjam meža cūku ganīkla, divi no tām tas nodur un pārnes abatejā, kur to, bet sevišķi tās cūkas, saņem ar gavīlem. Mūkeem tā patīka cūku gaļa, ka kaķes un suni saīga, dabudami pavairak nograustus kaulus. Rolands, dabudams garu laiku no slinkās dzīves, dodas meklet dekas. Morgante tam sero. Šī apbrūnojums pastāv no sarusejūšas dzelža cepures, veeā gaša zobena un milzīgas mīeles, kas izrauta rēda iz kāda sasīsta zvana. Visus šos eročus tas dabuja no klosterā arsenala. Abi brunneeki dodas klejot pa plašo pasauli. Pirmā un vissavādākā no viņu deķām bi, ja kauja ar vellu, kurš guleja apbūtā pilī zem kapa akmeņa. Labīrdīgais Morgante tik ko paspēja pacelt šo akmeni, kad atovabināts vells no tureenes izleca breesmīga, reebīga ģindena vaidā mešdamēes uz Rolandu. Bet milzīs to pēcīta ar zvana mīeli pēc zemes, eeguldīdams to atpakaļ zem kapa vāka.

Pa tām starpām pēc ķeizera Harla galsma visi nožēloja Rolandu. Hīpāi viņu nožēloja tā radneeks Rinaldo, kurš arī devās, līdz ar brunneceem Didonu un Olivieri, uzmeklet bez vests pazudušo brunneeku. Viņi nonāk tai pašā aba, tejā, kur ne ilga kā pēemīta brunneeki. Abatejā pa tam viss pārvertēes. Atreēdamus nokauto milzu navi, klosterim uzbrūka Morgantes brālis ar saracīnu karaspē, ku, saģūstīja visus mūkus līdz ar viņu abatu un dzīvo nu klosterī ligsmoda, mī. Treji brunneeki uzbrūka saracīnu neleesēem, sakāva tos un izpestīja mūkus, kuri aiz pateicības deva ziņas par Rolandu. Brunneeki dodas tulīn projām pa tā pedāne. Rinaldo uzgrūžās uz milzīgu cūsku, kurā patlaban taisījās pavīsam norīt lauvas. Tīnš nokauj cūsku. Izglabtais, pateicīgais lauva paleek

pee brunneeka, kalpo tam ka cela vadonis, izradidamees visu par uskarstaco
 sava kunga aizstavi. Pedigi Rinaldam izdodas noklut lidz tai veetai, kur isi
 preeks tam uzturejees Rolands zem Brunora varda. Vini sastopas, - bet tik
 senaidigos pulkos un, nepazidami viens otru, dodas divkave. Rolandam nav
 ne jausmas, kas vina pretneeks; bet Rinaldo to pazist pee eroem-nesija un tau,
 pa to cinina, cik var. Forciz divkave beidzas ne-izskirta, abi varoni solas sa
 stapties nakamo deenu, cinu turpinat. Bet Rinaldo nevar ^{adams} ilgasi panest, ka
Rolands paleek ta senaidneeks, paved so sanis un saka tam savu vardu.
 Otrā deenā varoneem rodas iespējamība, savu saveenoto vīrestību vest pret
 vispārīgu senaidneeku. Kēniņš Karadoro, pee ka viņi atrodas, lūdz viņu
 palīgu tamdēļ, ka tam uzbrucis kēniņš Manfredons, kurš mīl ta meitu,
Meridianu, pee tās precejis, bet, nedabūjis ja vardu, nu grib to ņemt ar
 varu. Rolands, Rinaldo, Olivieri un Morgante cinās par apvainoto kēniņu.
Manfredons pārvarēts un speests, lūgt meemu, pee tam, kad tas atsacījes
 no jebkādas tīkošanas pee skaistās princeses rokas un sirds. Meridiana ee
 mīlās Olivieri, kurš no savas puses gatavs, but par tās vīru, tik ar to no,
 runu, ka ta peņem kristību. Princese tam peekrit, bet ar to zinu, ja Oli,
 vieri tai peerāda, ka Muhameds nav īsts pravēetis. Olivieri izskaidro tai
 trisveemību, kerdamees pee sekošā salīdzinuma: „ja tu šaubees, kā veena persona
 var but tris, kad paskatees uz sveci, kura var aizdedzinat tūkstoti citu sveču
 un tomēr paturēt savu pirmatnīgo leesmu? Skaistule pārleccinata, tak lauli,
 ba starp mīlakeem tomēr noteek bez kādas baguicās starpreecības. Tad visi
 brunneeki lidz ar peegreesto princei dodas uz Franciju, palīgā Karlim Leelejam,
 kuram uzbrucis Hermions, saracīnu kēniņš iz Danijas. Meridianai pašai
 gibejas dotees uz deku meklešanu, pee kanta ņem ar Rolanda atļauju sev lidz
Morganti. Vini dodas senaidneeka nomatnē, daudzus nokaudami; bet drīz
 esleģt, no neskaitama senaidneeku pulka, teem ja-atskapjas pret pārspeku.
 Cinas drusmā, kad katrs stāv tik par sevi, Meridiana palika talu nost no
 sava pavadoņa; bet Morgante, vēdzedams, ka princese noguruse un gatava krist,
 atvēzēdams savu zvana mēli, cert sev platu celu un, solodams pār čūpu no
 no viņa gasteem senaidneekiem, aiznes Meridianu no kaujas lauka. Pa tam
Meridianas tēvs, kēniņš Karadoro, sula pee Karla Leelā milžu Vegurto ar prasi,
 bu, izdot tam viņa meitu. Vegurto uzvedas gauži bezkaunīgi. Pee audiences tas
 apvaino keizaru un Olivieri ar visnekaunīgakeem lamajumeem un pat
 metas uz veenu no brunneekiem ar savu smago vali. Brunneeks paspēja

160.
atlekt sanis, keizars nolēca no trona; visi uztraucās. Morgante, kurš visnotal
nevarēja paliktēs meieris un veonaldzigs skatitajies pēc jebkadas kavēs, — me-
tas uz Vegurto un nogāj to gar zemi. Visi smejas par uzputīgā milža neveik-
lo krīteņu. Bet tas peecēlas un apkrēees izaicina visus paladīnus uz div-
kavi. Olivieri's izskrej no zāles, apbrunoties. Bet Morgante kā arpatīgs aiz
nepaceetības lūdz keizaru, kam ļaut ar milžu spēkiem mērotēes. „Es pārsparg-
šu no dusmām”, tas saka, „ja es viņu nenositīšu ar ^{savām} pāsa rokām”. Karļa atbil-
di nevar aiz ^{trūkuma} sadzirdēt, ko sacēla paladīni, un Morgante bez tāla
kno runas metas ar savu zvana mēli uz pretneeku, kurš to sagaida, apbru-
ņojēes ar šausmīgo vāli. Besīkas nīkns kautinš. Vegurto krit pagalam,
nogāsts ar zvana mēles šausmīgu treceņu.

Kamer Rolands caur Hanelona žēlastību no jauna sastrīdejēes ar kei-
zaru, atstājot Parīzes pilsgalmu, dodas uz Biziju un tur pēc tūkstošām dekām
krit gūstā; kamer caur ta paša Hanelona viltībām parīzeēsi atņem Karli
troni un uzsedina uz to Rinaldo; kamer Rinaldo izdzirdis par Rolandu ne-
laimi, no jauna uzsedina Karli uz troni un steidzas savam radneekam
un draugam palīgā; kamer Rinaldo celā uz Aziju pēdzīvojis patat tūkstošēem
dekām, sateekas ar Rolandu un abi kopam apsed Babilonu, — tamer Morgan,
te dzīvo veens pats Francijā. Tur tas sastopas ar citu milžu, Margutu, šim
jautadams, vaj tas ir kristīts? un kam tas tic, vaj Deevam vaj Mahome,
tam? „Es neticu”, — viņam atbild bezdeevīgais milžis, „ne zilai krāsai, ne mel-
nai; bet es tieu izgrecētam gailim, varītam jeb ceptam; daļreiz arī sveestam
un alum, kad tas man ir; par visu vairak es tieu viņam.” Ar līdzīgu ne-
kaunību Marguts stasta jaunajam paziētāmam no saveem varondarbeem.
Nav nevecna ļauna darba, ko tas nebutu izdarījis, esakdams no tēva slepka,
vības un sedams līdz sikai bledībai. Morgante klausas uz Marguta leelību
loti uzmanīgi un tad pieņem to sev par cēla beedru ar to zīnu, ka viņš „ti-
ces ta zvana mēlei vairak kā jebkam citam”. Tad milži kopā dodas uz
Babilonu, kur Morgante no jauna grib satīkēes ar savu kungu. Celā tas pee-
dzīvo daudz notikumū, pēc kam Marguta supjā daba parādās pilnā gaimā.
Tēc kada laika šis milžis beidz savu zemes gaitu viskoniskakā veidā: eerav,
dzījis pērtīgi visēsmīzakakeem paņāmeeneem uzvelkam viņa zabakus, Mar-
guts dixti esmejās un no stipras muskulū pārpūles pārsparga.

Morgante atrod savu kungu Babilonā. Rolands to paziēt pēc zvana mē-
les, jo milžis eerandzīdams notalam paladīnu, sika mētat savu vāli — savu zva,

na mēli gaisōs un atpakaļ ieritot, to uzķert. Tas izdara pēc pilsētas apsedes ee, vairojamus pekālpojūmus armijai un izšūci, uzvaru. Pēc pēdējā uzbrukumā tas saņā torni, izlauzdams platu caurumu, pa kušu paladini eeburuc pil. satā. Rolandu izvēl par ķēniņu. Bet apstaklis, kas dara tam godu un rāda īstas brunneccibas eejimi, aizsaulc to un visus paladinus uz Franciju. Viņi eet turp atsvabinat Mainces Hanelonu, kušs eekļupis vecas raganas tīklōs. Lai gan Hanelons pastāvīgi un viltīgi domajis uz Rolanda postu, bet viņš ta rādneeks, vīrestīgs paladins un tapeec glabjams. Atpakaļceļā Rolanda kuģi tik ko ne, apgāra valziivs. Bet Morgante uzbruka jūdas ēman no pakāfas un sadragāja tam galvu ar savu zvana mēli. Tas bija milža beidzamais varon, darbs. Ta nave eestajās arī deezgan savadā veidā. Kad kuģis jau taisījās ee eet ostā, tad jūras vēzis sakampa milžu aiz kājas un cilvēks, kušs vareja einitēes ar veselu kara spēku, nomira no maža kukaiņa koduma.

Ar Morgantes navi epopeja nebut nebeidzas. Varonis noed no skatuves poemas otrajā trešdala. Še nav jāmeklē nekadi asprātīgi eemesli, kā to dara daudz komentatori. Autors eevēdis savā poēmā tadu daudzumu darbīgu per. sonu, ka ar tām reizā galā tapt nebija nekadu lidzekļu. Bez tam leela daļa paladīnu, brunneeku un dānu nēma tik svarīgu dalību poemas darbībā, ka dzejneeks nevarēja atstat viņu notikumus neizstastijis. Ta pagēreja arī klausitājees, kas bij eeintreseti no varonū ^{brūnīku} savādā lihtēna, es saku, klausīta. jees' tapeec, ka Pulci pēc seno rapsodu piemēra laiija savu poemu pēc Lorenzo Medici Leeliskā (Lorenzo Magnifico) galda, Ficino, Policiano un vīseeevorojamako ta laika vīru klatbutnē.

Morgantes Mažžores tīps bez sāubām ^{īveens} no visorigīnālākeem ta laiska ražojumeeem. Morgante eeraugams kā labsirdīga humora, rupja speka preekstāvis, tas ir cilvēks, kušs neko neprot un nevar pats par sevi darīt un tamēel tam pastāvīgi vajādriigs vadonis, kušam viņš tad labprat pilnīgi padodās; ta ir pilnīgi meerīga daba, kuša vairak kā ar meeru savu muskulu darbības sāurajā aplovā un kušai nav ne jāusmas, ka bez šīs muskulu darbības pastāv vel cita, augstaka prāta un sirds darbība. Nemat no šī veēdoela, Morgantes personība turama par teicami raksturotu, esatām atgādinādama Šekspira ģenialos radījumus. Daudzi mezin kā skatītees uz Morgantes komiskas figuras parādību brunneeciskas lēģendas romantiškā apkartnē. Komentatoru leela daļa domā, ka dzejneeks šini groteskā-divainā darbā grībejis izsmēet vecās brunneeku epopejas pārak pārspīleto varonību. Bet pareizāci gan bus, ka

tas negrībeja ar savu ironiju iznīcināt reibinošā romantisma burvīgumu, bet veonkarī, radot jaunu raksturu, atjaunot vecā romana pēvilcību. Tās visticamākī tapēc, ka dzejnieks ar sevišķu mīlestību nodarbojies pēc Morgantes personības tēlošanas.

Bet tālāk poēmas tonis severojami pārveršas, dzejnieks beidzas but oriģināls humorists. Tik veenu pašu reizī Pulči vel atgriežas pēc savas agrās mānēras. Pēc Balduna, nares aizgrābjošā apraksta nōdveja Flanelona celā un labīrdīgā delā, aizgrābjošā nares apraksta dzejnieks vēd mūs netalu no Romas, sevālas lejas sakritušā, atstātā kaplicā. Tur nometas divi demoni, lai ņertu no franču bruņnekiem nokauto saracīnu dvēseles. Dzejnieks ar oriģinālu, īsti komīsku spēku tēlo abu demonu pūles un ~~un~~ izmanību un Lucifera vel, lišķo pēeku, rēdžot tadu bagātu laupījumu. Bet debēsī wīn kristīgo dvēselu pēnāksānu. Sv. Pēteris nobāleja un kļuva bezspēcīgs no nepārtrauktās paradīzes vartu atvērsānas, svecēri tek tam aumalām no pēeres un tek pamateem un bārdus. Tālāk poēma stingri pēeturas pēc erēbīskapa Turpīna kronīkas.

Nar teikt, ka ar jauntre humoru un spilgtu cīnīsmu Luidži Pulči griezīgā tonē parodejis milzā Morgantes dēkas, veena no Rolanda teiktu vīrnes varoņeem šai savā satīrīskā eposā „Morgante Maggiore”. Jebū vīna pērtīskē varoņē lamājas un anstas kā Florences nastu nōseji, tad tomēr milzā Morgantes figūra nes īta humora un oriģināla talanta spēka eezīmi un poēmā ņzejāmas skaīstas veetas.

Mažāk severojami Luidži brāļa, Luka Pulči (+1490g.) bruņnecīgā epopeja „Ciriffo Calvaneo”. Tās saturs sekošāis. Quidons, Narbonnas grāfs, pāved Pāligren, du, Epīras kēnīna, Priama pēnāceja, meitu un pamet to, kad tā ņz smagām kājām. Vīna grīb sevi mēžā nogalīnat, bet to aizkavē pēc tam kadō gāns un aizved savā būdīnā. Tur vīna sastop cītu sevecti, Masīmu, kurā tāpat bija pēevīlta un pamēsta un pēc dažādām dēkām nonāca no Toskanas Kalvane, jās kalnēs, satīka tur labo gānu un nometas tā būdīnā. Vīna dzēmdēja tur pūisēnu, kurā pēc kalna vārda nosauca par Ciriffo Calvaneo. Arī Pāligren, da dzēmdēja pūisēnu, ko nosauca par nabaga Abeduto. Bet drīz tā nomīra, atstādama Masīmāi rūpes par abeem pūisēneem, kurus jāu savceņoja vīsece, sākā draunōzība. Tēc ņzāug Muhameda ticībā un attīsta savus spēkus cīnīnā ar mēžā zvēreem. Kad tēc tapuši par jānnekleem, tad Masīmā stasta par vīzu dzīnumu un sevišķi savam Ciriffo par tā tēva nōceģumu. Tānnekli

Spīras. Ćiriffo eet uzmeklet savu tēvu, ka to nosistu. Bet sirds apzina ne, atļauj tam izdarīt tēva slepkavību. Tundēļ tas eet uz Romu, lecnas kristītecs dabon no pavesta greku atļaišanū, dodas kā svetcelotajs uz Feruzalemi un eestajas franču Ludovika doonestā, kurš sarīkojis krusta karu pret Ēģipti. Pa tām starpām Abeduto aizvests no jūras laupitajiem un pārdots Ēģiptes zultanam Tibaldo. Tur viņš peedalas karā pret francužiem, izrādīdams tadu vīrestību, ka Tibaldo to eeceļ par bruņneku. Abi kara spēki suta uz divkavi savus visdrošākos bruņnekus. Abeduto uzstajas kā karotajs par Ēģipti, bet no pretejas puses suta Ćiriffo. Franču ķēniņa parlamentees, Falkoni, peeruna Abeduto peeremt kristību un pāceet pee kristīgo kara spēka. Abeduto ee, kristī lamatās, dodams ar rakstu solijumu; jo Falkoni staidzas tulīn pee zultana, ka peevādītu tam Abeduto neuzticību un novestu pee naves visvīrestīgako Ēģiptes bruņneku. Bet Tibaldo atgīst parlamenteeru Falkoni pas nodeveju, nosoda to uz navi, likdams atvest bēndi. Ar to beidzas poema, palīkdams nepabeigta.

Tas ir piirmais mēģinums, radīt patstāvīgu bruņneclīsku epopeju. Tā ka tu, ka Pulči nepaspēja nobeigt savu poemu, tad to turpināja Bernardo Džambul lavi. Poemā „Ćiriffo Kalvaneo” redzamas visas galvenās italeču eposa eezīmes: sal, ta jeb meesiga, bet ne pašaiļleedzīga un ideala mīlestība, pagarības un kristības maisījums kā franču bruņneku poemās, pagarības un kristības maisījums, nevarbūtība, neģēdzīgi, neespējami varondarbi, pārak veegla uzvešanās no varonem, izmeerkls pas garīdzneecību, ironija un ekepticisms.

Pavisam bija trīs brāli rakstneeki Pulči; bet katrā zīnā Luidži cevero, jami pārspēja savus brāļus Luku un Bernardo.

Ferraras leelkungi iz d'Este nama jau sen sacensās ar Florences Mediči dailo maksli veicināšanā. Dzejiskā ražotnība drīzumā pārgāja iz Florences uz Berraru, ko veicināja tas apotaklis, ka drīz pee Lorenceo Mediči Leeliskā na. ves ta nama valdību ignīcināja, izdzenot mediči un šo peekritejus, ^{rikojoties} mīkām Dži. rolamo Savonarola rīkojoties, kurš seveda Florence teokratiski-republikanis, ku valdības formu. Lidz ar Mediči pilozgalma spožuma un greizības izgūšanū izbeidzas arī Dzejisku talantu pabalstīšana un veesturīga rūpība par Dzejnee, ceem. No ta laika palīka tad Ferrara par italeču epos' ugturas veetu. ^{4. epoi} Piirmais Ferraras dzejneeks, kas ķērees pee ta apstradašanas, bija Kiekko (Chiecco), no kuša dzives apotakļeem tik tikdaudž zīnams, ka tas bijis nerēdzīgs, akls (Chiecco) tapat kā Homers un dabujis savu vardu tapat, kā mūsu Nerēdzīgais Indriģis, no savas acu gaismas trūkuma un ka tas miris XV. gadsimtu beigās.

1) Tā pr. p. Ariosto sauc par Berraras Homeru.

164. Kiokko sacereja brunneku poemu „Mambriano“ (Libro d'arme e d'amo, re, nomato Mambriano) četrdesmit peccōs dzeedajumōs. Galvenē varoņi te ir Mambriano un Rinaldo. Dažās viņu dēkas acim rēdot noderejusās par parau, gu velaceem epikeem, kā pr.p. Rinaldo gustiba pejas Karandinas mīlestības tīnlōs deva XVI. gadsimteni Dzejneekam Torkvato Taso ideju, apzēdat Rinaldo uz, tursēanos Amidas burvainā daržā. Visai poemai „Mambriano“ nav veenības, tai trūkst plāna, tamē atilpst visuaticamākais kristīgu nojēgumu un antīkās mitoloģijas maisījums, kā pr.p. Plutons apšūdz Kristus teesas precešā Ro, landu par recešību u.t.l. Bez tam visā poemā valda preklojības trūcums. Kiokko preekō savas poemas leetojis visvairak Karla legendas velako zaru, ti mona delu vesturi. — Pēc Kiokko seko:

Matteo Bojardo (1430-1494 jeb 1495.g.).

Matteo Marija Bojardo, grafs Skandiano pecnācejs ma veena no vislave, nakajcem namceem Lombardijā. Tas peēdzima 1430. gadā un agri jau to peēnē, ma pee Ferraras pilsgalma. Šo dažu plaušu muižu īpašneeku vidus Italijā, Fer raras valdneeku ēste varalu un pilsgalmneeku nākas atgīt par pārejas no XV. uz XVI. gadsimteni, preekōstāvi, no gavilejošās agras Aldzimšanas laikē, meta uz pietura spožumā velacās Renesanses laikceem. Budams Ferraras valdneeku ēste deanestā, Bojardo mird kā komandants jeb gubernators 1494. jeb 1495. gadā, kad svešzemneeci lebruka Italijā.

Matteo Marija Bojardo galvenais darbs ir brunneeku poema, Orlando inna, morato“ (Ēmīlejees Rolands). Ši ražojuma saturs: Kōninam Gradaso egribejās dabūt Rinaldo zirgu Bojardo un Rolanda zobenu Durindanu. Lai tos cegūtū, tas sapulcē leeku kaža speku un brīk Francijā ekcēšā. Ka pavairotu breemas, kas šai gadījumā draud Karlim, Dzejneeks attalina no Francijas divi kreetnaks brunneekus, nodarbinadams tos ar mīlestību. Pa leelisca meclasta laikē, ko keizars dod savam galmam un ceenigakeem saracineem pee turnīru atklašanas, peepēri serodas starp četrceem milžeem apžilbinošā skaistuma jaunava, Andžē lika, Katajas (ti. Kīnas) karala Galafona meita. Ta izaicina visus klat atrona, mos brunneekus uz divkavi ar tās brāli Argalu ar ladu noteikumu: brunnee, keem jacinas tik ar škepsēm; tee, knūrus pārvarēs Argala, paliksees par to gūstek naem, bet ja tas pats taps pārvarēts, tad tas atgriezīsēs uz Kataju ar savēem peekritejeem, turpret Andžēlika paliksees par algu pārvarētajam. Tās dailums apžilbina, apbur visus kristīgos un paganīgos brunneekus, jaunus un vecus, pat pašu keizaru tā, ka visi līdz pelejam peenem izaicinumu un katrs grib

eesākt divkavi. Bet ķeizars leek vilkt lozes desmit paladincem. Pirmās num, mums kriet Astolfo. Divkaves sākas. Astolfo ar pārdošību metās uz Argalu, Andželikas brāli; bet no pirmā sava pretneeka šķepa pēdnošānās laižās no segleem, krīzdams gūstā; tak Ferravs galu galā nokauj Argalu. Andželika beg Ardennu mežā, nenogaididama ne divkaves beigās. Ferravs to panāk; tam seko Rolands un Rinaldo. Tai mežā Rinaldo ceranga apburtn avotu. Nodzerces no tā, kas pēpēži aizmirst savu mīlestību un nolēkas zālē gulet. Pa tam Andželika nodzeruses pē cita avota, kuram pilnīgi proteja īpašība, sajūta pēpēži pret Rinaldo viskrvelošāko kaislību, agrakās cētās cenšānās veetā. Nonākuse tai veetā, kur guleja Rinaldo, tā pārsteigta no brunneeka brīnišķīgā skaistuma, apkausa gulošo rozam un liližām. Varonis uzmostas un, eerandzījis jaunavu, tulīn sedās savā kumelā un auleksō no tās projam. Andželika tek tam pakal, sacidama tam vissaldakos vardu, lēdz tas izyuda no acim. Tad tā atgreczās pirmajā veetā un romīga. Te uzeet viņu Rolands, pēccadamees par savu laimi; bet nu pēnāk Ferravs, apstrēdedams tā teosību uz šo skaistuli. Pa viņu šausmīgo divkavi Andželika uzmostas un aizbeg. Ferravs dabon zīnu, kas viņu nekavejot sauc, dotees uz Spaniju, bet Rolands steidzras uzmeklet Andželiku.

Andželika pa tām starpām atgreczās savā Kataljas valstē lēdz ar vissas noķer, to burvi Meladžis, kam tā apsola brīvību, ja tas dabon tai Rinaldo. Bet Rinaldo's pa tam dzivo jaukā salā, kur viss izdveš pēceku un laimi. Dabudams zināt, ka šīs salas ķēnīneene ir Andželika, Rinaldo's steidzīgi pārēpeld uz etu salu. Tur tas kriet šausmīgās breesmās, bet jau to bridi, kad milzīs gribeja to apest, eerodas Andželika, visno sekodama savam mīlakajam un izglabj to. Bet vi, sas viņas pūles veltīgas. Rinaldo beg talak, izmalas pa visēem austrumeem, pē, dzivo visneparastākās dēkas un ne-atlaidīgi vajats no Andželikas. Rolands maldās tapat pa plašo pasauli, meklēdams Kataljas ķēnīneeni un pēcerēdams savā garajā celā arī daudz notikumu. Tā viņš nonāk pē naves tilta pār tā, nais upi. Te tam jācinās ar šausmīgu ērmu, kurš sarg tiltu. Erms pārva, rets, bet kad tas sajūta, esam navigi eervainots, tad spēra ar kāju uz zemi. No šī spēreena radās dzelza tīkls, paslepts smiltīs, un cetina Rolandu tā, ka ne, varot izj tā atsvabinātees tam bijebadā jāmirst blakus sava eeraidneeka ķer, menim, - ja otrs milzīs, vel šausmīgaks par pirmo, nebūtu saravis tā vaēas tā, pē, ka tas gribeja Rolandu nokaut ar tā paša zobenu Durindano, bet Ro, lands, sava bads tapis, uzbrusca ērmam un nokava to. No turēnes tas nonāc

Čerkesijā un ceranga tur tilta, kuŗa vidū stāv sēvēct, turēdama rokā kristāla
 kausu. Uz tās uzaičināmu Rolands izdzer kausā ceļotu burvija dzereņu un tulīn
 aizmirst savu mīlestību pret Andželiku. Tad viņu aizved uz Burvija salu Falleri,
 nu, kur tam līdž ar daudz cīteem sakertiem bruņņeķiem jāved meesīgu bāudu
 pilna dzīve. Pa tam Andželiku, kas ar kaŗa spēku eeslēgusis savas valsts galve,
 nā pilsatā Albrakā, apsēda kataru ķēniņš Agricans, kuŗš pēc viņas pree-
 jis, bet dabujis garu degunu. Vēlī viņu aizstāv Sakripants, dūšīguis Čerkesijas
 ķēniņš; Albraka eesemita un izlaupīta. Andželika glabjas begšanā uz to sa-
 lu, kur sed sagūstītee bruņņeķi. Tur viņa tos atsvabina, izgaisinādama bur-
 vibas un atpestītee paladini no jauna eekaro tai valsti. Rinaldo arī nem da,
 libu šai karā un eestajas tādī apstākļi, ka tam eekrit eet divkavē ar Rolandu.
 Šī divkave vīlās divi deenas un tai ^{paņā} facūmirkli, kad Rolands grībeja jau
 dot savam pretņeķam navigu treeseņu, parādas Andželika, vel arveenu ee,
 mīlējusis eekš Rinaldo. Rolands nolaiģ eeroei, nekaitēdams pārvarētām
 pretņeķam un paklausīdams skaistules vēlēšanām, dodas prom, iznīcinat
 apburto daržu un nokaut ta sargataju pūķi, kuŗš jau izpostījis visu apkār-
 tejo zemi, iznīcinājis eēdzīvotājus un norij visus bruņņeķus un damas, kas
 eet gar daržu. Rinaldo dzēdina savas bruces, eēnīzdams vel vairak Andželi;
 ku par tam, ka ta izglabuse viņam dzīvību.

Rolands sateek jaunavu, kuŗa dod tam grāmātu ar daržu aprakstu,
 ar visem ta brīnumeem un brēcēmībām, macīdama viņam, ka visus tos pār-
 varet. Pēc šīs pamacības tas nokauj pūķi, kas sarg ee-ēju, tad daržā eekšā
 pārvar citu pēc cita visus kavēklus: nokauj nīknu kostoni, ēzeli, apklatu
 zelta zvirņeem, mīlzu, divi citus mīlzus, kas radās no piomā asinim, un
 pūķu dažnedažādu ērmu. Bet viņam vel jāsarģas no nodevīga tiela. Viņš
 nocest kadu stādu, kas pacēlas plātā lejā. Tik ko to bija padarījis, - te nozuda sau-
le, zeme notrēcija un beezī dumi, izolušees no leesmas, apklāja visu daržu. Kad
 migla izgaisa, viss daržs nozuda un Rolands eeraudzija feju Fallerinu, pēsectu pēc
 nociosta koka celma. Fallerina lūdž bruņņeķu, viņu taupit, sacīdama, ka ta vīco,
 juseis tū uz launās Fejas Morganas pavēli. Rolands nonemas uzbrukt lau-
 najai burvei. No Fallerinas eepazīstināts ar celu un visem ta kavēkleem, Ro-
 lands nonāk līdž tiltam, kur viņu sagaida mīlzis, pils sarg. Mīlzis sakampj
 bruņņeķu ar abām rokām un gažās ar viņu udenī. Nogrimis eģera dibenā, Ro-
 lands eerauga savā preekšā Morganas grotu - alu, midrošu skaistās krāsās.
 Rolands nosit mīlzu un ee-ēt alā. Pēc neskaitāmeem brīnumeem tas uģēet

pedīgi ņēju, gulošu alas telpā un zimboliski rādīdamās kā laimes deevete. Brunneks atstāj burvi uz brīdi, bet atpakaļ atgriežamies, to iegūt, ne-atrod to vairs un visa viņa meklēšana par velti. Tad to sāk mecīt nožēlošana. Bet fortuna, laimes deevete atgriežas pēc viņa un, nezaudēdams laiku, Rolands kampa to aiz mateem. Tad tas prasa un dabon ceturta atslegas, izlaiž no tā visus, damas un brunnekus, starp kurēem atrodas arī Rinaldo, ceturitis sē pēc visdivainasajām deķām. Visi brunneki dodas uz Franciju, bet Rolands uz Kataju. Ar tam beidzas poēmas pirmā daļa.

Otrās daļas jeb grāmatas saturs.

Pēc notikumu gaitas, kurēem par celoru no veomas puses Rolanda, Andželīnas, Rinaldo un Ferrava krustojošās mīlestība, no otras puses - gradaso karš ar Franciju, uzsākts aiz tīkošanas pēc Rinaldo zirga un Rolanda zobena, - otras daļas sākumā pēveenojas vel veens gadījums, proti, kara gājeens, sarikots pret keizaru Karli no varena ķēniņa Agramanta, kura tēvs, Trajan, reig dabujis galu Francijā. Ja kara spēkā eestajas pulks saracīnu un starp ceteem slavenais varonis Rodomonto, „rodomontadu tēvs”. Bet pēc paraganas Agramantam nebus laimes šai karā, ja tamī nepeedatisees jaunais, skaistais Rudžero (Rudigers), kurš līdz ar savu māsu nodots vecā burvja, Atlasa, uzraudzībā. Bet ta pili var ugeet tik ar burvja grēdrena palīdzību, kurš ir Andželīnai Katajā. Agramants apsola tamā ķēniņa valsti tam, kurš pa gādas viņam šo grēdrenu. Ataicina uz visām blodībām spējīgo punduriti Brunello. Drīzumā tas atgriežas ne tik veen ar grēdrenu, bet arī ar Sakri panta kara zirgu, harfizas zobenu un pat ar Rolanda zobenu un ragu. Vi sas šīs leetas tas noģadzis pēc visdaģadakeem notikumeem, kas pēevīlīgi izstastiti četrās jeb peccōs dzeedajumās. Par atalgojumu to eecel par Tingita nas ķēniņu.

Pils tagad uģeeta, bet nav eespejams tamī ee-ēt. Pēc kada ķēniņa ģudra pa doma brunneki sariko pēc kalna kājām turnīru. Rudžero nonāk no kal na un pēedalas pēc jokainā ciniņa; Agramants eecel to par brunneku un uģnem savā kara spēkā. Atlas redģ pedīgi, ka tam jāpadodas līkstanim, atlaiģ savu audģevni. Viņš parģo šim pulku triumfu - ģavilu Francijā, saci dams, ka, tapis par kristitu, tas omīd aiz hainca nama nodevības, bet ka ta pēenāģeji, prinģi Este, spidīs pastāvīgi augoģā slavā.

Tā tad karš ar Franciju eesākas. Paladini steidģas Karlim palģģ, nonāk dami Francijā katrs pēc neskaitama daudģuma doķu. Kad Rinaldo aģģeet, Andželīna

novar palikties Katajā, bet Rolands tai seks. Rinaldo un Anđzelika atrkal
katrs par sevi nonāk pē burvja avota Ardovnu mēžā, dzēš no tā un tulīn
vīnu Lomas pārmainās: Anđzelika sāk cēnist Rinaldo, bet šis sāk vīnu
mīlet. Tāmdēļ izceļas šausmīga divkave starp Rolandu un Rinaldo. Anđželi-
ka aiz šauslām beg pē ķeizara ar vesti par šo ķildu. Ķeizars nodod prin-
cesi leelkungu Namona sarōzībā un āpmeervina ķildigos brunņeckus, ap-
solidamēes vīnu leetu izmeklet ar gudru bezpartejību.

Tagad uzstājas divi jauni varoņi: Rudžero un Bradamanta, abi šē
pēedalas neskaitamōs ciniņōs un divkavēs. Rudžero deg aiz nepaceetibas spē,
ķeem meņotēes ar Rolandu, bet burvis Atlass gudri atturca no sava aundzek-
ņa katru tadas sadursmes iespējamību. Bradamanta arī dara vīrestības brī-
numus, starp citu tā iztūca ilgu divkavi ar Rodomontu. Šo cīņu viņa ved
kopam ar Rudžero, ķnōš, turedams Bradamantu par nepazīstamu brunņec-
ķu, top izsaukts, leņemt viņas vektu divkavē ar Rodomontu, tā ka tai jā,
steidžas ķeizaram palīgā. Bradamanta atgriezās no Karla tai pašā acūmirkli,
kad Rodomonts, apskurbis no Rudžero šausmīgā treceena, atzīstas par
parvaretu un aizēt. Viņa grīb cepazītes ar ķreetno brunņecku un Rudžero
stasta tai visu savu stastu, savu dzimumu, augšānu un dekas. Faunavas
sirds uzlēesmo mīlestībā pret brunņecku un uz viņa lūgumu tā tapat at-
klāj viņam savu vardu, savu dzimumu un savu ķartu. Šē tam viņa
nonem ķiveri un tās zelta mati plust pār plecem. Viss šis skats pilns
veņķaršūma. Tās dailums pārsteidz brunņecku tā, ka tas nespej izsacit
neveena vardu. Viss šis skats pilns veņķaršūma un dabīguma? Abu cēmi-
lejušōs sarunu iztrauca saracēji. Kautinā ar teoru Bradamantu savaino.
Eremitis, mežbrālis Izedina to, bet tai jā-apgrēcē savi garce mati. Apgrēc-
stee mati maldina Fiodispinu, ķura cēmilās Bradamantā, turāt to par
jauneklī. Poema nepabeigta. ✓

Kritika.

No šī isā poemas atstastijuma redzams, kada fantāzijas neizmēlami,
ba bijuse „Smīlejnās Rolanda” (Orlando innamorato) raditajam-dzejņee,
ķam. Katrs maņs atgadījums dod tam celonu preekē jauna maņgla intrīgā
un pē tam vaj lēdž bezgalībai sarežģītā, ik minuti tas cēpin jaunas spē.
zodes, eaved jaunas personas un-jasaka- eaved tās gandrīz ik reiz istenā lai.
kā. Veelai preekō Bojardo nodereja Karla legenda tās visplašākajā satvārē;
2) Šā notikumū attīstā Ariosto savas poemas „Orlando furioso” (Trakošāis
Rolands) 25.tajā dzēdājumā.

bet dzejnieks loeto to pilnīgi svabadi un parāda spidošā veidā, fantāzijas savādību personu, apstākļu un katastrofu atrasānā un grupēšanā. Līdzīgi sarveem procekīgājejeem tas eesār poemu jocīgā tonī un no pašā sākuma tas skatas uz romantisko pasauli tik kā uz skaidu un ortu skatuvi procekš varoņu dekām, kā uz patikamām ^{un} spojām tenkām, kur var pilnīgi ^{patāji} iedzīpt unturni un ironija. Bet apdavināts ar brunneecigu sajutu, tas izved roman tisma ideālu, brunneecības ideālu iz apsmeekla lauka nopectras apgarošānās sferās un pasneež tadā veidā iznēmumu iz tā laika italecū epopejas para stā tonā.

Īs poemas galvenais trūkums ir raksturu neskaidrība. Bet šis trū kums peemit vispārīgi italecū epopejai, kur izved uz skatuvi tadu dau dzumu darbīgu personu, ka stingra raksturu zīmēšana klūst par pilnīgi nace spējamu un visa dzejnieeka uzmanība saistīta caur intrigu vēšanū un līdž bezgalībai sarežģītu notikumu izstastīšanū. Otrs raksturu neskaidrības celons pastār eesā tam, ka dzejnieks pilnīgi atraujas no patoces dzīves pamata un aizceļ savus varoņus fantastiskā pasaulē. Poemas galvenā va roņa Rolanda (Orlanda) personība - deezgan bāla. Jau pašā poemas sākumā pārlecinances par tā nepārspējamību; tāpec viņa talakee varoņdarbi nevar but vairs tik spevileīgi. Tā stāvoklis ir gandrīz pasīvs un tas dara ~~peevēta~~ salīdzināšanu ar saracīnu varoņeem mazāk dorīgu. Paracīni ir uzbruceja puse ar apzinamu nolūku, del kura sasneežānās dēļ tee ved visus līdžek lus darbā un top tadā kartā par galveneem eposa darbneekēem; turpre ti kristītee der par uzbrukuma procekšmetu uzbrucejai pusei, viņi nevi kojas ar masu, kas apgarota no mērcā veenības, bet pa leclakai daļai caur atrevītkām partijām; viss pee teem notcek nejauši; teem nerovinstoši pa līdž gan svetee, gan fejas un pat no krizes tee iznāk arveenu kautkādam būnumam palīdzot. Poema nosaukta „Emīlejušāis Rolands”; bet varoņa mīlestība pret Andželiku poemā parādas par ličko sarēdzamu vilceenu; tā ir tikai epizode, ličko pamanama visraibākajā romantiskū deku trū cī. Arī cīti varoņi un varoņes te ir emīlejušees un ne veen Rolands. Tad vecāis keizars Karlis visās brunneeku poemās spēlē visbedīgako un neceenīgako lomū. Viņš vajš un lētlicīgs; viņu var veegli sakaitinat un vel veegli nomeerinat; viņš arī paklausīgi padodas nodeveja Fla nelona esputumeem ^(cecukelejušeeem) gneskatot uz tam, ka jau ne veenveež veen tapa gūti sodēts par šo palāvību. Kristīgās pasules valdneeks, pavēletājs nesko negrib zināt par savu valsti. Viņš rūpejas tikai par savu pilsgalvū, ja, par cenaidneekēem, ja tee tam uzbruk. Tas izrīko svetīkus, prezidē turvirās u.t. p. Rinaldo, kurš stāv cešākā sakarā ar Andželiku, neicā

780.
Rolands, ir arī gauži ne-attīstīts raksturs. Malva udens iz Merlina apburta
akas pēceži pārverš tā mīlestību pret Andželiku nebumā un veenaldzībā,
kamer tas pats dzerecens cēdēžina Andželikā viskarstāco mīlestību pret
Rinaldo. Tuoplikam tas pats udens rada pilnīgi pretejo tā, ka Rinaldo
mīl Andželiku, bet šī nist to. Un caur šo norāženo izdomājumu moti,
veta visgalvenākā darbības daļa. Ēkššcigu paskubinumu, kas speedu dar-
botes patstāvīgi, ne pavisam nav. Visās italeešu Rolanda teikas epopejās
kustas tik marionettes, kuras dzejneeks pēc cēdēžina rausta pilnīgi pēc sava
eskata.

Uens no vislabāki zīmētoem rakstureem poemā ir Astolfo. Tas ir drošs
tā mīlestībā kā ciņā, bet pēc vīrestības stāv tomēr zemāki par paladineem.
Pēc tam tas ir lecliba un tam ir preekš ies katra ne-izdevīga iznākuma kaut
kadā lectā, preekš katras paspēles ciņā ar brunneeku, preekš katras nicino
šās noraidišanas no kadās damas, kuŗai tas uzbaŗees, — gatava izruna, atvai
nošānās, balstīta gandrīz arveenu neveetā uz tīri arīgeem ceemleem. Pilni
gi tads tas parādas pirmajā ciņā, ko uzsāk brunneeki un saraciņi par
Andželikas eeģūšanu. Astolfo pašpalāvīgi metās uz Argalu, Andželikas brā
li; bet no pirmās pretneeka šēpa peeduošanās tas sprāgst no segleem arā, — kas,
zināms, tam nemoteek pirmo reiz. Bet arī te tas uzticāms savam raksturam. Šā
stāvīgi turedāms sevi par kadās launas likstas vajatu, Astolfo arī tagād gu
ģojas garās gandās par nežēlīgo likteni, kas izposta visus vīna nodomus,
uzkraudāms visu vainu segleem. Kad Andželikas brālis nokauts un vīna
pate bez Ardenņas meģā, vajata no brunneekem, Astolfo panem Argala šēpa
un eet uz Parīzi, nebut neģinādāms, ^{katrā} katrā burvja šēpa peeduošanās svētē
pretneeku no segleem arā. Tur sarīkots lecls turnīrs un franču brunneeki
leclās rūpēs. Arenā uzstāģees nepārvarāms saraciņš Grandonio, izaicinādāms
uz ciņu visus brunneekus, bet šee visi trīe jau no vīna uzskata. Divi no
vīna jau izoveesti iz segleem, — dānis Udžeri un biskaps Turpins. Visi Kar
ļa pilsģalma brunneeki atstāģuši turnīra lauku; tik Grifone uzdrīkste
ģees cet ciņā ar milzu, bet arī vīnš drīz atradees smiltis. Šēem ciņā
brunneekem ta pate nelaime, — pat tadus varonus, kā: Riččardetto, Alardo,
un Olivieri, Grandonio ģaē zemē un ūģvaras reibumā eet savā pāģģul
vībā tik talū, ka ar visneevajošāģeem vardeem apģana paladīnus un pašu
ģeģaru, kuŗš apķaunots un sādusmots velti sūģģās par savem brunneekem,
ka to atstāģuši. Šo ģrūto brīdi nu ceerodas Astolfo uz turnīru. Tas visu ģģir
deģis un rēģģeģis un, urdīts no ķristīgo brunneeku ne-izdevībām un ģģeģa
ra pāģģmetumem, ludģ atļauģu speķeem meģģees ar ģģaganu. Tas apģģuno,

jas un sedas kumelā. Skatitājes jau labi pazīst Astolfo, tamdēļ tee nesagaida
 neka laba no viņa drošības, pat pats ķeigars ar nepatikšamu saka svītai: ta
 kauna mums tik vel trūka! - Ēzjaj Grandonio, lepns savām uzvarām; izjaj
 ar Astolfo, jebh̄n drossu nobālis no bailem, bet gatavs drīzak mirt, nekā pa
 nest kaunu. Brunneeki drāžās veens otram virsū un pee pirmās burvja šķe,
 ka pēdņošanās Grandonio gūžas zemē. Visi visaugstākā mērā brīnīdamies
 esaucas precīgā saucenā. Bet Astolfo, nežinādams sava šķe pa brīnumu spēku
 brīnas par visēem vairak un it, kā pats sāk tiect savai vīrestībai. Atlikas
 vel divi saracīnu brunneekus pārvarēt, bet jau arī tee tapat veegli izsveestā
 iz segļeem no nepārvaramā Astolfo. Skatitājes nežin, ko tiect par tadu brī
 numu un pats Astolfo domā, ka tas sapno. Ēi brunneeka šaubīšanās no tē
 ras sirds par savu negaidīto tikumu jo teicami zīmē Astolfo raksturu.

Tai personībai pilnīgs pretstats ir saracīns Ferravs, kura raksturs ta,
 pat labi zīmēts. Tas ir cilvēks, apveltīts ar neaparastu spēku, mežainā dūšību
 un kaislu mīlestību uz ne-atkarību. Tai cīņā, kurā Astolfo pirmo reiz sastō,
 pas ar Argalu, Ferravs, izmests no segļeem caus Argala apburto šķe pu, tai vec
 tā, lai meerīgi atdotos gūstā kā Astolfo, ar nīknumu metās virsū četrēem
 mīļēem, kas grībeja to seet un nokauj viņus. Vēlti atgādina tam Argala
 cīņas norunu. Ferravs izrauj savu zobenu un šausnīgā divokare esācas
 no jauna. Andželika, bidamās, ka cīņa beigsees ne par labu tās brālim,
 beg Ardennas mežā; Argala tai sekō; Ferravs dzēnas teem paskal; panāc
 Argalu, spēē to no jauna ar viņu cīnītees un ne-aprimst līdž tam, cerams
 ne-eeect savam pretņeekam navigu bruci. Mirstot brunneeks lūdz, ta mee,
 svs eeest upē, ka neveens nežinātu par ta kauna navi. Ferravs apsola viņam
 to, lūgdams tik atļauju uz deenām četrām ņemt viņa ķīvesi tapet, ka pašā
 pazaudēta pa cīņas laiku. Argala maj pēkņošanās un mirst. Ferravs noņem
 tam ķīveri un uzleek sev, bet Argala ķermeņu esveē upē. Labi ilgi tas stā,
 veja upmalē, skatīdamies, kā no ķermeņa krīteena sacelās idēna virsū rin
 ķi un tad domīgi tas aizeet uz deenwīdeem no Ardennu mežā. Tas ir arkantīgi
 zīmīgs un dzīvs vīlēens dedzīgā saracīna raksturā, kura pīntums tulīn norimst
 pee eeaidneeka naves un pat gandrīz pārveršas nožēlošanā par pārak ne-āpō
 mīgi padarītu darbu.

Tasaka, ka vispārīgi saracīnu varoņi daudž intresantaki par krīstīgeem ta,
 pee, ka saracīnu brunneeku darbība top motivēta pa lelakai daļai caus eeēēki,
 geem eeļoņeem, kamer krīstīgeē paladīni parādas gandrīz arveenu per nejausības
 aklām rotālām un viņu raksturs nebut nevar saskanēt ar burvībām, ko bur
 vji pret viņēem laiž darbā.

Tomēr poemā ir spožas vēctas. Tā pr.p. nevar deezgan tiect un slavēt epi
 zodi, kur Andželikas vēlēšanām paklausīgais Rolands dodas izpostīt apburto

172.
darzu un dzejnieks sacel mums brīnumus izbrīnēšanos ar savas fantāzijas
neizsmelamību, ainu pārpiļmību, atradīgu ražēmību notikumās un aprakstās,
ar kolorīta gaišību un savu telu dzīvību. Te mūsu preekšā izglāstīta vīsa
austumu pasaku bagātība, te mēs atrodam apburtais salas, Alcīda oriģīna,
lu, kuņas aprakstā Ariosto pārspēja Bojardo tik caur valodas harmoniju, bet
ne caur izdomājuma bagātību un ne caur gražu vidu burvīgu gleznību.

Ariosto ņēmis iz šīs poēmas lelu daļu sīkumu notikumu samagloju,
mā, savas poēmas „Orlando furioso” (Frakošais Rolands) visu plānu galveno
darbības celonu, pat daudz sīkumu, veetu, kauju un mīlestības deku aprak-
stā. Mēs dziļdejam, ka ķeizars Ķarlis Leclais nodeva Andželiku leclkungu
namona saņērbā. No šīs veetas ipeet Ariosto savā turpinumā un secenīgi at-
tista un nobeidz visus notikumus, kas eesakusees šai veetā Bojardo poēmā
„Orlando innamorato”. Leviski tas atteeas uz epizodi par Rudžero un Brada,
mantas, Rinaldo māsas, mīlestību. Ariosto visvairak nodarbojies ar šo epi-
zodi, tūndēļ, pee viņa patapa vairak uz preekšū Agramanta karš pret Fran-
ciju, kameer Bojardo poēmas galvenās daļas, — Gradaso ugnēmums un Rolan-
da, Rinaldo un Andželikas sakrustejušēs mīlestība atgāja pilnīgi beidzama,
jā veetā jeb līnijā tā, ka pat plašais Ariosto turpinums, īstēni sakot, nenobei-
dza leclisko — no Bojardo izdomato — plānu.

Mēs ē nāvejušees pee Bojardo ilgaki tūndēļ, lai pamatīgaki nosvertum tā
pārāldarītāju un turpinātāju Ariosto, kuram pa laikam preekšir nopelnus, kas tam
nepēnākas. Pedejās Bojardo „Emīlejušās Rolanda” stances, kuņas izsacītas dzejnieca
skumijas par jau sākušos ļaunumu (jebū viņš nebut nepārēdeja visu tā leclumu), pa-
rādas savā zīnā par eeverojamu dzejisku pēeminekli uz divu dažādu laikmetu robežām.

Ar Bojardo eposu eesākas dzeja, kuņa, pācelusēs pār satīru un jokaino XV. gādsim-
tēna karikatūru, pee visas vispārīgā tēna ļautribas tāk caurdvesta no siltakas līdzjūtības
teļojameem preekšmetēem un no nopētnākas atteeības uz visaugstākēem mākslas mēģēem.
Jebū ir deezgam ļaubīgi, dzejniekam preekširt ītū no viņa apēcedate viduslaiku varoņu ap-
brīnošānu, tad tomēr tas ir gaišs, un ^{un sēdē} ka Ferraras leclkungu Ēkole celais pilsgalmeesca skatās
uz teem ar dōmū pilnū brīvību un visvairak zimpatīgi brūneeku eesāšām un savu
paladīnu galantām teeksmēm. Gandrīz nepārēdrama pee sava plāna un intrigām, lai arī
vaja raksturu zīnā, ē poēma eetver sevī atsevišķus dzedājumus, kas pateeši apreibino.
Ši ņcaisti pee ar kartīgā teļojuma dzīvīguma un it kā taustamas gļoznu redžamības.

Bez latīnu dzejoleem Bojardo sacereja arī daudz sonetu, kanconu un tercīnu,
tāk tā galvenais darbs bij un ir brūneeku poēma „Orlando innamorato”. Par
nožēlošānu nāve neļāva viņam pabeigt šo poēmu un Rolanda teikas norau,
to pāvedēem ^{biģa lemts} lūgnemt un turpināt daudz apdavinātākam dzejniekam — Ariosto.

Itāliešu xiv - xvi gadsimta literatūras vēsture

(prof. J. Lautenbacha manuskripts. 10 burtnīcas - lpp 1.-172.
- xv gs; 1.-154. - xvi gs.

- I burtn. - Fauna laika (renesanses) raksturs - 1 lpp
lpp 1.-24. Studiju līdzekļi - 2. lpp
Par itāliešu - romānu valodu - 3. lpp
Itāliešu tautiskās literatūras
nodibināšana (xiii. gs) - 4. lpp
Centri - zinātnes un dzejas skolas - 6. lpp
1. Sicīliešu skola - 8. lpp
2. Fauna skola - jauns stils - 13. lpp
(dzejas punkts - Bolona)
a) Pirmā "jaunās skolas" rakstnieku grupa - 15. lpp
b) Otrā "jaunās skolas" dzejnieku grupa - 17. lpp
Dino Freskobaldi - 18. lpp
3. Umbriešu skola - 22. lpp
4. Alegoriski - didaktiskā epika - 24. lpp
- Brunetto Latini (Florence) - 25. lpp
dairade, darbojās arī Francijā
5. Romantiskā epika - 28. lpp
Jaunas dzejas vēsture - 29. lpp
Dante Alighieri (1265-1321) - 30. lpp
Dantes literārisnās darbības
pirmais daļa (1283.-1301.) - 37. lpp
Dantes rakstnieciskās darbības - 43. lpp
II daļa. Dzejnieku trimdā
1. Dantes zinātniskā
darbība
2. Dantes ģeniālā ražība
(1300-1321)
"Istori", "Dievišķā komēdija" - 49. lpp
1. Inferno - Elle - 51. lpp
2. Purgatorio - šķīstīšana - 60. lpp
3. Paradiso - Paradīze - 77. lpp

II burtn.
lpp 25 - 39

III burtn.
lpp 41 - 66.

IV burtn.
lpp 67 - 84

V burtn.
85. - 104. lpp.

Kritika - 90. lpp
Resumē, atsats - 97. lpp

Dantes imitatori, paral.
darītāji - 100. lpp

Itāliešu proza XIV gs.

I priekš. Giovanni Lillāri - 101. lpp

Jasna kustība, jauna Eiropas
gaņģās dzīves fāze - 105. lpp

VI burtn.
105. - 124. lpp

Frančesko Petrarca (1304-1374) - 106. lpp

Petrarkas literārisā
darbība - 113. lpp

1. Petrarckas latīniskie
rāšojumi.

2. Petrarckas itāliešu
dzejojumi - 115. lpp

dzejojumi

a. Il Canzoniere, jeb "Rime del
petrarca"

b. Mazās poēmas, "I Trionfi" - 120 lpp
(unvaras)

Atsats un kritika - 124. lpp

Giovanni Bokaččo (1313-1374/5)
- 123. lpp

1. Itāliskie rāšojumi - 130. lpp

Fezēda (poēma)

"Filostato" - 131. lpp

"Il Ninfala Fuzolano" -

"La Visione amorosa" - 132. lpp

Ameto jeb florentīniešu
ninfu komēdija -

proza - "Filokopo" (7 daļas)
(romāns) - 133. lpp

"Fametta, jeb iemīļusies
Fiametta.

VII burtn.
125. - 148. lpp

"Dexameronas" (1348.g. - 1358.g.) - 135. lpp

Miletoša labirints - 141. lpp

Vēstules un raksti - Dantes dzīve,
Komentāri pie "Dievās komēdijas" - " -

"Urbano" (civilizēts, izglītots) - 142. lpp

2. Latīņu rāzījumi - 142 lpp

Par dievu cilti (ēte-
^{mitoloģijas}
rārisnāvēnī klopēdijā 15 sējumos)
mos, ģeogrāfiski raksti vārdnīcas
formā, biogrāfiski raksti,
latīņu eklogas - 143. lpp
Simts veco noveļu

Боккато печнāēju parād-
darītāji - 143. lpp

XV gadsimtais (rakstu rājumi) - 145. lpp

Janus Laskmetis - 147. lpp

Luidzi Pulci (1431-1487) -
Džovanni Burkello

Lorenzo Magnifico (Lorenzo
Lelisvais) (1448-1492)

Emaniēls Hrisolovs (1350-1415)

Leonardo Bruni (1369-1444)

Aurispi (1369-1460)

Ģiānini no Veronas (1370-1460)

Masucio no Salerno (1470.g.)

Satadino dell' Oriente no Bolonas (1483)

VIII burtn.
- lpp 149. - 172.

Serafino d' Arkvila (1466-1500) - 149. lpp

Bernardo Akkolti (+1534),
samants Unico Aretino

Itāliešu teātris. - 149. lpp

Angelo Policiano (1454-1494) - 150. lpp

Bernardo Akkolti (iz Arecco, -152. lpp

Bernardo Dovisio Riffenna (1470-1520)

Džovanni Lučēlai (1475-1525) - 154. lpp

Džordžo Āresino iz Viēnas (1478-1550) - 156. lpp

Agostino Bekkari

Torvato Taso drama "Aminta" (1572)

Idiliska un gami dzeja

Džakopo Sannacaro iz Neapoles (1458-1530)
- romāns "Arkādije"

- 157. pp

Eposs

Ludzi Pulči (Luigi Pulci) (1431-1487)

- poēma "Mikis Morgante" - izklāsts.

Lukas Pulči (1490) - brūnīniešu
epopeja "Čiriffo Kalvaneo"

Bernardo Džambullani -
turpināja šo poēmu.

Terzasas dzejnieks Kiekko

(Chiocco) - "čelais" - poēma

Mambriano

" Matteo Bojardo (1430-1494/5)

- pāreja uz Renesanses laikmetu
romāns - Ķemilējis Rolands (ostando
innamorato) - satūra izklāsts

Kiekko

- 168. pp